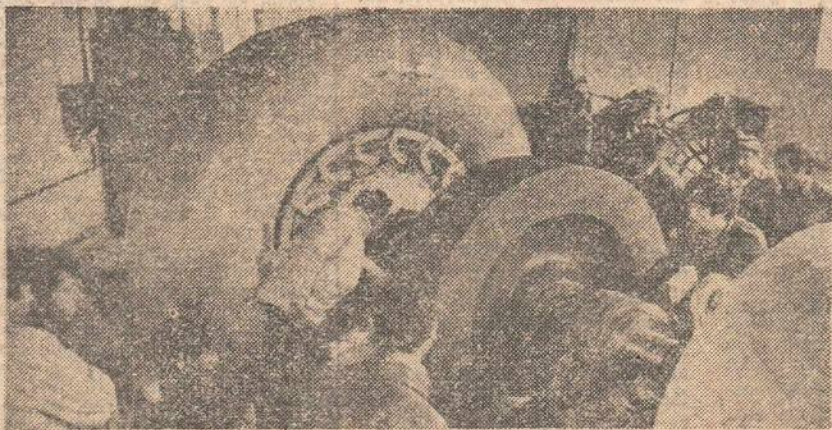

Telexul veștilor bune Pe Valea Doftanei o turbină s-a pus în mișcare

Miercuri, 10 aprilie 1984, la ora 16.30, pe Valea Doftanei s-a pus în mișcare turbina I de la microcentrala Teșila I, a doua de acest fel dintr-un șir de 11 asemenea mici uzine producătoare de energie care vor fi construite în următorii ani pe acest curs de riu. Două reporteri ai revistei Flacăra au fost, alături de constructorii I.A.C.I.M. Prahova, martorii acestui fapt semnificativ în bătălia luptei pentru energie. O prezentare a acestui eveniment în numărul viitor, în amplul grupaj

La zi, despre microhidrocentrale

- **Urgența urgențelor în aceste zile**
- **Proba de foc a răspunderii patriotice pentru lucrătorii ogoarelor**

SEMÂNATUL

E primăvară în țară, peste Cimpia Română se înalță cer de aprilie cu limpezimi și străluciri florale iar pământul la rosturile căruia ne întoarcem cu nădejdea pînii viitoare primește semințele pentru a le dezlega puterea de germinare în laboratoarele sale uriașe, intruchipind belșugul pe care știm că ni-l aduce doar munca fără preget, munca făcută din toată inima.

S-a mărit ziua și s-au înmulțit grijile muncitorilor pământului, care, ne referim la adevărații gospodari, știu că nu trebuie lăsat pe mâine nimic din ceea ce se poate face azi. Dar pretutindeni, e adevărat, se simte nevoia ca operativitatea, ritmul și calitatea lucrărilor să fie privite cu și mai multă atenție, fiindcă primăvara aceasta a venit dintr-odată cu valul ei de zile de-a dreptul văratice, impunând condiții de lucru deosebite față de alți ani. Însă, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, știința și profesionalismul muncitorilor din agricultură trebuie să fie devedite mai cu seamă în astfel de împrejurări cînd spiritul revoluționar e factor hotărîtor în asigurarea pînii pentru țară.

Tocmai despre cei care veghează acum complicatele retorte ale pământului în care prinde viață aurul pînii din vară aduc o mărturie și reportajele din paginile 2-3 ale revistei noastre.

1965 — O primăvară de 20 de ani — 1985

Un județ iubit de istorie:

Dîmbovița

Oriunde ai merge în țara aceasta, te întâmpină frumuseți pe care natura s-a îngrijit să le presare cu dărnicie și cărora omul s-a străduit să le dea noi străluciri. Traseele epocii pe care o trăim au devenit spectaculoase, făcîndu-te, de multe ori, să vezi în natură doar un accesoriu. Este rezultatul a două decenii, în care gîndirea și practica economică românească au dobîndit un conținut nou, reflectat în modelul original, modern al dezvoltării economiei naționale. Gîndirea creatoare a secretarului general al partidului nostru, ctitor al epocii pe care, cu justificată mîndrie o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu”, este pregnant exprimată de orientarea fermă pe calea continuării repartizării raționale a forșelor de producție pe tot cuprinsul patriei.

Oamenii județului Dîmbovița sînt și se simt constructori de nouă civilizație. Se vede nu din vorbe, ci din fapte. În gîndurile lor, dîmbovițenii se socotesc deopotrivă cu constructorii întregii patrii.

reportaje în paginile 4-6.

Dreptul la bucuria victoriei

Doă noi contribuții despre luptele
de armă ale soldaților români
paginile 16-17

Faptele de fiecare zi la înălțimea unui generos indemn

**Să gîndim
cu capetele noastre**
paginile 7-12

Acum se hotărăște

Ziua bună se cunoaște de cu seară

Nu ne trebuie mult ca să ne lămurim că la Glina, în sectorul agricol Ilfov, se poartă munca serioasă, bicicleta și proverbele. Dintre ultimele, președintele ceapeului, Aurel Tănase, care e și inginer șef, pare să-l aibă mai aproape de suflet pe cel care susține, cu verificată înțelepciune, că gospodarul de nădejde își face vara sante și iarna car, dar simte nevoia să-l completeze. Primăvara, zice, gospodarul de nădejde face mai mult ca oricând, acum, la vremea primilor ghiocci, punându-se de fapt baza piinii.

Asta vrea să însemne, ne-am convins, că se dă și aici o bătaie aprigă pentru terminarea bine și la timp a semănatului, căruia i se acordă, dac-ar fi să socotim și pregătirea terenului, 18 ore din 24. Se începe adică la 6 dimineața, când mecanizatorii se instalează în „carlingele” tractoarelor, și se munceste cu sîrg pînă către miezul nopții, în ceasurile de după asfințit treaba ajutîndu-se de lumina farurilor. Pauza de prînz e scurtă și alcătuită, iar variabil, dintr-o masă caldă și o țigară, prima garantată de C.A.P. și prevăzînd, obligatoriu, o ciorbă caldă, care să fină de foame și să spele de praf. În aceste zile, cînd greu cade pe discuit, pe semănat, pe erbicidat, pe plantat (cartofi), „eroii” campaniei se numesc

aici, la Glina, Marin Bugeac, Petre Cojocaru, Ion Giolea, Romulus Neagu, Ilie Dumitru, Marin Stan, Mihai Năstase sau Constantin Vasile, tractoriști de ispravă și de frunte, fără excepție localnici. Cînd spune că toți stau în Glina, ba încă pe aceeași stradă care se numește, se putea alfel?, strada Mecanizatorilor, Aurel Tănase zîmbește cu mulțumire. Pricipem și de ce: pentru că pînă nu demult Glina n-avea tractoriști ei, fixarea acestora, veniți care din Bărăgan (Neagu, Stan ș.a.), care din Moldova (Năstase), care de altunde, producîndu-se cu sprijinul primăriei, al unei primărie, Georgeta Borduf, tinere și energice. Iar oamenii, pentru că au primit, între altele locuri de case, înțeleg să dea, răsplătînd încrederea ce li s-a arătat prin muncă temeinică. Așa se și explică faptul, prin sudoare și miini bătătorite, că Ion Popescu, contabilul șef al C.A.P., poate susține cu deplină acoperire în fapte că „deși am început însemnarea pe 1 aprilie, intirziată din cauza timpului, sintem azi încadrați în grafic și, avînd peste 300 de hectare gata, vom termina pe 15”.

Prevăzătorii, cei din Glina au rezolvat problema semînțelor încă din februarie, luînd cantitățile necesare de la Agrosem „Colentina” (pentru legume) și de la Centrul „Progresul” (pentru restul culturilor), depozitîndu-le în magazii uscate și conservîndu-le pe soiuri și hibridi, cum scrie la carte. Semînțele de porumb, de floarea soarelui (la care, între altele fie spus, C.A.P. Glina a realizat anul trecut 2 800 de kilograme la hectar, ocupînd locul 3 pe sector) și de sticlă furajeră au fost tratate împotriva bolilor și a dăunătorilor, ele prezentîndu-se acum, după vorbele inginerului Tănase, „în cea mai bună formă”. Și în acest sector, al sănătății semînțelor, țărani din Glina au schimbat, de cităva vreme, macazul. În loc să trazeze lanurile cu pulberi, operație anevoioasă și costisitoare, ei au trecut, cum aminteam, la „vaccinarea” semînțelor, economisind nu numai substanțe (insecto-fungicide) ci și forță de muncă. Eliberați, oamenii au primit alte însărcinări, în beneficiul eficienței întoarsă, sub forma unui acord global crescut, tot către ei. Și dacă azi comuna arată cum arată, mindră și desoperînd voluptatea etajului, explicația e, și aceasta, la îndemina oricui: comuna e mai harnică și mai implicată ca oricînd.

Mastru mecanic și secretar de partid, Constantin Ionescu n-are o clipă de răgaz, în grija sa găsindu-se „flotila” de tractoare a secției din Glina a S.M.A. Poștii Leordeni. Nu-s necazuri, zice, ne-am preocupat din iarnă, cînd am primit și o masivă dotare nouă, mașinile merg ceas și toate se află în brazdă. Avem tot ce ne trebuie, continuă, combustibili, plese de schimb etc., dar avem și ceva în plus: dorința de a face treaba bine și la timp. N-aș putea să remarc pe niciunul dintre băieți, toți pun osul, de la mezinul Constantin Vasile de 27 de ani pînă la Ilie Dumitru care are exact

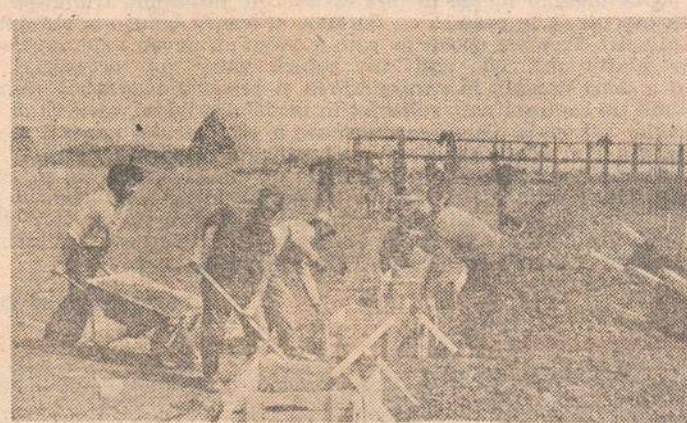
de două ori mai mulți, vreau însă să spun că sintem ajutați. Primăria nu ne slăbește un moment, iar vicele, Radu Vasile, e imposibil de păcăit, căci se pricepe la tractoare, că a practicat, ca și mine. Ca o dovadă că bărbăților din Glina le plac proverbele, să adăugăm că șeful secției de mecanizare îi datorăm o versiune originală a formulei privind ziua bună care se cunoaște de dimineață. E așa, îl auzim pe Constantin Ionescu, și nu e, intrucît la noi, la tractoare, ziua bună nu se cunoaște de dimineață ci se cunoaște de cu seara, cînd e musai să lăși mașina în perfectă stare. Ca să plece a doua zi ca din pușcă.

Înainte de a încheia, se cuvîne să precizăm că oamenii comunei, orășeni cit trebuie, adică lucrînd (foarte mult) pe platforma industrială a Duceștilor, dar mai ales țărani, sint mari producători de legume. Produsele lor sint căutate peste tot, dar mai ales în Piața Unirii, unde C.A.P. Glina are un chioșc. Pentru ei se pregătesc acum, pe două hectare de solarii, roșii timpurii. Aici au fost, acceptă inginerul Tănase, necazuri, cu folia, ele însă au trecut, I.L.F. „Berceni” ne-a furnizat-o pînă la urmă, solariile fiind acoperite și plantate în timpul optim. Cînd am plecat, în punctul numit Șerbănică 2 și mai departe, pe Valea Cîlnăului, însămințarea se desfășura în ritm accelerat, cu toate motoarele în plin. Am înțeles, fără să mai întrebăm pe nimeni, că C.A.P. Glina, mijlocie ca suprafață, vrea să fie o unitate mare ca putere economică. Nu e o ambiție deșertă, ci e, din cite ne-am dat seama, una intrutotul realizabilă.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Clipa recoltei viitoare

Nu-i un lucru tocmai plăcut pentru un reporter care, ajuns la sediul primăriei din comuna Grădinari, județul Giurgiu, la jumătate de oră după ce a coborît dintr-un personal de dimineață, să-l vadă pe omul de serviciu al primăriei ridicînd din umeri a neputință. Era ora 7,30 și-aveam să aflăm că am cam întirziat, „adică primarul, tovarășul Ion Chiriță, a fost pe la sediul, a văzut despre ce-ar fi vorba să facă mai încolo, către prînz, și a plecat val-virtej spre sediul Ceapeului, la vreo doi kilometri jumătate distanță”. Descurcarea băiat, nea Sandu, omul de serviciu: „de-aproape două săptămîni eu sint cel mai mare și mai aici, la „consiliu”, îi place să spună și, dacă ai răbdare să-l ascuți, le afli pe toate, că omul, pe lingă că-i simpatic, îi mai place și vorba. Aflu, printre altele, că, de cînd a început campania, primarul și președintele ceapeului s-au culcat numai după miezul nopții, iar dimineața sint primii la datorie. Nu-i vorbă că și tractoriștii muncesc, zi lumină, cum se spune, de dimineață și pînă la miezul nopții. Cînt vînt îi bate, cit soare îi arde, că nu știu ce fel de primăvară o mai fi și asta, cu călduri ca-n miez de mai, și cit praf înghit ei acolo, pe ogoare, ce să mai vorbim”. Ce mai, vorbă lungă, nea Sandu, dar și foarte simpatic. Săritor. Cu ajutorul lui și-al gestionarului de la bufet, Ivan, (nu-i știu celălalt nume) care

Fotografiile de ION PREDOȘANU ■

Primăvara și arta de a trăi la Balotești

Demult nu s-a mai bucurat lumea că a venit primăvara așa cum se bucură acum, la Balotești, unde griul a răzbit la lumină des și nățuț, ca un semn că este posibil să se mai îndeplinească pînă la urmă și vorbele vechi, bunăoară aceea că unde a fost iarnă grea trebuie să fie vară bogată. Dar ca în fiecare primăvară, pe măsură ce se limpezește cerul

sus, peste sat, ochii oamenilor caută pămîntul și-l redescoperă odată cu speranța reinnoită a unui an mai bun. Cit de puțin ar fi, nu rămîne nelucrat nici măcar în fața blocurilor de pe lingă primărie, unde nimeni nu stă să-l privească din balcon și mai grăbit chiar decît alții e Marin Vlad, care și-a luat cazmaua și împreună cu cei trei băieți ai lui, Marius, Andrei și Aurelian, a coborît să sape niște straturi de flori. Bune și florile, acolo unde le este lor locul, adică unde cad cel mai des privirile oamenilor, după cum locul de unde se adună avutul satului se întinde pe 1 200 de hectare marginate la nord de muchia întinută a văduri Vlășiei și apropiindu-se la miazăzi de Otopeni, de ae-

roportul de pe care se înalță la răstimpuri avioanele argintii. Din griul cules anul trecut de pe pămîntul acesta brutarului Ilie Neamtu face o piine la fel de bună ca și aceea pentru care a fost scos în fața frontului, ca să primească laude, pe cînd era soldat în termen. Chiar în spatele brutăriei, unde începe lotul experimental al cooperativei agricole, aflat în grija inginerului șef, Constantin Constantin, se lucrează la pregătirea pămîntului, acum se erbicidează, apoi se va trece cu combinatorul și după aceea se vor face și semănăturile care, la tot felul de densități și cu doze diferite de îngrășăminte chimice, vor îngădui stabilirea celor mai bune tehnologii în condițiile

pămîntului de la Balotești. Inginerul șef zice că se bucură și de sprijinul citorva profesori de la Institutul agronomic din București și rezultatele obținute pe lotul experimental înțelegem că sint dintre cele mai folositoare, cită vreme e adevărat că, uneori, specialistul trebuie să conducă recolta așa cum un locotenent ar vrea să-și scoată plutonul prin culoarul unui cîmp de mine. Trebuie știut bine culoarul, trebuie știut bine drumul cel mai scurt și cel mai sigur pînă la victorie. Într-altă parte a cîmpului, de care răspundătoare e tehniciana Jana Tăbăcaru, se seamănă cartofi și pentru că vreo citiva militari s-au nimerit să fie prin partea locului dau și ei o mîna de ajutor, din

simplă și curată bunăvoință. zice primarul Ilie Marcu, comuna aflîndu-se, dealtfel, chiar pe punctul de a încheia semănatul. Pe urmă, zice tot primarul, n-ar fi rău să și plouă nițel, pentru că pămîntului i-ar mai trebui ceva apă. Astfel, la Balotești, comună mare, cu oarecare străluciri de oraș, oamenii s-au grăbit și se străduiesc să dea agriculturii însemnătatea și rosturile ei de mamă și doică a tuturor celorlalte arte, cum i s-a și zis, iar primăvara aceasta frumoasă, pînă acum, exact ca în visurile în care ea ne apărea pînă nu demult, a limpezit încă o dată adevărul la Balotești, ca pretutindeni, că munca face parte, fără îndoială, din arta de a trăi. DUMITRU ELIADE ■

soarta piinii noastre

oprește o mașină, ajung la sediul ceapeului unde sint îndrumat spre magazie, în spate, că între timp „primarul și președintele ceapeului, spun oamenii, au plecat la gară, pentru un vagon de îngrășăminte. Da, da, aveți un pic de ghinion, dar acolo, la magazie, îl găsiți pe tovarășul inginer-sef“. Dimpună cu alți trei-patru bărbați, depozita un morman de saci burdușiți cu semințe sau, cred eu, cu îngrășăminte. **Valentin Răduță**, inginerul-sef de la C.A.P. — Zorile, este un om de 35—38 de ani, se vede imediat că și iubește meseria, și ține să-mi declare, încă de la bun început, că, din păcate, n-are la dispoziție decât cel mult 15 minute. „Vă pot spune, cu aproximație, cam tot ce vă interesează. Ce fel de reportaj veți face dumneavoastră, nu știu, dar asta nu înseamnă că nu mă interesează. Ba, sincer să fiu, chiar foarte mult. Tare-aș vrea să vin eu acolo, după o zi de muncă, pe la 10—11 noaptea, cind arăt ca la eastman color, și să spun tot ce am pe suflet. Dar lucrurile astea să nu le scrieți, că dacă le scrieți nu mai scot un cuvint. Agricultură, dar iar să nu scrieți, într-o comună cum e Grădinari, foarte aproape deci de marele oraș, este obligată să țină pasul cu progresul tehnic, științific și cu adevărul social. Forța de muncă este în continuă scădere. E normal să fie așa, industria își cere drepturile. Deci, obligați să ținem pasul, am pus accentul pe mecanizare, pe chimizare, și, în curind, pe irigare. În curind, pentru că în acest an, sperăm, se vor finaliza lucrările barajului de pe Ilfov, un riu aflat la marginea comunei noastre. Nu exagerez cu nimic dacă spun că sintem, analizind cei trei termeni, acoperirea lor cu realitate, printre primele comune din țară apte să facă față unei agriculturi intensive, ultramoderne. O facem? Asta e întrebarea. O facem, zic eu, dar foarte greu. Mașinile s-au cam uzat. Au o vechime de-aproape 15 ani. Altele noi nu ne-au prea sosit, cu excepția a trei tractoare, fără cabine însă, cabinele vor veni mai târziu, și cu excepția a trei sau patru combine. Să zicem că, pină la urmă, ne descurcăm. Ce ne facem, însă, cu îngrășămintele? Cum să facem chimizarea fără azotați? Am obținut, pină în clipa de față, cu mari sacrificii, al cincilea vagon de îngrășăminte, sosit în gară chiar în noaptea trecută. Cu el am ajuns la jumătatea necesarului. Apoi se mai pune problema semintelor. Una e să ai semințe de elită, sau supra-elită, și alta să însămînțezi cam ce îți se dă. După cum vedeți,

mă pling, dar, cum am spus, despre toate astea nu scrieți altfel nu mai zic un cuvint. În realitate, însă, nu mă pling. Spun ce am pe suflet. Nu mă pling pentru că avem, totuși, oameni de nădejde, muncitori, oameni pentru care piinea țării înseamnă totul, viața lor chiar. Sintem, în pofta tuturor greutăților, cu toate lucrările la zi, în grafic. Am grăpat și supra-insămînțat 35 hectare cu lucernă, plus alte 13 hectare cu lucernă nouă. Tot pentru baza furajeră a sectorului zootehnic avem și culturi duble, firește, 30 de hectare cu lolium multiflorum, alte 30 cu rapiță furajeră, inclusiv 10 hectare cu tifon, un hibrid între rapiță și varză. În ceea ce privește legumicultura, sector extrem de important, pentru care noi, intrucit nu degeaba i se spune comunei Grădinari, avem o suprafață totală de 150 de hectare. O suprafață mare, desigur, dar toată această suprafață este pregătită pină-n cel mai mic amănunt. Avem un foarte bun și frumos răsad pentru tomate, preluat prin contract de la I.A.S. Ciorogirla, pentru 1500 metri pătrați. Noi însine am produs răsad tot pentru 1500 de metri pătrați, răsad de vinețe, ardei gras și gogoșari, pregătit în răsadnite calde, pe biocombustibil. Apoi alți 3000 metri pătrați cu răsad de legume pentru membrii cooperatori, la această bază materială adăugindu-se importante cantități de polietilenă, pentru solarii, și gunoi de grajd. Un produs foarte important pentru noi este răsadul de tutun, care a fost pregătit pe o suprafață de 7500 metri pătrați, suprafață din care 10—20 la sută am repartizat-o membrilor cooperatori în acord global. Concomitent cu aceste lucrări din legumicultura, am pregătit, ierbicidat și discuit cele 50 de hectare de cartofi, așa cum am planificat, însămînțarea lor fiind în curs de execuție. Și aici, ca la toate celelalte culturi, sintem, repet, în grafic, ba chiar și în avans la unele dintre ele. Bine stăm și la cultura mare. Am încheiat pregătirea, inclusiv ierbicidatul sfeclei de zahăr pe o suprafață de 70 de hectare. Miine, 11 aprilie, terminăm semănatul florii soarelui pe o suprafață de 300 de hectare. Tot miine declanșăm campania însămînțării porumbului pe 477 de hectare, campanie prevăzută a se încheia în 19 aprilie, dar o vom încheia, după calculele noastre, în 18 aprilie. Bine stăm și cu griul de primăvară din care am însămînțat 300 de hectare și mai avem doar 100. Am fi terminat noi și cele 100 de hectare dar n-am avut azotați și, după cum

poate că nu știți, la fiecare hectar folosim între 300—500 de kilograme de îngrășăminte chimice. Noroc cu vagonul ce ne-a sosit, el este pentru noi, pur și simplu, o gură de aer proaspăt și plin de speranțe. Cam asta-i tot. Muncim. Zi și noapte. Era să uit, neapărat să scrieți

și faptul că noi asigurăm oamenilor noștri o masă caldă, cu două feluri, cel de-al doilea fiind cu carne, iar la sfirșitul săptămânii le oferim chiar și stimulente. Praful, uleiul, motorina se cer a fi îndepărtate, iar stimulentele tocmai asta fac. Deci, cum spuneam, muncim,

muncim așa cum trebuie, așa cum se cere, așa cum se poate. Și-acum vă rog să mă scuzați, eu trebuie să plec, cele 15 minute au trecut, iar tractoriștii mă așteaptă în cîmp, la Ilfov, unde pregătind ierbicidele și îngrășămintele.

VICTOR NIȚĂ

De din vale de... Rovina Mare

A fost, zice, de două ori în primar și tot de două ori i s-a incredintat funcția de președinte al C.A.P. „Unirea“ Ștefănești din Sectorul agricol Ilfov. „Nicolae D. Nicolae, așa e numele meu. Despre semănat? Putem vorbi bucuros. Noi stăm bife. Griul și orzul l-am semănat de astă toamnă. Tot. Acuma, pină la 14 aprilie, terminăm tot ce avem de semănat. Toate culturile, adică. Zilnic lucrează 40 de tractoare și 6 mașini de semănat. Discurile și combinatoarele lucrează și ziua și noaptea. Pentru grădina ne-am asigurat răsadul de roșii. Sint deja repicate 4200000 de fire. N-avem necazuri cu forța de muncă, fiindcă am dat întreaga suprafață în acord global pe familii și oamenii își văd de treabă. Și își văd bine de treabă.“

Cooperativa are 700 ha de teren irigat, iar primarul Ilie Matei ne spune că un astfel de hectar cultivat cu porumb dă un plus de recoltă de vreo 2000 de kilograme față de altul neirigat.

O sută de hectare din suprafața semănată în toamnă cu griu au fost, mai întâi, îngrășate cu cîte 40 de tone de bălegar de grajd. Apoi, în primăvară, s-au mai dat cîte 200 de kilograme de azot la hectar și președintele Nicolae D. Nicolae zice că e foarte bine așa. Pe celelalte suprafețe au fost folosite numai îngrășăminte chimice, dar suficiente. Oamenii speră să aibă recolte bune. Au

arat în toamnă toată suprafața cultivabilă a cooperativei, subliniază, cu vorbă rară și cu mindrie de gospodari pricepuți, și președintele C.A.P.-ului și primarul. Acum, griul și orzul au îmbrăcat binisăr cîmpul în verde. Drumul pîinii a început bine aici. Gospodarii din cele patru sate ale comunei, adică din Ștefănești de Jos, Ștefănești de Sus, Crețuleasca și Boltasi, au pregătit mai bine decît în alți ani recoltele verii și toamnei viitoare. Sigur că ei nu pot comanda ploa, dar apa din lacul „Pasărea“ este pompată pe multe culturi sistematice, așa cum se face și la grădina de legume. La această oră, soarta viitoarei piini se poate judeca mai cu seamă după calitatea lucrărilor executate de mecanizatori, și, ele, aceste lucrări, sint foarte bune. ei, acești oameni, au făcut totul cu migală și trudă ca să-si ia revansa, în acest an, două grîndina cumplită de anul trecut care le-a distrus tot griul și, evident, nu numai griul. În 9 minute! Au fost 9 minute cumplită, era ziua de 8 iunie, oamenii nu pot s-o uite, și acele 9 minute au fost de ajuns. „N-a fost grîndina, a fost prăpăd!“ După acele 9 minute, în cel de-al zecelea, nu mai rămăsese nici măcar o frunză în pomii. Suprafața pe care fusese griu a fost arată și semănată din nou. Era un iureș de tractor cum nu s-a mai văzut pe aceste locuri. Griul acela fra-

ged a crescut și a dat chiar și rod. Dar cit putea să dea!... Căliți de lupta cu absurditatea unei calamități și cu propriul lor pămîntul lor de țărani din mosi-strămoși, țărani din Ștefănești au devenit poate mai potoliti la vorbă, mai ocoliti de zîmbet, cind discută despre recoltele care încă nu s-au strîns. Stau parca într-o așteptare din care nu se grăbesc să iasă: întâi să le vadă în hambare, apoi...

Deocamdată, e sigur că mecanizatorii au făcut lucrări foarte bune, că pămîntul a fost pregătit din timp și îngrășat — tot cu ajutorul lor — cum ne spuneau președintele cooperativei și primarul comunei. Toti mecanizatorii care lucrează aici sint din comună. În timp ce Horia Pătrașcu fotografiază mașinile care seamănă porumb, primarul Ilie Matei mă îndeamnă să notez cîteva nume („măcar pe cei mai buni mecanizatori“). Iată-le: Constantin Poamă, Petre Anghel, Nicolae Radu, Gheorghe Grigore, Nicolae Corda.

Astăzi este miercuri, iar vineri se vor implini două săptămîni de cind Gheorghe Soare, mecanizator din Ștefănești, doarme și mănincă în plin cîmp.

De fapt nu numai el face asta, ci în jur de cincisprezece oameni ai „Taberei de cîmp Rovina Mare“, mai exact cincisprezece dorm, pentru că de mîncat, mîncă totî membrii taberei, adică 40 de persoane aflate în subordinea șefului de secție de la S.M.A., Vasile Chirită. Cei cincisprezece sint mecanizatori, mai bine-zis tracto-

risti, tabăra lucrează în două schimburi, a fost întemeiată pentru perioada însămînțării, astfel că vineri — ziua cind publicăm și rîndurile de față — va fi ultima, în sensul că tabăra urmează a se desființa: campania de însămînțat se va sfîrși în această zi.

Gheorghe Soare a împlinit 31 de ani, are la rîndul sau în subordine 5 tineri, el le zice „elevii mei“, de fapt tractoriști în curs de calificare, ce se deprind cu exploatarea semănătoarelor, a combinatoarelor, învață operațiile de discuire, etc. Sint agricultorii în sensul complex al cuvîntului. Pentru ei zilele înseamnă zi-lumină iar nopțile sint tot zile de lucru, dar la lumina farurilor celor 30 de tractoare ce brăzdează în lung și lat ogoarele. C.A.P. „Unirea“ din localitate.

„Tabăra“ are propriul ei regulament de funcționare. S-a alcătuit aici un microclimat uman, într-un fost autobuz, s-a amenajat un dormitor comun, apa a fost trasă din rețeaua de irigare, există aici și un atelier mobil pentru întreținerea utilajului, și se poate spune fără urmă de exagerare că totul strălucește de curățenie, ceea ce nu e puțin scotind ritmul de lucru și diversitatea operațiilor ce se execută aici. În afară de doi-trei muncitori ai atelierului mobil, ziua nu se mai află nimeni aici. Tractoarele pleacă dimineața devreme, paturile se string, abia târziu în noapte vin mecanizatorii să se odihnească. Ziua, tabăra rămîne în primăria paznicului Tudor Dinea. Noaptea, cerul și cîmpia veghează somnul oame-

nilor după truda de peste zi, dintre cei ce muncesc ziua o bună parte dorm în comună, pe la casele lor, cei cincisprezece de care am pomenit însă mai sus — printre care și tinărul Gheorghe Soare — sint „locatarii“ permanenți ai taberei. Se întilnesc împreună numai târziu în seară, la cină — prinzul (mîncare caldă, două feluri, preparată la cantina C.A.P.-ului) este adus cu o mașină ce trece pe la fiecare tractor în parte. Mecanizatorii opresc atunci motoarele tractoarelor pentru a face convenita pauză de masă, sint departe unul de altul, nici măcar nu se vad. Se munceste în condiții aspre, e ca și un front, un front al recoltei viitoare, „munițiile“ lui Gheorghe Soare fiind, de pildă, boabele de porumb din soiul „grupa 315“, cel cu care se va și încheia campania de însămînțat a gospodariilor din Ștefănești.

Peste 1200 de hectare de teren agricol au străbătut tractoarele taberei de cîmp Rovina Mare, așezind în pămîntul mărunt și afinat bobul hranei viitoare. Zilnic, fiecare mașină agricolă a însămînțat într-un ritm mediu de 15 hectare, asta a făcut și va mai face încă trei zile-n șir, și Gheorghe Soare, iar de azi, cind apar aceste rînduri, ca și ceilalți, Gheorghe Soare al nostru se va întoarce la casa lui, aflată undeva, la aproximativ șase kilometri de ceea ce va fi devenit „fosta“ tabăra Rovina Mare.

HORIA PĂTRAȘCU
DORIN GHERGHINESCU

Un județ iubit de istorie:

DÎMBOVIȚA

Redimensionare fără precedent

— Stimate tovarășe Nicolae Ștefan, vă rugăm, în calitate de dumneavoastră de secretar cu probleme economice al Comitetului județean Dimbovița al P.C.R. să argumentați afirmația tuturor oamenilor muncii, a cetățenilor pe care i-am cunoscut la locurile lor de muncă, în lăcașurile de cultură și învățămînt, în noile și modernele lor locuințe că dezvoltarea județului în domeniile economice, social și spiritual, viața de zi cu zi a oamenilor a cunoscut o redimensionare fără precedent.

— Istoria, dezvoltarea ulterioară, pe multiple planuri a patriei, au validat liniile direcționale de dezvoltare a națiunii trasate de Congresul al IX-lea al partidului, au confirmat pe deplin gândirea limpede, îndrăzneță a celui pe care astăzi, cu dragoste și recunoștință îl numim ctitor al României socialiste și, în același timp ne mîndrim că-i simțim contemporani. A fi contemporan cu stîmpanul și iubitul conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înseamnă să faci totul cu dăruire și devotament pentru împlinirea comunelor ale patriei. A fi contemporan cu marele erou al națiunii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înseamnă ca tu însuși să nu precupești nici un efort, să dăruiești toate eforturile de care ești capabil pentru progresul și măreția patriei. În atmosfera de emulație și spirit creator care guvernează acțiunile noastre, sub puterea exemplului de muncă neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, județul Dimbovița, la fel ca toate celelalte județe, a cunoscut o puternică afirmare pe toate planurile. De 20 de ani, județul, prin transformările economice și sociale pe care le-a cunoscut, poartă puternice însemnele concepției revoluționare, științifice, clarvăzătoare a activității neobosite a tovarășului Nicolae Ceaușescu, făuritorul României socialiste. În „Epoca Ceaușescu” dezvoltarea industrială a județului a înregistrat creșteri nemaiîntinse, ritmul mediu de creștere a producției industriale fiind de 11,7 la sută. La baza acestei reprezentative afirmări se află amplul program de investiții ori-

entat cu prioritate spre ramurile de înaltă eficiență, cu tehnica de vîrf — construcțiile de mașini, electronica, electrotehnica și metalurgia. Fondurile totale de investiții destinate județului în perioada 1966—1984 se ridică la peste 60 miliarde lei, din care peste 71 la sută au fost destinate dezvoltării industriale. Au fost construite unități noi: Combinatul de oțeluri speciale, Întreprinderile „Oțelinox”, „Romlux” și „SARO” Tirgoviște, de frigidere Găești, de aparat electric pentru instalații Titu, de materiale de construcții Doicești, avicola Titu. Au fost de asemenea dezvoltate, reutilate și modernizate toate celelalte unități industriale din județ. Semnificativ este faptul că, începînd cu anul 1973, odată cu elaborarea primei șarje de oțel special la Tirgoviște, în peisajul economic al județului a apărut încă o ramură a industriei, metalurgia feroasă, care deține astăzi peste 25 la sută din întreaga producție industrială a județului. Dimbovița produce astăzi, în exclusivitate, frigiderele cu compresor, ocupă locul al II-lea la producția de strunguri și la produsele ale industriei electronice, locul III la ciment și țefei extras, locul IV la produse electrotehnice, locul VI la laminate finite pline din oțel. Față de anul 1965, producția globală agricolă a crescut la sfîrșitul anului trecut de 3 ori. Dotarea agriculturii cu mijloace mecanice a sporit de asemenea într-un ritm înalt. În 20 de ani numărul de tractoare fizice a crescut de la 1239 la 2990. În campania de vară a anului trecut au intrat în lanuri 751 de combine autopropulsate, în timp ce în 1965 pe actualul teritoriu al județului nu exista decît un singur asemenea utilaj. Suprafața agricolă pentru irigații a crescut, față de 1965, de aproape 5 ori. Producțiile agricole au fost mai mari în ultimii doi ani, comparativ cu cele realizate în 1965, la porumb de trei ori, la floarea soarelui de patru ori, iar la sfecla de zahăr de aproape două ori. În această etapă, dezvoltarea zootehnică s-a realizat în două direcții principale: creșterea efectivelor

de animale și sporirea producțiilor acestora. Comparativ cu efectivele existente în 1965, la sfîrșitul anului trecut s-au înregistrat creșteri la bovine cu 43 la sută, la ovine cu 72 la sută și de peste două ori la porcine. Producția animală a crescut, față de 1965, de trei ori la carne, cu 60 la sută la lapte de vacă și aproape de două ori la lînă.

— Ce implicații a avut dezvoltarea industriei, a agriculturii în viața oamenilor muncii? Cum s-a concretizat teza secretarului general al partidului: Socialismul prin oameni și pentru oameni?

— S-a intensificat și diversificat construcția de locuințe. În anul 1965 s-au construit 370 de apartamente. De atunci și pînă în prezent numărul apartamentelor proprietate de stat, construite pentru oamenii muncii a ajuns, în județul Dimbovița, la aproape 33 000. Fondurile de investiții alocate în domeniul sanitar au înregistrat anual creșteri însemnate. În anul 1983 valoarea lor a ajuns la peste 22 milioane lei. În ultimii 20 de ani, numărul paturilor în unitățile de asistență medicală a crescut la aproape 1 300. În aceeași perioadă s-a dublat numărul medicilor și al cadrelor sanitare cu studii medii. În perioada 1965—1984, învățămîntul dimbovițean s-a diversificat, numărul unităților școlare — și mai ales al liceelor de specialitate — cît și al elevilor a crescut simțitor. Cei 131 500 de elevi își desfășoară activitatea în 411 școli și licee, dotate cu 705 laboratoare și cabinete și 224 ateliere școlare. În cele 212 cămine culturale, case de cultură și cluburi muncitorești activează 1 595 formații artistice, cuprinzînd 30 000 artiști amatori, majoritatea oameni ai muncii în întreprinderi și pe șantiere de construcții. 421 de biblioteci orășenești, comunale, sindicale și școlare stau la dispoziția cetățenilor. La ediția 1981—1983 a Festivalului Național „Cîntarea României” județului i s-a conferit, la etapa republicană, 137 premii. Așadar, întregul spațiu geografic și uman al județului a cunoscut o remarcabilă reînnoire sub arcul de triumf al „Epocii Ceaușescu”, al acestei glorioase epoci în care, martorii și participanții, totodată, la zidirea melegului strămoșesc, privim cu încredere spre un punct cardinal — viitorul comunist al patriei.

— Vă mulțumim pentru amabilitate.

indicatori de plan. Oare cite cărți tehnice au fost citite, cite ore de odihnă au fost schimbate în ore de studiu tenace în cadrul cursurilor serale, cite renunțări au fost necesare pentru a se ajunge la împlinirea de astăzi? La liceul industrial, înființat în anul 1975, învață astăzi 1 780 de elevi, victorii oțelari cu înaltă calificare, maistri. Toți oamenii muncii din combinat învață, își ridică nivelul cunoștințelor profesionale. Fiecare cadru cu studii superioare participă pe baza unei fișe de urmărire la creația tehnico-științifică din combinat. În Centrul de cercetare și proiectare propriu, 100 de specialiști asimilează noi mărci de oțel, perfecționează tehnologii de fabricație, proiectează piese de schimb, îmbunătățesc calitatea produselor, scurtează durata șarjelor. Numai în anul care a trecut au fost asimilate 24 mărci de oțel. În această perioadă se testează o marcă de oțel special la care elementele de aliere se vor reduce cu 50 la sută, bineînțeles fără a afecta caracteristicile oțelului. 1800 tone oțeluri speciale pleacă într-o zi spre marile întreprinderi de rulmenți, mecanice, de tractoare, autoturisme și camioane din țară și din țări cu tradiție recunoscută în elaborarea oțelurilor. Numai în cadrul Laboratorului de testări, calitative lucrează 650 de oameni. Zi de zi sînt necesare noi mărci de oțeluri. Se cere mai mult oțel și de calitate ireproșabilă. Aici, la Tirgoviște, totul e mișcare, gîndire și faptă. „Există o stare de spirit care caracterizează colectivul. ne spune Constantin Olaru, secretarul Comitetului de partid al combinatului, de mobilitate în vederea îndeplinirii sarcinilor înalte pe care le avem în față. Sîntem un colectiv tînăr care ne-am asumat cu maturitate răspunderile pe care le avem. Avem certitudinea că ne vom situa și în acest an la înălțimea cerințelor, a sarcinilor pe care le avem la nivelul economiei naționale. În special în ultimii 5 ani, combinatul a crescut calitativ de la an la an. Luna trecută am obținut cele mai bune rezultate din istoria combinatului și avem toate premisele asigurate pentru a le depăși în aprilie”. Deci, pe lingă oțel sau, mai

exact spus, odată cu el s-au format oameni cu o stare de spirit la înălțimea timpului pe care-l trăiesc. Poate aceasta e cea mai mare victorie. Oamenii tineri care au pentru ei și familiile lor o existență ocrotită, frumoasă și sigură.

Fondul de locuințe al combinatului este de 5000 apartamente. Tot pentru oamenii muncii din combinat s-au construit două blocuri și garsoniere, două cămine de nefamilisti, funcționează 4 grădinițe, o cantină și 12 microcantine. În cadrul clubului sindicatului își desfășoară activitatea un cineclub, cercuri de pictură, și sculptură cu expoziții permanente, brigăzi și formații artistice de diverse profile. Clubul sportiv-muncitoresc „Oțelul” numără 12 secții sportive, din care 6 de performanță, cele mai reprezentative fiind cele de judo și box.

La toate acțiunile mari editlar-gospodărești ale municipiului, Combinatul de oțeluri speciale participă proporțional cu ponderea pe care o are și care-l obligă. Zilele acestea, prin muncă voluntar-patriotică, oțelarii construiesc baza sportivă, de agrement pentru oamenii muncii din municipiu.

Un colectiv de oameni tineri, harnici, capabili, de o cutezanță matură și cumpănită a înțeles spiritul timpului pe care-l trăiesc.

Inginerul Victor Mihu, directorul general al combinatului, membru supleant al C.C. al P.C.R., membru al M.A.N., are 42 de ani. Este director general de la 37 de ani și director tehnic de la 34 de ani. Triplu campion național de judo, este și acum și președintele Federației de judo. Lotul olimpic de judo are sediul la Tirgoviște. Odată cu el, adică din prima zi, au început să lucreze aici oțelarii Vasile Sălcan, Vasile Stroe, Anatolie Ciobanu, Nicolae Tipa, Marin Stancu, forjorii Vasile Păncescu, Radu Frățilă, Dumitru Zamfir, laminatoriștii Ion Pirvan, Constantin Tuiță, Ion Bogdan tehnicianul Ion Gresciuc.

Tot ce s-a făcut la Tirgoviște s-a făcut în nici 12 ani. Mai înțelegem încă o dată că tot ce se spune despre hărnicia, inteligența și puterea de muncă a românilor are un solid temelie.

Oamenii s-au format odată cu oțelul

Prima șarjă de oțel a Combinatului de oțeluri speciale Tirgoviște a fost elaborată la 14 decembrie 1973 în prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu această ocazie a fost inaugurat singurul combinat de profil din țară, care lucrează exclusiv cu fier vechi.

Ceea ce impresionează astăzi este ritmul de poveste în care s-a dezvoltat și s-a maturizat combinatul, oamenii, care, iată, în doar 12 ani au făcut ca producția acestei întreprinderi să însumeze peste 25 la sută din valoarea producției industriale a județului.

Din fier vechi, oțeluri spe-

cială pentru autocamioane, rulmenți, industria aeronautică, centrale nucleare-electrice. Au fost asimilate în această perioadă 300 mărci de oțeluri în peste 5000 sorto-tipo-dimensiuni. Combinatul existent în anul 1973 i s-au adăugat patru uzine la Tirgoviște-forje, oțelării; laminare; mecanoenergetic; benzi electrotehnice — Uzina Berceni și Secția Titu de pregătire a fierului vechi. Combinatul produce bare și blocuri forjate pentru scule, oțel tras și calibrat pentru rulmenți și profile. Este singurul producător de bandă silicioasă pentru transformatoare și motoare electrice.

Pînă astăzi, pentru combina-

tul tirgovițean s-au alocat din fonduri de stat 12,7 miliarde lei. Pentru perioada următoare se prevede o investiție de 5,6 miliarde lei, ceea ce va însemna finalizarea Fabricii de dolomită sinterizată, încă o secție de pregătire a fierului vechi, extinderea capacității la laminorul de benzi electromagnetice, trăgătoria de bare și laminorul de produse mici.

Sarcina oamenilor muncii din combinat este asimilarea și producerea întregii game de oțeluri speciale, reducerea totală a importurilor în acest domeniu.

9300 de oameni. La început, unii din ei au venit la Tirgoviște de la întreprinderile cu tradiție din țară. Ceilalți s-au format ca oțelari aici, calificîndu-se la locul de muncă, învățînd la liceul industrial și făcînd ucenicie lingă cei mai vechi. Așa a fost preluată ștafeta într-una din cele mai pretențioase meserii.

Obişnuim să ilustrăm activitatea unei întreprinderi cu cifre: producție, costuri, cantități,

Marile orgolii ale orașelor mici

Bunul simț — emblema tuturor

Te înșeli dacă-ți închipui cumva că poți cunoaște un oraș într-o singură zi. Poți, cel mult, să-l vezi și, nu să cunoști, ci să faci cunoștință cu niște oameni. Cel cu care am făcut cunoștință mi-au arătat, în primul rând, că sint foarte primitivi, deși le cam căzusem pe cap, iar capul, nu și-l vedeau de atâtea treburi.

Moreni este cunoscut ca orașul petrolistilor, deci nu poți să nu te duci întâi la „Schele de producție petrolieră”, mi-am zis. În locul acesta de două sute de ani se sapă „groapă lângă groapă” pentru a smulge pământului țifeiul, iar în lumea întreagă se vorbește că bogățiile acestea s-au cam terminat. E firesc, deci, să-l găsească pe Grigore Guțu, directorul Schelei petroliere, preocupat de noi și noi tehnologii. Când îți se spune — și notezi conștiincios într-un carnetel — că o sondă a ajuns să străpungă pământul la adâncimea de 5000 de metri, nu ești prea impresionat. Dar dacă te gindești o clipă că 5000 de metri înseamnă 5 kilometri, dacă-ți imaginezi pe o șosea dreaptă — și poate fi foarte bine distanțată dintre două localități, iar drumul acesta este făcut în adâncul pământului,

pentru că tocmai acolo s-a ascuns țifeiul, te miri că omul care-ți vorbește despre o asemenea minunăție, nu se miră până unde au ajuns.

La Moreni te miră și aspectul furnicarului de oameni de pe stradă, vestimentația e viu colorată și nu poți să nu te uiți la fetele care poartă ultimele modele de pantaloni, pe care i-ai căutat zadarnic la București, care „au fost, dar s-au terminat”. Vicepreședintele Consiliului popular, Tudor Aurel îmi dezvăluie „secretul”. Fabrica de confecții din Moreni s-a specializat în producerea pantalonilor, de toate felurile și toate culorile și dacă pantalonii aceștia sint atât de ceruți de fetele de pe toate meridianele globului, de ce să nu-i poarte în primul rând fetele noastre. Cum zice inginerul Laurenția Radu, fac și din cei „fistichii”. Imediat îți trintesc fetele de la creație un model după ultimul „răgnet” și se vinde imediat: în Uniunea Sovietică, în Canada, în Statele Unite sau Franța. Șefa atelierului de creație, Irina Horjoagă are numai 28 de ani. Nu poartă pantaloni din cei pe care-i creează, pentru că n-o avantează, dar pe alte siluete vin

foarte bine și face modelele cu plăcere. „Poți să fii îmbrăcat după ultima modă și să nu-ți stea bine, ba chiar să fii caraghios”. Îi admir bunul simț, absolut necesar în profesia sa.

Așadar, femeile din Moreni produc ultimele modele de pantaloni care se caută în lume și n-o fac de prea mult timp. În 1978 abia s-a înființat fabrica. S-au adunat aici aproape toate femeile din oraș, au învățat să coasă, să croiască, să fie moderne. N-a fost chiar simplu la început, femeile astea stătuseră mai mult pe lângă casă, nu știau ce înseamnă un colectiv, o disciplină a muncii. „Ce era aici, ca la mahala...” îi scapă vicepreședintele Tudor Aurel. Inginera Radu, în lipsa directorului Daniela Dițescu plecată cu treburi pe la Județ, se simte obligată să-și apere colegele de muncă: „Ei, nici chiar așa”. Sigur, la început femeile, când s-au văzut așa de multe adunate la un loc, pentru prima dată, se cam ciondăneau. Numai că, eforturile organizației de partid, de tineret, de sindicat, O.D.U.S., se văd. Astăzi, femeile de la Fabrica de confecții sint un colectiv adevărat și fac lucruri frumoase. „Parcă nu vă mai

ajută și bărbații” — o necăjește vicepreședintele. „Bărbații sint puțini în întreprindere” — nu se lasă ingineră. „Dar, cînd vi se strică o mașină de cusut, cum alergați la Vasile Mocanu?” „Nu-i normal?”

Produsele Fabricii de confecții se găsesc în magazinele orașului, și nu numai atât. Ambiția directorului întreprinderii comerciale mixte, Valeriu Nae este ca în vitrinele magazinelor moderne, de tip „Romarta”, să găsești de toate. „Să nu se mai ducă omul pentru cumpărături tocmai la Tirgoviste sau la București”.

Gazdele mele regretă că n-am putut sta de vorbă și cu primarul, pe care, abia dacă l-am zărit. Constantin Roncea avea treabă — care primar nu-l ocupă? N-am vrut să-l rețin. „Mare păcat — zice vicepreședintele, sigur i-ar fi făcut plăcere să vă vorbească despre ultimele noutăți: Centrala termică de zonă, pusă acum în funcțiune sau blocurile cu panouri solare. Sint primele din Moreni, s-au și mutat oamenii în ele”.

Rămîne pe altă dată, îmi zic și plec din Moreni cu regretul că n-am avut timp decît să-l văd, nu să-l cunosc. Mai plec și cu gustul celei mai bune prăjituri de ciocolată cu frișcă pe care îmi amintesc s-o fi mâncat vreodată.

Locul fără fir de praf

„Ardem muntele și-l transformăm în case”.

Am reținut fraza directorului Gheorghe Dragomir pentru metafora ce-o conținea. N-a fost nevoie de mai mult de cîteva secunde, în care am privit prin gura cuptorului de 3000 tone clincher, ca să înțeleg că, dincolo de poezie, exprimarea cuprindea un mare adevăr. Au fost de altfel și singurele clipe care mi-au dat sentimentul că mă aflu într-un combinat: Combinatul de lianți și azbociment Fieni.

— Cine aude de o fabrică de ciment, se și vede plin de praf, din cap pînă-n picioare. Cînd vin la noi, ne întrebă dacă funcționează combinatul.

Directorul Gheorghe Dragomir mă invită la o plimbare pe alei curate ca-n palmă, îmi arată gazonul de un verde crud, îmi prezintă cu bucuria iubitorului de gingășie sera lor, în care au pus „și ceva cale”.

Pentru a mă lămuri deplin asupra cauzei acestei griji, aproape obsedantă pentru curățenie, se face o demonstrație. Din camera de comandă, în care un om veghează calculatoare și tablouri sofisticate, este scos de sub tensiune, nici un minut, electrofiltrul. Prin coșul înalt de 70 de metri, se ridică brusc, un nor urias de praf. Dacă acest electrofiltru n-ar funcționa, s-ar imprăști zilnic în atmosferă, 400 de tone de praf. Fie-niul a crescut pe lângă și datorită dezvoltării combinatului. A devenit oraș în 1968, iar 60 la sută din locuitorii săi lucrează aici, la „arderea muntelui”. Oamenii au grija de orașul lor ca și de combinatul lor. Priciperea și inventivitatea au dus la etanșarea perfectă a instalațiilor: cuptoare din care ies zilnic 400 800 sau 3000 tone de clincher — bulgări rezultați din arderea calcarului — și mori uriașe, măcinînd 350 tone de ciment pe oră. Praful rezultat este atît de fin, încît se cerne într-o sită prin care apa nu mai trece. Utilaje de mari performanțe — robuste — în cea mai mare parte automatizate. Un urias mecanism care inspiră măreție. Și totuși, ansamblul acesta de înaltă tehnicitate, pălește la comparația cu cea mai spectaculoasă lucrare a întregii dezvoltări — banda transportoare de calcar de la Lespezi la Puchenii — capodoperă de gîndire tehnică și perfecțiune a realizării efective a unui traseu ce strănește uimire — unic în Europa și printre primele trei din lume pe un astfel de relief accidentat.

Radu Florea, redactorul șef al ziarului județean „Dimbovița”, înțelegînd ce impresie mi-au făcut cele văzute, îmi spune zîmbind: „Este combinatul cu 2800 de frunți”. „2800? Din cîți?” „Din 2800”. Festivitățile de premiere au devenit ceva aproape obișnuit. Din 1977 combinatul dimbovițean primește an de an cele mai înalte distincții. În ultimii trei ani colectivul a obținut „Ordinul Muncii cl. I” în 1984 s-au situat tot pe locul I, așa că, acum, sint candidați la titlul de „Erou al Muncii Socialiste”.

Maistrul Gheorghe Mihăiescu secretarul organizației de partid a primit înalta distincție încă din anul 1972. Cum privește un erou către viitorul erou? „Cu bucurie. Nu voi mai fi singurul. Cred că merităm. Opt ani la rînd a trebuit să tragem tare, să muncim, să învingem mentalități învechite. Aici s-au montat toate liniile de fabricație din România în industria cimentului, aici s-a făcut „pionieratul”. Nu putem ceda locul de frunte”.

Ceea ce s-a făcut este o mare îndrăzneală. De pildă, cuptorul Clincher, proiectat în 1975 pentru 3000 de tone. S-au apucat să-i aducă îmbunătățiri și acum produce, la aceeași capacitate, 3600 tone. Sint hotărîți să nu se lase pînă ce „Cuptorul de 3000” nu va produce 4000 tone, chiar dacă îl vor numi în continuare, „Cuptorul de 3000”. Iar în jurul lui, iarba și florile vor fi la fel de proaspete.

„Să nu uitați că ați intrat într-o fabrică de ciment și nu v-ați murdărit de praf.” N-am uitat!

Titu — un oraș adevărat

Titu era cunoscut pînă de curînd mai mult de cei care călătoreau cu trenul. De gara Titu auzise toată lumea. Titu Tîrg și Titu-Gară-case ridicate pe lungă șosea sau calea ferată, două așezări cărora nu îndrăzneai să le spui oraș, deși din anul 1968 purtau fără să se ia în serios această denumire. Intre ele nimic altceva decît un drum de țară, mai bun spre margine, unde treceau bicicletele sau pașii oamenilor. Singura întreprindere cu pretenții era Atelierul de zonă pentru reparat vagoane. Titu mai avea un C.A.P. și un I.A.S., unități de altfel bune.

Astăzi, pe platforma industrială a orașului, situată între gară și tîrg, se găsesc întreprinderile de aparataj electric, la care lucrează peste 4000 de oameni și întreprinderea de electrozi siderurgici, intrată parțial în funcțiune cu două cuptoare. Ajunsă la capacitatea finală va asigura aproximativ

2000 de locuri de muncă. Vechiul atelier de zonă s-a dezvoltat. Întreprinderea Avicola este una din cele mai mari din țară, dacă nu cumva cea mai mare. La zestrea orașului se mai adaugă Schele de extracție. Am enumerat întreprinderile cele mai importante, cele care dau orașului statut industrial.

Primarul orașului, Ion Nicolae, greu de găsit la birou, este un om ocupat și nerăbdător. Ocupat pentru că la Titu mai sint multe de făcut și nerăbdător pentru că vrea să facă din Titu un oraș pe măsura oamenilor care trăiesc în el, pe măsura celor care vor veni să locuiască aici.

De cîteva zile a fost aprobat proiectul de sistematizare al orașului. Centrul civic va fi amplasat în partea orașului care, probabil, multă vreme se va mai numi, deși impropriu, Tîrg. În prima fază la cele 1500 de apartamente existente vor mai fi adăugate încă 400. Vor fi construite o școală, un spital, un cinematograful. Casa de cultură va fi reparată și amenajată. Intre Gară și Tîrg, de o parte și alta a drumului, vor fi construite blocuri, un magazin universal BIG, Casa Pionierului, care are deja un proiect foarte frumos. Riul Negrișoara, la prima vedere liniștit, dar care în anumite perioade creează probleme orașului, va fi regularizat odată cu finalizarea sistemului de irigații Titu-Ogrezeni. Într-adevăr mai sint multe de făcut, însă de pe acum orașului i se precizează din ce în ce mai clar contururile, personalitatea. Orașul începe să aibă viața caracteristică orașelor adevărate.

Titu, s-o spunem pe cea dreaptă, e încă un oraș mic încă nu prea îmbietor pentru noul venit, pentru cei care încă nu știe cum va evolua. Privindu-l și ascultîndu-l pe primarul Ion Nicolae, în fața schiței de sistematizare, vezi cum liniile de diverse culori, mai subțiri sau mai pline, prind contur și se transformă în locuințe, magazine, școli și spitale, cum drumurile se asfaltează și se pietruiesc, cum casele se înalță pe verticală, cum pe străzile orașului merg oameni din ce în ce mai mulțumiți.

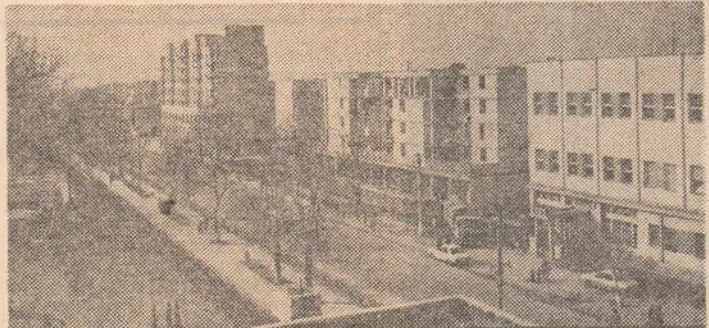
de mină. negustorii bogăți, să se vindece de reumatism.

Factorii naturali de cură, apele minerale conținînd sulfuri care a dat și denumirea orașului (în termen popular — pucioasă), sint la fel de apreciate și astăzi. Numai că, tratamentul, nu se mai rezumă de mult la simple băi. Pucioasa înseamnă prima stațiune de recuperare înființată în țara noastră pe linie de balneologie. Asta se întimpla în 1965. Au trecut 20 de ani și noțiunea de recuperare funcțională grupează azi metode de fizioterapie, acupunctură, ignipunctură, apiterapie, tratamente cu venin de albine și altele, avînd toate un unic scop: reinserția omului bolnav în societate și familie. Au fost anii de încercări, de căutări și de succese ale unui colectiv de medici în fruntea cărora s-a așezat mereu doctorul Eduard Șerban. Numele său și al stațiunii se pomenesc întotdeauna împreună, pentru că în 32 de ani de cînd a venit aici a făcut multe și n-a lipsit decît atît cit a fost nevoie pentru a merge departe, în lume, să mai învețe cite ceva, pentru bolnavii lui. „Sint unul dintre oamenii care se lipește de loc... și anii trec”. Trec și nu trec fără urme. Aici, începînd din 1965 s-a construit o bază de tratament nouă, un hotel confortabil, vechea stațiune s-a modernizat, iar în toamnă se va da în funcțiune o bază de tratament a U.N.C.A.P.-ului, destinată celor ce muncesc în agricultură. E aproape gata, o văd înălțîndu-se pe stradă principală a orașului, alături de mai vechile — și totuși, parcă atît de noi — vile. Fără intenția precisă de a exprima o concluzie, rostesc o părere pe care o

aveam de mult și mi se confirmase: „Așadar, Pucioasa înseamnă o celebră stațiune”. Vechențea și plină de vervă, primăria Elisabeta Avram mă contrazice:

— Nu-i adevărat, orașul nu mai e cunoscut doar datorită stațiunii. Pucioasa înseamnă azi și „Bucegi” și „Trainica”, întreprinderile noastre de textile.

Așadar, o parte din mult căutatele materiale din in și cîneapă, pleacă de la Pucioasa, din miinile harnicelor femei de aici. Ceea ce, într-adevăr, nu știam, este că ne aflăm într-un oraș cu specific feminin, unde, numai în căminele de nefamiliști — sau, mai corect, nefamiliști — stau 2000 de tîneri. Elisabeta Avram nu mai este primar cînd îmi vorbește de of-ul ei, ci mama cu fete de măritat, care, nu, nu-i sint piatra dip casă, dar, pe care le vrea cu familia și copii mulți. Îmi sugerează, pe ocolite, să scriu că, zău, fetele sint frumoase, harnice, vesele și-mi zic în sinea mea că, dacă seamănă cu primăria lor, nu pot să fie decît așa. Elisabeta Avram se află în fruntea orașului numai din octombrie, anul trecut și încearcă să le organizeze acum fetelor ei, pentru că, asta e, aici sint mai mult fete decît băieți, seri cultural-distractive (condiții au, suficiente) la care să-i invite pe tinerii de la Combinatul de oțeluri speciale și pe minierii de la Șotînga, așa, poate, s-or cunoaște mai bine. Dacă le-ar vedea pe fetele ei la casa lor, inimoasa primăria ar fi cu adevărat liniștită, pentru că, în rest, la Pucioasa, toate-s bune și frumoase.

Pucioasa, cu fete frumoase

De cum intri în Pucioasa al sentimentul, unic, al vacanței. Nu poți să nu uiți de toate grijile, cînd valul celor veniți în stațiune la odihnă și tratament, te ia cu el.

Nu e pentru nimeni o noutate că ceea ce atrage aici — și nu de azi de ieri — sint băile sulfuroase, tîmăduitoare încă de la 1828, cînd veneau cei cu dare

Dimbovița

Ora satului — ora pământului

Comuna Petrești — la porțile viitorului

I-am găsit adunați la primărie, la ceas de seară. Aveau acum un primar tânăr, înimos, dar un sfat bun, la vreme potrivită, vine întotdeauna bine. Omul nu se naște cu experiența în buzunar, ci și-o câștigă prin muncă. Și apoi, ca pensionar, n-or sta toată ziua pe bățatură, mai ales acum când a venit aprobat planul dezvoltării viitoare a comunei lor și, prin urmare, îi așteaptă pe toți, cu mic, cu mare, muncă și iarăși muncă. Nu le prea place nici lui Tănase Crețu (pensionat de la Consiliul popular Vișina, comună vecină), nici lui Păun M. Păun — pensionat din învățământ, fost director de școală — primii noștri interlocoți din Petrești — să intrizeze prea mult cu amintirile despre cum a fost înainte. Sărăcia semăna și într-o așezare și în alta, iar comuna Petrești de Dimbovița, cu cele 7 sate ale sale, nu se prea deosebea de satele românești de dinaintea Eliberării. Dascălul pensionar alege însă ca termen de comparație unul singur: drumurile. La fiecare kilometru, zice, găseai omul ori cu roata căzută de la căruță, ori întepenit cu boii în noroaie. Pe când acum, ați văzut și dv. șoselele noastre asfaltate, legătura cu Magistrala Pitești-București. Despre casele noi, despre cele toate implinite, statornicite temeinic de prin '65 încoace, ne lasă să le vedem cu ochii noștri, sfătuindu-ne să nu ocolim cumva fermele zootehnice ale C.A.P.-ului, cu care orice petreștean se mîndrește.

Este, într-adevăr, o revelație-simbol a transformărilor intervenite în viața unui sat, o plimbare prin comuna Petrești! O așezare de oameni gospodari care au știut să-și întemeieze bunăstarea prin muncă. Case mari, frumoase, multe cu etaj, curți largi, cu pomi și pământ afinat, gata a-și primi răsădirile, grajduri cu animale — nu există om al locului care să nu aibă vaci și juninci, porci, păsări. Reții apoi, ca într-o defilare a vedetelor, școlile noi, dispensarul uman, cu 3 cabinete plus farmacie, Oficiul P.T.T.R., cu centrală automată, putînd deci vorbi cu lumea cu prefix, ca la oras. Mai au ei, pe teritoriul comunei, o secție de balastieră care funcționează pe malul riului Argeș, o altă de încălziminte care aparține de

„Flacăra roșie” București, un S.M.A., un complex pentru creșterea și îngrășarea porcilor cu peste 30.000 capete, service-auto... Ceapeul, la rîndul lui, și-a dezvoltat numeroase secții cuprinse în activitățile de mică industrie și prestări servicii. Pînă și pînă topită tes femeile, cînd nu sînt în plină campanie, aducîndu-și acasă, cum precizează Constantin Florica și Băcanu Atanasia, o fabrică de războaie și toate cele, precum într-o mare fabrică.

Cît privește sectorul zootehnic au, într-adevăr, motive întemeiate de mîndrie petreșteni! Grajdurile și le tin precum niște farmacii. Au o mîncă de 220 vaci de lapte — numai din rasa Brună de Austria — care-ți stîrnesc admirația, vîzîndu-le. De altfel, în '83, au primit titlul de Erou al Muncii Socialiste pentru producția de lapte. Aceeași stare și-o stîrnesc și exemplarele de taurasi pe care-i obțin prin însămintarea vacilor cu material de la reproducători din import. Cînd împlinesc vîrsta de 3 luni sînt dați la SEMTEST (Balotești). „Noi creștem masă curată — ține să facă precizarea ing. Petre Georgescu, seful fermei. Tocmai de aceea pe un tauras de-al nostru luăm un preț de 50—55 de mii lei pentru valoarea lor genetică”. Ferma de ovine este tot o fermă de elită, cu peste o mie de oi merinos de Stavropol, obținîndu-se pe cap de oaie, 9—10 kg lînă stas. În sfîrșit, se definitivază o fermă avicolă care va intra în producție la sfîrșitul acestui an.

Să-l lăsăm pe primarul Bădiță Sotir să ne prezinte saltul în viitor pe care-l va face co-

muna Petrești. Se află deja în construcție o secție de repere pentru frigiderie în care vor lucra 125 persoane. Se va aduce astfel fabrica acasă la ei, pentru că, de fapt, cei 125 primiseră de multă vreme „botezul” frigiderelor din Găești, unde făceau naveta; o fabrică de confecții, cu 500 de locuri, o secție de panificație, noi obiective pentru industria mică prin care se vor valorifica materialele și tradițiile locale. Obiectivele social-culturale nu au fost nici ele uitate: o nouă școală în construcție deja, extinderea căminului cultural, grădiniță cu două grupe, un alt modern dispensar, clădire pentru specialiști cu două și patru apartamente, noi modernizări în cadrul fermelor C.A.P. și I.A.S. Într-o Găești și Petrești va fi amenajat Argeșul, prin două acumulări în două lacuri. Nu se va pierde nici un moment din vedere realizarea unei arhitecturi specifice prin folosirea unor materiale locale — piatra, lemnul.

Acum, cînd îmi răsfoiesc documentarea, îmi dau seama cîte lucruri demne de a fi făcute cunoscute, îmi scapă din acest reportaj. Despre ferma de cultură mare nu am spus nici o vorbă — și cîte lucruri de excepție nu s-au făcut și acolo! Precum despre vestitiile grădinarilor din satul Puntea de Greci și tradiția lor respectată de a-și avea fiecare călul și căruța lui! Despre ansamblurile folclorice ale petreștenilor, vestite în lume, „Cununa” și „Cununita”, cît și despre numeroși oameni minunați din această zonă. Dar, despre toate acestea, cu altă ocazie!

Lumina Doiceștiului

Termocentrala din Doicești rămîne pe lista pionieratului românesc în materie de energie electrică pe cărbune. Despre ea se spune și azi că a fost o școală a energiei noastre, de aici plecînd la alte mari termocentrale ale țării, specialiștii de primă mînă formați la școala Doiceștiului: la Ișalnița, Mintia, Rogojelu, Turceni. Sigur că in-

tre ce a fost la începuturi și de a ajuns azi e cale lungă. De aproape 4 ori și-a mărit capacitatea în acest timp — porînd la drum cu o putere instalată de 120 MW ajungînd în prezent la o putere instalată de 520 MW. Și, dacă mai adăugăm și cei 45 MW ai hidrocentralelor din subordine — Pucioasa, Moroieni și Dobrești — cifra se apropie de rotunjire, cu toții, știînd sigur ce înseamnă, în condițiile crizei de energie de azi, fiecare MW în parte. Mai ales în ultimii ani Doiceștiul a cunoscut o dezvoltare impetuoasă, tot nevoia stringentă fiind cea care a dat acest ultim start: primul grup de 200 MW s-a pus în funcțiune în '79, al doilea, tot de 200 MW, în '82. Și ce este limpede pentru toată lumea, este faptul că grupurile funcționează bine, la parametri proiectați.

E drept că în această iarnă au stat tot mereu pe baricadă. Au avut în permanență de luptat cu puterea calorică foarte scăzută a cărbunelui, cu corpurile dure, străine din cărbune care le deteriorau instalațiile; cu temperaturile foarte scăzute din ianuarie-februarie, cu zăpezile abundente care, la un moment dat, le-au blocat triajul, manevrarea vagoanelor, cărbunelui fiind înghețat stîncă, trebuind spart cu tirnăcoape și ciocane. Le-a sărit în ajutor județul. Era nevoie de energie ca de aer! Era nevoie să fie învins acest greu — și a fost! „Cine s-a evidențiat în această bătaie?” — l-am întrebat pe secretarul comitetului de partid Gheorghe Orbeci. „Toți! — ne răspunde. Toate turele! Și cea de exploatare condusă de Sandu Constantin, și cea a lui Gae Corneliu sau a lui Ion Săvoiu; apoi partidele de manevră conduse de impiegajii Gh. Popa, Nicolae Stanciu. Nu putem uita nici echipele de reparatori, după cum, de evidențiat rămîne spiritul de solidaritate al celor o mie de oameni din afara uzinei noastre care au sărit să ne ajute cînd era greu mai greu”.

Directorul Uzinei electrice

Doicești, ing. Zoldă Micleș, îi asigură, prin intermediul nostru, pe țirgovișteni că cei ai uzinei vor face totul ca în iarna lui '85-'86 să primească de la Doicești căldura — trecerea grupurilor de condensare pe termoficare constituindu-se, la această oră, investiția cea mai importantă. În sfîrșit, aduce în discuție un subiect care-i arde. Cu toate că aici, la ei, se aplică tehnologii care se constituie ca virfuri în tehnica mondială, Doiceștiul se află încă în stadiu de uzină subordonată întreprinderii electrocentrale Ploiești. Prin urmare, ei, ca uzină, nu au personalitate juridică. Au reușit, prin pistonari, să-și încadreze anul trecut, un juristconsult. „Deja de cînd a venit am recuperat peste 3 milioane lei de la niște furnizori care ne creau probleme deosebite, bani pe care, altfel, i-am fi pierdut. Și, apoi, gîndiți-vă. Noi avem, anual, un volum de peste un miliard lei preț cărbune, un volum de investiții de peste 200 milioane lei și nu avem un director comercial pentru că nu sîntem întreprindere!”.

Supunem și noi atenției acest fapt!

Crevedia - o firmă serioasă

Deși întreprinderea avicolă de stat Crevedia nu mai este printre cele mai mari din țară, firma este binecunoscută tuturor, mai ales bucureștenilor și țirgoviștenilor. Puii de Crevedia au un nume. Sînt produși de o firmă serioasă, cum se spune.

De ce credeți că e așa? Il întrebăm pe dr. Viorel Chiriță, directorul întreprinderii, unul din cei mai vechi și cunoscuți crescători de păsări în sistem industrial.

Explicația ar fi că Avicola Crevedia, înființată în anul 1960, a fost prima de acest fel din țară. Aici s-a făcut pionieratul creșterii industriale a puilor. Atunci, se produceau aproximativ 1200 tone carne pe an. Într-un timp, prin dezvoltările care s-au făcut, astăzi se produc circa 8000 tone carne pe an, o mică părțică din consumul Capitalei. Așa cum s-a început, și se procedează și astăzi, livram produsele noastre sub firmă proprie, în magazine specializate, ceea ce înseamnă o responsabilitate suplimentară față de cumpărători. Tot aici, s-au specializat în timp crescătorii de păsări în sistem industrial, care sînt acum conducători de întreprinderi similare în țară. Într-un timp, sistemul de creștere a puilor, mai ales din punct de vedere al sistemului constructiv, al tehnologiilor s-a perfecționat. Pe lîngă sarcina de producție propriu-zisă, Crevedia mai furnizează material biologic pentru ouă și carne, pentru unitățile din țară. Modernizări-

le anuale de 20—25 milioane lei se regăsesc în producție. Să mai spunem că la noi, nu vorbesc doar de Crevedia, ci de toate unitățile similare din țară, se aplica o tehnologie din cele mai înaintate.

Cum trebuie livrați puil comerțului? Ce prevăd normele în acest sens?

Începînd prin a spune că avem furaje conform repartițiilor și receptorilor în vigoare, puil trebuie livrați, la 56 de zile, cînd au în jur de 1250 grame. Cum pierderile sînt în jur de 22 la sută, tăiat trebuie să aibă în medie un kilogram. După 56 de zile, este neeconomic să-l mai hrănești. Valoarea biologică a puilor este mult mai mare, putînd ajunge și depăși 2 kilograme în condiții de hrănire optimă. Este vorba aici de un calcul economic, care se schimbă în funcție de prețul furajelor, de menținerea aceluiași prețuri pentru produsele alimentare. În medie, pe lunile ianuarie-martie a acestui an, puil de Crevedia au fost livrați pe piață la greutatea de 1100 grame.

Noutăți? Afară de puil?

Pe lîngă cele 3 ferme de puil pentru carne, 3 ferme de reproducție rase grele, o fermă reproducție rase ușoare, 5 stații de incubare și un abator propriu modern, total automatizat, am pus bazele unei ferme de palmiped, adică de rațe. Sperăm că și rațele de Crevedia să-i asigurăm același bun renume ca și puilului.

Vești noi din „cetatea mărului”

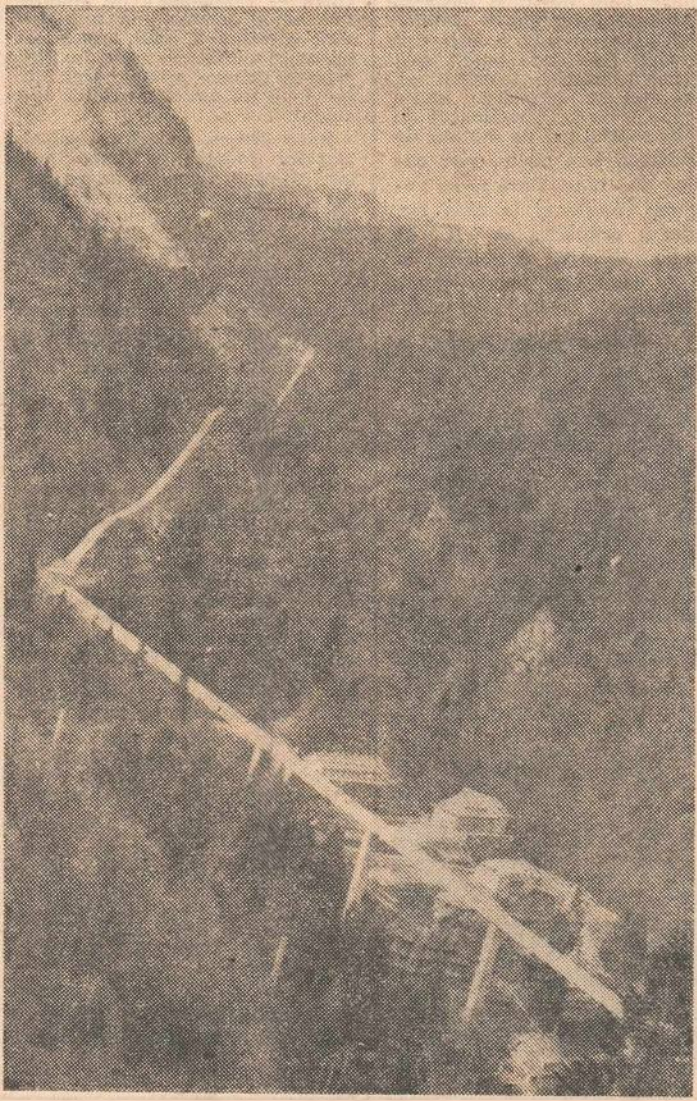
„Despre Voinești s-a vorbit și se vorbește mereu. E, într-adevăr, un vis”. Descrierea „Stațiunii de cercetare și producție pomicolă”, făcută atît de succint de însoțitorul meu Constantin Năstase, nu mi s-a părut a fi departe de adevăr. Neuitînd o clipă că „s-a scris mult”, i-am întrebat pe cei doi cercetători care ne-au întîmpinat, dr. ing. Ion Achimescu, directorul stațiunii și Andreieș Nistor, inginerul șef, doar atît: „Ce mai e nou în „Cetatea mărului”? Și pozele au curs. Nu puteau să nu-mi vorbească despre soiurile consacrate, obținerea lor a durat o viață de om. În 1950, cercetătorul Gheorghe Moruju punea la un drum care avea să-și afle capătul abia după 30 de ani. În tot acest timp, bătrînul de astăzi și-a numit hibridii „copii” și ca pe niște copii i-a îngrijit, i-a educat, i-a promovat. Și ei se numesc astăzi „Frumosul”, „Deliciosul” — de Voinești, la măr, sau „Timpuriul de Dimbovița”, „Aniversarea”, „Republica” la păr. Iar programul acesta de cercetare ne situează, prin realizările obținute, printre primele cinci țări din lume. În Statele Unite, Franța, R.D.G., se cunoaște bine mărul de Voinești, iar specialiștii de peste hotare situa-

ză soiurile noastre peste ale lor. Noutăți? Poate ar fi bine să se știe că au apărut soiurile recente de măr și păr, un alt capăt, al altui drum de căutare, început prin anii '69, '70, cînd cercetătorii experimentați de astăzi erau niște tineri porniți să cucerească lumea. Acum, au cucerit-o, dar nu uită că primii pași i-au făcut alături de Gheorghe Moruju. Din programul de cercetare început atunci, rezultatele se numesc azi „Pionierul”, „Generosul” și „Voinea” — mezinul care, de cum a apărut, a și luat Medalia de aur la „Expoziția internațională Horticolă de la Ertfurt”, R.D.G. În ceea ce privește părul, inginerul Andreieș Nistor ține în mod deosebit la soiul pe care l-a preluat de la cercetătorul Moruju, l-a crescut și i-a dat numele nepoatei sale, dragostea fiind egală: Maria Romana. Pe lîngă gust, colorit, formă care — află, trebuie să fie, precum o haină, în pas cu moda — soiurile noi au rezistență genetică la boli. La măr sînt necesare 15—17 tratamente, cele din urmă, se mulțumesc cu 6—8 tratamente, ceea ce înseamnă avantaje serioase: tractorul trecînd de mult mai puține ori, se reduce tasarea terenului, aerul nu mai este poluat și sca-

de importul valutar, pesticidele utilizate devenind aproape inutile.

Ceea ce este, intradepășit inedit la Voinești — și spre asta se îndreaptă acum întreaga atenție a cercetătorilor — ar fi faptul că s-a trecut de la cercetare la producție. Soiurile create în zeci de ani constituie astăzi obiectul unei ferme de 100 de hectare. Este prima fermă din țară în care s-au plantat soiuri cu rezistență genetică la boli și, se pare, unica din lume. De pe 40 de hectare s-au cules, deja, roadele, toamna trecută. Ar mai fi multe de spus și despre producțiile record, dar, cei doi cercetători sînt bucușori să-mi vorbească de receptivitatea oamenilor la nou. Stațiunea de la Voinești este, într-adevăr o școală a pomiculturii românești, toate rezultatele confirmă afirmația și, chiar dacă se știu multe despre ea și s-a scris mult, oamenii de acolo fac tot posibilul ca să-ți ofere, cînd îi vizitezi, măcar o noutate

Grupaj realizat de
LIANA MOLNAR
GEORGETA ȘTEFĂNESCU
OPREA GEORGEȘCU
Fotografii de
GHEORGHE SAFTA

Faptele de fiecare zi la înălțimea unui generos îndemn SĂ GÎNDIM CU CAPETELE NOASTRE

Ampla deschidere spre cunoaștere inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului a asimilat și a sintetizat în chip magistral tradiționalele însușiri ale națiunii noastre: hărnicia, creativitatea și spiritul iscoditor, forța de comprehensiune, de înțelegere, de racordare a istoriei naționale la cadența veacului, remarcabila înzestrare pentru știință, inventică, artă, omnia, eura și totala ei opțiune pentru un climat de pace și progres. S-a făcut astfel dovada uriașei capacități a comuniștilor români de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, s-au adevărit la scară realității visurile și prezviunile unor precursori celebri. „Destinele glorioase ale popoarelor — observa eu mai bine de o jumătate de veac în urmă Nicolae Titulescu — nu depind nici de forța lor numerică, nici de întinderea teritorială a țărilor, ci de chipul în care se pricep și slujesc civilizația”.

Dar aventura cunoașterii nu are nici limite, nici legi scrise. La nivel național ea se revendică prin istoria vie a înfăptuirilor de ordin teoretic și practic; în plan individual, prin modul în care fiecare cetățean devine deopotrivă creator și erou-civilizator la el acasă, și în viața socială.

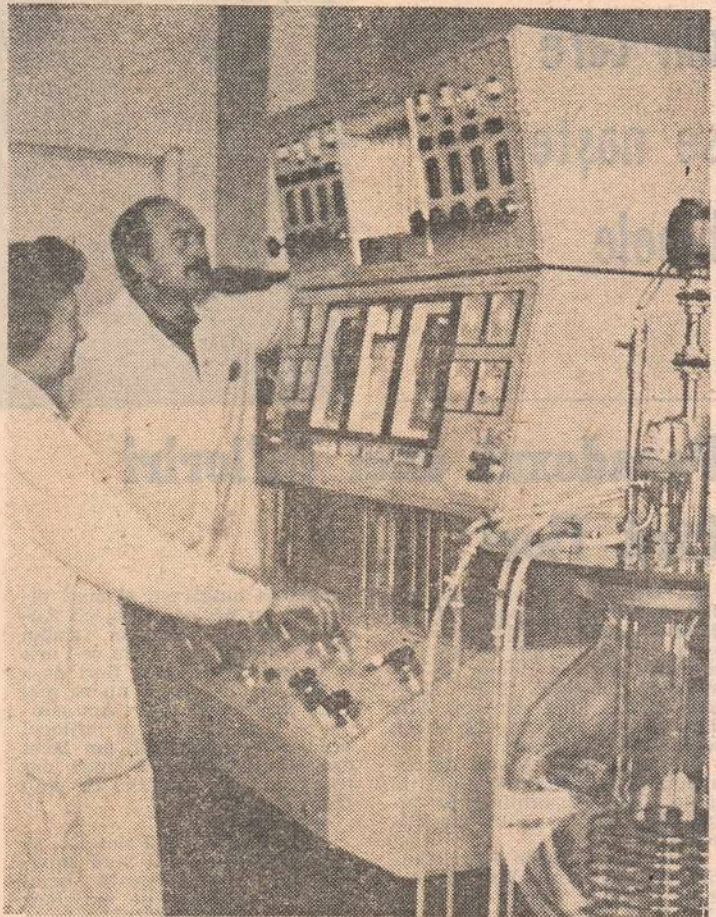
Sintem obligați să cunoaștem, să cercetăm, să adaptăm sau să prelucram tot ce s-a înfăptuit mai valoros pe plan mondial în domeniile economiei, științei, culturii, dar înainte de orice avem datorită de a apela la propriile noastre forte, de a hrăni talentul virtual, de a încuraja deprinderi și aptitudini latente, de a folosi propria noastră inteligență. Înseamnă, altminteri spus, să gândim cu capetele noastre. Progresul este legic, dar nu spontan. O întreagă și eroică istorie relevă în fața lumii întregi originalitatea creativității românești, modul în care omul acestor pământuri a știut să-și exprime la el acasă deplina sa personalitate, în cele mai variate ipostaze ale muncii și organizării sociale. Cu alii mai mult astăzi, ne-a arătat Congresul IX, nu modele de-aciurea, nu idei de împrumut, nu dogme sanctificate trebuie să ne nutrească modul de a gândi și acționa, ci tocmai marea putere de a ne regăsi pe noi înșine, prin permanenta confruntare a realului cu idealul, în spiritul valoroaselor tradiții ale luptei revoluționare, prin aplicarea creatoare la condițiile concrete specifice ale României a celor mai generale

legi ale materialismului dialectic. A gândi cu capetele noastre înseamnă a pune în mișcare motorul dialectic al propriei noastre deveniri, înseamnă a participa conștient, prin armele rațiunii și practicii sociale, la permanenta redescoperire a României socialiste. Nimic din ceea ce s-a realizat în țara noastră în anii revoluției și construcției socialiste nu ne-a fost făcut cadou, ci a fost cucerit, construit, plătit cu eforturi, sacrificii. Nici de aici înainte nimic nu va veni de la sine. Totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc, de perseverența, modestia și buna noastră credință, de conștiința că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale de a înfăptui neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid.

Alăturatul grupaj de reportaje, articole, interviuri aduce și el o dovadă în plus că, acolo unde domnește bunul gospodar, cinstea, franchețea, colaborarea, spiritul de echipă, istoria face în continuare pași de uriaș. Că totul devine posibil cind acul de creație se constituie într-o aprigă confruntare cu noi înșine.

Dar act de creație înseamnă nu numai descoperirea unor microparticule sau proiectarea unei instalații complicate, ci orice gest novator la locul de muncă, rezolvarea responsabilă a unor probleme ce implică soluții originale, creativitate, cheltuială de energie nervoasă. Înseamnă idei optime în industrie și agricultură, în îmbunătățirea muncii și producției, în cimpul larg al cercetării științifice, în grija față de sănătatea oamenilor, a nivelului de viață, înseamnă mărirea eficienței economice concepută ca o acțiune conjugată la nivel macroeconomic și microeconomic, valorificarea maximă a materiilor prime indigene și de import, economii de energie, de materiale, de forță de muncă. La temelia acestui demers civilizator trebuie să avem în permanență ca model și ghid suprem gândirea originală, suplă și îndrăzneată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, nepăcarea sa cu orice tendință de inchistare, stagnare, automulțumire, energia sa revoluționară a cărei combustie internă este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea contemporană.

LIVIU TIMBUS ■

OAMENI DIN PRIMA LINIE

Să fim în continuă mișcare

Inginerul Traian Lincariu este directorul Fabricii de mecanică fină din Făgăraș. Actuala fabrică s-a format pe scheletul unei întreprinderi de industrie locală. Traian Lincariu lucrează aici de 28 de ani, adică de pe vremea cind era tinăr stagiar. Și astăzi își aduce aminte cu plăcere de perioada aceea cind, printre altele, a făcut o inovație la cuptoarele de ardere a cărămizilor, care a adus beneficii întreprinderii și o recompensă personală inovatorului. În urmă cu 28 de ani se pare că și fabricarea cărămizilor nu era o treabă din cele mai ușoare. Astăzi, fabrica produce indeosebi reperi și subsansamble pentru tractoare, 130 din masă plastică și 24 din metal. Pe lângă acestea, pentru diferite alte fabrici sau produse finite livrate direct în comerț, fabrica din Făgăraș mai realizează peste o mie de alte reperi, mai mici sau mai mari.

Ce înseamnă să gîndești ca inginer și ca director? Care sînt problemele cărora trebuie să le găsească răspuns? I-am întrebat pe Traian Lincariu.

— În cei 28 de ani de cind lucrez aici, într-un singur trimestru nu am făcut planul. Era pe vremea industriei locale, cind am fost calamitați și producția de cărămidă a fost compromisă. Poate că pentru unii criza de energie, lipsa unor materii prime constituie o scuză, un argument. Pentru a realiza sarcinile de plan, din ce în ce mai complexe, trebuie să găsești mereu soluții, să ai idei. Pentru producție trebuie să te bați sau să te zbați, cum vrei să spunei. Depindem de multe întreprinderi care ne livrează materiale sau subsansamble. Pe unele nu le putem înlocui sau asimila. Printre alte subsansamble pentru tractor, producem priza hidraulică de înaltă putere. Pentru acest subsansamblu avem nevoie de țevă 16X2 și de furtun de înaltă presiune cu două inserții metalice 10X22. Țeava se importă. Urmează să se asimileze la Republica din București. Căutăm alte surse de aprovizionare, facem încercări pentru înlocuirea ei. Din lipsă de cord metallic pentru realizarea furtunului, în loc de 150 000 metri liniari de furtun, ni s-au repartizat doar

17 500. Li avem în stoc, însă nu-i putem folosi pentru că au defecțiuni. Cordul metallic urmează să se asimileze la Cimpia Turzii. În anul care a trecut, în loc de 40 000 prize am făcut doar 29 092. O situație din cele mai neplăcute. Numărul de prize hidraulice determină în cele din urmă numărul de tractoare complet echipate. Deci, la acest reper, important pentru noi, anul trecut am mers sub plan. Și totuși ne-am realizat toți indicatorii. Trebuie să găsești soluții, să fii într-o continuă mișcare, să cauți alte reperi, să asimilezi reperatele de care avem nevoie noi și economia. Un exemplu: rulmenții pe care-i producem pentru mașinile agricole s-au modernizat. I-au produs alte întreprinderi. A trebuit să înlocuim producția. În anul 1983, față de 1982 am reînnoit producția în procent de 38 la sută, față de 31 la sută cit ne propuseseam. Față de anul 1983, anul trecut am reînnoit-o în procent de 42 la sută. Deci, în doi ani, aproape că ne-am schimbat cu totul producția. Să recunoaștem că este un ritm care cere ca toate posibilitățile să fie valorificate. Fiecare din oamenii muncii din întreprindere trebuie să gîndească, să aibă idei. De multe ori ești obligat să-i găsești de lucru, s-o iei înainte altora, să te faci util. Anul trecut am livrat la A.E.M. Timișoara 150 000 blocuri bornă asamblate pentru contoare electrice. Am asimilat butoane pornire și claxon pentru tractoarele tropicalizate. Am început să producem lanțuri antiderapante pentru Dacia. (Se pot monta în două-trei minute, fără cric.) Instalația de încălzire pentru tractor se făcea din tablă ambuțată. Necesita suduri pe tot conturul. Am înlocuit tabla cu material plastic, reducînd manopera de la 18 la 3 lei. Problema numărului unu a centralei a fost captatorul de praț pentru tractor. Se realiza din polipropilenă din import. Acum îl realizăm din percol, care se produce la Copsa Mică. Numai pentru I.P.R.S. Băncasa am asimilat anul trecut produse în valoare de 15 milioane. Exemplele ar putea continua. Deci, să gîndești, să găsești soluții, înseamnă în ultimă instanță să reu-

șești să te faci util economiei naționale, să asiguri astfel de lucru pentru întreprindere. Dacă cauți o soluție nu se poate să n-o găsești. De fapt, fiecare reper are o istorie a lui, interesantă și palpitantă uneori. Noi de aceea sintem puși aici, de aceea sintem ingineri, maiștri,

muncitori de înaltă calificare, să găsim soluții. Cine își mai poate permite în ziua de azi să realizeze un produs ani și ani fără să-i aducă o îmbunătățire? Nimeni. Nici tu noi, nici în altă parte.

OPREA GEORGESCU ■

„Noul nu stă să te uiți la el”

În 1980, la politehnică, la catedra profesorului Laurențiu Sofronie, au fost invitați pentru o demonstrație specialiști de la întreprinderile „23 August”, „Vulcan”, „Semănătoarea”, „Grivița Roșie”. Se demonstra procedeul de turnare în forme vidate. Formele erau obținute într-un timp foarte scurt din nisip acoperit cu folie, din care, prin absorbtie, era extras aerul. Dacă specialiștii întreprinderilor respective ar fi adoptat procedeul, avantajele pentru economie ar fi fost imense. Clasic, piesele se toarnă în forme din amestecuri pe bază de nisip, lianți, vopsele, cu anumită umiditate. Procedeul de turnare în forme vidate utilizează numai nisip uscat ca amestec de formare, regenerabil în proporție de 30—35 la sută. Productivitatea noului procedeu față de procedeul clasic este de 150 la sută. El elimină definitiv utilizarea combustibililor lichizi sau gazosi pentru uscarea formelor, crește precizia dimensională a pieselor turnate, consumul de manoperă pentru curățire, sablare, este cu 30 la sută mai mic.

În 1982, întreprinderea Vulcan a pus în funcțiune prima instalație industrială din țară de turnare în forme vidate, mecanizată.

În 1982, aceeași întreprindere a dat în funcțiune a doua linie de turnare în forme vidate cu un grad de mecanizare de 70 la sută, care funcționează și produce 3 000 t piese turnate pe an. Pe planșetă și în lansare pentru execuție se află a treia instalație de turnare în forme vidate, cu un grad de mecanizare de sută la sută. Producția ei va fi de 5 000 t piese pe an. Greutatea maximă a unei piese turnate va fi de trei tone, dimensiunile maxime ale pieselor vor fi: lungime, pînă la 3 000 mm, grosime de perete, pînă la 100 mm.

Există în întreprindere un inginer pe nume Vasile Constantin, care, pînă în 1983, a fost șeful secției turnătorie. Acum, este șeful proiectării. Iată ce mi-a spus el. Colectivul de muncitori din secția întâi a luat inițiativa de a se construi prima instalație de turnare în forme vidate. Un colectiv format din mecanici și lăcătuși a executat instalația fără proiect. În fruntea acestor muncitori au fost: Aurel Matei, secretarul organizației de partid, Mihai Mușat, Nicolae Ștefan, cel care a turnat prima piesă în forme vidate. Conducerea întreprinderii a aflat cind oamenii mai aveau puțin pînă să termine treaba și cind ei aveau nevoie să procure prin întreprindere diferite echipamente. Timp de două luni de zile după ce s-a dat instalația în funcțiune, n-au reușit să obțină măcar o formă vidată. Chiar și cei mai entuziaști se pierduseră. Muncitorii din ambele turnătorii veneau să vadă ce se întimplă și plecau dezamăgiți. Lor li se părea normal să nu reușească într-o tehnică în care nu aveau tradiție. După două luni, a fost turnată prima piesă. Trebuie felicități muncitorii din atelierul de turnătorie de fontă, care au crezut în idee și au muncit să o aplice. Este succesul întreprinderii în întregime. Vasile Constantin este un om cu o înaltă mijlocie, este rotund la față, poartă mustață castanie. După ce a vorbit oțioresc, a tăcut multumit.

Nicolae Ștefan, cel care a turnat prima piesă: „A fost ideea lui tovarășu' inginer Constantin. Am muncit ani de zile cu el și ce a spus totdeauna a fost așa. De cite ori ne-am scurtat din muncă pentru că ne-am luat după el! Cind am simțit pe pielea noastră ce înseamnă să-l ascultăm, mulți l-am crezut pe cuvînt. Îl ve-

deam că se frămîntă seară de seară și rămîneau și eu cu el în uzină. Rămîneau mai mult. Iar ratam. Îi părea rău de noi. Rău de tot. Îi părea rău că muncim degeaba. Dar era ceva adevărat. Nouă nu ne părea rău că stăm cu el. Cind îl vedeam așa, îi spuneam: „Tov. inginer, da-o-ncolo, domnule, trebuie să meargă pînă la urmă!” Le spusem și oamenilor: „Hai după ea, noul nu stă să te uiți la el!”

Nicolae Ștefan este un om solid, cu mușchii pietrificați. Venele i-au ieșit la suprafața pielii cum ies venele cailor bătrîni. E un om în puterea virstei, sigur pe el și larg la suflet, dur. Buza de sus e despicată de o cicatrice, de la un accident de muncă. El mai are o mindrie în problema asta: pentru instalație nu s-au acordat fonduri speciale. Au făcut-o cu ce au avut.

Acum, procedeul reprezintă cu adevărat ultimul mare succes tehnic al întreprinderii. A doua instalație conține munca tehnologului, a proiectantului de utilaje, a muncitorilor din secțiile de producție. A doua linie a fost proiectată prin autodotare, în cadrul atelierului de proiectare autodotări de către colectivul condus de inginerul Menian Zidărescu. A fost pusă în funcțiune în mai 1982. Între timp, specialiștii au reușit să constate și o serie de neajunsuri ale instalației. Nu reușiseră să îndepărteze praful degajat la alimentare și la dezbatoare, unele operații din cadrul liniei implicau muncă manuală cu consecințe nefavorabile productivității, la anumite tipuri de piese, în special cu grosimi mari, apăreau defecte neașteptate.

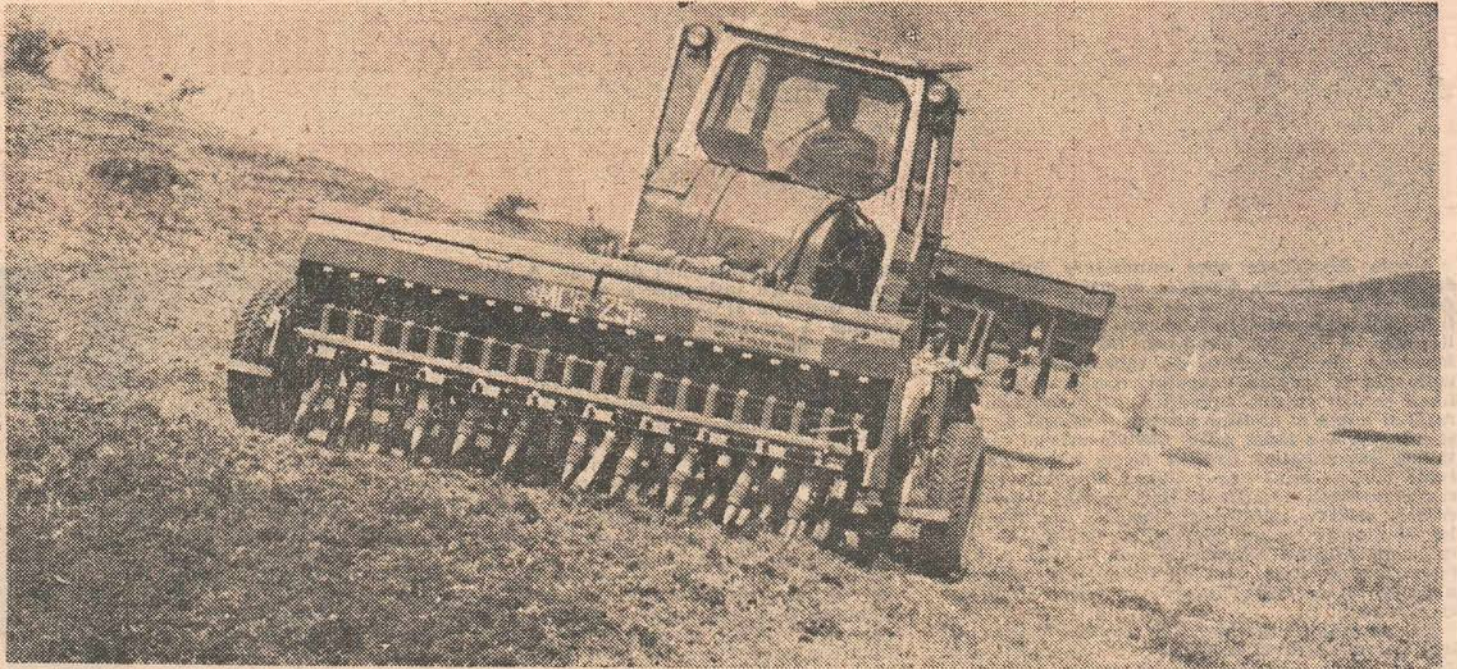
Linia care este pe planșetă și în execuție va elimina toate neajunsurile numite. Dacă va funcționa după cum au gîndit, va însemna introducerea definitivă în practica industrială a întreprinderilor a procedeului de turnare în forme vidate.

Specialiștii întreprinderii Vulcan observă totuși că, dacă în 1981—1982, marile întreprinderi din țară ar fi început să introducă procedeul, ar fi fost mai mulți parteneri care ar fi cunoscut mai multe lucruri și le-ar fi fost tuturor mai ușor.

AURELIAN TITU
DUMITRESCU ■

Neastîmpărul din care se naște binele

Paradoxul unei înfloriri fără flori

Cu niște ani în urmă, la sediul Consiliului popular al județului Argeș se deschisese o expoziție cuprinzând schițe de sistematizare a satelor și comunelor din ținut. Schițe semnate, firește, de arhitecți. Una dintre ele — una singură — era semnată de un țaran.

Era lucrată cu știință de arhitect, era gândită totuși de un țaran. Un țaran-arhitect, un țaran-artist: Petre Ciocă din Vilsănești.

L-am prezentat pe Petre Ciocă, împreună cu schița lui, într-un număr mai vechi din „Flacăra” (primăvara lui 1974), am prezentat și „inscripția” cu care omul își inscripțise schița (adică o listă de argumente pentru concepția lui edilă), am prezentat și nemulțumirea celui în cauză că acolo, în Vilsănești, ideile lui se izbeau de niște împotriviri. Că, după propria-i spusă, lucrurile se mișcau „prea greu, prea încet”. Nu în ce privește aplicarea schiței la desenul satului, Petre Ciocă fiind pe deplin conștient că „sistematizarea” propusă de el nu era decît o propunere, nimic altceva, ci în privința unor inițiative edilitar-gospodărești — tot de el izvodite — la îndemina imediată a satului.

La sfîrșitul anului trecut, la un deceniu deci de la apariția reportajului nostru, Petre Ciocă ne-a vizitat la redacție. Era sumbru.

— Tot greu și încet se mișcă lucrurile? — l-am întrebat.

— Nu se mai mișcă deloc — ne-a răspuns.

După care ne-a poftit la Vilsănești, să vedem cu ochii noștri ce se întîmplă.

Dimineață de martie — vineri, 29 martie 1985 — în casa lui Petre Ciocă. Una dintre cele mai frumoase, dacă nu cea mai frumoasă casă din sat, un fel de culă înaltă și suplă, cu ziduri de cărămidă aparentă și cu intrare de cerdac românesc. O casă construită — de la temelii la acoperiș — de Petre Ciocă. O casă al cărei constructor vrea să construiască un sat.

Interlocutorul nostru a trecut de mult de 60 de ani. Fire aprinsă, tinăra, gîndire totuși înceată, meticuloasă, „elaborată”. Gîndirea acestui țaran-arhitect, riguros și limpede așezată în pagina desenată (în fața noastră, pe o masă, e „schița lui”, un desen de 1.20/80 cm, tras în tus), se caută altminteri în convorbire, cu înecul izvorului obligat să disloce bolovăniș. Nu-i totuși un sălbatic, a umblat prin lume. A avut pămînt puțin și, de copil, de pe la 12 ani și pînă mai acum niște ierni, cînd s-a îmbolnăvit de inimă și „s-a tras acasă”, a lucrat zidărie și dulgherie pe tot felul de șantiere. A construit, zice, de toate, dar mai ales case. Cîteva sute de case. Case de Argeș, în sate de Argeș. Case-cule, zvelte ca niște stîlpi de lumină, case-semne de carte, favorizînd lectura unuia din cele mai frumoase ținuturi ale acestei țări. Iar de niște ani, cu știință și cu iscusința lui de mare meșter, se tot lupțuie să-și „aranjeze” satul — satul Vilsănești, de pe apa Vilsanului, centrul de reședință al comunei Museștești — așa cum crede el, arhitectul-țaran, că „trebuie să arate un sat românesc”.

A început, ne povestește, cu florile și cu arborii:

— Am făcut rost de răsaduri și de puieți, numai lucru bun,

trandafiri bulgărești și meri pitici, și, cu nevastă-mea, cu Aurelia, ne-am apucat să sădăm peste tot ca să acoperim ce-i urît și părăginit. Am pus flori de-a lungul șoselei, ca să nu se mai vadă ripele dimprejur. Am astupat și niște gropi din mijlocul satului, le-am netezit, am făcut din ele pârcelele, nu mari, dar frumoase; eu așa zic, că erau frumoase.

— Erău?

— Erău, că nu mai sînt. Că, să vezi dumneata, unii s-au supărat, că nu mai poate omul să-și pască vitele pe marginea drumului, că se înțeapă vaca în trandafiri. Că de ce să fac parc unde a fost groapa a mare din inima satului, că acolo era loc bun pentru deșertat gunoaie. Că cine ești tu, Petre Ciocă, să faci ce vrei, că s-a dus vremea cînd boierii se plimbau printre flori. Și uite că ai de s-au supărat au distrus florile și iar își deșertă gunoaiele în mijlocul Vilsăneștilor.

— E chiar atît de greu să pui — adică să impui — niște flori?

— E greu să lămurești niște mărimi de-aici. Adică eu, pe de o parte, vorbesc cu oamenii, mai cu seamă cu ai tineri: hai, frate-miu, măcar un ceas pe săptămînă, simbăta, să facem muncă patriotică, să mai dregem cu flori și cu altele ce-i urît, iar alții, pe de altă parte, se încrunță și ridică deștîl: „Tovarășe noi nu mulgem lapte din trandafiri! Noi avem plan de lapte, noi trebuie să lăsăm vita să pască și pe treptele primăriei, dacă dă acolo de-un fir de iar-bă”. Dacă satul n-ar avea izlaz, m-aș inchina. Dar are, și încă unul mare, dar nu-i îngrijit.

— Și deci „mărimile” nu v-au ajutat decît așa?

— Numai așa. Întrebați-le!...

(Din păcate n-am avut pe cine să întrebăm. În ziua trecerii noastre prin Vilsănești, toți factorii de răspundere din sat, primarul, vicepreședintele, secretarul etc. erau — după cum ne-a spus o tinăra contabilă, singurul suflet viu din primărie — „plecați cu treburi”).

— Și chiar nimeni nu v-a stat alături?

— Ba da, să nu vorbesc cu păcat. Tovarășul Mircea Păuna, instructorul teritorial de partid, m-a înțeles. Dacă am izbutit să fac cîte ceva, e că dînsul m-a înțeles.

— Nea Ciocă, hai să facem o socoteală: ce-ați izbutit să faceți și ce nu.

— Am făcut o stație pentru autobuze. Adică primăria l-a fost naș, dar eu, cu minile mele, am rostit construcția. Am împodobit-o cu lemn sculptat și cu fel de fel de alte ornamente. Totul pe munca și pe cheltuiala mea. Era frumoasă cînd a fost gata, dar acum...

(Acum, da, nu mai e. Acum e părăginită, neingrijită, murdară. Petre Ciocă a trudit s-o ridice, dar nu mai poate trudi — n-are cum! — ca s-o și întrețină).

În gîndurile de bine — de bine nu pentru el, ci pentru sat — ale lui Petre Ciocă, om care, într-adevăr, gîndește cu capul lui, și gîndește frumos, înțelept, rostit și gospodărește, punindu-și la inimă devenirea vetrei ce l-a născut, au figurat de-a lungul anilor multe idei menite să dea Vilsăneștilor atribute de „sat românesc” al acestei vremi. Satul are un C.A.P. puternic, are multe construcții noi (școală, că-

min cultural, magazin universal etc.), dar unele, crede Ciocă, nu sînt în potrivire cu privilegiștea și cu duhul locului. Căminul cultural, de pildă, e urît construit, zici că-i hangar ori sură, și mai ales prost așezat. Ar trebui după credința lui Ciocă (pe care mulți o împărtășesc, numai cine trebuie nu), retras din șosea către măgura inverzită din spate. Atunci ar face un „U” frumos, unduiș și cald, cu clădirea școlii și cu cea a primăriei (cu care prilej s-ar mai și rectorii un pic, ca să-și mai piardă din hidoșenia de hangar). Așa cum arată și cum stă acum, căminul ăsta e ca un bolovan sau ca un butuc în calea ochiului. Or, ochiul locului e învățat altfel, căci satele din muscelele Argeșului, cum sînt Vilsăneștii, au o deschidere și un ritm al lor, traducînd plastic ritmul colinelor, al văilor și al apelor. Tăranul-arhitect Petre Ciocă a dialogat îndelung cu aceste ritmuri, trăgînd niște învățăminte pe care le-a explicat în linii (în liniile „schiței” lui și în cuvinte, ultimele adresate pe toate tonurile, cînd rugător, cînd somativ, unor „foruri” locale ce suferă de surzenie cronică. A explicat, între altele, că e păcat ca izvoarele de pe dealul ce străjuie satul — cinci izvoare cu apă bogată și bună — să nu facă o altă treabă decît, ca acum, o balță în care orăcîie broaște și puiesc țînțari. Izvoarele astea, captate cu minime cheltuieli (pe care oamenii Vilsăneștilor bucu-roși le-ar face!), ar putea să alimenteze cu apă satul. Ciocă a întocmit, pornind de la aceste izvoare, și un proiect pentru un heleșteu. Un heleșteu cu rost deopotrivă economic (ar putea fi populat cu pește) și estetic. Estetic, căci proiectul prevede integrarea lacului într-un parc cu bănci și cu spații de joacă pentru copii. (Bănci și amenajări pe care el, Petre Ciocă, le-ar construi „fără nici o pretenție”, mai ales din „dragoste pentru copii”: pentru copiii care, la ceasul de față, se joacă fie-n șosea, în calea mașinilor, fie în fostele spații verzi redevinute — prin grija edililor, era să zicem — gropi de gunoaie).

— Tot ce-aș vrea eu să construiesc — ne asigură omul din fața noastră — n-ar costa decît muncă, Numai muncă, altceva nimic. Materiale de construcție avem. Vilsanul curge la o sută de metri de primărie și are piatră de construcție albă, frumoasă și din belșug.

Petre Ciocă — așa „exagerat” cum e el — a înțeles totuși niște lucruri. A înțeles, de pildă, de ce „schița” lui — cea prețuită „la județ”, dovadă așezarea ei în expoziția amintită — trebuie să mai zăcă, să mai aștepte, căci un sat nu-și poate schimba rosturile de azi pe mîine, ca un coteț de găini transformat într-unul de porumbei. A înțeles că, poate, satul se va restructura după o altă schiță, mai bună decît a lui. A înțeles însă că și el, ca trăitor în acest sat, are dreptul, are chiar datoria să-și pună capul — și chiar brațele — la treabă, ca să aducă vetrei sale bogăție și frumusețe.

Reporterul, în schimb, n-a înțeles un lucru, un singur lucru: de ce Petre Ciocă nu poate măcar — fără riscul de a-și vedea truda părăduită — să învelească satul cu niște flori?

Căci tot el, inimosul și inteligentul țaran-arhitect, ne-a spus-o, cu niște memorabile cuvinte hazos-amare: „Noi vorbim de înflorirea satelor noastre — dar ce fel de înflorire e aia din care lipsește floarea?!”

ILIE PURCARU ■

Cu salteaua în jurul lumii

Cîndva spumele poliuretănice nu erau decît o secție modestă în care se produceau articole de tapiterie și uluitorii bureți de sters tabla, cei care duseseră cirpa în stare de faliment provizoriu. Avea 27 de ani cînd pe legitimația inginerului Nicolae Marcu a scris pentru prima oară „director”. Și era directorul unei întreprinderi construită pe Calea Buziașului, undeva departe în cîmp, cu puțini oameni, cu utilaje, unele vechi, altele moderne, cu materie primă din import și cu foarte puține șanse de dezvoltare. În mod logic inginerul Marcu ar fi trebuit să piardă. Ori la început, ori ceva mai tîrziu, cînd cuțitul materiei prime începea să taie din ce în ce mai aproape de os. Și totuși, dintr-o secție, în loc să devină nimic, Spumotim-ul, întreprinderea de spume poliuretănice, a ajuns o mare firmă care are destule argumente ca să te lase cu gura căscată, să te facă să rizi și să te obligi la o stimă deosebită. Din 1971 Spumotim-ul a tot adăugat cîte ceva, ba o secție nouă, ba a preluat o cooperativă, ba un atelier, ba s-a mai dotat cu o complicată mașinărie. La un moment dat avea 4 sedii, un drum pe la fiecare însemnînd mai mult de 15 kilometri. Cel mai dramatic moment a fost cînd instituția se sufoca de propriile sale deseuri. Mai era puțin și ca să le depoziteze umpleau și birourile, și sertarele și dulapurile, iar oamenii ar fi rămas la intrare. Un beneficiar străin s-a oferit să le cumpere (bucăți de burete, margini din bucurile de spumă poliuretanică). Directorul a refuzat să le vîndă. Și exact atunci cînd oamenii se așteptau să fie copleșiți de deseuri, în puține luni, a început una din cele mai celebre campanii de valorificare a lor. Întîi s-au confecționat niște perne. Au mers Au urmat saltele de tot soiul, cele mai năstrușnice articole de camping cu care nimeni nu-și imaginase că se poate pune la cale o mare afacere. În momentul de față întreprinderea a ajuns în criză de deseuri. Nu mai livrează nimănui nici un metru cub de spumă poliuretanică dacă nu se obligă să restituie deseurile. Și din aceste deseuri se confecționează cele mai moderne produse de camping, cu mare căutare în Suedia, Danemarca, Canada, R.F.G., Austria etc. Din deseuri, Spumotim-ul cîștigă într-un singur an peste 20 de milioane de lei. E o afacere rezultată dintr-o idee a omului așezat pe fotoliu, calm, tăcut, gata mereu să-și ocolească biografia. Pare un jucător de sah. Și a trăit pînă acum ca într-o partidă cu miză definitivă, pe care o joci o singură dată. Totdeauna a prevăzut și s-a gîndit enorm la mutările viitoare. Materia primă pentru Spumotim se aduce și în parte se mai aduce și acum din import. Nimeni nu i-a spus inginerului Marcu o teorie despre mersul economiei. Ca un cercetător împătimit și ca un om de afacere, fiind în același timp mereu lîngă oamenii lui, a intuit mutările jocului și fără să-i fi cerut cineva, chiar fără să-l fi avertizat, cu mult timp în urmă, a înființat un colectiv de cercetare profilat pe asimilarea materiilor prime, colectiv condus de ingineria Maria Mihăescu. După îndelungate cercetări realizate în colaborare cu

mai multe institute din țară s-a ajuns ca în 1977 polioliul să fie testat pentru producția industrială. El reprezintă mai mult de jumătate din materia primă adusă din import. Acum se produce în țară. În aceste zile se afla în faza testării industriale polioliul poliester pentru tălpi (Spumotim-ul este cel mai mare producător de tălpi din România) și se aflau în faza asimilării o serie de materii prime auxiliare, necesare întreprinderii în cantități mici. O stație pilot va fi construită în anul acesta și după ce va intra în funcție și metoda de preparare a izocianatului (o altă materie primă importantă, cercetată de inginerul Marcu împreună cu un colectiv de la Facultatea de chimie pentru care au stabilit o nouă tehnologie de producție, devenită brevet și parte a unei lucrări de doctorat). Spumotim-ul va fi în afara oricărui risc legat de fluctuația materiilor prime.

Omul din fața mea, lejer instalat pe un fotoliu în mijlocul unei expoziții, pare calm și poate că și este. Tatăl său, spirit de țaran, după ani și ani a venit să vadă și el întreprinderea condusă de fiu. A trecut prin mai multe secții, s-a uitat și la scaunele de autoturisme și la tălpi, și la obiectele de camping și, în loc să se declare mîndru sau uluit, a spus cu zgîrcenie, e bine, bine. Probabil că s-a întrebat și el, așa cum m-am întrebat și eu, ce-i u gentile, cu sacosele, cu vestele? Nu știu dacă a primit un răspuns. Eu, da. „O producție elastică, în care toți să aibă mai multe meserii, ca să nu depindem de materia primă, ne salvează din momentele dificile. Cînd nu avem materie pentru spume, operatorii chimiști trec și devin croitori la marochinărie, unde valorificăm o parte din spume. Nimeni nu vine la serviciu ca să stea de pomană” (ing. Traian Constantin, șef de secție). La „spume” lucrează o echipă. De 15 ani instituția are aceeași coloană vertebrală. Una dintre ultimele mutări de sah ale inginerului Marcu sună cam așa „în final toate materiile prime vor fi produse în țară”. Și atunci, Spumotim-ul va deveni de drept, pe lîngă firmă producătoare, și cel mai autorizat institut de cercetare a spumelor.

Spumotim este o întreprindere flexibilă. Face spume, face orice ca să existe frumos. Referitor la ziua de mîine, inginerul Marcu este un om rigid, rigid în sensul că nu vrea să schimbe cu nimic ideea sa potrivit căreia oamenii și instituția trebuie să adauge în fiecare an cîte ceva, să crească mereu.

Peste tot în lume m-am uitat cum fac alții, ce produc ei simplu și ingenios. În final vom produce aici tot ce este necesar pentru echipamentul de camping, vom crește. Eu sînt un optimist, așa văd viața, cu o șansă pentru fiecare. Totul e să fructifici mereu, să nu ratezi”. Și dacă mîine se întîmplă ceva și dintr-o stupidenie veți ajunge într-o secție, ca simplu inginer? am întrebat eu, cu puțină teamă de a nu irita. „Iau totul de la capăt, imi fac o echipă și încerc să trăiesc, să mă ridic, tot la un loc și fiecare în parte”. Omul acesta temperat își păstrează optimismul ca pe un secret.

BOGDAN NISIPOIU ■

Nu cumva e soluția pe care o căutați?

Nu tot ce-i comod e și sănătos

Pentru Andrei Corneanu, director al Intreprinderii de geamuri din Buzău din 1976 încoace, perioada poate însemna chiar o viață de om. O viață de om, alături de niște vieți de oameni cărora nu le place să se dea în spectacol. Aflasem, mai înainte de a-l cunoaște că acolo oamenii au făcut și fac lucruri deosebite, despre care am putea spune că țin de curaj, dacă așa se cheamă răspunderea majoră, responsabilitatea majoră! Că acolo, în '81, se porneau la aluminizarea oglinzilor, procedeu deosebit dar nu nou, noutatea constând în faptul că aici s-a aplicat aluminizarea oglinzilor numai cu mașini românești!

Greu se urnește directorul nostru să vorbească. Pare un om posac căruia trebuie să-i smulgi vorbele cu cleștele. Nu știe exact în ce măsură te interesează problema, motiv pentru care te lasă să bijbi, să descoperi singur punctele sensibile ale temei care l-ar putea stârni. „Și totuși, tovarășe director, ce va determina să renunțați la procedeu clasic al realizării oglinzilor prin argintare cită vreme pentru dv. era cel mai comod, întregul proces derulându-se în flux continuu?” Nu tot ce-i comod e și sănătos, zice. Și, pentru prima oară își deschide buzunarul amintirilor „deloc comode”, trăiește atît pe pielea lui, cit și pe a fiecăruia din cei aproape 3000 de oameni ai întreprinderii. Cum se știe, procedura clasică, în care era folosită argintarea oglinzilor, înghitea circa 3 tone de azot de argint, deci cam 1,5 tone argint. Din ce în ce mai greu se obțineau aprobări pentru acest metal prețios, secțiile stăteau în așteptare, unde nu e de lucru, nu sint bani, unde nu sint bani, e sărăcie. Nevoia deci i-a împins să studieze pe toate fețele povestea cu aluminizarea oglinzilor, adică, folosirea aluminiului în locul argintului. Se trecea de la o tehnologie la alta care solicita niște instalații extrem de pretențioase. Dar dacă scoate bani din buzunar ca să le aduci din import, te costau de te apucau pandaliile. Am pornit prin țară convingi că vom găsi colaboratori prin întreprinderi și institutele de cercetări pe care să-i convingem să facem acele instalații aici la noi, în țară. Și am reușit! Am reușit să obținem produse de foarte bună calitate, cu mașini românești chiar dacă mai puțin comod decît în procedeu clasic de argintare, chiar dacă încă ne mai batem cu uzurile mari la pompe — poate cu timpul va reuși și F.A.M.-ul să le îmbunătățească. De atunci, acea tonă și jumătate de argint pe care o înghiteau oglinzile noastre este folosită în domeniul de strictă necesitate iar în ce ne privește, zicem că ne-am specializat frumos în aplicarea acestei metode cu rezultate meritorii!

„Posacul” nostru interlocutor de la început devine, dintr-o dată, un om volubil, o gazdă excelentă care te plimbă, făcînd pe ghidul, prin cele mai neașteptate domenii. Aflăm că întreprinderea de geamuri buzoiană este cel mai mare furnizor din țară pentru geamuri necesare transportului de tot felul. „Avioanele, trenurile, vapoarele, autoturismele, toate au geamuri de siguranță provenite de aici, de la noi. Mai trebuie să știți că produsele de acest fel sint reglementate internațional — în ce ne privește aderînd, de curînd, la condițiile reglementate de Națiunile Unite”. Apelează din nou la buzunarul cu amintiri. Exact cu un an în urmă se afla în Ca-

nada. Ce duș rece a primit acolo! De două ori canadienii au respins omologarea geamurilor pentru Daciile noastre pentru că n-au rezistat testelor cu bila și cu sacul-lest, două teste de bază din cadrul standardului american. Traversază, tu, directorul Atlanticul, întoarce-te în țară, stringe-ți oamenii în jur ca să constăți abia acum, după așa o palmă, că avem deficiențe în fabricație. S-a alcătuit, dintre oamenii întreprinderii, un colectiv de mică cercetare care, în lunile care au urmat, au muncit pe brînci. Tot nevoia ne mina din urmă și, de ce să nu spun, poate și orgoliul nostru de fabricanți de geamuri! Oricum, cu toată exigența canadienilor, al treilea lot a fost admis și de atunci n-am mai avut necazuri de acest fel. Povestea ar rămîne neterminată dacă nu am aminti-o și pe cea a instalației făcută de ei și institutul de cercetări al ministerului, ca o completare la o altă instalație procurată din America. Aveau nevoie, ca de aer, și de geamuri plane — instalația americană producea doar geamuri curbe. Bani s-o cumpere și pe-a doua nu aveau. Iar săi pune-ți mîntea la contribuție tu, director, cu ai tăi, cu cei de la institut și iată că de vreo 8 luni s-a născut „Instalația de securizare cu flux continuu pe orizontală” — și cu ea odată, s-au născut și geamurile plane. Urmarea? Calitatea producției a crescut, productivitatea a crescut galopant, cu 200 la sută, după cum, au fost reduse la maximum spargerile de geamuri, deci rebuturile.

În sfîrșit, ajunseseră de pomină cu „muntele roșu” adunat din cioburile rămase din lucru. Se speriasse Buzăul, muntele crescînd vertiginos, amenințînd simbolic, precum „Păsările” lui Hitchcock. Cele 150.000 tone de cioburi deveniseră pentru ei coșmarul roșu. „Acum, zice directorul amuzîndu-se, l-am transformat într-o adevărată mină!” Și-au făcut, mai întîi, două secții de butelii sticla de o jumătate de litru și de un litru. Folosesc, pentru fabricarea lor, 99 la sută cioburi, economisînd astfel sodă calcinată — materie primă deficitară — nisip. E drept că pentru a ajunge aici iar și-au băgat capul la nesomn pînă au reușit uniformizarea tuturor rețetelor de fabricare a geamurilor, fără de care n-ar fi reușit să realizeze cele două tipuri de sticle. Din aceste cioburi pe care pînă acum nu le foloseau la nimic, au realizat, de la inițiere, 12 milioane lei. În plus, „muntele” a devenit un deal pentru că au început să vîndă cioburile și la alți beneficiari. Pînă-n toamnă speră să netezească locul. Mai au însă încă un munte — de un milion de tone — din slam de nisip care, cînd bate vîntul, transformă zona într-o Sahară. Vor apela la el cînd vor termina cu cioburile, dar numai pentru sticle verzi. Pentru folosirea lui au construit în colaborare cu institutul de cercetări, o stație-pilot. Astfel acest nisip extrem de fin, prin granulare, va reuși să fie utilizat la fabricarea sticlelor verzi. Multe mai învață omul cit trăiește, conchide directorul nostru, subliniînd faptul că nevoia însoțită de curajul de a ataca problemele frontal fac împreună o școală foarte bună. Se poate numi și școală a curajului dar mai potrivit s-ar numi școală a răspunderilor majore, a responsabilităților în pas cu vremea!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

superior cit și de unitățile productive. Dan Silvestru are șansa de a fi reparatizat la C.F.S., acolo unde se desfășura o importantă cercetare pentru recuperarea căldurii-deșeu din imensele cantități de ape calde industriale după ce se foloseau în procesele de producție, ape chimice pure și care se epurau, la temperaturi joase și totuși destul de ridicate, de 18—20°C, în conductele de canalizare. Deși soluția pompelor de căldură era cunoscută, tipurile cercetate și realizate în țară nu-i mulțumeau pe specialiștii ieșeni sub raportul performanțelor. Fie că au gabarite importante, fie că randamentele nu mai corespund pretențiilor zilei; față de ceea ce obții, consumul energiei necesare pentru funcționarea instalației și pentru ridicarea temperaturii agentului respectiv în vederea reutilizării, rămînea crescut. Astfel, cei ce s-au implicat abordează pentru prima oară în țară, într-un sistem constructiv propriu și o tehnologie originală, pompele de căldură prin absorbție cu bromură de litiu, net superioare celor cu amoniac și cu atît mai mult față de cele cu turbocompresor. Instalația de la Iași înglobează, în consecință, două brevete de invenție — unul ce individualizează tehnologia de lucru, celălalt, instalația ca atare, precum ne precizează inginerul Gabriel Ghețu, unul dintre cei care au contribuit la transpunerea modelului experimental în prototip industrial. Brevetele nr. 80.285 și 84.137 pe 1984. Colectiv de autori: inginerii Dan Alexandru Costache, Vasile Titus, Dan Silvestru, Radu Chipcea — de la Combinatul de fire chimice și inginerii Stan Șerban și Gheorghe Dumitracu de la Institutul Politehnic. O colaborare dintre cele mai fieste și total fără orgolii dintre foști elevi, colegi și dascăli, fiecare generație venind cu aportul său de gînd, de idee, de experiență, de voință. Instalația pusă la punct sintetizează, de fapt, soluțiile tehnologice și constructive pentru o familie de instalații de recuperare a căldurii din ape, începînd cu cele calde industriale și pînă la cele din natură — din lacuri, riuri, izvoare geotermale — începînd cu cele de 18—20 grade Celsius sau de 30—40 de grade și pînă la cele de zero grade. Dotat cu ateliere meca-

nice și electromecanice la nivelul unor veritabile întreprinderi de construcții de mașini, Combinatul de fire sintetice Iași le poate construi și furniza oricărui beneficiar care le-ar solicita. Pînă în prezent, au realizate, la stadiul de funcționare industrială, două variante între 5 și 2,5 Gcal. pe oră ce recuperează, cum spuneam, căldura din apele utilizate de la turnurile de răcire. Reîncălzite, în sistemul pompei, pînă la 50—70 de grade, cu ajutorul căldurii extrase din aburul tehnologic, deci printr-un minim aport nou energetic, sint conduse către alți utilizatori, în speță pentru încălzirea a numeroase spații de producție, ateliere, birouri, depozite..., ca și pentru apa caldă menajeră din grupurile sociale. Practic, în greua iarnă 1984—1985, prin acest procedeu, ca și prin altul, ce face obiectul unui alt brevet de invenție al altui colectiv în formula Politehnică — C.F.S., de recuperare a aburului tehnologic-deșeu, aproape 70 la sută din spațiile încălzite n-au mai primit căldură de la centrala termică, realizîndu-se astfel economii considerabile de combustibil. „Economia antecalculată numai a pompei de căldură — ne spune ing. Dora Berari, responsabilă cu invențiile și inovațiile — se ridică la circa 4.000 Gcal. pe an. Altfel spus — 500—550 tone combustibil convențional pe an”. Ca în oricare cercetare, demersul a cunoscut numeroase variante și soluții pînă cînd s-a ajuns la cea socotită, deocamdată, optimă, dar și perfectibilă, precum ne încredințează inginerul Dan Costache. De la primele proiecte ce au intruchipat instalațiile de 5 și 2,5 Gcal/oră, gîndul a mers mai departe la pompe de puteri și mai mari pînă la 10 Gcal/oră, precum și la cele în regim dublu de lucru, fie pentru a furniza apă caldă menajeră, fie pentru încălzit. În curtea C.F.S. a funcționat în această iarnă și o pompă de căldură de aceeași fabricație și cu aceleași ape calde de la turnurile de răcire ale colosului chimic, intrată în proprietatea GIGC, în care a furnizat căldură și apă caldă menajeră locuințelor din noul cartier „Metalurgia” pentru circa 1.000 apartamente convenționale. Fără apă menajeră, ar fi putut încălzi circa 5.000 apartamente. „Avem pe planșete și în cap, ne spune inginerul Dan Costa-

che, tipuri și variante diverse de asemenea instalații ce folosesc ca agent termic soluția de brom-litiu. De pildă, putem să ridicăm temperatura apelor termale de la 30—40 grade Celsius la 60—75, fără nici un alt aport energetic din exterior (abur sau energie electrică). Printr-un transformator de căldură. Dar n-avem comenzi. M-a sunat acum 2 luni un profesor universitar de la Timișoara tocmai pentru o asemenea pompă care să utilizeze apele termale din zonă la încălzit locuințelor și la prepararea apei calde menajere din oraș, însă n-a mai dat de atunci nici un semn de viață”. Deși, am adăuga noi, importantă este și o altă performanță a instalațiilor de la Iași ce ar trebui să le impună în fața beneficiarilor și anume gabaritul lor redus, prețul de cost, de asemenea, considerabil mai mic față de al altor modele. Cele cu metanol putînd să extragă căldură chiar din ape curente din natură — riuri, lacuri, iazuri și chiar cînd ating temperatura de îngheț. Dacă pentru noi, neșpecialiștii, pare o fantasmagorie, tehnic este cit se poate de posibil, posibilitate pe care, iată, colectivul ieșean o stăpînește. În curtea combinatului de utilaj greu au și montat o asemenea instalație care, utilizînd căldură-deșeu din halele de producție ale acestuia, se experimentează și încălzirea apelor unui iaz de la C.A.P. Ciurea din centura agricolă a orașului, pentru obținerea de puiet de pește chiar și în timpul iernii. Iată încă un domeniu de aplicare la care numeroși beneficiari din agricultură se pot gîndi. Dacă pentru ideile nu plătește nimeni — se poate plăti, nu?! și nici măcar prea scump pentru o pompă de căldură de la C.F.S. Iosî. Față de ceea ce se poate obține cu ea, amortizarea are loc într-un termen incredibil de scurt. Cu atît mai mult cu cit, prin programul energetic național, ca și prin programul cercetării științifice aprobate de către Congresul al XIII-lea al partidului într-o proporție considerabilă, viitorul energetic al țării depinde de sursele neconvenționale. Iar tehnologiile de recuperare a ceea ce se pierdea pînă acum sint o asemenea sursă.

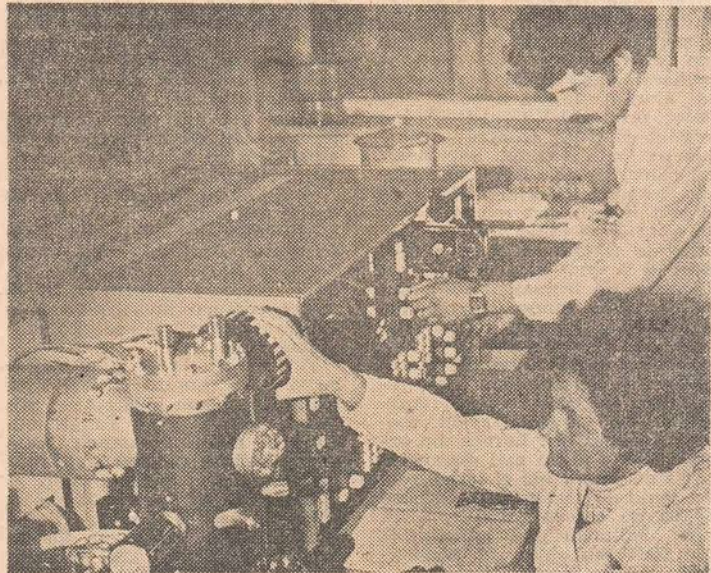
CICI IORDACHE-ADAM ■

Cîteva idei

Din ce în ce mai mulți oameni, uneori cu meserii sau ocupații care n-au legătură directă cu asta, se interesează de producerea biogazului. Ni se scrie sau sintem vizitați la redacție de cetățeni care vorbesc în numele lor sau al unor colective care se preocupă de această problemă. Procesul de fermentare anaerobă a substanțelor organice fiind, nu de astăzi e drept, descoperit și verificat, preocupările unor cetățeni se îndreaptă îndeosebi spre găsirea unor soluții constructive mai ieftine, mai la îndemîna celor care vor să-și amenajeze cu forțe proprii asemenea instalații. Unele din aceste idei sau propuneri ni se pare interesant să le aducem la cunoștința cititorilor.

Un colectiv din Craiova, format din inginerii Dragomir Diaconeasa, actualmente pensionar, Alexandru Păun, de la I.P.J. Dolj, Andrei Diaconeasa de la PLCIT Craiova, și-a propus să experimenteze și să omologheze cu ajutorul Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești Dolj o instalație care se poate executa și monta de către orice gospodar. Piesele de etasare sint calculate să poată fi manevrate de o singură persoană. De asemenea alimentarea fermentatoarelor cu materie primă și evacuarea acesteia după fermentare.

Să facem o scurtă descriere a instalației. Este formată din două cuve de fermentare cu o capacitate de 4,4 metri cubi fiecare și un rezervor tampon de biogaz de 2,2 metri cubi. Cuvele sint etanșate cu un sistem constructiv simplu — plăci de beton prefabricate, lestate cu nisip și etanșate hidraulic, folosîndu-se o folie de plastic, un inel PVC, apă și argilă sau noroi de foraj. Cuvele sint prevăzute cu un amestecător special, un șurub melc, ce asi-

gură prin învîrtire manuală o dată sau de două ori pe zi, o deplasare pe verticală și orizontală, avînd ca scop agitarea și spargerea crustei materiei din fermentator. Cuvele vor fi construite în cheson deschis cu puțin demontabil. Mai simplu spus, cuvele sint niște puțuri de fîntină, executate monolit, cărora după forare li se adaugă un radier de beton monolit. Se propune deasemenea înlocuirea clopotului metalic cu unul de plastic, care în funcție de necesități poate fi lestat. O altă idee care merită luată în considerație, o idee preluată de la instalațiile industriale, este separarea cuvei de fermentare de rezervorul tampon pentru stocarea biogazului. Pentru rezervorul tampon, se propune un cilindru din pînă cauciucată, un fel de balon care se umflă pe măsură de biogaz este produs în cuva de fermentare.

Costul acestor instalații este redus în comparație cu altele. Capacitatea lor poate fi dimen-

sionată în funcție de cantitatea de materie primă pe care o avem la dispoziție. Un singur rezervor tampon de biogaz poate fi deservit de o cuvă sau de o baterie de cuve. Deci o seamă de idei. Să spunem sincer, ne interesează mai puțin cit de originale sint aceste idei și nici nu am simțit nevoia să verificăm originalitatea lor. În propunerea făcută de colectivul amintit sint fără îndoială aspecte care trebuie luate în considerare în vederea găsirii unei soluții pentru instalații de biogaz sistem gospodăresc cit mai ieftine și, deci, cit mai accesibile.

Inginerul Dragomir Diaconeasa, vorbind în numele colectivului, ne-a asigurat că este pregătit să întocmească un proiect competitiv, aplicabil pe plan național, care să valorifice cele expuse mai sus. În cea ce ne privește, credem în ideile colectivului de entuziaști de la Craiova.

OPREA GEORGESCU ■

Cine nu vrea energie din apă chioară?

Problema deosebită a recuperării căldurii-deșeu din apele industriale ce preocupă de cîțiva ani și specialiștii români și-a găsit aici una dintre cele mai rentabile și originale rezolvări. Noi am scris de numeroase ori despre pompele de căldură gîndite, proiectate și realizate la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru tehnica frigului din Cluj-Napoca precum și despre instalația pusă la punct de către specialiștii ai INCERC București. Se pare că soluția găsită la C.F.S.

Iași se situează deasupra tuturor, precum o poate demonstra un tabel comparativ al performanțelor fiecăruia. Tînărul inginer termooenergetician Dan Silvestru, unul dintre autori, absolva, în 1979, Facultatea de mașini termice a Institutului Politehnic din localitate cu o teză de diplomă ce se referea tocmai la proiectarea pe calculator a unei variante optime de pompă de căldură. Deci, și la Iași, preocupările durează de mai multă vreme, figurînd printre chestiunile tehnice de vîrf abordate atît de învățămîntul

Titlul acestui reportaj ni l-a dat Nichita Stănescu

Așezare omenească Într-un tandru univers Și mirabilă fereastră Larg deschisă către vers

Un bărbat din Brașov avea minile umflate. Cineva i-a spus despre niște băi de care nu mai auzise niciodată. Nici numele localității nu-l prea ținea minte. Uneori, pe drum, când îl întreba cineva încotro merge trebuia să se gândească o clipă cum îi zice comunei aleia. S-a dus, a ajuns, a văzut, s-a întors la Brașov, și-a făcut bagajele, renunțând la slujbă, la apartament, la confort, și-a luat soția și copiii și a plecat. Ce-l uluise pe Nicolae Tunăreanu, de plecase atât de grăbit spre marginea României?

Multe din cele petrecute la Teremia Mare, Nicolae Tunăreanu le-a aflat mai târziu. Oricum, în prima zi după ce a ajuns, s-a plimbat pe străzile satului, un sat cu casele văruițe în galben, așezat în colțul de sud-vest al României, la marginea țării, nu departe de granițele cu Ungaria și Iugoslavia. La marginea satului, pe atunci străinul de Teremia Mare a văzut băile termale și a aflat cîte ceva despre ele, multe auzindu-le mult mai târziu, abia după ce va deveni cetățean al comunei. Prin 1976 cei din Teremia Mare au încercat să destupe o sondă abandonată și spre surprinderea lor, în loc de petrol, din adîncul pămîntului a țîșnit apă fierbinte amestecată cu gaze. Un an mai târziu, la marginea satului au construit un bazin în care se deversa apa minerală, apă caldă. Imediat ce au avut rezultatul analizei chimice, primarul Viliam Heinz s-a sfătuit cu cîteva oameni și a decis ca lângă bazinul improvizat să construiască Băile Termale. Au început în anul 1979 și de 8 mai 1981 în sat exista o clădire cu două etaje, cu două bazine de tratament, unul pentru bărbați și unul pentru femei, cu 6 cabine de tratament individual, cu două saune cu comandă electronică (instalația fiind donată de un străin care s-a vindecat în apele Teremiei Mari), cu cabină de tratament fizioterapeutic, în care se fac împachetări cu parafină, solux, masaj, ionizări etc. Lumea din satele vecine și de mai departe a aflat de aceste băi și într-un an au venit la tratament aproape 90.000 de oameni, mulți sosiți din colțurile mai îndepărtate ale țării sau chiar din străinătate. Viliam Heinz, celebru primar deja în zona Banatului, om bîntuit de tot felul de idei nu era și nu este specialist în ape geotermale. Ba dimpotrivă, a fost ucenic croitor și mai apoi vînzător, merceolog și președinte în cooperatie. În 9 martie 1965 a fost ales ca primar al comunei. Deci nu avea el cădere să se ocupe de apele termale. Și totuși, după ce-au încheiat proiectul cu Băile Termale, Viliam Heinz a început să se întrebe ce se întimplă cu gazele care ies concomitent cu apa minerală. Nu se pot folosi la ceva? A invitat feluriti specialiști care să-l lămurească asupra metodelor de separare a apei de gaz. Cel puțin cei care au fost la Teremia Mare au spus că nu se pricep, că o asemenea instalație încă nu există. În acel moment primarul Heinz, cu seriozitatea și cu umorul lui de om cu răspundere a început să deseneze și să tot citească în ideea că o asemenea instalație este posibilă. A făcut 5. Cînd au fost montate, toate au dat chix. Nu mergeau cum trebuie. Tot n-a cedat. A proiectat-o și pe a șasea, a realizat-o și spre marea

lui bucurie a văzut că funcționează. După acest pas, cu muncă binevoitoare, oamenii satului au început să sape canalul spre sat pentru o conductă cu gaz. În acest moment centrul civic al comunei e încălzit pe bază de gaz metan obținut cu o instalație de separare din apă, gîndită de primar. Dar primarul tot n-a avut pace. A încercat să folosească gazul metan la un motor de I.M.S. A mesterit la el, a lucrat cu tot felul de mecanici și pînă la urmă a reușit să-l facă să funcționeze cu gaz. Ei, și ce dacă funcționează cu gaz, au zis unii, doar n-o să umble cu mașina și cu conducta de alimentare afirmată după ea. Nici un om nu-și imagina ce pune primarul la cale. Abia după un timp au aflat că primarul și cîteva oameni umblă după două motoare mari, de camion și după un generator electric. Au făcut rost și de o caroserie veche de mașină agricolă, o arătare caraghioasă pe care au montat cele două motoare de camion, adaptate pe gaz. Motoarele alimentate cu gazul scos din apa termală cu ajutorul instalației proiectate de primar vor antrena generatorul de curent electric. Probele s-au încheiat. Merg strună. Cînd conducta cu gaz va ajunge pînă la magazia cu instalația de produs curent, Teremia Mare va fi poate prima comună a țării independentă din punct de vedere energetic.

— În doi ani vom construi încă 12 săli de tratament și un ambulator cu 36 paturi și o cantină restaurant.

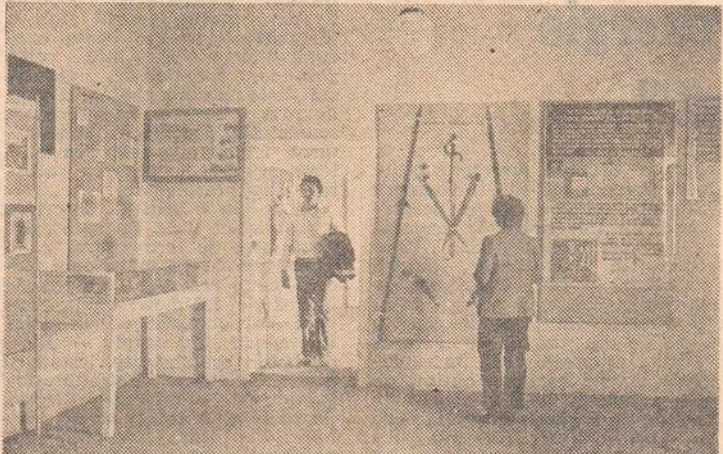
— De ce în doi ani? îl întreb eu pe primar.

— Pentru că altfel vom pierde trenul. Dacă adăugăm extinderea la Băile Termale (vă rog, Băile Termale se scriu cu literă mare) comuna noastră va fi o adevărată microstațiune balneo-climaterică.

Veți vedea de ce microstațiune și nu o comună cu Băi Termale. Să vedem însă ce s-a petrecut cu Nicolae Tunăreanu, după ce a văzut comuna, băile și oamenii. A descins la primărie și a întrebă de primar. A aflat în ce birou îl găsește, a bătut la ușă și a intrat. Îndărătul biroului stătea un bărbat masiv, cu umeri lați, cu ochi vioi, neliniștiți. Deasupra lui, pe perete, scria: „Dacă vrei, găsești soluții, dacă nu vrei, găsești justificări“. În loc să-i spună cum îl cheamă și ce vrea, s-a trezit citind încă o dată inscripția de pe peretele din biroul primarului, zicîndu-și în sine sa, omul ăsta chiar are dreptate. În cele din urmă i-a spus boala lui, reumatism poliarticular acut, i-a arătat minile umflate ca niște cremvurști, i-a zis că este maistrul la întreprinderea Tractorul din Brașov și a întrebă dacă nu s-ar găsi și pentru el și familia lui un loc de muncă la Teremia Mare ca să-și poată vedea și de sănătate. Primarul l-a privit lung, i-a mai pus o serie de întrebări legate nu de calitatea morală a omului din fața sa ci mai degrabă de ideile lui tehnice și după o discuție de o oră i-a spus că are loc de muncă, primăria îl dă și casă, așa că n-are decît să plece la Brașov, ca să-și aducă familia. Acest amănunt s-a petrecut în puțin timp. Nicolae Tunăreanu a venit cu întreaga familie la Teremia Mare și a început tratamentele cu apa termală țîșnită pe inima

— La capătul acestei conducte se află două motoare pe gaz metan. Ele vor asigura independența energetică a Teremiei Mari.

— După turiști, în muzeul de istorie al comunei intră elevii.

sondei abandonate. Acum, în 1985, Nicolae Tunăreanu, după ce a bătut mai toate marile centre medicale și celebritățile în materie, are astăzi niște miini normale, e drept, crăpate și acoperite de bățături, dar normale, fără durerile care îl căpiau cu ani în urmă. Imediat după sosirea sa în comună a fost angajat la Consiliul popular comunal pe post de maistrul. La ce folosea un maistrul mecanic pentru o primărie? În 1981, la ideea primarului, în comună a început construirea unei hale de producție, dată în folosință un an mai târziu, la puțin timp după sosirea maistrului brașovean care a și fost unș șef de secție. În puține luni, maistrul Tunăreanu naturalizat la Teremia Mare a construit o mașină de îndreptat, tras și debitat platbandă, o presă de 20 de tone forță, o mașină de debitat cu disc abraziv, un dispozitiv de verificare concentricității pieselor, o stație de imbutiliere de sucuri...

— Stația de sucuri nu este ideea mea!

— Dar a cui?

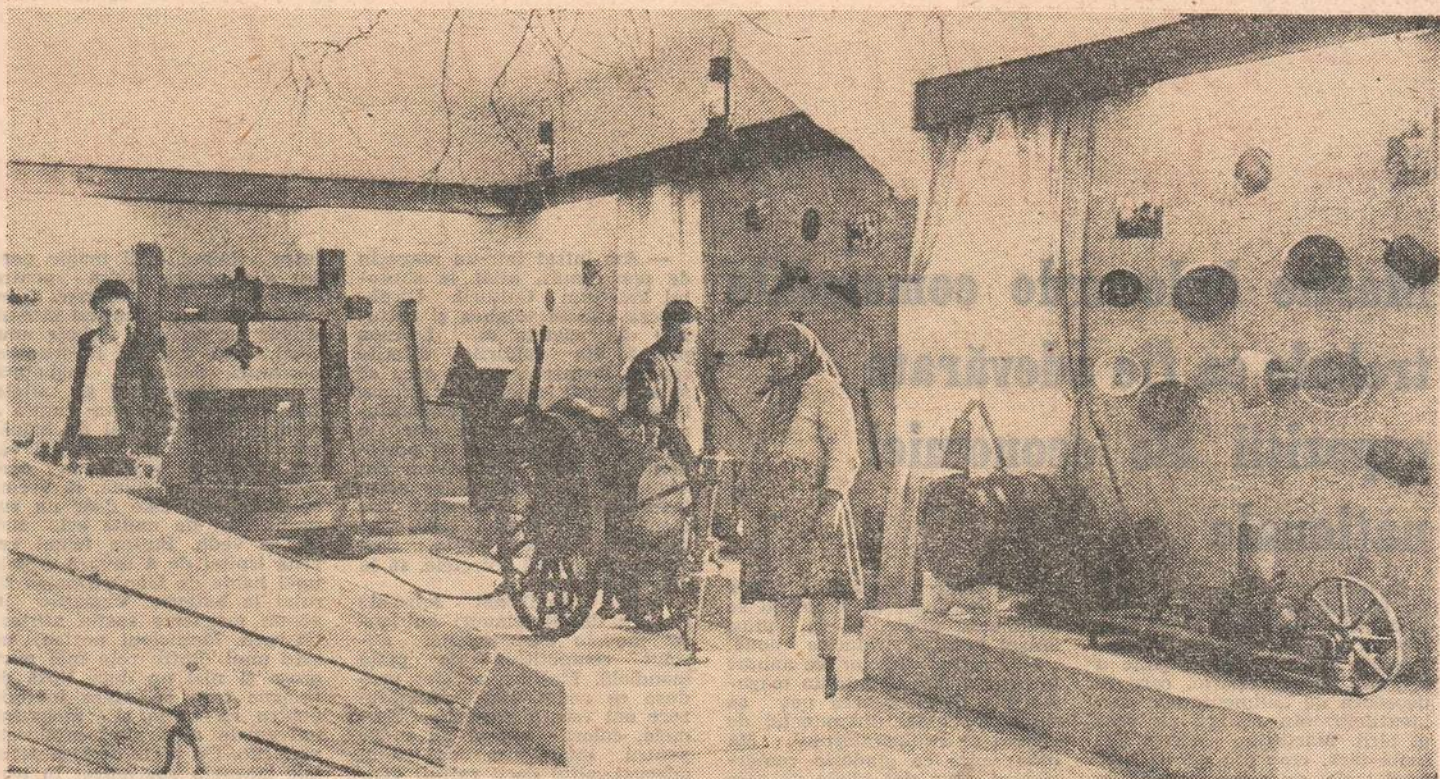
— A primarului, eu doar am executat-o!

Într-o casă veche, de cîteva sute de ani, folosită o vreme cu tot felul de destinații, primarul a pus la cale o secție de încălzimînto care lucrează pentru Jimbolia, Teremia Mare este un sat din România care are producție la export în marile țări ale lumii. Pentru a mai da de lucru și celorlalte fete acaparate de oras, primarul a pus și bazele unei secții pentru slopatul stofelor cu defecte. Încet, încet, primăria din Teremia Mare a devenit un fel de mic trust cu o putere din ce în ce mai mare. În loc de comuna Teremia Mare oamenii au început să-i zică „fenomenul Teremia“, o comună cu centrală automată și prefix, cu cai de rasă pentru echitație, cu crescătorii de pui, cu fermă de capre (iezi se vind celor dispuși să-i crească), cu strunguri și freze, cu ateliere în care se construiesc și funcționează prese pentru confecționat panouri de prefabricate, cu un impunător castel de apă, cu 5 muzee, cu o viață plină de evenimente, palpitantă chiar. Comuna a fost călcată de străini din 15 țări și încă se mai anunță vizite. De ce spun cei de la Teremia că satul lor va fi o microstațiune balneo-climaterică și nu un sat oarecare? În primul rînd pentru că localitatea are doar două circumi și cinci muzee și cele două săptămîni pe care un bolnav le-ar petrece la Băi nu i-ar ajunge să vadă toate locurile pe care ar merita să le cunoască, în ciuda faptului că Teremia nu este o metropolă. Viliam Heinz este primar din anul 1965. Chiar dacă un an mai târziu toate familiile din cele trei sate aveau apă potabilă adusă de primărie pînă în curtea fiecăreia, Burgermeister Heinz, cum îi spun locuitorii de limbă germană, era îngrozit că într-o bună zi această localitate atestată documentar prin secolul XIII va pierde mulți locuitori. Așa a pus la cale un plan de revitalizare a comunei, de recștigare a demnității, de renaștere a stimei oamenilor pentru propriul lor sat. În seriile ploioase și-n nopțile de nesomn a

inceput să deseneze, să facă planuri și proiecte, să contureze tot felul de idei. Unele îl făceau să zimbească, altele îl incitau. Până la urmă a luat două caiete groase și pe coperta unuia a scris Varianta A, pe coperta celuilalt a scris Varianta B iar în interior, pe prima pagină a fiecărui caiet a scris cu litere mari convingerea sa „Nu poți să-ți iubești țara dacă nu-ți iubești comuna”. A umblat și prin alte părți, a discutat cu săteni, cu specialiști, a citit și-a tot adăugat celor două caiete cu însemnări și schițe „secrete”, conturând un fel de Teremia de viitor. Și încet, încet, dintre coșurile celor două caiete, cite un proiect trecea de pe pagină în viață și oamenii au simțit că se întâmplă ceva și-n loc să mai plece au rămas sau au început să se întoarcă. În patru ani, din 1980 până în 1984, în Teremia Mare s-au întors 600 de oameni. Ce i-a determinat să facă acest pas?

De sute de ani în Teremia Mare, exista o echipă de pompieri voluntari. Prin 1905 echipa avea uniformă, conducător, steag și unelte. Cîteva decenii mai tîrziu, o față din sat a dat un vagon de vin pentru confecționarea unui steag nou, pe al cărui miner sînt gravate cu plăcuțe de aur numele oamenilor. Și în fiecare an, în prima duminică din luna ianuarie se organizează celebrul Trachtenball, balul pompierilor, precedat de o paradă a portului popular. În fiecare duminică dimineața pompierii din comună, în genere pensionari, se adună să facă probe și an de an, spre vară, îmbrăcați în costumele lor de pompieri voluntari serioși și naivi pleacă în diferite excursii prin România. A fi șeful pompierilor e un titlu de cinste. Din 1951 rotarul Goldschek Iosif a fost ales comandant și în 1985 plin de mîndrie încă mai deține această funcție. Primarul, simțind respectul oamenilor pentru pompieri a avut ideea unui muzeu. Și în scurtă vreme l-a făcut, adunînd de la oameni toate instrumentele vechi, căruța cu pompă, pompele manuale, căștile și uneltele folosite de-a lungul anilor, diplomele și tablourile, jurnalele și fotografiile. În 1981 la Teremia Mare s-a dat în folosință un muzeu al viticulturii. Înconjurată de enorme suprafețe de vii, comuna a avut de-a lungul secolelor meseriași iscuși care au inventat tot felul de unelte, unele în felul lor, spre a-și usura munca la vii. Au inventat stropitori și pompe, aparate pentru testat calitățile vinului, țipuri de butoaie sculptate artistic, cu basoreliefuli la capete, vermolele de lemn, seringi pentru injectat pămîntul cu substanțe împotriva filoxerei (de care tot n-au reușit să scape), teascuri, vase de pămînt pentru păstrat vinul, prevăzute cu dopuri cu filet. Vreme de cinci ani primarul și cîteva gospodari entuziaști au tot adunat piese pentru muzeul viticulturii, deschis în 1981. Săptămînilor trecute, cînd eram la Teremia, în pivnița de sub acest muzeu se lucra de zor la o cramă. Acolo se va deschide o expoziție de sticle și recipiente de păstrat vin. În curtea muzeului viticulturii, în aer liber, se pregătește un muzeu al agriculturii, unde vor fi expuse batoze, secerători vechi, unelte arhaice, invenții de tehnică țărănească. Cum Consiliul popular comunal are în administrație 519 case, primarul a continuat să caute idei pentru folosirea lor inteligentă. A lansat invitații către toți marii artiști plastici ai țării cu speranța că mulți vor accepta să-și petreacă două sau trei săptămîni în această comună din apropierea graniței, locuită de români și svabi. Și mulți artiști au pornit spre Teremia, zimbînd la dorința primarului, ca la plecare fiecare să lase în sat două lucrări. Așa s-au născut taberele de creație de la Teremia Mare, acum o permanență, și galeriile de artă ale comunei, în fapt un adevărat muzeu de artă modernă românească, un spațiu odihnitor în care întîlnești tablouri de Horia Bernea, de Paul Gherasim și de alți pictori celebri. La această oră Galerile de artă ale comunei nu mai pot expune toată zestrea de tablouri. Așa se face că în această vară ele vor fi transferate într-o clădire mai spațioasă în care va fi amenajat și un punct dedicat sculptorului Mihai Mihai, artist localnic cunoscut în țară și în lume. Într-o altă clădire a satului, primarul a amenajat prima expoziție din lume dedicată lui Nichita Stănescu. Cum la Teremia au tot venit și venit zeci și zeci de scriitori de la care a auzit o sumedenie de lucruri despre Ni-

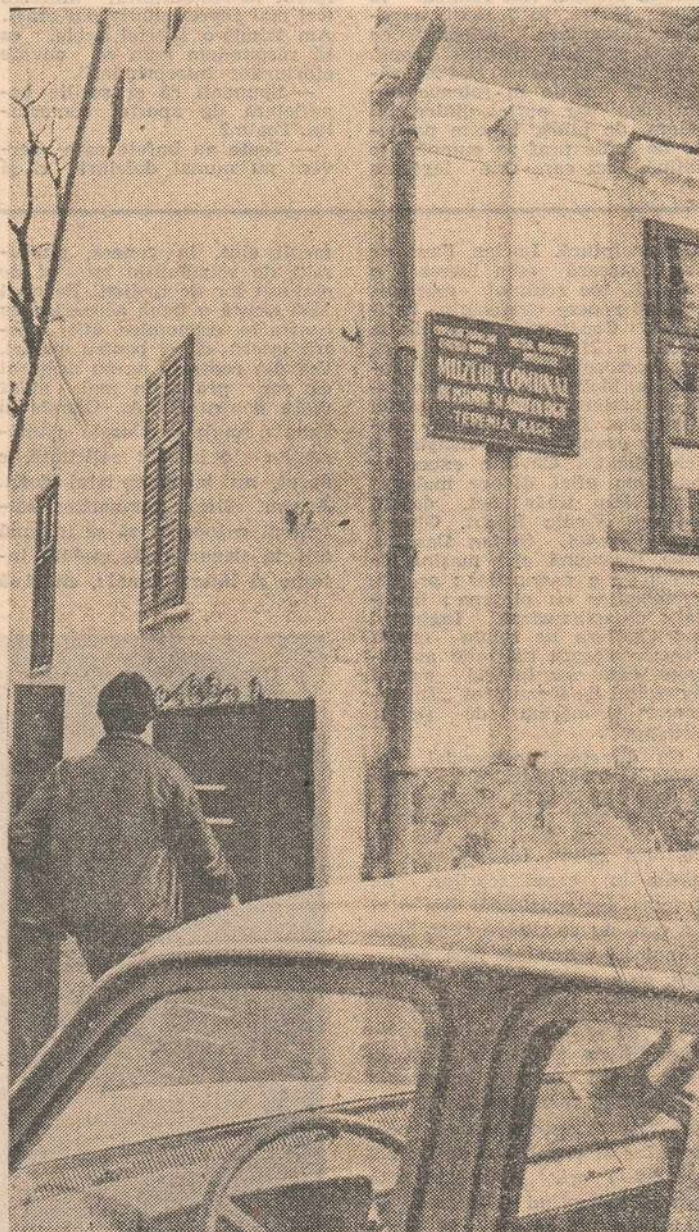
Vița de vie și uneltele solemne cu care oamenii și-au rostuit viața

chita Stănescu, primarul a lansat către marele poet invitația de a-și petrece un timp mai îndelungat la Teremia. A stat acolo, a cunoscut oamenii, a scris, s-a lăsat fotografiat, înregistrat pe bandă și acum, în expoziția dedicată lui, sînt manuscrise inedite. „Teremia, Străvulturul Vulturului, străiarba ierbii / Ochiul deschis / În pintecul verbului”, „Decret. Articol unic. Se Decretează Villi cititor de onoare al sufletului artei, Cetățean de onoare al Teremiei Mari, Nichita”, „Tare mie, Teremia / Tu miroso de rozmarin / cum e iia, cum e iia / Valului peste delfin // Așezare omenească / Într-un tандru univers / Și mirabilă fereastră / Larg deschisă către vers”.

Într-o altă clădire veche de peste o sută de ani, lungă, cu multe camere, în holul căreia se află un panou de onoare cu tractoriști care în timpul campaniei au descoperit vestigiile arheologice, se află Muzeul de istorie al comunei Teremia Mare. Oamenii acestia n-au

liniste nici cum. Au organizat simpozioane de istorie, cercetări arheologice și au strins tot ce era relicvă arheologică pe teritoriul comunei și, în august 1984, au inaugurat muzeul, vizitat într-o jumătate de an de zile de 1100 de persoane. Să se simtă omul acasă, să nu-i fie urît, să se bucure sînt propozițiile primarului. El spunea „sîntem la periferia României, dar nu și la periferia civilizației, dimpotrivă, am vrea să fim în primele rînduri”.

Fără îndoială că Teremia Mare este un fenomen — opera unor oameni care nu și-au ținut capul pe umeri numai ca să mînce. Ei și-au pus capetele la gîndit, au avut curaj și apoi și-au pus brațele la muncă. Sătul acesta a luptat pe brînci și a tras cu dinții să iasă din anonimat, să dea oamenilor sentimentul că sînt utili. Și să le dea în schimb o sumedenie de plăceri și bucurii. Și scriitorii știu că în aprilie, la Teremia Mare este anual un simpozion Nichita Stănescu, în martie zootehniștii

— O comună cu 5 muzee trebuie să aibă unul de istorie și arheologie.

NICHITA STĂNESCU

Teremia
Străvulturul vulturului
Străiarba ierbii
Ochiul deschis
În pintecul verbului

Înștiințare

Tare mie, Teremie,
Tu miroso de rozmarin
Cum e iia, cum e iia
Valului peste delfin

Așezare omenească
Într-un tандru univers
Și mirabilă fereastră
Larg deschisă către vers.

s-au obișnuit să vină la simpozionul legat de furaje, în iulie vin pictorii și sculptorii, în celelalte luni vin cercetătorii de istorie, arheologii. În acest an vor veni studenții de la Facultatea de arhitectură din București. Conducerea comunei vrea să le încredințeze realizarea unui proiect de sistematizare. Cooperativa agricolă are un club. Pompierii au alt club. În acest an se va deschide un Centrul cultural al tineretului. Va avea loc un concurs internațional de șah. Se va deschide și o expoziție de vechi aparate de radio, fotografii de epocă și cânițe demodate. În fiecare an se organizează o expoziție de flori, una de păsări și animale mici, o paradă a atelajelor și a cailor, o paradă a portului, au loc concursuri de călărie. Echipa națională de handbal a jucat la Teremia Mare. S-au făcut 5 filme documentare despre această localitate. Se construiește un cămin de nefamilisti cu înfățișare plăcută de hotel. La Băile Termale a sosit un medic, Dinu Mihai, localnic, unul din cei 15 frați dintr-o familie care numără peste 200 de membri. Omul, scollit la Cluj-Napoca și fidel meseriei, a intrat repede în piine și împreună cu consătenii pune la cale extinderea Băilor. Apa de aici are proprietăți miraculoase. Nu transmite micoze și are o mineralizare dublă față de cea de la Băile Felix, fiind extrem de eficientă în multiple tratamente în bolile degenerative osoase, în reumatism, în bolile glandei tiroide, în bolile de piele uscate. Doctorul Dinu Mihai e atît de uluit de efectul acestor ape încît se și teme să vorbească despre ele. Oricum, primarul, om practic, zice că e păcat de apa termală aruncată la pîriu după folosirea la tratamente. În acest an vrea să o dirijeze prin niște țevi îngropate, deasupra cărora să ridice o seră de flori. Și nici atunci să n-o arunce, să o filtreze și să o deverseze într-un iaz în care să crească pește. Și după ce ajunge în iaz să o folosească la irigații. Asta e varianta A. Și primarul zice, dacă avem saună cu comandă electronică de ce să nu avem video? Și au și video. Au și laborator de cofetărie, au și strand comunal, au și un festival cultural intitulat „Primăvara culturală”, au și instalație de preparat sucuri. Acum construiesc hala. La toamnă vor produce. Gheorghe Petcu, fostul președinte al cooperativei agricole, acum președinte al

C.P.A.D.M.-ului din comună zice că „din legume și fructe de clasate vom face sucuri ca în fiecare primăvară să vitamimizăm populația după iesirea din iarnă”. Tot timpul ai sentimentul că lingă tine gîndeste un om. La Teremia Mare nimeni nu trăiește fără idei. În momentul de față în comună se fac cursuri de calificare pentru 9 meserii. Spre Teremia vin și fac naveta oameni din cîteva localități. Înainte sute de localnici băteau drumurile spre Sinnicou sau Timișoara. Acum mai pleacă doar 20. Dar mult mai mulți fac naveta spre Teremia. Primăria are 4 cai de rasă pur singe englez și un instructor. Cine vrea să învețe echitația, are prilejul. Se construiește și un maneaj. În caietele cu idei ale primarului mai sînt o mie de lucruri inteligente. Cînd vor prinde viață comuna va fi cu cîteva clase peste propria sa amintire. Cine vine la băi poate asculta o fanfară de copii, va putea descoperi o obsesie a localnicilor care prinde și ea contur: biogazul, probabil că va vedea și un atelier de produse ceramice, unul pentru producerea jocurilor mecanice și electronice, un club al ideilor. etc. Vremea petrecută la Teremia Mare a fost o întîlnire amietoare cu o lume în mișcare, cu oameni care își gîndesc viața. La fiecare idee neașteptată, anunțată sau materializată imi venea să rid și să string mîna cuiva. De multă vreme n-am mai întîlnit un sat atît de viu. Viu în cel mai profund și frumos sens al cuvîntului. Pișcat de o îndoială, i-am pus totuși primarului o întrebare legată de pămînt. Comuna are atîtea sărături pentru suflet, atîtea evenimente, încît doar studenții care să culegă recolta mai lipseau din discuții. M-a privit lung și a spus, azi am avut se-dintă de birou și președintele C.A.P.-ului din satul Nerău a zis că are acoperit necesarul de forță de muncă. La fel și cel din Teremia Mare. La Nerău, sat al comunei, președinte de C.A.P. din 1956 este același Iosif Demeter. Și cooperativa are titlul de Erou al Muncii Socialiste și pentru griu și pentru porumb. Scurt și limpede. Să gîndesti și să ai curaj. Și apoi să muncesti și să știi să te bucuri. Așa s-a născut fenomenul Teremia Mare căruia i-aș spune Teremia cea mai mare. Pentru oamenii de acolo asta e tot.

CORNEL NISTORESCU ■

— Clientul nostru, stăpînul nostru? — Da, pentru că este omul muncii!

Marile bulevarde comerciale trebuie să fie adevărate expoziții ale economiei naționale

În urmă cu câțiva ani, era tot un început de primăvară, bătînd magazinele din Tirgu Mureș cu treburi reportericești, frapose o anume prospețime a lor, un farmec aparte, care le deosebea de „alimentarele” sau „textilele” din oricare alt oraș al țării. Mărfurile, aceleași din toată țara, erau expuse potrivit unei logici de comerț modern pe care o descopereai atunci. Curățenia și buna-cuviință a personalului uneia sau altelei dintre unități te rețineau mai mult înăuntru și te făceau să și cumperi deși intraseși într-o doară. Îmi propusesem atunci să fac publice ideile despre comerț ale directorului Direcției comerciale a județului, Cornel Ceuca, pentru că tot ceea ce văzusem i se datora, pentru că omul studiasse mult, fusese trimis și în alte țări ca să învețe, pentru că știa să facă un comerț adecvat timpului, pentru că avea vocația acestei meserii. Din pricina diverse n-am făcut-o și mi-a părut rău, dar zilele trecute, aflîndu-mă din nou în orașul de pe Mureș am repetat gestul și am intrat într-o sumedenie de magazine. Nimic din ceea ce mă impresiionase prima oară nu dispăruse nu murise nici una dintre acele plăceri care mă făceau să intru cu bucurie în magazinele cele mai diverse, mai mici sau mai mari. În plus, în centru, lipit de Hotelul Grand și clădirea poștei, se înalță una dintre cele mai frumoase clădiri pe care le are țara, unicat din câte aveam să înțeleg, un bloc superb din sticlă și oțel, cuprinzînd apartamente dispuse cochet, cu terase largi, în trepte, iar la parter și primul etaj, un magazin ale cărui geamuri imense, panoramic reflectau arhitectura veche de vizavi. L-am căutat pe directorul Cornel Ceuca să vorbim din nou

despre toate acestea. Ideile sale erau confirmate de timp, nu se schimbaseră nimic, și, în plus, orașul avea o strălucire nouă. — Tovarășe director, ce anume te incintă într-un magazin din Tirgu Mureș pot să spun, dar o fac din punctul de vedere al cumpărătorului. Mă interesează ce gîndește comerciantul, care sînt ideile pe care se sprijină un comerț modern?

— Ideile nu sînt noi și nici în totalitate ale noastre. De altfel, ca în orice domeniu, experiența bună circulă. Nu credeți că este absurd să fii competitiv în construcțiile de mașini, în electronică, în chimie și să faci comerț de acum treizeci de ani? De nenumărate ori, referindu-se la comerț, secretarul general al partidului, atrăgea atenția asupra modernizării lui, asupra necesității ca și acest domeniu să țină pasul cu celelalte cuceriri ale economiei românești. Părea mea este că în comerț există două idei de bază. Prima este aceea de personalitate, a doua constă în atitudinea dinamică în abordarea obiectivelor.

— S-o luăm pe îndelete. — Și județul Tirgu Mureș este beneficiarul unor fonduri de investiții și gospodarul unor fonduri de cheltuieli de circulație al căror nivel se aliniază la media pe țară. La cheltuieli de circulație lucrăm chiar mai economic față de acest nivel. Sînt de părere că mărfurile pe care le vindem, creație de elită a industriei noastre, trebuie să-i corespundă un mediu ambiental de ținută, astfel încît cel ce intră în magazin să poată aprecia efortul creator al fabricilor noastre. Mai exact, trebuie să puie cât mai bine în valoare o haină, un pantof, o țesătură, un porțelan. Cîștigul, vă asigur, este de partea cumpărătorului.

— Am intrat într-un magazin de porțelanuri, aflat la subsolul Palatului Culturii. Dispăruseră clasică teighea și rafturile din spatele ei. Lumina puțină, din colțurile diferite sporea farmecul, (mi-e greu să spun mărfii) exponatelor expuse liber, la îndemina cumpărătorului. Mi-am spus că este o chestiune de curaj să ții porțelanurile astfel, dar mi-am dat seama că toți cei ce se aflau înăuntru erau deosebit de atenți să nu spargă ceva, să deranjeze cit mai puțin, deși puteau să atingă obiectele, să le admire în voie.

— În ultimii ani fabricile noastre de porțelanuri au lansat modele excepționale, absolut competitive pe piața mondială. Etalarea acestor produse ca acum zece, cincisprezece ani este o greșeală. Formele, culorile impun un cadru pentru expunerea cu totul adecvat, altul decît raftul, gondola, bune în același timp și pentru chimicale, și pentru conserve, și pentru legume etc. Remodelarea comerțului în funcție de remodelarea produsului este o regulă care reprezintă esența ideii de organizare în comerț. Acasă nimeni nu-și face o teighea ca să țină un porțelan. Porțelanul trebuie mîngîiat, el completează un spațiu, dă culoare unei încăperi, are personalitate. Dacă nu creăm la locul ofertei imaginea locului pe care-l va ocupa în locuința noastră, va fi un obiect anonim. În magazinul de care vorbeam vin foarte mulți să privească nu numai să cumpere, dar au crescut foarte mult și vânzările. Cred că rolul comerțului este și acela de a pune în valoare o anumite industrie.

— Lucrurile stau altfel în ceea ce privește industria alimentară?

— Cîtuși de puțin. Într-un magazin mai mare, în afară de piine, lapte și carne, produse pe care acceptăm să le cumpărăm fără să ținem prea mult seama de ambianță, este bine ca toate celelalte mărfuri să atragă atenția. Am realizat în Tirgu Mureș, în 7 mari magazine alimentare, raioane cu ofertă specială pentru copii. Produsele existente aici se găseau și înainte în rețeaua comercială, dar puțin din noi țiam, de pildă, la cite pachete de lapte praf se cumpără o tetină. Sau care este legătura

între timpul unei mame pentru a cumpăra pudră pentru copii și piure de spanac. I-am venit în ajutor aranjînd într-un singur loc tot ce-i trebuie unui copil. Aici avem răcoritoare, nectaruri, dulciuri, înghețată, patiserie, lapte praf și altele. Dar așa vrea să revin asupra a două magazine, unul de blănărie și altul de lenjerie. Ați văzut că marfa este aceea care trebuie să se impună, în vreme ce mobilierul este doar un suport, care, de multe ori, nici nu se vede. Puține femei rezistă ispitei de a savura croiala unei haine de blană, finețea firului la lenjerie. Vânzările în aceste magazine susțin afirmația mea. Municipiul nostru nu este unul dintre cele mai mari orașe și nici nu duce lipsă de raioane care să ofere lenjerie pentru că avem și magazine universale care vînd produsele amintite. Cu toate acestea acest mic magazin specializat în lenjerie expusă liber, cu gust are în martie încasări de peste 500 000 lei și luna nu s-a terminat.

— Să revenim asupra mărfurilor alimentare și eventual asupra ideii de dinamism, esențială, după cum spuneți.

— La Tirgu Mureș, ca și în celelalte localități din județ, am rezolvat, în bună măsură, cred eu, problema alimentației la locul de muncă, în întreprinderi, spitale, școli, unități agricole. Cantinele și bufetele noastre de incintă rivalizează, cu orice restaurant de elită în ceea ce privește calitatea serviciilor și a mâncărurilor. Este, totodată, și meritul conducerilor unităților pentru modul în care ne-au sprijinit. Majoritatea întreprinderilor au gospodării anexă și anul trecut, contribuția acestora a fost de aproape 600 tone carne. În întreprinderea județeană de transporturi locale, de pildă, avînd platforma de parcare, garare și atelierul în afara orașului, a deschis o cantină care din prima săptămîna a atins un număr de 300 abonați. Bucătăreasa acestei unități a lucrat la restaurantul Mureșul (cel mai reprezentativ din oraș). Am trimis-o special acolo, ca să răspundem cum se cuvine eforturilor întreprinderii.

— Spuneți că și școlile beneficiază de aportul comerțului. Toate?

— Toate au bufete care servesc nu numai dulciuri ci și

preparate de bufet. În felul acesta, venim și în sprijinul părinților care nu mai au grija pachetelului de acasă.

— Cît costă un sandwich în medie?

— 2 lei. Și în fiecare zi altceva, luni cu brînză, marți cu mezeluri etc. Începînd cu 1 aprilie am declanșat și o altă acțiune. În 14 restaurante din municipiul, la prețurile de 12 și 17 lei, vor fi oferite meniuri pentru elevi. Am experimentat sistemul la un restaurant vegetarian, care, de doi ani, are meniuri pentru elevi, restaurant care realizează pe lună 500 000 lei din produse de bucătărie. Unitatea respectivă se detașează categoric de orice unitate de alimentație publică atît ca grad de ocupare a locurilor, cît și ca beneficii.

— Am numărat în dimineața asta 36 de preparate la Lacto-vegetarian. Ați păstrat tradiția localurilor mici, cu un aer intim, unde se mîncă rapid și în condiții civilizate, fapt, se pare, apreciat de lume.

— Rămîn la convingerea că sînt cele mai rentabile și țin seama de timpul clientului foarte ocupat și grăbit. La fel este organizată rețeaua și în cartierele noi. Sigur, dar mai simplu cu un restaurant mare. Acoperirea în metri pătrați la mia de locuitori este un indicator mai lesne de împlinit cu un restaurant gigant. Dar oamenii nu-l vor căuta prea des. Sistemul nostru este verificat în primul rînd prin faptul că populația din diferite cartiere nu se înghesuie spre centru. Este foarte adevărat însă că toate cartierele noi asigură o viață socială complexă, că ele nu sînt imense dormitoare. Viața comercială se aseamănă cu aceea din centru.

— Complexele comerciale?

— N-am nimic cu ele, dar cred că își răpesc bucuria de a cumpăra, de a te plimba prin magazine. Una din indicațiile secretarului general al partidului a fost aceea de a realiza bulevarde comerciale. Adică fiecare bloc să aibă la parter magazine. Marile bulevarde comerciale și la noi și aiurea sînt mari vitrine ale economiei. Nicăieri nu se poate organiza mai bine o expoziție a economiei naționale ca pe un asemenea bulevard.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Povestea lemnului

Intru în biroul directorului comercial, Nicolae Haiduc. Directorul Haiduc se ocupă cam cu de toate. Problema-problemelor rămîne, însă, aprovizionarea cu materie primă și cu alte materiale nu tocmai secundare. Numai cîine a făcut puțin comerț și puțină aprovizionare își dă repede seama cît de greu se ernesă treburile din loc atunci cînd depinzi de alții. Mulți oameni din Centrala lemnului și din ministerul de resort erau la acea dată la unitatea sătmăreană. Aflu că întreprinderea ocupă un loc fruntaș pe țară în ce privește exportul de mobilă. Din realizările lemnaților sătmăreni cam 85 la sută din producția de mobilă se exportă! Prin nivelul exportului unitatea se situează la nivel continental. La EREN — 1984 garnitura „CARMEN” a ocupat locul I pe țară. Un prototip similar a participat la Tirgu internațional de mobilă din Köln (R. F. Germania).

Se vorbește mult și justificat despre competitivitatea produselor fabricate de unitățile noastre economice, spune directorul. Vom da citeva date pentru a intra în miezul problemei. În ultimii 4—5 ani nivelul exportului a atins 500 milioane lei valută. Pentru 1985 volumul de mobilă care se va desface către beneficiarii străini va atinge 650 milioane lei valută. Sînt salturi valorice și productive care vorbesc de la sine. Dintre beneficiarii firmei sătmărene amintim: R.F.

Germania, U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, S.U.A., Olanda, Franța, R.P. Polonă, Libia, R.P. Ungară ș.a. Tovarășii din Centrala lemnului ne-au informat că bună parte din comerțul de mobilă cu România se realizează la Satu Mare! Așadar, I.P.L. Satu Mare a devenit un nume de prestigiu.

Silviu Bob și Maria Bob sînt intarzieri. S-au cunoscut în întreprindere. S-au cunoscut și s-au plăcut și, cum se spune în Ardeal, s-au luat! Așteaptă un copil. Intrucît Silviu Bob este recunoscut ca unul dintre cei mai buni intarzieri, conducerea s-a gîndit să-l treacă pe lista priorităților pentru locuință! Secția are 112 oameni. Lucrarea intarzică nu este prea departe de ceea ce se cheamă sculptura în lemn. De la 5 sculptori întreprinderea numără în prezent 72 de sculptori. Beneficiarul străin preferă iregularitățile sculpturii în lemn, în locul liniei impecabile trase de mașină. Mircea Sorianu și Petru Brutler se vor a fi doi sculptori buni. Chiar sînt buni. Primul are 29 de ani și este născut în comuna Andrid. Soția sa este tot intarzieră și au, împreună, doi copii: Ovidiu și Codruț. Brutler are 26 de ani. A fost prezentat într-o revistă de tineret din țară. Cochetează cu sculptura. Cetecistul Iosif Vancea a și realizat prima expoziție personală, e drept, pe plan local. Dar a ocupat și un binemeritat loc III pe țară în cadrul „Cintării României” la secțiu-

nea sculptură. Lucian Faur ne demonstrează cum lucrează o mașină de sculptat mecanic. Face 8 repere consecutiv. Inginerul Constantin Șerb, de la secția a III-a, ne relatează că predecesorul său, inginerul Talisman Molnar, este trimis într-o acțiune de cooperare în Mongolia. De problemele nouului se ocupă însă și maiștrii și tehnicienii. Cuvinte excepționale am aflat despre maestrul Aurel Pop, tînăr poet, despre maestrul Vasile Băbuț, George Popovici, Ștefan Dascălu. Nou înseamnă aici mașina de decupare a panourilor; prelese pneumatice cu platane; instalații de exhaustare. Inginerul șef Croitoru ne relatează citeva aspecte despre mașinile autohtone, care vor înlocui curînd agregatul de formatizat „Zukermann” și mașina de șlefuit „Hempel”.

Cu directorul comercial, Nicolae Haiduc, servim un prînz frugal de circa 12 minute. Nici nu mai știu care a fost felul întii și care felul doi. Pe directorul „plin”, Ioan Tătaru, îl găsim în capul scării. Se rezema de balustradă. Era o zi în care nu se simțea prea bine. Omul își păstrează însă noblețea, ca o statuie vie. Multe din realitățile ipeliștilor sătmăreni se leagă categoric și de numele său. Să nu uităm defel că, în ultimii ani nivelul producției de mobilă a crescut de 15 ori, ne asigură interlocutorul nostru. Iar al exportului de mobilă de 6,5—7 ori. Spune și asta ceva! Exceptînd mijloacele de transport în comun și slaba funcționare a unor aeroterme, de ce să nu spunem că oa-

menii sînt, în genere, mulțumiți de retribuțiile lor și de statutul lor de ipeliști. Pe anul 1985 există o bună acoperire cu contracte economice atît pentru intern, cît și pentru export. Cei din centrală ne-au asigurat că vor prospecta mai atent piața pentru S.U.A., Olanda și Franța, unde produsele sătmărenilor deja sînt solicitate, e drept, nu la potențialul dorit. Așadar, firma lemnaților sătmăreni a început să se impună atît la tirgurile de mobilă interterne și internaționale, cît și să

cîștige noi adepți și firme de prestigiu. Produsele lemnaților sătmăreni au intrat și în casele oamenilor de omenie. În casele tuturor. Căci povestea lemnului este una mai lungă și mai complicată. Caratele aurului verde, lemnul și cîntecul tînuit al lemnului fac parte, de bună seamă din însăși ființa romînilor. Descind chiar din ea.

DORIN SĂLĂJAN ■

Flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Val Gheorghiu:

...Să mă bucur că exist

— Știu că ești cu un picior în...
 — ...groapă?
 — ...cu un picior în pictură și cu un picior (uș?) în literatură. Ești un pictor bine cunoscut și redactor al Editurii „Junimea”. Faci tablouri și, mai rar, niște cărți interesante. Cu care picior calci mai cu plăcere?
 — Vrînd-nevrînd, trebuie să răspund iar la întrebarea asta. În legătură cu cele două picioare: cu unul sunt în pictură, cu celălalt numai pe jumătate în literatură.

— De ce?
 — Mă gândesc la regimul scrisului meu. Nu profesez. E drept că am mereu cite o năvălă începută, dar niciodată nu mi-am asumat răspunderea asta, de scriitor. Sint, am rămas un cititor insatiabil de proză. Asta e principala mea legătură cu literatura. În rest, știi doar, am o rubrică de „Brize” în Convorbiri...
 — Voiam s-ajung și aici. Simți nevoia unui contact continuu cu cuvântul scris...
 — Da, deși orgoliile mele și plăcerile mele vin și le aștept din pictură. Imi știu exact lungul nasului în privința asta. Rubrica aceea o scriu detașat și cu bucurie, fără obligații ori constrîngerii — așa cum și pictez, sub un semn de libertate și fără chingi.
 — Care au fost cele mai imbușcătoare „ratificări” pe care le-a primit pictura ta? Care au fost momentele neplăcute în care te-a băgat?
 — Faptul că am fost acceptat într-o breaslă în care am venit mai târziu...
 — Adică: la ce vîrstă?
 — Nu e vorba doar de vîrstă. Eu am făcut întâi filologie — dar asta în paralel cu pictura, fiindcă pictura am făcut de cînd mă știu. Ei, am găsit în competiția de pictură oameni care trecuseră prin institute de specialitate. Ca să ajung pe aceeași platformă cu ei, a trebuit să fac un efort imens.
 — Deci în pictură ești ceea ce se cheamă un autodidact?
 — Da, sint. Cu tot ce presupune termenul: și bine și rău. Am fost primit la nu mulți ani după debut în Uniune. Dar nu asta a contat. Ci faptul că am simțit — cu simțul celui obișnuit să meditez în modestie — că sint acceptat. Mi-am asumat de la început niște greutăți. Pictura nu e un pix și o hirtie, ea presupune, dincolo de concepție, de viziune, de stil — o meserie. A-ți pregăti o pinză, suportul, rama, multe altele...
 — Dar nu mi-ai răspuns. Care au fost momentele care ți-au dat acest sentiment: că ești acceptat, că nu ești intrus. Pomeneste-le concret.
 — Păi, am făcut pină acum cinci expoziții...
 — Personale.
 — Personale, da. Trei de pictură și două de grafică. Lucrări de-ale mele au fost comentate de critică, au circulat pe niște continente... și s-au și-tors!
 — Pe unde anume? Nu știm chiar toți, spune-ne!

— Uite, iau catalogul ultimei mele expoziții, cea din decembrie trecut de la București. Aici scrie așa: participă la Berlin, Moscova, Skopje, Barcelona, Ankara, Istanbul, New Delhi, Nicosia, Lublin, Buenos Aires, Roma...
 — Pentru viața personală a unui pictor e un avantaj să stie în București?
 — Este un foarte mare avantaj. Dar, dacă-am hotărît să rămîn în provincie, Iașul e minunat pentru pictură. E liniște, se poate medita. E mai multă liniște decît la București. Dar marfa, după ce ai pregătit-o aici, trebuie s-o vinzi la București. De ce? Bucureștiul are forțe artistice excepționale, mai are, asta e unu, iar doi, publicul e mai aerisit: confruntări cu tot felul de manifestări interesante de aici și de aiurea.
 — Pallady punea, după cite știu, niște prețuri „aristocratice” tablourilor lui, menținînd astfel mereu înaltă „cota”. Ajungînd la noi, cei de azi, și mai precis: la tine — tu cum faci?
 — Și eu pun. Diferența e că și eu pun, dar nu le prea vind... De fapt nu știu dacă ceea ce fac eu este pictură. Niciodată n-am vrut să fac din atelier prăvălie. S-a observat faptul că o singură lucrare de-a mea într-o expoziție nu se detașează în mod deosebit. Lucrurile se schimbă însă cînd expun mai multe: se susțin una pe alta. Fac o pictură... ambientală, i-as zice, în sensul realizării unui mediu de frumusețe prin culoare și formă. Ca să parafrarez pe cineva: eu fac expoziții, nu tablouri.
 — Lucrările de aici, din atelier te prezintă ca pe un pictor de frontieră, sint la granița dintre figurativ și nonfigurativ.
 — Este un nou stadiu aici. Ai observat bine. Există un prag. Se poate trece ușor de aici la pictura nonfigurativă. Totuși, fără să spun vorba mare, imi place ca în pictura mea să fie prezent omul.
 — Dacă n-ai fi văzut cit de frumos desenezi corpul uman, te-ai fi putut bănui de un soi de evaziune spre nonfigurativ.
 — Intimitatea dialogului cu umanul mă împiedică să fac acest pas. Pictura mea poate părea rece, ea pleacă, însă, bănuiesc, dintr-un suflet cald.
 — Am un amic care-mi spune: Sint la
 (Continuare în pagina 19)

GEORGE PRUTEANU ■

Fragmente critice Poyestiri cinematografice

Bedros Horasangian a debutat cu două cărți de proză (Curcubeul de la miezul nopții, „Albatros”, 1984; Închiderea ediției, C.R., 1984) care oscilează între stilul jurnalistice al lui Radu Cosașu din Supraviețuiri și stilul parodic și estet al textualiștilor. Modelul mai îndepărtat este, și în cazul lui, I. L. Caragiale. Asta vrea să spună că prozatorul se întoarce la povestire și schiță (abandonate de generațiile anterioare), iar proza lui coboară în stradă, intră în berării, călătorește cu mijloacele de transport în comun, face inventarul magazinelor de alimentație publică, consultă mersul trenurilor și transcrie nume ciudate de localități, se plimbă prin oraș și înregistrează denumiri și mai bizare de străzi vechi... Naratorul stă, discret și neutru, în marginea textului și notează rapid, fără multe comentarii, ceea ce vede și aude. Nu inventează nimic (sau nu arată), nu fuge în imaginație, nu caută miturile, nu disociază în jurul conceptelor și nu rezolvă, cum se zice în limbaj redacțional, micile întimplări, conflictele pe care le prezintă. Povestirea surprinde (și cuprinde) o felie de viață, un instantaneu, un moment dintr-o devenire fără capăt. Dramele comune se repetă, la ce bun să le închidem într-o povestire? Finaluri, așadar, deschise, sugestia continuității vieții și, deci, a literaturii. Dacă există o soluție pentru astfel de fapte banale, ca despărțirea dintre un bărbat și o femeie sau criza de singurătate a unei femei de 30 de ani, soluția va fi dată de viață, într-un viitor nedeterminat. Naratorul este doar un martor neutru, cum aflăm într-o însemnare din volumul Închiderea ediției: „Cel care observă și notează, un fel de cameră de luat vederi sau aparat de filmat, e undeva sus, într-un colț. Nu-l vede nimeni, nimeni nu bănuieș-

te prezența lui discretă. De altfel oricum nu ar putea să se amestece în nici un fel în mersul evenimentelor. Al vieții. Este doar un martor, un martor neutru. Și aici. Nu participă decît prin sustragere. Consemnează”.
 Efectul este, de multe ori, remarcabil. Domină, la lectura acestor notații rapide, o impresie de autenticitate. Stilul e-te direct, incisiv, foarte aproape de reportaj și, totuși, îndepărtat de el printr-o mișcare epică mai îndrăzneală, o descripție prelungită a obiectelor. Cu citeva decenii în urmă, criticii literari vorbeau de senzaționalul banalității sau de pitorescul cotidianului. Legăturile acestea oximoronice revin în proza lui Bedros Horasangian cu o semnificație nouă. Lucian este contabil și se simte de prisos. N-a citit pe Sartre, nu știe nimic despre absurd, este pasionat de muzică și, duminică după-amiază, se gîndește la viața pe care o duce. Are sentimentul ratării, dar nu vrea să-și modifice modul de a trăi. „Nu am să cedez”, zice el și se culcă satisfăcut (Duminica de octombrie a unui nou deceniu). Povestirile au titluri ironice, provocatoare: L-am privit pe Salvador Dalí drept în ochi, O duminică crăpată și tăiată felii la Macondo, Chitara lui Bob Dylan în trenul plin cu navetiști, Dramă fără subiect anume prelucrînd realul și imaginația într-un fericiit chip creator, Tujur lamur tujur, Goana după iaurt, Nimeni nu pretinde că a traversat Oceanul Pacific pe jos, Pisica vecină de pe strada vecină, J'ai besoin d'être aimé..., în contradicție (voită) cu banalitatea temelor și a tipologiei. Nici o naratiune nu este memorabilă, dar toate la un loc dau imaginea

(Continuare în pagina 19)

EUGEN SIMION ■

Deschizător de drumuri

Eugen Macovschi a început prin a fi artist și așa a rămas pînă deunăzi, cînd ne-a părăsit. Scriind asta, am în vedere că, pianist talentat în tinerețe, a sacrificat arta pentru știință, dar a practicat-o pe cea din urmă, în aria biochimiei, ca un virtuos. S-a apropiat de ea din vocație și cu energie, devenind unul dintre pionierii biochimiei românești, cu mari și trainice merite în afirmarea unei discipline azi moderne. Profesor titular la 34 de ani, academician la 42, a lăsat în urmă generații de elevi și maldăre de cărți, văzîndu-și încununată activitatea de deschizător de drumuri prin tot felul de onoruri. A fost membru la International Society for Research of Civilization Diseases and Vital Substances, la World Union for Protection and Life, la International Society for the Study of the Origin of Life, la Societatea de chimie biologică a Franței etc., a primit premii și ordine, românești și străine, distincții și medalii, între care Medalia comemorativă „Claude Bernard” a Universității Sorbona din Paris, dar nu mi-a fost greu să mă lămuresc, în citeva zile viforite ale iernii ce abia ne-a iertat, că ele nu l-au schimbat. Eugen Macovschi păstrîndu-și pînă la urmă modestia și candoarea.
 Prima sa casă a fost, vreme de mai bine de 5 decenii, laboratorul și acolo, în liniștea lui tihnită, de cafedrală, a pus bazele unei concepții noi despre natura și structura materiei vii, arătînd că materia organismelor vii constă nu dintr-o singură formă, cum se credea și se mai crede, ci din două. A lucrat, după cum el însuși mi-o spunea (vezi „Flacăra”

din 22 februarie 1985), 25 de ani ca să afle cum stau lucrurile și a aflat, concepția biostructurală, numită așa în 1969 în „Biostructura”, Editura Academiei, cîștigînd teren la noi și pretutindeni (multe din cărțile sale au fost traduse) nu doar prin cutezanța afirmațiilor, ci și prin soliditatea argumentelor științifice. Această prioritate românească, cu excepționale implicații în fizică, în chimie, în medicină etc., și-a găsit mai târziu confirmarea practică, americanii Porter și Tucker izbutînd, în 1981, să fotografieze biostructura, întîrînd astfel, în afara oticării bănuiei, teoria fundamentată la București, tot mai recunoscută azi în perimetrul științei mondiale. Asta în ciuda noității ei, șocante, menite să răstoarne un întreg sistem de judecăți și să arunce o lumină nouă, ca o fulgerare asupra fenomenelor vii.
 Cînd l-am revăzut pe Eugen Macovschi, în iarnă, tocmai împlinise 79 de ani. Nu acuză bătrînețea. Dimpotrivă, era activ, neastîmpărat, și făcea planuri peste planuri, simțindu-se obligat, pentru dînsul, dar și pentru urmași, să-și rotunjească opera, să meargă și să privească înainte. Nu i-a fost dat. A dispărut, am înțeles, așa cum a trăit, ferindu-se de zarvă și de agitație, parcă temîndu-se să nu deranjeze pe cineva.
 În urma sa rămîne, la loc de cinste, o zestre științifică de cel mai mare preț, asupra căreia elevii săi au datoria să se aplece cu rivna și perseverență deprinse de la maestru. Flacăra există, nu s-a stins, totul e ca ea să fie întretinută, în beneficiul științei românești, căreia Eugen Macovschi i-a oferit o viață din toate punctele de vedere pilduitoare.

VIDIU IOANIȚOIA ■

Condiția muzicii tinere

3. Între automulțumire și spirit exigent

O mențiune specială se cuvine pentru grupurile **Gong** și **Timpuri Noi**, care au lansat și promovat cu obstinatie producții new-wave, cu riscul unei reacții deconcertante, atât din punct de vedere al publicului, cit și al factorilor responsabili. Talentul dublat de seriozitate și muncă asiduă (cită lume știe că acești tineri repetă, încă de când erau copii, cel puțin cite 4-5 ore zilnic, asta după orele de muncă sau de curs?) a invins încă o dată — genul acesta proaspăt, antrenant, comunicativ, s-a impus, cotele de popularitate sînt mereu în creștere, imprimările și programările Radio-TV se fac fără nici-o reținere, juriul unui festival cum este cel de la Rimnicu Vilcea (rămăs cel mai important, fiind singurul care tinde la o tentă națională) consfințind la ultima sa editie victoria formațiilor **Gong** și **Timpuri Noi**, laureate cu **Marele Premiu**, respectiv **Premiul I**, după ce cu un an în urmă la fel se întimplase cu **Florian din Transilvania** și **Kripton**!

Figură aparte face trupa **Totuși**, în care dezinvoltura și inventivitatea foarte tinărului și talentului **Andrei Pănescu**, chitarist și compozitor care promite mult, s-au sudat într-o surprinzătoare coeziune cu experiența și siguranța interpretativă a solistului vocal **Cristian Minculescu**, aparițiile lor în public stîrnind entuziasmul greu de stăvilat al miilor de spectatori.

Care ar fi însă, în linia mari, destinul unei trupe rock, posibilitățile ei de existență și de afirmare? În afara pasiunii și a entuziasmului care îi animă pe mulți, mai există două condiții absolut necesare pentru apariția unei trupe rock: un minim de echipament tehnic și o sală de repetiții. Să zicem că primul aspect se rezolvă, nu foarte lejer, dar se rezolvă. Din economiile proprii sau ale părinților tinărului aspirant la gloria muzicală rock reușește să își procure „de ocazie” de la profesioniști cu experiență o chitară și un amplificator sau un set de tobe, nu întotdeauna în condițiile cele mai avantajoase, evident! O perioadă tinerii își vor exaspera familia și vecinii, după care se vor aciuia, din nou plini de entuziasmul lucrurilor nemaipomenite pe care le vor face, pe la vreun club sau vreo casă de cultură. Aici vor lucra liniștiți o bună bucată de vreme, pină cînd, în locul mult așteptatelor spectacole în care visau să se prezinte cu compozițiile lor, li se va cere să acompanieze pe x, y sau z, solisti de mina a III-a sau, mai rău, să cînte la programe de dans sau chiar nunți, banchete etc. Există alternativa: ori acceptă și activitatea le devine incompatibilă cu aspirațiile, care sînt astfel spulberate, ori nu acceptă și atunci rămîn cu năzuințele, dar fără activitate. Evident — aceasta nu este o regulă, dar există triste cazuri concrete, ca de pildă, acela al formației **Accent** din Tulcea, multiplă laureată cu **Mari Premii**, **Premiul I** sau **Premii speciale** la diverse festivaluri mai mult sau mai puțin importante, practicantă și promotoare a unui rock progresiv foarte interesant, de profundă esență românească, formație alcătuită din muzicieni de o deosebită înzestrare, care au ajuns să susțină programul unui restaurant din orașul de bastină. Și, în vremea asta, organizatorii de turnee aleargă tot după aceleasi cîteva nume care, chipurile, „trag la casă”, „**Electrecord**”-ul are un singur redactor muzical pentru toată sfera muzicii așa-zis ușoare, care, oricît de prețuit și de harnic ar fi, nu poate să acopere tot terenul prin prospecțiuni judicioase, **Radio**ul nu îi mai imprimă pentru că „nu sînt comerciali”, **Televiziunea** nu îi filmează pentru că unul dintre ei are părul puțin cam lung și așa mai departe.

Există, bineînțeles, și situații oarecum inverse. Este cazul unor formații care se strică, să zicem așa, de prea mult bine, în plină glorie. Vezi momentul despărțirii trupei **Iris** exact în clipa în care activitatea în Cenaclul „Flacăra” îi propulsase la nivele valorice și de popularitate greu de egalat, sau unele stagnări calitative (ca să fim eufemistici!) la formații ca **Savoy**, **Semnul M** etc., formații cu multă căutare din diverse puncte de vedere, de altfel căzute mai demult în zodia automulțumirii.

Starea dominantă este, în general, aceea de dezorientare sau, altfel spus, de orientare spre mica ciupeală, spre trailul de azi pe mîine, psihologie strîmbă, dăunătoare! Cei mai mulți compun și cîntă ceea ce au de cîntat, dacă sînt solicițati zic „da” și caută să cîștige cit mai mult din asta, dar de cele mai multe ori sînt neinteresati sau nepricepui să-și dirijeze destinul artistic în chip complex și eficient. S-ar resimți nevoia unui for de specialitate care să le organizeze și să le îndrume cu competență activitatea acestor mii de fineri dornici de afirmare pe tărîmul unei muzici deloc ușoare și cu mare aderență și forță de pătrundere în rîndurile colegilor de generație.

PAUL NANCA ■

POEZIE

Totul la vedere

Aflat sub steaua lui Esenin și-a lui Bacovia, detașându-se, totuși, de ei, cel puțin biografic, („Cu un pix roșu scriu pe o foaie banală, / scriu astăzi ultimul poem al tristeții. / Sint desuet. Recunosc! Sint demodat. Recunosc! / Așa cum sint la noi toți poezii. / Mă gîndesc la Esenin. La destinul lui de eșarfă. / Mă gîndesc la Bacovia și la umorul său solitar. / Pe mine m-a despicat o secure, de mult... / Și de-atunci nu mai sint ci doar par”), **Mircea Micu** pare că trăiește o ciudată plăcere în a-și etala suferința, rănile singurătății, aleanul și dorul de puritate, de copilărie: „Mamă, tu care ești și ai să fii / pină-n sfîrșitul nopților tirzii / redă-mă purității dinții”. Alcătuită dintr-o sumedenie de astfel de secvențe, poezia recentului său volum, **Poeme pentru Mama** (Editura Eminescu, 1984) își trage sevele, cu o zguduitoare transfigurare a realului, din chiar viața sa cea de toate zilele și clipele. Nimic nou, firește, în această afirmație, intrucit mai toți poezii se descoperă, prin poezia lor, pe ei înșiși: Numai că, în cazul de față, mărturisirea de sine este extrem de explicită și violentă, de netăgăduit expusă la vedere pentru toată lumea, precum întimplările unui jurnal intim. Cu alte cuvinte, se desfășoară în fața noastră un amplu scenariu montat cu un acut simț al ritmului și-al tensiunii dramatice, cu o nedezmințită plăcere a descrierii insolite, dar și cu rafinată știință a dozării versului. Personajele acestui scenariu al durerii, al neadaptării, al dorului neostoit, al poeziei ce sapă în ființa poetului ca un acid extrem de coroziv, sint mama, bunica, bunicul, satul ardelenesc, dealurile, vișinii, caii, grădina, toamna, seara, marele oraș poezia și, firește, **Mircea Micu**, nominalizîndu-se ca atare: „Mă scol în zorii zilei ca burtașul, / Sudoarea nopții mă mai ține-n friu, / Priveșc ogînda: eu sint **Mircea Micu** / Care sătul de smog și de desfri / M-aș sinucide pentru-un spic de griu.” Sau iată-l transcriind o epistolă a mamei: „Îmi scrie mama: ț-am făcut mormint / că nu se știe ce și cum și cînd... / Tu chiar dacă te ții în București / știu eu cit de străin și singur ești. / Are gîrduț de fier ce ne desparte / dar vom fi mai aproape după moarte / ...” Dintr-o altă scrisoare, de-a-ceastă dată trimisă mamei, aflăm că ea, mama, n-a văzut o anume emisiune de la TV, în care el și ea mergeau (ținîndu-se și sprijinîndu-se unul de altul, la braț. „Poate că e mai bine așa, / poate că nici nu trebuia să mă vezi, / mult mai bătrîn decît sint, / mult mai semănînd a pămînt / și neindemnic cîlcînd... // Nu-mi mai spăla cămașile mele / cu rouă de ochi și de stele...” Nu dialogul, nu comunicarea în sine sint importante în aceste poeme cu și despre Mama, cit convinșerea poetului că el îmbătrînește și moare deodată cu ea, alinîndu-i astfel durerea și-a-păsarea, singurătatea și moartea. Printr-un rafinat și ciudat

joc de oglinzi, cel ce trăiește de-adevăratelea, este Mama, iar cel ce abia de mai îndură viața este el, poetul. Mama sapă în grădina lată cit o batistă, face dulceață de vișini, adună dovecii din grădină, și-și așteaptă fiul, il tot așteaptă, pe cită vreme el, fiul-poetul, sufocat de marele oraș, a îmbătrînit prea repede, este bolnav de singurătate și de dor. Puțini sint poezii care, nefiindu-se de amănuntele propriei lor vieți, nefiindu-se de rănile sufletului lor, să le scoată la vedere cu atita sinceritate, cu atita copleșitoare durere. Poemele sale, născute din chiar viața sa, sint, iată, ale noastre, născute din chiar viața noastră și acesta nu este decît pasul, uriașul pas, de la viața spre artă, de la adevăr la sublim.

N. VICTOR ■

TEATRU

Soluțiile simplității

După **Jocul dragostei** și-al întimplării de **Marivaux** și **Anchetă asupra unui tinăr care n-a făcut nimic**, de **Adrian Dohotaru**, **Dragoș Galgoțiu** montează cel de-al treilea spectacol în această stagiune, pe scena Teatrului de stat din Ploiești: cu piesa lui **Strindberg**, **Domnișoara Iulia**. Ca opțiune repertorială, binecunoscuta piesă a lui **Strindberg** reprezintă, cum se spune, un „act de curaj”, dată fiind îndelungata carieră scenică a textului, dar și un vot de încredere acordat ploieștenilor.

Cu trei actori foarte tineri în distribuție — **Raluca Zamfirescu**, în rolul **Iuliei**, **Marian Rălea**, **Jean** și **Dana Bolintineanu**, **Kristin** — spectacolul lui **Dragoș Galgoțiu** propune o viziune interesantă asupra textului, nu neapărat răsturnată, ci, dimpotrivă, adîncind în linia sugestiilor **strindbergiene**. Ceea ce este evident din capul locului este că, la nivelul implicațiilor teoretice, compoziția regizorală stăpînește bine materialul dramatic. Supralicările psihanalitice sint evitate, ca și absolutizarea criteriului moral. În această montare, **Domnișoara Iulia** nu este nici „elogiu nebuniei”, dar, nici al bunului simț comun, ci o confruntare tragică între spectacolul debusolării bintuite de spaima și obsesii (**Iulia**), pe de o parte, și cel al cinismului obtuz, agresiv (**Jean**), ori numai fals condescendent (**Kristin**), pe de altă parte.

În general, regizorul optează pentru soluțiile simplității. Dincolo de aportul discret, dar semnificativ, al elementelor scenografice, ponderea este lăsată pe seama jocului actoricesc propriu-zis. Cuplul **Iulia-Jean** este gîndit nu în dialog, ci, dimpotrivă, în ideea distanței de netrecut care-i separă iremediabil pe cei doi (social, dar și temperamental). „Duetul”, de o factură specială, nu se susține pe colaborarea scenică a celor doi actori, ci, paradoxal, pe un fel de boicot reciproc, menit să sublinieze imposibilitatea comunicării. Cit timp **Iulia** acționează ca „posedată”, în plină tranșă, umoarea valetului e mai degrabă detașat-ironică, iar ati-

tudinea lui, de spectator cinic amuzat. În rolul lui **Jean**, **Marian Rălea** își construiește personajul la limita dintre lichea și caricatură. Îi lipsește la un moment dat o nuanță demonică, de presupus în natura acestui conflict. **Mobil**, expresiv prin replică, gest, mișcare, **Marian Rălea** rămîne aproape permanent în centrul atenției. Șarjele lui ironic-grosolane, orizontul strict pedestru, sănătos și tern în care-și circumscrie personajul stimulează însă admirabil impresia de ridicol, de fals și inadecvare la ordinea reală a lucrurilor în care este concepută partitura **Ralucăi Zamfirescu** (**Iulia**). Spectacol jalnic al vulnerabilității lipsite pină și de pavăza purității, erotismul **Iuliei** e interpretat în tonalitate tragică, ferindu-se tot timpul de căderea în grotesc. Meritul interpretării (care uneori pare totuși copleșită de rol) constă tocmai în păstrarea acestui echilibru. Jocul tinerei actrițe e sustinut, dar lipsit de unele necesare „virfuri” tensionale. Neajunsul se va remedia, probabil, pe parcurs printr-o mai atentă dozare a crescendo-urilor și punctelor culminante. În sfîrșit, în rolul cameristei, **Dana Bolintineanu** — o actriță deja cu experiență în genul comediei dell'arte — reprezintă în **Domnișoara Iulia** trăsătura de unire între lumea „de sus” a palatului, așezată sub semnul normalității, al convențiilor, mai bine zis, cu valorile de criteriu al normalității și cea „de jos”, a subsolului, a anormalității prin raport cu convențiile aristocratice. Personaj „de echilibru”, **Kristin** este intruchiparea femininității primare, lipsită de complicațiile idealului purității vane. Senzualismul ei e natural, frust (sugerarea lui la nivel scenic prin culoarea roșie a costumului din ultima parte a spectacolului pune un accent binevenit). De altfel, „dialogul” costumelor, ca să zicem așa, este în **Domnișoara Iulia** dintre cele mai reușite (a se vedea costumul **Iuliei** din scena pasională, alb, cu o fantă de roșu aprins). Prin **Kristin**, triumghiul dramatic dobîndește stabilitate.

În viziunea lui **Dragoș Galgoțiu** — regizor cu multă personalitate — spectacolul cu piesa lui **Strindberg** nu-și propune a fi în primul rînd o demonstrație regizorală. Ieșind din scenă, cu un pas, regizorul lasă la rampă, cu încredere și generozitate, actorii. Probă dificilă, **Domnișoara Iulia** solicită tinerilor actori disponibilități multiple, dovedite în cea mai mare parte, precum și acea artă — care din păcate începe a fi uitată la noi — de a edifica un rol întii de toate prin replică, prin calitatea actorului. În acest sens, trio-ul pe care l-am văzut evoluînd la Ploiești se află pe drumul cel bun.

TANIA RADU ■

PLASTICA

Poeme in piatră și var

Marele hol al **Institutului de arhitectură „Ion Mincu”** găzduiește în aceste zile o amplă expoziție de acuarele datorate arhitectului și, deopotrivă, ar-

CAP LIMPEDE

● **Anotimpurile**. Cu începere de la 4 aprilie 1985 în sălile Galeriei de artă universală (etajul III), s-a organizat o expoziție care prezintă cîteva momente importante ale evoluției temei „anotimpurilor”, așa cum pot fi ele urmărite prin intermediul unor opere aflate în patrimoniul Muzeului de Artă al R.S.R. și al Muzeului Colecțiilor de Artă. Expoziția cuprinde picturi, sculpturi, gravuri, precum și piese de artă decorativă aparținînd diferitelor școli și curente artistice din perioada secolelor XVI—XX, readucînd în actualitate o temă tratată încă din antichitate. Printre capetele de afiș ale expoziției, **Anotimpurile**, de **Pieter Breugel cel Tinăr** (1564—1638). **Vara**, de **Jacob Jordaens** (1593—1678), **Peisajul de iarnă**, de **Courbet**, **Livada înflorită**,

de **Camille Pissaro**, și numeroase alte lucrări semnate de **Renoir**, **Bonnard**, **Sisley**, **Utrillo**, **Marquet**. Școala românească este bogat reprezentată mai ales prin secțiunea fenomenelor artistice ale secolelor XIX—XX. Excepționale lucrări de **Ioan Andreescu**, **Nicolae Griogorescu**, **Gheorghe Petrescu**, **Theodor Pallady**, **Nicolae Tonitza**, **Alexandru Ciucurencu** sint alăturate unor valoroase opere de artă străină, situîndu-se, comparativ, printre cele mai prețioase pinze din creația artelor plastice europene din ultimele două secole.

● **Pentru cei mici**. Teatrul **ION CREANGĂ** prezintă în perioada vacanței elevilor, zilnic, trei reprezentații. În afara acestei activități „non-stop”, actorii (aceiași care joacă) repetă pentru viitoarele

premiere ale acestei stagiuni: spectacolul muzical de divertisment **DE LA STAN ȘI BRAN LA... MUPPETS** de **Petru Idriceanu** și **Vasile Menzel** și **TOATE PINZELE SUS** de **Radu Tudoran**, în dramaturgia lui **Virgil Puicea**. De cîteva zile, tot aici, la Teatrul de copii și tineret a avut loc o nouă premieră: **MUZICANTII VESELI** de **D. Dimitrov**, după **Frații Grimm** („Cîntăreții din Bremen”), pe muzica lui **Alexandr Vladigherov**, în regia lui **Cornel Todea**, scenografia **Elenei Simirad-Munteanu**, cu: **Genevova Preda**, **Alexandrina Halic**, **Cicerone Ionescu**, **Boris Petroff** — în rolurile principale. La ultima „generală” cu acest nou muzical, actrița **Genevova Preda** a suferit un accident care ar fi

obligat-o să stea imobilizată timp de trei săptămîni. Această întimplare ar fi lipsit vacanța copiilor de reprezentațiile cele mai căutate de micii spectatori ai Teatrului **ION CREANGĂ**: **MARY POPPINS**, **MUZICANTII VESELI**, **ALBA CA ZĂPADA**, **SNOAVE CU MAȘTI** ș.a. Cu o conștiință profesională și etică exemplară, actrița — în ciuda interdicțiilor medicale — totuși joacă. Colegii, dar în primul rînd spectorii ei — îi mulțumesc!

● **Scamatorie nereușită**. Printr-un hocus-pocus care-l caracterizează foarte bine, **N. Mihăescu**, colaboratorul **Săptămîinii**, crezîndu-i, probabil, pe cititorii acestei reviste: copii de grădiniță, ușor de păcălit, înlocuiește chestiunea adusă de

mine în discuție (gafele sale enorme) cu o alta, la care m-am referit în treacăt (ce-a spus despre el **Iorgu Iordan**), și se războiește apoi cu aceasta din urmă pe mulți cvadrati de spațiu tipografic, făcînd un istoric al titlului său echivalat și al diferendului cu ilustrul savant (v. **Săptămîina**, nr. 14 din 5 aprilie a.c.). **Diversiunea** lui **N. M.** este neserioasă și, de aceea, n-ar merita nici un comentariu. Însă tonul suburban, lipsa de bună credință și infatuarea sus-numitului sint poluante și, ca atare, obligă la o punere la punct — necesară operației de ecarisaj publicistic. Eu nu l-am acuzat pe **N. Mihăescu** de lipsă de patalamale, fie ele și de la judecătorie, ci l-am acuzat de ignoranță agresivă (ignoranța fără

pretenții, a omului care stă în banca lui, se mai iartă). Este limpede acum că **N. M.** este dispus să vorbească despre orice, afară de ce l-am imputat eu. Sustragerea nu este însă posibilă, intrucît, în cazul de față, discuția la obiect nu presupune altceva decît răspunsuri la următoarele întrebări: Ce fel de filolog este acela care, înainte de a admonsta pe un mare cărturar că a transcris greșit un text clasic, nu verifică el însuși textul respectiv din punct de vedere filologic (ediții, variante ș.a.m.d.), ci se bizuie doar pe ceea ce-și aduce el aminte, probabil din copilărie, de la serbarea de sădirea pomilor? Ce fel de filolog este acela care nu cunoaște „**Scrisoarea III**” și „**O scrisoare de la Muselim-Se-**

Scurt metraj (II)

● Cel de-al treilea film se intitulează **Infruntarea** (regia: Ovidiu Drăgănescu, scenariu: Nicolae Tico, imaginea: Septimiu Moraru. Cu: Victor Rebenjiuc și Vasile Muraru) și este un poem cinematografic în miniatură. Imaginea este gândită aici ca factor de suspens, la fel și costumele. Imagini ale dezolării și singurătății, mlaștina și pustiu zăbrăncit de secetă introduc sugestii vag onirice, fantastice, care, în contact cu trama de un realism eliptic, redus la esență, dau un efect aparte. Vasile Muraru, cu fizionomia sa mobilă, coborâtă parcă direct din comedia de arte, compune o figură insolită de aventurier cu acte în regulă și cu titluri de fruntas în producție. La polul celălalt — un victorios în lupta cu pustiu, jucător cu accent mai apăsat pe latura realistă, ceea ce echilibrează filmul din punct de vedere psihologic și îl fereste de căderea în maladiiv fără acoperire. Victor Rebenjiuc, într-un rol compus din jocuri de expresie,

gesturi și foarte puține cuvinte. Un tren care trece (sau nu trece?), o atmosferă stranie, fac din pelicula lui Ovidiu Drăgănescu o creație cu sugestii tarkovskiene și-i dă dimensiunile unei tragedii autentice.

● **Vară scurtă** (Regia: Tezreza Barta, scenariu Andrei Zineă, imaginea Horia Lăptescu. Cu: Valentin Urișescu, Ion Fiscuteanu, Radu Panamarenco, Dan Bandol, George Alexandru, Rada Istrate și copilul Alexandru Cseh), piesa de rezistență a acestui grupaj, este o mică bijuterie. Scenariul pare să transcrie un fapt real, cu valențe moralizatoare. Un flăcău fremătând de nerăbdare de a ajunge acasă, un flăcău cu gânduri timide de înșurătoare, un chip de o emoționantă puritate stingăce. Intimpularea e pusă în ramă — un prieten de armată întreprinde un fel de anchetă pe cont propriu, ajutându-ne să acuzăm pe cei vinovați. Să achităm în sinea noastră pe cei nevinovați. Aproape nici un amănunt nu e lăsat la întâmplare de la prima secvență — genericul, cu pașii de instrucție ai unor soldați, până la... penultima, a tinărului „anchetator” care prăsește terenul acuzând prin chiar abandonul său. Interpretii realizează, fiecare, ro-luri excelente.

TANIA RADU

Iubirea de frumos

În aceste zile, în librării, al doilea volum din eseurile poetului **Ioan Alexandru**, grupate sub titlul **Iubirea de patrie**.

Bucuria adâncă

Orchestra și corul Radio-televiziunii au cântat sub bagheta lui Iosif Conta în fața sălii pline de pe Nufetelor celebrul oratoriu al lui Haendel *Messias* una din capodoperele umanității alături de Pasuniile lui Bach și *Missa Solemnis* încoronarea a cîntecului dintotdeauna.

Bucuria adâncă, triumful asupra morții și deznădejdiilor, bucuria care nu se ia suflului niciodată o pace de dincolo de toate creaturile și dinlăuntrurile lor se revărsa din fiecare arie și instrument între dramă și fericire, extaza permanentă chiar în suferință acel *Hai-rette* rostit în zorii resurrecționali de puterea Logosului, bucuria biruinței asupra morții este ritmul fundamental ce se reia revine, stăruie și se desfoliază ca o splendoare după care tinjeste ființa sufletului fiecăruia.

Este testamentul marelui compozitor bătrîn sculț din patul suferinței să mai celebreze încă o dată definitiv

din partea lui Bucuria timpul Logosului resurrecțional. În ritmul acestei bucurii ce face ca instrumentele să le simți atinse de flăcări iar toată orchestra înlăntuită în hora bucuriei dimpreună cu corul ce se frământă ca un codru răscolit de cerul instelat. Toate acestea te fac să știi încă o dată că arta adevărată este mai mult decât artă ține de Kerignă, de vestea cea bună în ritmul căreia s-au ridicat catedralele Europei și scumpa frumusețe a evului mediu a Renașterii, în duhul ei au plămădit Dante și Roman Melodul, Rembrandt, Michelangelo și Grigorescu al nostru și tot ceea ce ține de miracolul spiritualității europene, fructul Logosului intrupat în istorie celebrat acum de către Haendel.

Acest cor și orchestră ne sint datorate cu încă alte minuni ce se aud rar dar iață din nou cu putere și dăruire sfîntă în fața noastră. Eveniment *Messias* al lui Haendel!

IOAN ALEXANDRU

Vineri, 12 aprilie a.c., Muzeul Literaturii Române organizează **Rotonda 13**, cu subiectul **Al. T. Stamatiad și simbolismul românesc**, ocazionată de centenarul poetului. Participă Șerban Cioculescu, Al. Piru, Mihai Beniuc, Francisc Munteanu, Zina Molcuț, Mihai Zamfir și Al. Raicu.

tistului Gheorghe Leahu. Lucrările, în totalitatea lor, alcătuiesc o surprinzător de vie imagine a arhitecturii Bucureștiului de ieri și de azi, o veritabilă lecție deschisă la capătul căreia marele oraș își dezvăluie frumusețile arhitectonice. Dealtfel autorul însuși ne avertizează asupra acestui demers: „Un itinerar de cronicar cu creionul și culoarea pentru un album imaginar al Bucureștiului așa cum arată azi, în acești ultimi ani ai deceniului al IX-lea. O redescoperire a farmecului, ineditului și documentului săpat în piatră și în zidurile sale. O atestare a măiestriei meșterilor de azi și a celor din generațiile de dinaintea noastră, cei ce l-au înălțat și l-au ocrotit în frământata-i istorie. O fugară pătrundere pe străzi, în piețe și colțuri tainice ce șoptesc despre trăirile, aspirațiile și talentul celor ce l-au zămislit. Un efermer răboj în desen, o modestă contribuție la dragostea pe care o datorăm și pe care încă n-am învățat s-o dăruim marelui oraș”. Într-adevăr, pe de-o parte străzi vechi, încărcate de-un parfum anume, case învăluite într-o atmosferă de rafinată poezie, foisoare și turnuri fragile, caldarimuri umbrite de arbori în desfrunzire, toamne și primăveri căzînd peste acoperișuri inchipuind o lume de basm, o prelungită reverie, porți de altădată boltindu-se peste răcoarea unor curți pustii, vitrine de vechi prăvălii cu storiile frase, garduri de fier forjat prin dantela cărora se străvede, pe de altă parte, silueta zveltă și albă a noilor construcții, catarge de beton și sticlă, săbii și obeliscuri înfipte în cerul albastru și înalt. Calea Moșilor, Lipsani, Dealul Filaretului, Văcărași, Calea Griviței... Vechi și nou, un veritabil poem în piatră și var pe care-l rostesc, sensibile și exacte, acuarelele unui arhitect îndrăgostit de culoare, de lumină și umbră. Case galbene, case roșii, case verzi, portaluri, arabescuri, acoperișuri, balcoane, bovindouri, mansarde, ferestre, ancadramente... Le-am zărit de-atîtea ori, dar văzute prin ochiul și sensibilitatea lui Gheorghe Leahu, frumusețea lor mi se destăinuie parcă altfel, mai bogată, mai plină de taină. Expoziția este, fără doar și poate, o uriașă carte de piatră pe care, în fața noastră, o răsfoiește, folosind culoarea, dar și puterea de sinteză a arhitectului, artistul Gheorghe Leahu. Nu întâmplător, desigur, pe un perete, sub titlul **Descinșii ce-am proiectat**, ne atrag lăruca aminte șase acuarelă: blocul **Amiral** (din bulevardul Metalurgiei), **noul ansamblu arhitectonic din Piața Ferentari**, **Centrul de fonoaudiologie**, blocul turn **Optim** (din Calea Dobanților) și, firește, **magazinul Unirea** în două ipostaze. clădiri ce poartă și semnătura arhitectului Gheorghe Leahu. Pe un alt perete, sub două titluri marcate de subiectivitate, **De la fereastra casei mele** și **Cartierul meu**, o suită de acuarelă de un lirism ce trece mult dincolo de calitatea strict documentară a celorlalte lucrări. Se simte în aceste ultime acuarele o lumină aparte, mingiitoare și blindă, ceva ca un cîntec lung și domol de violoncel într-un amurg de toamnă, o caldă și fremătătoare trăire a unor îndepărtate aducerii aminte.

VICTOR NIȚA

Profil

Un muzician erudit

Una dintre importantele personalități ale muzicii românești ale ultimelor decenii este — fără îndoială — compozitorul și muzicologul Wilhelm Georg Berger. La confirmarea celor de mai sus, pledează, în primul rînd, creația sa, care cuprinde peste 100 de lucrări de mari dimensiuni, între care simfonii, poeme simfonice, cantate, oratorii, cvartete, concerte instrumentale etc., dar și foarte multe volume — adevărate tomuri — de muzicologie, de cea mai înaltă înință. Dacă aș enumera și citeva dintre distincțiile cele mai importante, cum ar fi „Prince Rainier III de Monaco” (Monte Carlo, 1964), primul premiu al „Concursului Internațional de compozitie pentru cvartete de corzi” (Liège-Belgia, 1965), premiul I la „Concursul Internațional Regina Elisabeta a Belgiei” (Bruxelles, 1966), premiul „George Enescu” al Academiei R. S. România (1966), Premiile Uniunii Compozitorilor — pentru diverse lucrări — din anii 1967, 1974, 1977 și multe altele, precum și faptul că acest muzician erudit a fost ales în diferite organisme internaționale și naționale, că este secretar al Uniunii Compozitorilor din R.S.R., încă din 1968 și șeful Biroului Secției de Muzică Simfonică și de Cameră, urmaș direct al marilor creatori români Paul Constantinescu și Tudor Ciortea, care au deținut această importantă funcție onorifică, cititorul își poate face o idee — cit de vagă — asupra acestui om care nu pregeță cu munca, de dimineața pînă seara, în pofida unei sănătăți nu tocmai solide.

Wilhelm Berger s-a născut la Rupea, în județul Brașov, în 4 decembrie 1929 și l-am cunoscut prima oară — pe băncile Conservatorului bucureștean, încă din 1948, cînd studia viola. Nicl prin minte nu ne trecea, nouă, colegilor săi de la alte secții, că tinărul violist (care avea să fie angajat, ca instrumentist, în cadrul Filarmonicii „George Enescu” — pînă în 1958 și, mai apoi, în aceeași calitate, în cvartetul Uniunii Compozitorilor) va deveni unul dintre cei mai importanți compozitori și muzicologi români. Care au fost „secretele” ascensiunii ferme a lui Berger? În primul rînd educația solidă, cu care a venit în București; într-adevăr, Brașovul se va putea mindri — mereu — că l-a format muzical, în adolescență, pe acest ilustru fiu al său. Apoi, seriozitatea exemplară — în tot ceea ce face — care l-a dus la asimilarea și aprofundarea unui imens tezaur de cunoștințe teoretice muzicale. În fine, munca stăruitoare la cristalizarea unui stil propriu, bazat pe o anumită concepție despre rolul muzicii în societate, idei care s-au dovedit a fi viabile de-a lungul vremii.

Prima creație pe care i-am ascultat-o a fost „Cantata Păcii” scrisă pe versurile poetului Radu Boureanu, compusă în 1958 și care s-a transmis la radio. De la acea cantată și pînă la ultima sa simfonie ascultată la Ateneul Român, se poate observa — cu ușurință — un stil propriu cu teme de mare respirație, transformate — uneori — în leit-motive, din care se urzește o polifonie continuă, mai mult sau mai puțin densă. Sigur că, între timp, scriitura lui Berger a căpătat un dramatism profund, muzica sa vorbește — parcă — ea însăși; sigur că mijloacele de expresie ale compozitorului au căpătat, odată cu experiența, valențe noi, dar tot atât de ferm se poate afirma că opusurile sale poartă aceeași amprentă a compozitorului, ceea ce, în vremurile noastre, să recunoaștem, nu e puțin lucru, în oricare dintre arte, mai cu seamă în muzică.

Telespectatorii, obișnuiții Seratelor TV, au avut de multe ori prilejul să-l urmărească pe Wilhelm Georg Berger făcînd analizele unor lucrări, la un înalt fundament științific. Cu același prilej, cei din fotolii au reușit să remarce tonul modest — dar ferm — al omului care știe ce spune, bizuindu-se pe studii aprofundate; răspunzînd politicos unor contraziceri sau confruntări de opinii, muzicianul nostru lămură și problema și pe partenerii săi de emisie, ca și pe telespectatorii mai avizați sau, chiar mai puțin cunoscători. Masa largă de cititori de carte de artă a putut asimila cunoștințe prețioase — altfel greu de ajuns la ele — prin volumele lui Berger, cum ar fi „Ghidul pentru muzică instrumentală” (1965), „Muzica simfonică barocă și clasică” (1967), „Romanticii” (1972), „Romanticii moderni” (1974), „Modernii — Contemporanii” (1967 și 1977); iubitorii cvartetului au putut afla istoria sa în volumul „Cvartetul de coarde de la Haydn la Debussy” (1970) și „De la Reger la Enescu” (1979), iar melomanii mai avizați și chiar specialiștii au la îndemînă îndreptate anevoie de scris în volume care tratează despre „Estetica sonatei clasice”, despre „Dimensiunile modale” și multe altele; mil de pagini teoretice, zeci de mii de pagini de partituri!

Astăzi, la cei 55 de ani ai săi, Wilhelm Georg Berger este același om bun, prietenos cu toată lumea, modest și politicos, slujitor devotat al creației românești și al nevoii de educație muzicală a maselor de iubitori ai artei Eutherpel!

CLAUDIU NEGULESCU

CAP LIMPEDE

lo”, opere clasice ale literaturii noastre, pe care le știu pe de rost elevii de la școala elementară? Ce fel de lingvist este acela care nu cunoaște polisemia unui cuvînt alît de răspîndit ca bătaie și care nu are habar de sinonimia bătaie = bătaie (luptă, război)? Ce diplome, chiar și din cele echivalente, ce referate și ce hotărîri judecătorești înlocuiesc această neștiință?

Infatuarea îl împinge pe numitul N. Mihăescu să afirme că n-ar prea fi vrut să-mi „acorde atenție”. Îl cred, și nici nu se putea să fie altfel, din simplul motiv că cel prins cu mița-n sac nu este niciodată bucuros să „acorde atenție” celui care-l prinde; însă, din păcate pentru el, este nevoit s-o facă.

Pentru a leși onorabil

din situația în care singur s-a plasat, N. Mihăescu avea două posibilități: fie să recunoască deschis, cavalereste, că a greșit, prestație ce nu i-ar fi dăunat, dimpotrivă, i-ar fi fost de folos, fie să tacă, recunoscîndu-și erorile ipso facto. Dar N. M. a preferat să se cramponeze pînă-n pinzele albe de gafele lui, cheltuind energie (care trebuie economisită) pentru a apăra ceea ce nu se poate apăra și călcînd, cu acest prilej, din nou în străchini. Nu stau acum să mă ocup de perlele din textele lui; poate, altădată. Subliniez doar că dacă aș fi un chîțbușar, cum este N. Mihăescu, aș putea scrie o întregă suită de articole pornind de la faptul că în nr. 12 al **Flacărei**, contrar celor scrise negru pe alb de două ori de colaborato-

rii **Săptămîinii**, n-am publicat nimic referitor la el. Cum însă nu fac parte din tagma chîțbușarilor, îl las în pace. Să judece cititorii.

Descoperirea de către N.M. a unei greșeli de tipar putea dovedi cel mult talentul său de corector. Dar nici în această îndeletnicire nu reușește să se afirme pînă la capăt: citeva rînduri mai sus era încă o greșală de tipar, pe care însă n-a observat-o... Păcat. (Ion D. Goia).

● **Dezbateri critice.** După o așteptare prelungită din diverse pricini, a apărut și nr. 3—4/1983 din noua formulă a **Caiețelor critice**, de astădată sub conducerea unui colectiv mai numeros. Revista supune atenției o nouă dezbateri, de astă dată despre ultimele patru decenii de poezie românească.

Pentru a întregi tabloul poetic și pentru a da o imagine cit mai fidelă despre mișcarea poeziei în ultimii ani, colectivul de redacție, alcătuit din Eugen Simion, Mircea Iorgulescu, Cezar Baltag, Ioan Buduca și Ion Bogdan Lefter, a solicitat pe majoritatea autorilor să răspundă unui chestionar inteligent formulat, din care înțelegem că intenția primă a fost aceea de a deduce profilul noii poezii, dar și câteva chestiuni de psihologia și fenomenologia creației. O primă secțiune, strict analitică, încearcă să configureze un tablou istorico-literar al metamorfозelor poeziei, o imagine de ansamblu deci. Urmează citeva confesiuni despre începuturile scrisului (Cum am devenit poet?), pentru ca dezbateri să continue cu răspunsurile unor tineri

critici și poeți despre rolul și fizionomia noii poezii. O retrospectivă Nichita Stănescu și o addenda (în care sint antologate citeva manifeste lirice ale celor mai reprezentativi poeți europeni moderni) se alătură rubricii **Document**, deosebit de interesantă prin traducerea citorva amintiri de Mircea Eliade și a mărturisirilor lui Eugen Ionescu și E.M. Cioran despre autorul **Nunții în cer**. Deoarece recentul număr al **Caiețelor** ar merita o discuție aparte, datorită consistenței materialelor publicate, ne mărginim deocamdată să semnalăm această publicare de prestigiu care și-a dobîndit deja un statut cu totul aparte. (Radu G. Teșosu).

● Prezentată în toate marile capitale ale lumii, piesa lui Peter Shaffer

— **Amadeus** — care cunoaște succesul și pe scena sălii Majestice Teatrului Giulești în regia lui Dinu Cernescu, avîndu-l ca protagonisti pe Radu Beligan în rolul lui Salieri, pe Răzvan Vasilescu în rolul lui Mozart și pe Irina Mazanitis în Constanze Weber, a stat la baza filmului cu același nume făcut de cunoscutul regizor Milos Forman, film care a primit de curînd 8 (opt) premii Oscar, fiind declarat cel mai bun film al anului.

● **Erată.** Prezentarea apărută la rubrica **Din cărțile lunii precedente**, în ultimul număr al revistei noastre, sub semnătura lui Radu Călin Cristea, aparține realizatorilor anchetei iar nu criticului sus menționat, cum, dintr-o regretabilă greșală, a apărut în pagină. (R.G.T.).

General-locotenent dr. ILIE CEAUȘESCU, Colonel dr. FLORIAN TUCĂ, Maior dr. MIHAIL E. IONESCU, Căpitan ALEXANDRU DUȚU

**Flacăra
vă propune
pagini dintr-o
nouă carte**

Avantajele strategice pe care le-a adus Națiunilor Unite întoarcerea de fronturi a României la 23 August 1944 nu s-au cantonat doar la influența cu totul considerabilă pe care a avut-o insurecția română asupra situației strategice de ansamblu a celui de-al doilea război mondial în Europa. În beneficiul Națiunilor Unite, al țării coaliției antihitleriste s-a înscris, și nu pe ultimul plan, contribuția militară efectivă a României la zdrobirea Reichului nazist. Pe tot parcursul participării României la războiul antihitlerist, operațiile desfășurate de armata română au avut finalități strategice certe, cu influență notabilă asupra evoluției generale a războiului pe continent. O analiză atentă și nepărtinitoare a datelor și faptelor istorice are darul să demonstreze că, în afara Uniunii Sovietice, Statele Unite ale Americii și Marii Britanii, nici un alt stat din coaliția Națiunilor Unite nu a avut prin acțiunile forțelor sale militare o influență strategică defavorabilă Reichului hitlerist în desfășurarea războiului în Europa comparabilă cu cea exercitată de România.

Intrarea României, cu începere de la 23 August 1944, în războiul împotriva Germaniei naziste a înrăuit considerabil și sub multiple aspecte desfășurarea conflagrației mondiale. Nu numai și nu doar că un nou stat se alia, prin propria voință, cu toate disponibilitățile sale umane și materiale Națiunilor Unite, ceea ce a avut un efect politic, militar și moral imediat defavorabil Reichului hitlerist. Dar în vara anului 1944, teritoriul României evidenția valențe strategice de valoare substanțială în mersul operațiilor militare în Europa, iar trecerea fermă a acestora, prin actul revoluționar românesc, de partea Națiunilor Unite avea să aibă o influență imediată și de durată asupra configurației fronturilor de luptă.

În anul 1944, pe un front de o lungime considerabilă — circa 4 500 km —, de la Marea Barents până la Marea Neagră¹⁾ — comandamentul militar sovietic a declanșat o serie de lovituri ofensive de o deosebită forță. Mai întâi în nord. De la mijlocul lunii ianuarie până la sfârșitul lunii următoare trei grupări strategice sovietice au degajat Leningradul și au înaintat 200—220 km spre vest, zdrobind forțele principale ale Grupului de armate german „Nord”. Declanșată încă de la sfârșitul anului 1943, operația ofensivă a 5 fronturi sovietice desfășurată la vest de Nipru s-a finalizat în aprilie 1944, printr-o uriașă înaintare a forțelor Armatei Sovietice care au eliberat cea mai mare parte a Ucrainei și Crimeea și au ajuns (la sfârșitul lunii martie) până în partea de nord-est a României. Trupele sovietice au pătruns în dispozitivul inamic pe o adâncime de circa 300 km în zonele Leningrad și Novgorod, iar în sectoarele sudice ale frontului, în medie, cu 600 km. În sectorul central al aliniamentului sovieto-german, comandamentul sovietic a planificat și executat, începând cu 23 iunie 1944, o puternică operație ofensivă împotriva Grupului de armate „Centru” al Wehrmachtului. La sfârșitul lunii iulie, ca urmare a dezvoltării cu succes a ofensivei, aliniamentul frontului în acest sector s-a stabilizat pe Vistula și la frontiera de est a Prusiei Orientale. Următoarea operație strategică ofensivă sovietică de anvergură a fost lansată în sectorul sudic al frontului sovieto-german, între nordul Carpaților Orientali românești

ROMÂNIA ȘI MAREA VICTORIE

și limanul Nistrului. Cunoscută în istoriografia sovietică a celui de-al doilea război mondial sub numele de operația „Iași-Chișinău”, ea a fost declanșată la 20 august 1944. Directiva strategică a Inaltului Comandament Sovietic stabilea ca misiune a fronturilor 2 și 3 ucrainene, în operația Iași — Chișinău, atingerea orașelor Focșani și Galați²⁾, ceea ce presupunea o adâncime de înaintare de 150—200 km. La 23 August 1944, în momentul declanșării evenimentelor revoluționare din România, forțele sovietice se găseau pe aliniamentul: la vest de Prut: nord Tirgu Neamț — nord-est Roman, nord Birlad, nord-vest Huși; la est de Prut: nord-vest Bujor, nord Chișinău, sud-est Rezina, est Leova, Taraclia, nord Tatar-Bunar.

În vestul și sudul Europei erau deschise, în vara anului 1944, alte fronturi de luptă de importanță strategică continentală. Pe cel din Italia, pe care se acționa încă din toamna anului 1943, aliații înregistraseră o serie de succese dintre care cele mai importante erau: degajarea sudului peninsulei de prezență militară germană, eliberarea Romei (4 iunie 1944) și angajarea luptelor pe poziția defensivă germană transpeninsulară numită „linia gotică” (începând cu 21 iulie 1944), între Pisa și Rimini³⁾. La 4 august aliații au conceput un nou plan de atac asupra „liniei go-

tile operației aliate „Anvil”, Armata 7 americană, care avea sub comandă și Armata „B” franceză comandată de generalul Lattre de Tassigny, a stabilit rapid un puternic „cap de pod” în zona Marsilia — Toulon, fiind în luptă la 23 august 1944 cu garnizoanele germane de pe coasta sudică a Franței.

Pe continentul asiatic, militarismul japonez i se aplicau lovituri necontenite, atât din partea mișcării de rezistență a popoarelor ocupate — în China, Coreea, Vietnam, Filipine etc. —, cât și a forțelor aeriene și navale americane și engleze. „Sfera de coproprietate a Asiei de sud-est” — denumirea utilizată la Tokio pentru imensul imperiu nipon constituit prin agresiune în perioada 1940—1941 — se restrângea progresiv, imperialismul japonez având însă masive disponibilități pentru a prelungi conflictul.

Situația militară existentă în Europa în luna august 1944 — sumar prezentată mai sus — ar fi incompletă fără relevarea a două componente de majoră însemnătate. Mai întâi, mișcarea de rezistență antihitleristă a popoarelor europene subjugate, care în acest an 1944 atingea apogeul prin declanșarea insurecțiilor naționale. La 15 iunie 1944 a izbucnit insurecția în Vercors, patrioții francezi luptând mai mult de o lună (până la 23 iulie) pentru insti-

zistență hitleristă și impulsivării revoltei populației civile⁴⁾.

Care era, în contextul prezentat, importanța militar-strategică a României?

Prin poziția sa geografică, prin resursele proprii (cu deosebire petrolul și cerealele), prin mănunchiul de comunicații feroviare și rutiere de pe teritoriul național, ca și prin calea de apă a Dunării, România avea, din punct de vedere strategic, o importanță considerabilă în ansamblul războiului european în vara anului 1944. Carpații românești constituiau, totodată, o barieră decisivă pentru „circulația” militară din estul spre centrul continentului și invers, ei închizând „accesul” spre pusta ungară și, pe valea Dunării, către părțile sudice ale Germaniei.

Pătrunderea unor grupări de forțe dinspre nord sau est spre sud-estul Europei, în Peninsula Balcanică, era, de asemenea, obligatoriu să fie efectuată prin spațiul românesc sau prin imediata lui vecinătate. Ingemănarea a două bariere naturale de anvergură, cu mari implicații militare, Carpații și Dunărea maritimă, printr-o fortificație permanentă în zona Focșani — Brăila reprezenta un obstacol serios pentru o pătrundere în Balcani, de la nord la sud. Cu atât mai mult cu cât Cimpia Română și Dobrogea confereau o adâncime considerabilă defensivei pe această direcție. În condițiile concrete din vara anului 1944 spațiul Cimpiei Române deținea o dublă însemnătate în balanța strategică a celor două coaliții în conflict. El dădea posibilitatea învâluirii arcului carpatic, ușor de apărat și greu de străbătut printr-o ofensivă dinspre est și, concomitent, constituia un vast flanc al dispozitivului militar german din Balcani; el oferea șansa dezvoltării cu succes a acțiunilor militare împotriva acestuia pe direcțiile nord-sud (în variantele Craiova — Bechet — Sofia — Istanbul sau Craiova — Sofia — Salonic) sau nord-est — sud-est (în varianta Craiova — Belgrad — Triest). Spațiul Cimpiei Române — aflat, prin întoarcerea de front a României, la dispoziția coaliției antihitleriste — avea astfel în vara anului 1944 o importanță capitală: putea uni forțele sovietice cu armata populară de eliberare din Iugoslavia, organizată și comandată de I. B. Tito, și, practic, lăsa „liber” flancul și spatele dispozitivului hitlerist din Balcani.

Dobrogea, cu porturile maritime și cu întregul litoral românesc, nu era importantă doar ca teritoriu de siguranță al unei eventuale defensive pe Carpații Orientali și Dunărea maritimă, obstacolele naturale sudate prin sistemul de fortificații dintre Focșani și Brăila. Aflată în balanța strategică a Națiunilor Unite, Dobrogea deschidea nu numai posibilitatea angajării rutei strategice de „litoral” (utilizată și în secolele anterioare pentru a pătrunde în adâncimea Peninsulei Balcanice), dar răpea Reichului punctele esențiale de sprijin terestru pentru o prezență maritimă în bazinul Mării Negre.

(Va urma)

¹⁾ Istoria Vtoroi Mirovoi Voini, vol. 9, Moskva, 1978, p. 19.

²⁾ Istoria Velikoi Otecestvennoi Voini Sovetskovo Soiuza 1941—1945 (în continuare: I.V.O.V.), Moskva, 1962, tom. IV, p. 260—261.

³⁾ Robert W. Coakley and Richard M. Leighton, Global Logistic and Strategy 1943—1945, Washington D.C., 1963, p. 374—375.

⁴⁾ Martin Blumenson, Breakout and Pursuit, Washington D.C., 1961, Map XVI — Pursuit to the German Border.

⁵⁾ B. Holban, August 1944: Românii în insurecția pariziană, în „Magazin istoric”, nr. 8, 1974, p. 84—88.

⁶⁾ Cf. Henri Michel, La guerre de l'ombre. La Resistance en Europe, Paris, 1970, p. 342—355.

⁷⁾ W. F. Craven, J. L. Cate, The Army Air Force in World War Two, vol. III, Chicago, 1951, p. 173, 280—281.

O „cheie” strategică pentru Europa

„tice” — „Olive” —, aplicând efortul principal pe flancul sting al apărării inamice. Asaltul decisiv urma să înceapă la 25 august 1944, în sectorul cuprins între Florența și Pontassieve — cu „spatele” la riul Arno — pe un front de o lărgime de 13 km de către Armata a 5-a americană; Armata a 8-a britanică urma să atace, acționând pe direcția principală a întregii operații, în sectorul adriatic, adică pe frontul a trei corpuri de armată (baza de plecare: linia riului Metauro). La data fixată, după o pregătire minuțioasă, ofensiva aliată împotriva „liniei gotice” a început.

Frontul din nord-vestul Europei, în Franța, fusese deschis la 6 iunie 1944, prin efectuarea cu succes a celei mai vaste operații de debarcare întreprinse vreodată în istorie — operația „Overlord”. Consolidându-se cu fermitate în nord-vestul Franței, aliații occidentali au lărgit zi de zi „capul de pod” stabilit în Normandia, au eliminat o mare grupare de forțe germane în „punga” de la Falaise-Argentan, reducerea căreia a început la 17 august 1944. La 21 august 1944 forțele aliate au continuat urmărirea grupărilor inamice către est, spre Sena. Divizia 2 blindată franceză s-a pus în mișcare, la 23 august 1944, către Paris, cu misiunea de a sprijini forțele rezistenței din capitala Franței în eliberarea orașului. La 25 august 1944 linia principalului front aliat în vestul Europei era la nord de Le Havre — Elbeuf — cursul Senei până la Montereau — cursul riului Yonne — sud Nogent sur Seine — Troyes — St. Florentin — sud Joigny — Gien — cursul riului Loire⁴⁾. Comandantul suprem al forțelor expediționare aliate din vestul continentului a luat, la 19 august 1944, decizia de a forța Sena și a continua urmărirea inamicului către frontierele Germaniei.

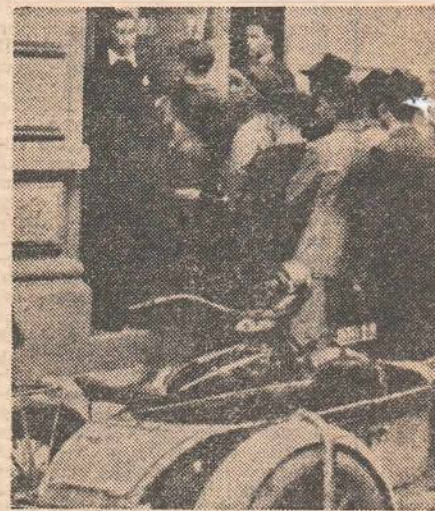
Un alt front, de mai mică importanță, fusese deschis la 15 august 1944 în sudul Franței. Punând în aplicare planu-

turea pe acest platou montan a unei „Republici Vercors”, embrion al Franței libere. La Paris, către sfârșitul celei de a doua decade a lunii august, a izbucnit insurecția împotriva ocupanților. În rindurile luptătorilor se găseau și numeroși cetățeni români aflați în capitala Franței⁵⁾.

În Varșovia, capitală aflată deja în binoclurile ofițerilor sovietici, insurecția patrioților a izbucnit la 1 august 1944; ca un act de suveranitate, insurecției nu au anunțat intenția lor aliaților⁶⁾. Insurecția poloneză avea însă să fie înăbușită în singe.

Declanșarea insurecției române va fi urmată — succesiune temporală și cauzală — de asemenea ridicări populare la luptă împotriva ocupanților în Slovacia și la Sofia, în capitala Bulgariei. Alături de armatele de linie ale aliaților, mișcarea de rezistență în ansamblul ei lovea cu putere ocupantul hitlerist, în unele țări ca Iugoslavia, cu deosebire, dar și în Albania, Grecia, Franța și Italia etc., fiind smulse de sub controlul acestuia importante teritorii, fiind considerabile forțe ale Wehrmachtului.

A doua componentă de amploare a situației militare în Europa este războiul aerian și în strinsă legătură cu acesta problema petrolului. Declanșată cu putere în iunie 1944 de către anglo-americani „ofensiva petrolului” avea ca țintă unică terenurile petrolifere și capacitățile de rafinare — inclusiv uzinele de combustibil sintetic — de pe teritoriul unor state aflate în orbita Reichului (România, Austria, Ungaria) și din Germania; strategia aliată occidentală în războiul aerian mai includea bombardarea comunicațiilor de orice fel folosite de hitleristi în întreaga Europă — dar cu deosebire pe cele din „spatele” direcțiilor viitoare de efort ofensiv —, ale principalelor bazine economice din Reich (în special Ruhrul) și, totodată, a marilor aglomerări urbane germane (în scopul diminuării capacității de re-

Tineri voluntari se înrolează în armată septembrie 1944

Drapelul tricolor al patriei arborat de ostașii români eliberatori în orașul Carei — 25 octombrie 1944

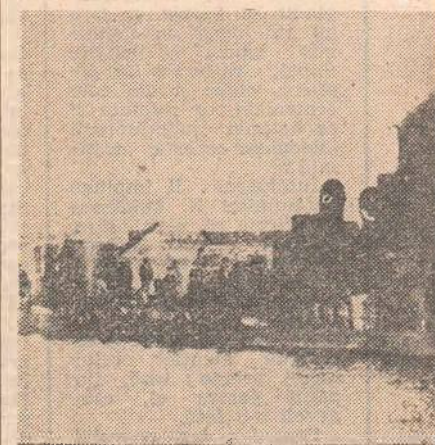
9 mai 1945

DRE
LA BU
VICT

Populația dintr-o localitate din apropierea frontului

Monitor al marinei române în luptă

**„Armata germană
intr-o situație
catastrofală”**

Prin Directiva operativă nr. 1 a Marelui Stat Major român din seara zilei de 23 August 1944 s-a stabilit ca forțele din interior să aibă următoarea organizare de comandament: **Banatul și Ardealul de sud; Oltenia; Muntenia** (cu două subzone); **Capitala; Dobrogea; Aeronautica; Marina; Misuniile** de luptă încredințate prevedeau eliberarea teritoriului de către trupele germane, totodată, cu excepția comandamentului Capitalei, toate celelalte comandamente au primit misiunea de a împiedica pătrunderea unor noi trupe germane și, în funcție de zonă, intrarea unor trupe ungare și eventual bulgare în țară, de a închide trecătorile Carpaților și de a interzice ieșirea trupelor germane din România.

În același timp, Armatele a 3-a și a 4-a române, aflate pe front, au primit ordin ca, împreună cu tot armamentul lor și opunându-se oricăror încercări de dezarmare să se regrupeze în zona Focșani-Nămoloasa pentru a împiedica pătrunderea trupelor hitleriste din Moldova în Muntenia și apoi să se concentreze în zona Ploiești-București, participând la eliberarea teritoriului și fiind gata să înceapă acțiunile ofensive în Transilvania.

În acest mod, trupele noastre s-au angajat în îndeplinirea unui vast ansamblu de misiuni de luptă, asigurând, prin exploatarea surprizei, precizia și energia executării ordinelor, nu numai victoria revoluției române, ci și o uriașă translație de front, decisivă pentru întreaga desfășurare a operațiilor militare în sud-estul Europei.

Întregul popor român a fost mobilizat de forțele politice democratice pentru ca, împreună cu armata, să contribuie la lichidarea rezistențelor hitleriste. La 24 august 1944 un apel al C.C. al P.C.R. chema „muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său”. Apeluri ale P.C.R., ale P.S.D., ale Blocului Național Democrat, Apărării Patriotice și ale altor organizații chemau cetățenii la lupta armată, la constituirea formațiilor patriotice de luptă. Manifestul B.N.D., publicat în „România liberă” din 27 august 1944, sublinia că „Neamul nostru trece prin cel mai greu ceas al istoriei sale” și lansa, între altele, chemarea: „Cetățenii și ostași. Sepateți din țară orice soldat german, dezarmați... pe germani în orice împrejurări și orice loc...”.

Întreaga țară s-a transformat pentru câteva zile într-un vast teatru de operații militare, fără fronturi precise, care s-au soldat cu capturarea, lichidarea sau alungarea trupelor fasciste. La fel ca la București, și pe Valea Prahovei, armata română a primit sprijinul formațiilor patriotice de luptă și al populației, la Constanța și la Turnu-Severin-Orșova, la Brașov și la Moldova Veche și Nouă, la Timișoara-Arad și Călărași, cu alte cuvinte în întreaga țară. Poporul român se elibera prin propriile sale forțe administrând ocupațiilor o lovitură cumplită. Încă în cursul luptelor ziarul „Le Figaro” din 27 august 1944 scria: „Ciocnindu-se cu armata română, pe care voiau să o dezarmeze și care lupta contra lor, armatele germane din partea meridională a frontului de est se află într-o situație catastrofală și sint în curs de a suferi una din cele mai grele înfringeri...” La rindul său, postul de radio „Vocea Americii” sublinia într-o emisiune, în seara zilei de 28 august 1944: „Dezastrul germanilor ia proporții fantastice... Germania nu va fi capabilă să înlocuiască cele 30 de divizii românești și nici propriile sale divizii distruse de ruși și de români”.

Prin lupta armatei române și a formațiilor patriotice, a întregului popor, s-a reușit ca, în câteva zile, în condiții internaționale favorabile, să fie zdrobite încercările hitleristilor de a înăbuși revoluția română, creându-se condițiile pentru trecerea la ofensivă în vederea eliberării teritoriului național

smuls prin Dictatul de la Viena. Această realitate și-a găsit o amplă reflectare în comentariile și documentele timpului. Radio Moscova anunța în acest sens, în seara zilei de 26 august 1944, că, potrivit informațiilor deținute de guvernul sovietic, noul guvern român „stăpânește în mod ferm orașul București” și că „trupele române au ocupat trecătorile Carpaților și dau lupte cu trupele germane care se retrag din sectorul vestic”. Două zile mai târziu, același post de radio relua știrea potrivit căreia „guvernul generalului Sănătescu este stăpân pe situație în întreaga țară”.

De altfel, însuși comandamentul Grupului de armată Ucraina de Sud, generalul H. Frissner, raporta, la 30 august 1944, că în întreg spațiul românesc nu se mai aflau unități combatante germane decât în regiunea precarpatică din Moldova.

Prin îndeplinirea misiunilor încredințate armatei de Marele Stat Major român s-au produs două consecințe strategice de maximă importanță pentru grăbirea operațiilor militare în sud-estul Europei: deshiderea „Porții Focșanilor” și împiedicarea căderii trecătorilor Carpaților sub control german. Prin aceasta revoluția română deschisese căile de acces atât spre regiunea balcanică, cit și spre Europa centrală. Încă la 24 august 1944 „The New York Times” atrăgea atenția că acțiunea României însemna condamnarea armatelor germane

era însă personajul principal de la bordul avionului. Pentru că, într-adevăr, în dimineața zilei de 24 august 1944, pe aeroportul militar turc menționat anterior neanunțat — ceea ce era să-i fie fatal — cu profundorul ciuruit de artileria antiaeriană germană din zona Băneasa-Otopeni și la limita rezervelor de carburant, un avion românesc de pasageri Lockheed 10 YR LEA. Avionul decolase în zorii zilei de 24 august 1944 de pe aeroportul Bonteni și, dată fiind starea tehnică a aparatului și străbaterea mai multor linii de apărare antiaeriană, reușita zborului este una din multele isprăvi cu care aviatorii români au umit, de la început, lumea. Cursa la care ne referim a rămas însă în istorie, nu pentru vreo performanță în domeniul pilotajului, ci pentru că a contribuit la stabilirea contactelor oficiale între noul guvern român și Marile puteri ale coaliției antihitleriste. Era unul din primii pași ce au condus spre semnarea armistițiului dintre România și Națiunile Unite. Este adevărat că din partea României s-a crezut în acel moment că acești pași vor fi mai puțin la număr și mai repede făcuți. Prin colonelul român sosit în dimineața zilei de 24 august 1944 la Istanbul, ministrul român în Turcia era însărcinat să notifice oficial guvernului străine și, în primul rând, guvernelor Marilor puteri aliate în legătură cu decizia României, să se stabilească modalitățile tehnice ale unor comunicații directe cu comandamentul aliat din Orientul apropiat. Erau transmise totodată

oficial în acest sens și celelalte guverne aliate.

Între timp însă, Ministerul de externe român stabilise legătură telefonică și cu reprezentanții săi la Cairo, comunicându-le că erau împuterniciți să semneze armistițiul.

În noaptea de 26 spre 27 august 1944, guvernul sovietic a transmis acceptul său de încheiere a armistițiului, dar la Moscova.

În sedința din aceeași noapte a Consiliului de Miniștri român care s-a desfășurat la Bolintinul din Vale, a fost fixată delegația română pentru semnarea armistițiului. Delegația va pleca pe calea aerului la Moscova în cursul diminetii de 29 august 1944.

**Încă o greșală
politică a lui Hitler**

Oficiul de propagandă al lui Gobbels a căutat la început să împiedice difuzarea știrilor privind situația din România. „Völkischer Beobachter”, organul central al partidului nazist, a transmis abia în numărul din 26 august 1944 primele știri despre evenimentele din România și mai considera încă, la 27 august, că Germania va mai avea un cuvânt de spus în evoluția acestor evenimente.

Comandamentele ale Wehrmachtului au intuit însă încetând și exact implicațiile dezastruoase pentru Germania ale revoluției române. Jurnalul de război al Grupului de armate „Ucraina de Sud” consemna la 23 august 1944: „Situația devine deosebit de gravă, prin RASTURNAREA MAREȘALULUI ANTONESCU ȘI DESPRINDEREA ROMÂNIEI DIN RĂZBOI”. În aceeași seară, Jurnalul de război al Comandamentului Marinei de război germane aprecia că „Situația noastră generală în război primește prin aceasta o nouă și grea povară. Pasul României va influența probabil și poziția Bulgariei...”.

Surprins de evenimentele, Hitler ia decizii militare și politice evident eronate. Contrar avizului unor comandanți germani care, înțelegând că aveau de înfruntat întregul popor român, întreaga armată română, au propus retragerea Wehrmachtului din România sau cel puțin retragerea pe aliniamente favorabile unei rezistențe îndelungate germane, Hitler a dat cunoscutul ordin de înăbușire a revoluției române soldat cu un dezastru militar pentru Germania. Decizia României a însemnat pentru Hitler, după cum aprecia relativ recent un istoric străin „o pierdere mai mare decât catastrofa de la Stalingrad”. Hitler a comis însă și o greșală politică. Constatând că nu exista nici un general sau om politic român — nici cei care fuseseră cunoscuți sau cotați ca progermani — dispus să constituie un guvern opus guvernului de la București, Führer-ul face apel la cei care se aflau în clientela lui Himmler, la legionarii care se sustraseră pedepselor ce-i așteptau în țară prin fugă în Germania. La 24 august 1944, Berlinul anunța prin radio constituirea unui „guvern național” având în frunte căpetenia legionară. Posturi de radio germane apropiate spațiului românesc încearcă să propage știrea în speranța de a sărta a captării unor adepți. Vestea nu face decât să provoace creșterea furiei în rândurile armatei și a populației române împotriva celor care, fuseseră considerați tot timpul în țară instrumente ale celui de-al treilea Reich. Absurditatea acestei tentative este ilustrată între altele chiar prin aprecierile realiste formulate într-un raport german de informații, redactat în acele zile și privind săptămâna 20-27 august 1944: „În ceea ce privește guvernul național el nu ar putea — nici în cea mai bună situație — să se sprijine pe o parte cit de cit însemnată a populației și în momentul de față (el) este doar o problemă de putere a Germaniei în partea încă controlată din România. Această parte deja acum nu mai este mare, Buzăul a căzut și de asemenea Ploiești va fi cedat, astfel inei și restul teritoriului României și-a pierdut valoarea sa”. Fiasco-ul total al acestei tentative, acoperit de acourile mai puternice ale dezastrului militar, a demonstrat încă o dată profundul patriotism și antifascism al poporului nostru, blamarea întotdeauna în decursul istoriei de către poporul român a uneltelor unor interese și puteri străine.

(Va urma)

Dr. IOAN CHIPER

**Întregul popor român,
cu toate armele,
împotriva dușmanului**

care luptau pentru a menține culoarul dintre Carpați — Galați — Marea Neagră, iar ziarul englez „The Evening Standard”, din 28 august 1944, sublinia: „Coasta Mării Negre este deschisă. Linia potențială dintre Focșani și Galați a fost depășită. Dar toate acestea pălesc în importanță față de luarea în stăpânire de către români a trecătorilor din Carpați...”.

Ca urmare a revoluției române, pentru armatele sovietice s-au creat condiții ca să avanseze în ritmuri susținute într-o țară devenită prietenă și în care rezistențele Wehrmachtului fuseseră lichidate.

**Un avion român la Istanbul
reparat de agenți secreți**

Berlin, 27 august 1944. SS Brigadenführer-ul Walter Schellenberg — șeful serviciului secret de informații și contrainformații din cadrul Oficiului central de siguranță a Reichului (R.S.H.A.) — primea un raport de la un agent german din poliția turcă prin care era anunțat că la 24 august 1944, la aeroportul Esilkioi de lângă Istanbul a aterizat „un avion românesc cu locotenent colonelul englez Chastelain într-o uniformă de ofițer român. Chastelain s-a deplasat imediat la Ankara la ambasada britanică unde au avut loc convorbiri comune între ambasadorii britanic și rus. La bordul avionului s-au aflat pe lângă 3 români al căror nume nu-i cunoscut de asemenea, colonelul Ikliescu”. Cu precizarea că în realitate era vorba de colonelul Ștefan Niculescu, informația transmisă de agentul german era exactă.

Șeful serviciului secret german își concentra atenția, în nota transmisă în aceeași zi Ministerului de Externe german, asupra presupusului rol al ofițerului britanic pe care mașina terorii patronată de Himmler și Kaltenbrunner se străduise insistent și fără efect să-l obțină — după parasutarea și arestarea lui Chastelain în România, în decembrie 1943 — pentru a fi interogată în Germania. Oricât de importantă era apariția insolită a ofițerului de informații britanic în Turcia, nu acesta

„deplinele puteri” ale guvernului român pentru reprezentanții români aflați la Cairo în vederea semnării armistițiului.

Dar la 24 august 1944, guvernele aliate nu detineau încă alte informații asupra deciziei României decât acelea transmise prin radio.

Starea reală de spirit a poporului român și a armatei române era, desigur, cunoscută în vara anului 1944, atât de guvernele Națiunilor Unite, cit și de Germania nazistă. Cu toate acestea, evenimentele de la București din după-amiaza zilei de 23 August 1944, ca și sprijinul unanim al armatei și al populației, rapiditatea și energia cu care România se desprindea de Axă și trecea de partea Națiunilor Unite surprinde pe toți beligeranții.

Moscova, 24 august 1944, orele 15.30. Ambasadorul S.U.A., A. Harriman, face o vizită lui A. I. Vișinski, adjunct al Comisarului poporului pentru afaceri externe al Uniunii Sovietice, pentru a se interesa ce informații avea guvernul sovietic cu privire la evenimentele din România. Vișinski afirmă „că nu are absolut nici o informație cu excepția a ceea ce auzise la radio și că în prezent nu are instrucțiuni din partea guvernului său să facă vre o declarație în această problemă. Ca răspuns la întrebarea mea el a răspuns că nu știe dacă Comandamentul militar român a intrat în legătură cu Armata Rosie sau dacă românii au depus armele”. Diplomatul sovietic a afirmat că nu credea ca termenii armistițiului cu România, așa cum fuseseră discutați în aprilie 1944, să nu fie menținuți în continuare, dar problema trebuia studiată având în vedere „condițiile schimbate”. În aceeași zi, la Washington, secretarul de stat C. Hull comenta într-o conferință de presă evenimentele de la București pe baza știrilor neoficiale care-i parveniseră, subliniind că România era primul satelit pierdut de Germania. Abia în după amiaza zilei de 25 august, la orele 18, misiunea diplomatică americană din Ankara comunica la Washington notificarea oficială din partea guvernului român cu privire la ieșirea României din Axă și alăturarea ei la coaliția antihitleristă. În aceeași zi, au fost informate

Pe pleca pe frontul antihitlerist — 1944

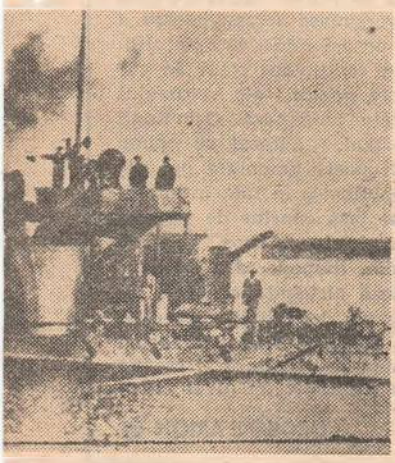

Extrase din primul număr legal al ziarului „România liberă” — 24 august 1944

9 mai 1985

Avionului Tirgu-Mures isi intimpină cu...

...are împotriva unor nave hitleriste

Eseuri afective

Sfidarea retoricii („Cartea românească”, 1985) este titlul noii colecții de eseuri pe care Eugen Simion o publică împreună cu un Jurnal german după întoarcerea autorului. Acolo se discută relația creator — operă, ținând seama de formula lui Rimbaud „je est un autre”, aici se are în vedere retorica modernului stipulat, dacă putem spune așa, de același Rimbaud în faimosul său *Adieu* din *Une saison en enfer*: „Il faut être absolument moderne”. Mai înainte, în așa-numitele *Délires* (I, *Vierge folle*) Rimbaud pune pe seama „sotului infernal” această lozincă: „L'amour est à re-inventer”. Iată și reflecțiile lui Eugen Simion: „Se întâmplă un fapt bizar în epoca noastră. În timp ce literatura merge împotriva retoricii, teoria și critica literaturii redescoperă retorica și-o fixează în centrul atenției generale. Artaud declara că orice scriere este o porcărie, iar Barthes vine și determină modul de funcționare a porcăriei. Poetul este mefient față de orice discurs și poeticianul nu face decât să stabilească legile prin care se organizează discursul. Unul (poetul) se află în plină teroare contra retoricii, celălalt (poeticianul, criticul) inventează o știință care descrie cât mai exact retorica din inima teroarei. Un paradox, poate cel mai mare, pe care îl cunoaște lumea literelor moderne. Ea și-a făcut din negație un stil de existență și a fabricat, în același timp, o disciplină care traduce negația în limbajul legii și al concepțiilor”. Mai pe scurt: sfidarea (negația) retoricii antrenează o retorică *à rebours* sau cum scrie Simion însuși: „Cartea de față ar fi trebuit să aibă un titlu mai lung: *Sfidarea retoricii, retorica sfidării*”, fiindcă eseurile din ea „nu fac, în fond, decât să confirme că legea conservării materiei și a entropiei acționează în domeniul literaturii aproximativ în chipul următor: totul se transformă (frumosul este ideea sensibilă în mișcare), ce se pierde, esențialul se păstrează și se reinventează”. Nu numai amorul, dar și retorica e de reinventat.

Ar fi cu neputință să expunem toate ideile din cele șazeci de articole grupate în șase secvențe din cartea lui Eugen Simion. Printre teoreticienii literaturii de azi, Roland Barthes a vorbit de dispariția unui mit: acela al marelui creator. Locul lui l-a luat însă mitul scriitorului-conștiință a angajării, filozof al existenței (Simion se gindește la Sartre, prețuit ce-i drept mai mult ca gânditor și mai puțin gustat și citit ca scriitor). Se pot clasifica spiritele creatoare? Da, după Michel Tournier care în *Vol du vampire* (1981) le împarte în primare (obsedate de prezent) și secundare (obsedate de trecut și de viitor). După această clasificare, la noi Argezi ar fi primar, iar Barbu secundar. Problema valorii nu se pune. Romanul aceluiași Tournier din 1980: *Gaspard, Melchior & Balthazar* sîdează principiul verosimilității, transformând fabula sacră în eseuri narative pe tema accesului spre miracol. Romanul gotic, prin gotic înțelegându-se tot ce vine în atingere cu forțele iraționale ale existenței (vezi dosarul asupra romantismului negru de Liliane Abensour și Francoise Charras din *Les Cahiers de l'Herne*) a apărut într-o lume oboșită de normalitatea convențiilor, cultivând tot ceea ce atacă binele și frumosul, frenezia terifiantului, cu pretenția de a exercita o funcție morală în literatură. În legătură cu ideea de fantastic sînt citați la noi Caillois, Vax, Todorov, Castex. Un autor nou, propus de Eugen Simion, este Franz Hellens, teoreticianul fantasticului real, al cărui element definitoriu e poezia și transparența scriiturii. Franz Hellens se opune tipului de fantastic generator de teroare. În *Întoarcerea autorului*, Eugen Simion interpretează cea de-a treia parte a *Memoriilor unei fete cuminți* de Simone de Beauvoir (*La Force des choses*, 1963), în *Sfidarea retoricii* se ocupă de *Ceremonia de despărțire*, publicată de Notre-Dame de Sartre, după cum îi spun jurnaliștii, abia la un an după moartea autorului Greței. Cartea, notînd mizeriile bătrîneții filozofului existențialist cu sfidarea oricărei discreții, aduce, scrie Eugen Simion, „un serios argument în sprijinul celor care consideră că biografia nu explică în nici un fel opera și, în genere, biografia este o pasiune inutilă”. Era de așteptat că avem a face cu fapte care țin de biografia eului empiric, fiindcă chiar severa Castor schimbă perspectiva în *Convorbirea cu Jean-Paul Sartre*, anexă la *Ceremonia de despărțire*, chiar dacă o face tot cu inteligența ei ageră și uscată, lipsită de afecțiune.

O secvență din *Sfidarea retoricii* se referă la spiritul grec. Autorul recitește epopele homerice și meditează la ambiguitățile mitului Penelopei, soția fidelă (?) care-și așteaptă sotul, la mitul cîntărețului de eroi mai rezistent decât eroii (Femios), la cruzimile lui Achile, la războiul vanităților (Ulise și Nausicaa). Constatăm că o lectură pasionantă a fost la acest capitol și aceea a scrierilor închipuite de Archiphron ca trimise sau primite de la curtezane.

Ținărul Eugen Ionescu din cartea sa românească de critică *Nu* (1934) și din studiul *Viața grotescă și tragică a lui Victor Hugo* (1935-1936), tradus și publicat sub titlul *Hugoliade* la Gallimard în 1982 (despre existența omului retoric), și mai ales Mircea Eliade ca novelist, Mircea Vulcănescu și esul său *Dimensiunea românească a existenței*, *Jurnalul de la Păltiniș* de Gabriel Liiceanu și *Trei introduceri la Gabriel Liiceanu* înființate de C. Noica intră în cea de-a treia secvență, una din cele mai dense, indeosebi

prin cele peste 50 de pagini despre nulele lui Mircea Eliade (Narațiunea mitică, Nivelele textului epic. Mitul Șeherezadei, Persephona modernă. Mutația biologică și existența post-istorică. Poezia ca soteriologie. Orfeu și Euridice în spațiul bucurăstean, Lecția spectacolului, O metaforă a textului).

La secvența *Trei critici literari*, câteva observații. Ibrăileanu n-a împrumutat ideea de diferență specifică de la Lovinescu, o folosește înainte lui în studiul *Opera literară a d-lui Vlahuță* (1912): „Vom fi clasificat scriitorul, vorbind pedant, și prin *genus proximum* (școala din care face parte, ceea ce are la fel cu ceilalți), și prin *differentiae specificae* (caractere care-l deosebesc de ceilalți scriitori ai vremii)”. Nu cred că Ibrăileanu poate fi numit comentatorul lui N. N. Beldiceanu și Gheorghe din Moldova, amintiri în treacăt de el, primul mult mai pe larg prezentat de E. Lovinescu în *Istoria literaturii române contemporane*, IV (două pagini). Cit despre ideea că orice filozofie este expresia unui temperament, conștiința fiind o funcție de transformare sau reconstrucție a realității, aceasta vine la Ibrăileanu, am arătat altă dată, din William James.

„O metodă în critică are valoarea celui care o aplică”, „textul nu mai poate fi gândit, cred, decât în relație cu lectura”, „acest detestabil fanatism metodologic” sînt propoziții prin care Eugen Simion își arată poziția sa în critica de azi. De citit și articolul despre poezia noii generații (de la 1930 încoace). *Sfidarea retoricii*. Retorica sfidării care a dat prin urmare chiar titlul cărții.

Ultima secvență cuprinde eseuri afective, adevărate discursuri îndrăgostite despre neuitații Marin Preda și Nichita Stănescu, fragmente dintr-un jurnal despre semne și sensuri.

Trei critici despre o carte

Spiritul contemporan într-o expresie critică originală

Jurnalul german, cu multe ironii cordiale la adresa așa-zisului spirit teuton, oferă o lectură la fel de delectabilă cu cel din *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*.

AL. PIRU

Jocul cu textul

Puține comentarii despre literatura contemporană găsim în *Sfidarea retoricii*. Jurnalul german de Eugen Simion și acest lucru ne ajută și mai bine să ne facem o imagine fidelă asupra eseisticii sale. Între cronică și eseu, cel puțin așa cum se manifestă autorul, există o diferență psihologică, fiindcă cea dintâi presupune o elaborare sub imperiul impresiei rapide, iar cea de-al doilea cheamă în pagină întreaga memorie culturală, la umbra căreia criticul meditează cu o voloritate sistematică și cu o bucurie încetată, cu eufonii lente și bine strunite. Vreau să spun că cel dintâi contact al său cu opera, fie că e vorba de romanele lui Michel Tournier, de epopele grecești, de critica lui Eugen Ionescu ori de literatura română contemporană, e mereu mediat de referințe. Impresia proprie trece întâi prin părerea altora: „Bachelard crede că orașul modern nu-i un loc bun pentru locuit”. Exemplele pot continua, însă ceea ce este important aici e faptul că se folosește de aceste aserțiuni ca de niște pretexte, pentru a se delimita treptat, cu metodă și cu logică, pentru ca în cele din urmă să-și expună propriile păreri, uneori în totală contradicție cu punctul de plecare. E mai agil ochiul nimfii decât privirea aruncată asupra operei? Se pare că Eugen Simion e mai sensibil la ideea decât la realitatea textului, iar apetența sa pentru speculație întrece impresia propriu-zisă asupra lecturii, deși nu se sfieste adesea să-și arate eufuziunile: „O lectură pasionantă este aceea a Scrierilor din vechea *Heladă* de Alciphron”. Constat însă că nu e nici o disjunctie între afirmarea tranșantă a plăcerii și elanul speculativ. Pe ambele le unește voința de a proiecta observația într-un gen proximal, într-o metaforă emblematică, în fine, într-o propoziție concisă și semnificativă, pentru ca judecata critică să cîștige mai mult credit, să se impună adică. Plecînd de la un model, pe care-l supune reflecției, critica lui Eugen Simion sfîrșește

prin a căuta ea însăși aserțiuni strălucitoare, memorabile. Voința conciziei e cit se poate de limpede formulată, chiar dacă autorul zăbovesc îndelung în descrierea operei: „Mi se întâmplă deseori ca, voind să definesc un scriitor care depășește un anumit grad de originalitate, să caut un termen concludent și să nu-l găsesc”.

Singurul lucru care nedumerește în aceste eseuri, fără să văd în asta un reproș, e cit mai ales o modalitate proprie de exegeză, e contradicția între dorința conciziei și impulsul descrierii ample. De puține ori aflăm în eseurile sale speculație pură, deși bucuria reflecției este evidentă, și aproape întotdeauna, o irepresibilă nevoie de a-și organiza un scenariu critic din propriile observații. Explicația stă, din cit imi dau seama, în plăcerea nedismulată a scrisului. Eugen Simion rescrie cu incitare opera, o reformulează în termeni critici, dar o și apropie de psihologia cititorului printr-un discurs ceremonios, cochet, îndrăgostit adică de obiectul său. E multă curiozitate în scrisul lui Simion, în sensul că textul e supus unei strategii „erotice”, din care iese, în cele din urmă, eucerit, sedus, flatat. Criticul nu arată însă față de operă aceea adorativă patetică și franciscană, pe care o știm de la Lucian Raicu, de pildă, ci una regizată abil, stimulatoare, elegantă, capabilă să ațîțe vanitatea operei ineseși. Prin lectură, criticul adulează opera; prin scris, o domină.

Înțelegem mai bine acum contradicția teoretică între descriere, ca formă de aminare și de intensificare a plăcerii, și constrîngerea la metafore reflexive și seducătoare, ca mod de posedare a textului. Și într-un caz și în celălalt, scrisul lui Eugen Simion are consistență și strălucire, farmec și expresivitate. Putem

profund interesat de mișcarea de idei din Europa și gata să devină oricînd un ambasador fervent al lor, sau un judecător vehement, astfel încît și alții să beneficieze de o informare cit mai exhaustivă, chiar dacă mediată. Ne grăbim să spunem că mesagerul care ne aduce vești despre scrieri mai puțin la îndemina oricui merită toată încrederea. Cu toate că atitudinea lui față de respectivele opere este lesne de sesizat, nici o clipă el nu are pretenția să ne convingă cu orice preț că numai o astfel de înțelegere a lor e posibilă. Eugen Simion nu e un autor dictatorial, vanitos din pricina omniscienței sale și fără simțul relativismului. Din această cauză rîndurile pe care le așterne ni-l fac simpatic și plăcut de urmărit în periplurile sale livrești. Mai ales că de fiecare dată cînd se împrietenește cu o carte sau cînd o respinge, criticul lasă impresia unei lipse de inhibiții totale, nume faimoase ale literaturii fiind invocate în sprijinul propriilor lui aserțiuni fără nici o urmă de complex. Curtoazia manifestată față de alte păreri nu înseamnă la el nicidecum adulația în absența unor criterii, după cum nici delimitarea tranșantă de altele nu reprezintă în cazul său o negare din rațiuni diplomatice, ca venind din partea cuiva înăcrît de neputință că nu poate să conceapă el însuși un mod original de a desluși ceea ce analizează. Dimpotrivă, din textul lui Eugen Simion se desprinde atitudinea mindră — dar nu trufașă — a celui care poate să dialogheze de la egal la egal cu spirite ilustre ale secolului, deoarece el însuși e un cărturar de seamă și aparține unei culturi în plină expansiune. Nu e de mirare, deci, că în paginile din *Sfidarea retoricii*, Jurnalul german, Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Michel Tournier, Roland Barthes sînt convocați pentru a participa ca personaje ale unui scenariu în care sînt distribuiți cu exactitate, autorul stabilind precis ce să spună, cum să spună și cînd să-și spună aceștia replicile. De asemenea, nu poate fi deloc surprinzătoare prezența alături de el a lui G. Călinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu și a altor scriitori români importanți, fiindcă și aceștia au contribuit și contribuie, în chip pilduitor în concepția lui Eugen Simion, la edificarea logosferei (lumea limbajurilor) în care trăim.

Dar *Sfidarea retoricii*... poate fi citită și ca o operă a unui moralist însetat să descifreze lumea în care trăiește și să ofere cai de salvare a ei. Omul poate fi studiat și prin intermediari, observînd comportamentul personajelor dintr-o carte sau a autorului ei, pare să sugereze criticul român. De aceea, parcurgîndu-i paginile, înțelîm deseori notații de acest gen: „Literatura continuă să fie o preocupare și o speranță a omului de azi”. Astfel de reflecții alungă imaginea unui savant absorbit doar de felul în care se încheagă țesătura unui text, preocupat să-l asedieze cu tehnici cit mai sofisticate pentru a-l captura secretele urzelii. Scopul criticii lui Eugen Simion a fost și rămîne acela de a descoperi în arcele literaturii pe „semenul său, fratele său” care să-l poată îndruma în opțiunile lui existențiale, pentru ca pe urmă el să ne propună și nouă, ca un veritabil umanist, modele de viață. Acest critic crede că în centrul unei opere stă Omul și nimic nu trebuie precupețit pentru a-l revela tuturor. Ori de cite ori reușește aceasta, criticul vorbeste în numele lui încercînd să-i protejeze, în demersul său, valorile, dintre care cultura e socotită un bun inalienabil al condiției umane. Scriind despre cărți și autori el deplînge nihilismul, proliferarea răului, graba cu care se trăiește în acest secol de multe ori neatent cu bunuri de preț, degradarea prin lipsă de civilizație. Avem surpriza, la sfîrșitul lecturii, ca, paradoxal, într-un discurs critic să vedem înșiruite multe din maladiile veacului. Uneori, notațiile sînt pline de amarăciune și aventura intelectuală la care am fost invitați să luăm parte i se pare însuși ghidului nostru un eșec. În special atunci cînd, într-o secvență tulburătoare, istorisește despre moartea tatălui său el pare cuprins de panică, total neîncrezător în forța literaturii, socotită o inutilitate: „Cînd notez, acum, aceste învălmășite gânduri, imi dau seama că literatura pare și este, cu adevărat, inadmisibil de frivolă cînd trebuie să privească moartea în față”. Iar puțin mai încolo, acest autor care a consolat prin paginile sale atîtea conștiințe își motivează astfel blasfemia la care a ajuns: „Căci un fapt este sigur (și deosebit de grav): cînd moare cineva apropiat de ființa noastră, lumea se goleşte de semne și sensuri. Bijbîm, nepuțințioși, într-un deșert de umbre și ne prindem de cuvintele de fum”.

Sfidarea retoricii este o carte care atinge în unele momente ate sale dimensiunile tragicului, dar aparține unui scriitor care refuză să bijbîie printre umbre și caută cu înverșunare semne pentru a nu se rătăci și nu a-i rătăci nici pe alții. El își asumă în continuare rolul de călăuză și ultimele pagini ale volumului sînt de o tristețe luminoasă. Orînduind cuvintele în pagini, autorul se opune haosului care îl poate amenința pe oricine rămîne neputincios în fața întimplărilor vieții și se lasă cuprins de virtutul lor. Insuși scrisul său frumos, fără a cădea în calofolie, limpede, dar nu simplist, coerent însă nicidecum pedant, e un mod de a se opune dezordinii, disperării nimicitoare. În *Sfidarea retoricii*, Jurnalul german, libertatea prin cultură și creație e proslăvită de un critic de nivel european.

GEORGE ARION

observa și mai bine acest lucru în notele de călătorie din finalul cărții, intitulată *Jurnalul german*. Însemnările sînt acum mai pronunțat culturale (față de *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*), deși ele nu lipseau nici acolo) iar vibrația călătorului se exprimă cel mai adesea în termeni spirituali. Gîndurile sale duc mereu în bibliotecă, deși pașii îl poartă pe drum. Observația de moravuri, de mentalitate a cedat meditației culturale. Spiritul german e văzut prin filosofia lui Nietzsche, Schopenhauer, Kant, prin literatura lui Goethe, dar și prin opiniile, uneori rătăcioase, altelei flatante, ale francezilor. Disocierile și comparațiile sînt un bun prilej pentru a distinge ceva din spiritualitatea cu care se confruntă. Opiniile sînt totuși circumstanțiate și prudente, relativismul părerii e mai accentuat, iar afirmațiile nete sînt sprijinite de idei autorizate în materie. Speculativ cu parcimonie și cu moderație, criticul nu ezită totuși să dea friu liber originalității, în observații penetrante și de o plasticitate seducătoare: „Muzica modernă a lui Henze nu tulbură prea mult sala. Impresie, uneori, de fiare tirite pe caldarîm”. Nu trebuie să vedem în astfel de caracterizări opinia specialistului, ci, cum zice chiar criticul, impresia literatului care traduce într-un limbaj al lui bucuria muzicii. Astfel de caracterizări comunică, fără îndoială, mult din specificul celorlalte arte și, cînd însemnările criticului nu sînt prea prețioase ori emfatic, ele au pregnanță și o concizie demnă de scriitorul autentic: „Sfîntul Erasmus dintr-un tablou de Grünewald este solemn ca o instituție”.

Instruit fără ostentație, cultivat și rafinat în expresie, autorul acestei cărți demostrează încă o dată că un critic nu trebuie să fie numai un cititor, ci și un scriitor.

RADU G. ȚEPOSU

Libertatea prin creație

Desigur, cartea lui Eugen Simion despre care e vorba în această pagină poate fi înțeleasă, în primul rînd, ca lucrarea unui mare specialist în literatură, la curent cu cele mai noi achiziții culturale,

atelier literar

G. Dumitrescu

E. Cbelaru: O serie de pagini prin care adie imbucurător un început de aer proaspăt (să fie tot un efect al curei de care vorbiți?) : „Tabula”, „Pe nebagate de seamă”, „Strada”, „Deopotrivă”, „Purificare”, „Cuvânt”. Ați intuit ireproșabil: atât pricina întârzierii răspunsului, inclusiv cel de față, cât și ipoteza telefonică.

L. Voica: Multă tristete dar și poezie, în „Rău de înălțime”, „Armistițiu”, „Contur pe zăpadă”, „Erezie”.

T. Vasila: Ne oferiți drept explicație pentru lunga absență din „actualitatea „Atelierului”, deviza dv. atît de convinătoare și de... modernă (cel puțin ca expresie...): „Pauzele lungi și dese / Ne conduce la succese!... Mă rog, n-avem nimic de obiectat (deși, din păcate, „succesele” încă nu prea se văd în paginile trimise!). Oricum, nu noi o să vă imputăm sporadică frecvență a picurilor (știut fiind că, nu-i așa, „Vizitele” cit mai rare / Nu produce supărare!...)

W. Kramps: Mai reușite, „Leii de la fîntînă”, „Ia-mă cu tine” (cu un final provizoriu, în lipsa unei rime pline, care să rotunjească și să încununeze), Celelalte (unele cunoscute deja) rămîn la diferite trepte, nefinisate, neimplinite, uneori confuze, altele fără o motivație lirică „internă” convingătoare, pregnantă.

Th. Falder: O serie de lucruri interesante, cu un anumit plus în gravitatea și profunzimea meditației, dar cu o ciudată stagnare (întîrziere) în ce privește siguranța varietății, îndeminarea, puterea de sugestic etc..

a mijloacelor de expresie (meșteșugul poetic, într-un cuvînt). Cele mai bune („Pastel”, „Gară”, „Eu”, „Un ochi”, „Din senzorial”) trebuie dactilografiate și retrimise, împreună cu semnătura definitivă.)

Marius D.: Întoarcere la maniera veche, înfructuoasă, de prelucrare „la rece”, decorativă, neînsoțită, fără vibrație. Ceva, în „Încert” (mai mult ca idee, încă nevalorificată deplin, expresiv), „Neliniste” (cam aglomerată și restrîntă), „Poem simplu”.

D. Barbu: Puține lucruri demne (oarecum) de condeiul dv. („Elegie”, „De urît”, „Trece-rea”, „Aproape anonimă”). Incolo, mai mult compuneri ocazionale, „făcute”, cu efort convențional, de circumstanță, greoaie, didactice, uneori neingrijite (de p. : „pomii — asfințitul grei”?! — poticnit și confuz), cu aer mai degrabă de referat și proces verbal, uscat, fără fior liric etc. Înglodată în „zilnicării mărunte” (printre care primejdiioase „succese pe plan local”, de care pomeniți) ați pierdut perspectiva... Ați lăsat să scadă (pînă aproape de dispariție) făcîra pasiunii pentru poezie (care trebuie neîncetat hrănită, întretinută, ocrotită de rafalele mediocrității sfîrșitoare, ferită de insidioasa auto-satisfacție a diletanțismului!). Ce folos că, miine-poimîne, veți cucerii marelui premiu „Trîmbița Călmățuului”, dacă, între timp, adevărată poezie va fi murit!...

V. Andonescu: „E iarnă, iarnă hibernală / Hai să plecăm în lumea ei / Să părăsim această sală / Și să ne pierdem

în nămeți”. Dincolo de rima nu tocmai strălucită, trebuie să recunoaștem că aveți mare dreptate: a fost o iarnă cu totul hibernală! Vom avea, însă, se zice, în compensație, o îmbelsugată toamnă (probabil autumnală, după toate semnele...).

Oreste: De adăugat: „Bun rămas”, „Biblioteca”, „Puls”, „Suplinire”, „Ultima zi” (în vederea dactilografierii).

O. Clanca: Pare să aibă loc un oarecare proces de limpezire („Ninsoare”, „Singular”). Vom vedea, în continuare.

M. Grosulescu, Claudiu Ionescu, Nora V., I.D. Marinus, Andrei Albu, L. Acasandri (mai citit!), Nicu Alexandru, A. Morun, Andr. Vernescu, L. Bargan, Gabriela Popa, D. Bradin (mai citit!), St. Ionescu, Eda Briș, D.A.D. N.-G. Coande (textele nu sînt în întregime descifrabile!): încă nu, să mai vedem.

Maris Zescu, Mariana Stănescu, Aida Lustriu, V. Varnes, Anca Greavu, Peter Dionisie, A. Vaszilyczun, Nicola Victor, F. Boțoman, Mia Lulciuc, Teodora Moșneguțu, Roxana-C. Alexandru, Dumitru Gabriel, Dumitrița Văcaru, A. Virescu, Daniela P., Const. Pică, Dumitru Drugă, Lucian Suciuc, Marcel Proca: Nu se văd semne de talent.

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

GEO DUMITRESCU

Erată: Poezia „Întrebare nevinovată”, apărută în numărul 9 cu o semnătură greșită, aparține în realitate lui Gavril Băle.

LA FOTOGRAF

Cine are curaj să ne ducă la fotograf (ce-o să ne spună că fotografia e pansamentul amintirii)? De ce? Să nu mai vezi cînd elipa îți aruncă peste bord bogățiile-ți hoinare! Să nu te mai doară cînd viscoalele sînt răscelite de bărbatul gelos pe copilărie!

Cine are curaj pentru miei lucruri romantice să-și bage capul în vechiul aparat ca dresorul în gura leului?

VICTOR ANTONIE

O ȘAMPANIE

O șampanie bom cu gândurile alurea. Primim felicitări file albe fișe un tratat despre imprudențe sînge sintetic și zimbele ci ne ma to gra fi ce adevărate splendori. Zăpeșile urlă Cheile se topesc în uși.

A. VALONI

JOACĂ

În fiecare zi ne ascundem după cite un deget. În zece zile — zece degete. Apoi ne ascundem după pleoape

CASSANDRA ȘERBAN

EXCURSIE LA POLUL NORD

Erai în imperiul ghetii, nu știai care e pămîntul, care cerul; nimic, dar nimic nu se aude, doar straniile tipete ale cristalelor îți încăruntesc sufletul și așa brumăriu. Nu simți, ai miinile lăcuite cu chiclură, nu crezi că mai există timp pe pămînt, „totul e relativ” vrei să urli cuvintele însă s-au spart în tine: „nu-i nimic”. Îți spui, „voi vedea”, dar gerul ți-a ars ochii vîdați: „atunci voi gîndi”, zici, și nu mai poți observa că și ideile ți-au înghetat...

LAURA BLACK

ZAR

Singurele mele riduri, cele din palmă Totul este deci dinainte stabilit, De ce atunci cu privire atît de calmă spionează ochiul acesta prezbîit?

Aș vrea palma netedă, întinsă, Pe care eu însămi să am dreptul să scriu Eu singură să pot alege, învînsă de golul din palmă ce se cască pustiu.

Mîna dreaptă privește însă derutată și năîngă Ridurile adînci sîpate în palma mea stîngă.

ILEANA BIJA

TABLOU

În cameră O masă Un scaun O tristete Un vis O cană Un ceainic O lumină Un om Și o oglindă (pentru singurătate).

MIRELA CHRISTESCU

BILANȚ

Edecari ai străzilor și ai zielelor fiecare dintre noi are la activ atîtea înfringeri cite fire de zăț în ceasca de cafea... Dimineața și zile în șir sîntem apa tulbure, încăpățînată să spele, să ducă la vale...

EMIL PETRESCU

RENUNȚARE

apusul sărutului tău îmi luncă pe buze da ai trecut și de-acum sînt bătrîn ca o ploaie de toamnă

cînd veți simți un îndemn (puțin iubire puțin nu) mă voi afla pretutîndeni — cer bîntuit de cocori

Ia-mă de mîna atuncî și orb de atîția ochi du-mă spre țarina dragă mie

vom fi împreună atît cit să-mi aprînd o țigară pe urmă lasă-mă acolo mă revendică făcerea ca pe o formă a ei

MARIUS DUMITRESCU

...Să mă bucur că exist

(Urmare din pag. 13)

eurent cu revistele de fotografie pe plan mondial așa că-mi dau seama că ce am expus eu nu se mai face în altă parte în lume. Ce părere ai?

— Asemenea afirmații sînt proteste, sînt bufone. Ele pot prinde în unele cercuri. Se fac pentru a aduce cumpăratori. Sau pentru a interesa critica.

— În cartea ta Viețile după Vasari ai căutat vreo corespondență între reproduceri și text?

— Nu. Pictura de acolo e un pandant, nu o ilustrație.

— Statul de vorbă în fața unui microfon îți fletează orgoliul sau te trimite în apărare?

— Microfonul mă sperie puțin și parcă îmi schimbă gîndurile. Poate fiîndcă aparțin și eu tagmei „mușilor” (pictorial). Oricum, e o mică ocazie de a mă analiza. Sînt unii care, cu un asemenea prilej, dau totul din ei, spun ce lecturi au făcut la 7 ani, la 10 ani, la 15, la 30, la 80. Un interviu trebuie să fie o discuție firească, nu una scrobîtă.

— „A fi prea serios e neserios” — G. Călinescu.

— Cineva a întrebât ce face pictorul Val Gheorghiu în viața lui particulară și eu am răspuns...

— Că mergi cu bicicleta...

— Și că de pe bicicletă lumea se vede un pic altfel...

— Dar că bicicleta nu-i decît un succedaneu al calculului...

— ...al calculului, exact (mă bucur că ai citit). Aș vrea să am un cal, sau chiar eu insumi să fiu cal, dar deocamdată nu se poate.

— Sub ce formă te interesează efectul pe care-l produce pictura ta. Nu pictezi „so wie der Vogel singt”...

— Ce să fac cu mai mulți bani? Ce să fac cu mai multe aplauze? Aș fi mai circumspect, mai îngrijorat.

— Cînd ai sentimentul reușitei (în materie de pictură)?

— Cînd am terminat de lucrat.

— Nu te sperie gîndul că în fiecare clipă pinacotecele se tot umplu?

— Pinacoteca de la Iași are multe din pinzele mele. Și nu numai cea de la Iași.

— Nu te-am găsit în dicționarul lui Constantin Prut.

— N-aveai de ce să mă cauți acolo. Caută-mă într-ai lui Barbosa.

— Ești harnic? Lucrezi mai mult decît poți expune? Faci „pictură de sertar”? ca să zic așa?

— Mi-amintesc de jurnalul lui Julien Green: sînt un leneș, dar un leneș care muncește.

— Artistul e și un ataraxic, un contemplativ, nu poate fi un întrepîd, un tip în continuă fierbere — pînă la darea în foc. În legătură cu pictura românească, ce poți să-mi spui despre ultimul val?

— Ultimul Val aș vrea să fiu eu.

— Ești cumva, pe ascuns, misogin? De ce așa de puțină femeie în pictura ta?

— Puțină femeie? Nu divinizez femeia, dar, hm...

— O mare parte din frumusețea de pe lume se află concentrată în femeie, în corpul ei și în ființa ei. A o ignora nu-i un fel de nesinceritate?

— Putem discuta asta în plan existențial. În pictură, însă, e altceva. Nu se pune problema recunosibilității bărbatului și a femeii în tablourile mele. Nu fac o pictură de tip „realist”, ci una semnificativă, de o anume decorativitate, dar, oricum, cu siluete umane. Dacă mi-aș propune altceva, aș face.

— Tu faci pictura pe care ți-o „propui”?

— Ți-am spus cum fac un tablou...

— Psihanalitic... Te-ntinzi pe-acel pat al auto-psihanalizei, stai cu fata-n sus, dai o raită prin conștient și pe dedesubt...

— Dacă vrei... Oricum, caut exuberanța.

— O observație critică de amator. În tablourile de aici din atelier, exuberanța culorii e vădită, n-aș spune însă că există și o exuberanță a formei, care e mai mult rigidă, aspră, severă, geometrică.

Văd în asta un soi de contradicție internă a picturii tale, între caracterul unei fauve al culorilor și constringător al formelor, deloc amabile. Par a fi colaje de hîrtie, n-au moliciune, sînt juxtapuse.

— Observația nu zic că n-are consistență. Dar eu urmăresc această contradicție, de care sînt conștient.

— Ești cald în culoare, rece în formă. Multă linie dreaptă.

— E o alternanță de drept și de curb. E un geometrism care ține de structura mea. Contradicție?... Forme edulcorate și culori exuberante, abia asta ar fi o contradicție. Vreau să fac o pictură de șoc. Nu știu dacă e bine sau nu, dar așa simt că trebuie să fac.

— Nu vreau să-mi dau aere de critic plastic. Ce-ți spun sînt doar niște remarcî sincere, niște căutări ale adevărului împreună cu tine. Ești conștient că picturile tale n-au decît două dimensiuni? N-au spațiu.

— Pictura mea pleacă de la o sugestie a picturii parietale. În fresca veche nu există perspectivă, nu există adîncime, nu există volumetrie, ci doar frontalitate.

— Am cunoscut odată un artist. Avea o mare capacitate de a-și comenta și explica propriile picturi. Ore-n șir. Necăjit că nu-și înțelese așa cum le vrea el. Îmi dădea — o spun net — sentimentul clar al rătării. Năzuință, velleități neratificate de real. Asta poate fi obsesie a oricărui artist. Spaima de a nu ieși din tine, de a fi perfect numai ție însuși...

— Nu trage concluzii greșite. Cu sinceritate și modestie ar trebui să-ți spun că sînt un om de oarecare succes. Tot ce am scos în lume a avut un ecou destul de bun. Cît e, e. Și, poate, altceva e important: aș umbla într-un cămeșoi, grecește, să mă bucur că există, că există oameni la care țin și că există lumină. Satisfacțiile mele sînt dincolo de-o prăvălie, dincolo de succesul briant. E rău? E bine?

Dovestiri cinematografice

(Urmare din pag. 13)

existenței obișnuite și impun o tipologie să-i zicem colectivă: bărbai singuratici și meditativi, femei părăsite lupțindu-se energic cu noile pasiuni, pensionari neliniștiți cînd se schimbă postărița, bătrîne care adoră clinii, soți care se despart și se împacă după ce-și spun totul cu cruzime, navetiști fără speranță, elevi seralști care intră în conflict cu colegii de serviciu... Angi a fost părăsită de arhitectul Mircea și, de necaz, bea multă votcă. Un tînar brunet și înalt, cu alură de atlet, o atacă direct la o petrecere, însă femeia preferă pe plic-ticosul Benescu, profesor de istorie, care-i vorbește de cetățile săsești din

Transilvania. Ben cîștigă partida și devine, după o vreme, gelos și intolerant. Angi, trecută prin multe decepții, caută fericirea și-o află lîngă profesorul care vrea, acum, s-o părăsească (Răspunsul). Vasilica Bismarc, soră medicală la Maternitatea 341 Anexă, are un vis urît și, cînd se deșteaptă, intră în alt coșmar: soțul, Grigore Basamac plecase de acasă și-i lăsase un bilet cu următorul conținut: „Vasilica, trăiesc degeaba. Nu te mai iubesc. De ce să ne chinuim reciproc? Îți urez noroc în viață și succes în dragoste. Iartă-mă”. Femeia nu mai este tînară și nici la prima căsătorie. E furioasă și temătoare, jură răzbunare, dar soțul, care făcuse o farsă de întîi aprilie, se întoarce curînd acasă și totul se termină cu două palme zdravene (Tujur lamur tujur). Altorî despărțirea este reală, femeia este aceea care, exasperată de arivistul bărbatului, fuge de acasă și nu se mai întoarce (Unul dintr-o mie).

Caragiale este citat în titlul unei povestiri (La Caragiale — jurnal de bord) și stilul lui este pastîșat cu inteligență într-un discurs care amestecă sistematic planurile. Limbajul străzii este stenografiat cu grii. Nu-i foarte expresiv, dar lasă să se simtă vulgaritatea ființelor mediocre.

Un număr însemnat de secvențe nu trec granitele reportajului și suferă de o dilatare a limbajului. Naratorul și personajele vorbesc mult, prea mult, insistența în banalitate nu dă totdeauna iluzia banalității vieții.

Închiderea ediției începe cu un citat din Radu Petrescu, fals, dealtfel, în substanța lui („toate operele veritabile parodiază, orice artist este implicat un umorist...”) și cuprinde 23 de colaje, schițe, pagini de jurnal, scrise într-un stil eseistic mai acut. Bedros Horasangian amestecă literatura cu viața, citează pe Noica, pe Toța, Olă-

reanu, M.H.S., Alexandru George, Radu Petrescu, Al. Paleologu și, folosînd tehnica juxtapunerii vrea să reproducă o „configurație a realului”. Notează, în consecință, străzile vechi din București, se duce la piață și face recensămîntul legumelor, mai transcrie o dată, de două ori, de nouă ori limbajul precupeților, trece numaidecît la Platon (salturi de care n-ar trebui să abuzeze!), face puțină filozofie în legătură cu „devenirea lui intru” și, după exemplul lui Mircea Horia Simionescu, întocmește un dicționar onomastic, reproduce meniul restaurantului Vinjulet, stabilește topos-urile și silește personajul să citească dintr-o carte de bucate.

Este, poate, mai mult rafinament epic în aceste inteligente colaje, dar impresia de autenticitate literară scade. Prozele legate într-un chip mai direct de existență lasă să se vadă, mai bine, talentul acestui neobișnuit debutant.

Digresium!

Un băiat bun

Am citit într-o revistă franceză mai veche un lung interviu în care un distins autor de romane istorice arată o bizară tandrețe față de Nero, căruia i-a consacrat și o carte, „Neropolis”. Și am avut, recunosc, un sentiment de descumpănire. Dacă am înțeles eu bine, domnul Hubert Monteilhet ne propune chiar mai mult decât să fim clemenți. Ne propune să ne rușinăm pentru prejudecata de a-l socoti pe Nero un monstru, cum am învățat la școală. Domnia sa ne asigură că „le pauvre Néron”, comparat cu alții, a fost până la un moment dat, mai precis până la conspirația lui Pison, un foarte bun băiat, „un fort bon garçon”; și că alături de Caligula el făcea o figură minunată. Chiar așa: o figură minunată. Citind aceste vorbe mă gindeam la profesorii mei de istorie care m-au lăsat să cred că Nero a fost un caz patologic în istoria puterii și a crimei. Ar trebui, poate, să-i consider niște colomniatori neinformați și opaci? Să-mi spun că datorită lor, și altora ca ei, „sărmanul Nero” (sau poate preferați traducerea lui „le pauvre Néron” cu „bietul Nero”) a fost victima multor generații de birfitori? E totuși prea tirziu pentru asta. Simt că-mi lipsește o calitate, pe care nu știu cum s-o numesc, care m-ar fi putut ajuta să mă dezic de profesorii mei.

Și mai e ceva care mă împiedică. Poate la fel de greu de explicat. Neîntind istoric, nu sînt în măsură să intru în disputa despre incendierea Romei, nici să judec temeinic unei atît de delicate ipoteze, că Nero n-a vrut să devină zeu, a fost silit, n-a avut ce face, presiunea senatorilor a fost atît de puternică încît, pînă la urmă, împăratul a cedat. Eu pot, cel mult, să am nedumeriri banale, să observ că Hubert Monteilhet însuși după ce ne încredințează că a răsfoit arhive, că a cercetat documente, că i-a recitat pe Suetoniu și pe Tacit (luîndu-ne astfel ultima iluzie, că e vorba de o fantezie) și după ce precizează că Tacit și Suetoniu au fost aproape contemporani cu Nero adaugă: dacă ei (Tacit și Suetoniu) ar fi născocit ceea ce au povestit, alți martori s-ar fi ridicat, desigur, pentru a-i acuza de minciună; istoriile foarte rele pe care ei le povestesc „sur le pauvre Néron” trebuiau, deci, să corespundă unui anumit adevăr. Dar să trec și peste această nedumerire. În definitiv, și criminalii, chiar și cei mai scelerati, au dreptul la un proces și la o apărare, iar un istoric modern e liber să aibă propria sa părere, bineînțeles dacă are dovezi. Și apoi, nu acest aspect al problemei m-a tulburat; nici învinuirea pe care domnul Monteilhet o aduce lui Tacit și Suetoniu (că se feresc să spună și lucrurile bune; de pildă, că pînă la conspirația lui Pison Nero a păstrat o măsură înțeleaptă în presiune; oare de la cite crime în sus o fi începînd neînțelepciunea?), nici asigurarea că secolul în cauză era el însuși crud (romanii găsiseră, grație teatrului, un mod „elegant” de a se debarasa de condamnații la moarte: îi introduceau în pielea care sîrșeau prin torturarea și moartea victimelor; în momentul execuției, actorul era înlocuit cu un condamnat îmbrăcat în veșmintele sale și machiat ca să-i semene), nici explicația dată băii de singe de la sfîrșitul domniei lui Nero (patricienii romani au vrut să-l asasineză; era normal, deci, să se spună, ca el să reacționeze cu vigoare). Nu, m-a tulburat altceva, poate mai mărunț, dar important pentru mine ca scriitor. E sensul pe care Hubert Monteilhet îl dă acestui caz. Domnia sa declară textual că pentru a-l înțelege pe Nero trebuie plecat de la premisa că mai mult decât împărat el se considera artist. Aici e cheia care poate explica restul. Aceasta ar fi fost, de fapt, marea lui ambiție, acesta ar fi fost visul pe care l-a mîngiat Nero alergînd prin teatre arhipline, unde cînta, la Napoli mai întîi, apoi în Grecia. Titlul de împărat nu era (înțelegem) decât un mijloc de care se folosea pentru a-i înlătura pe artiștii rivali, la nevoie exterminîndu-i. Hubert Monteilhet nu se referă (poate în „Neropolis” a făcut-o) la poetul Lucanus, care a avut nesăbuita de a cuceri premiul pus în joc la un concurs unde a participat și împăratul; episod ce i-ar fi ilustrat de minune versiunea, căci Lucanus s-a numărat printre patricienii acuzați de conspirație împotriva lui Nero, dar unii istorici s-au întrebat dacă nu cumva vina lui cea mai importantă, de neiertat, a constituit-o talentul său și dacă nu cumva condamnarea sa la moarte a fost un mod de a trîșna radical o rivalitate artistică, deoarece de dincolo de mormînt Lucanus nu-l mai putea concura pe împărat. În schimb, domnul Monteilhet ne avertizează: e nedrept ca Nero să fie privit ca un clown, ca un histriion ridicol. Ni se sugerează că titlul de zeu pe care Nero și-l atribuisese, sîtul să mai stea în rîndul muritorilor, nu era decît o nemurire provizorie, în așteptarea celei de artist nemuritor. Și că tot aici s-ar afla și explicația principală a crimelor săvîrșite. Carierele artistice erau considerate la Roma inferioare, nedemne de un patrician și, cu atît mai mult, nedemne de un împărat. În ochii romanilor, ni se spune, rolul cîntăreților era de a amuza. Atît. Nero a scandalizat de aceea pe toată lumea vrînd să obțină în teatre favorurile marelui public. Romanii nu puteau admite pretenția lui de a fi recunoscut, mai presus de orice, artist, iar Nero și-a înecat decepția în singe.

Iată-mă în plină derută. Cum, totul a fost, așadar, o problemă de opacitate estetică scump plătită? Înțeleg că acest „foarte bun băiat” care i-a urmat la tron lui Claudiu a avut un instinct bun dacă a intuit că, în timp ce împărățiile se perimează, laurii artei nu se vestejesc. N-a fost deloc lipsit de inteligență dacă a socotit altarul artei mai sacru decît cel consacrat unui zeu, deși, să fie sincer, ambiția lui de a intra nu numai în patologie, ci și în Parnas mă cam îngrozește, fiindcă unește estetica cu crima. Înțeleg chiar și faptul că, la urma urmei, ce-a fost a fost; au mai existat monștri cărora li s-au lipit aripi de inger, de ce n-ar fi și Nero printre ei? victimele nu mă pot fi inviate, pentru ele problema nu mai are importanță. Dar mă tulbură, da, mă tulbură gîndul că într-o zi un istoric dornic de originalitate cu orice preț ar putea să-i certe pe judecătorii de la Nürnberg că au fost circotași, că au uitat de pasiunea lui Hitler pentru muzica lui Wagner. Mai înțeleg, în sfîrșit, că e dificil să trăiești fără a uita și ierta. Dar poate mai ales asta n-avem cum să iertăm în acest sfîrșit de secol. Că ni s-a luat șansa de a uita și ierta.

OCTAVIAN PALER

9. Plecarea Rebreanilor

Șchița unui portret al lui Liviu Rebreanu la împlinirea primului centenar de la naștere și patru decenii după deces s-ar putea contura în lumina tuturor documentelor. Lipsind bună parte din ele și din cei care l-au cunoscut mai îndeaproape, încerc eu, Tiberiu Rebreanu, să-l evoc tinerețea și unele momente în care l-am putut cuprinde sau doar intui.

Fiind cu un sfert de veac mai mic și cunoscîndu-l direct abia cînd împlinisem opt ani, evocarea se axează mai mult pe amintirile transmise și reperate de la mama și surorile mai mari, mai apropiate ca vîrstă de primul născut între cei 14 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai soției sale Ludovica.

Complexa personalitate a scriitorului, durată și dăltuită parcă în granit, își are obîrșia într-un sal cu a cărei configurație se ascămăna, deși după citeva luni de la venirea pe lume părinții au părăsit localitatea iar Liviu nu a pășit niciodată prin țărna din Tirlișiu.

Și totuși, asemeni unui legendar Anteu, biruia împrejurările vitrege prin legătura ființei lui cu pămîntul natal. Pămîntul reprezenta pentru Liviu Rebreanu eterna și suprema valoare, izvor de putere și țarm de-apururi salvator.

Voi începe evocarea lui din cei mai fragezi ani ai copilăriei, cînd familia locuia în Tîrgu Lăpuș unde tatăl s-a încadrat în învățămînt, preluînd o catedră la școala confesională română din localitate. În Lăpuș au mijit primele noțiuni în conștiința copilului cu ochii mereu ațintii la lampa aprinsă întreaga noapte. Mama îi cînta iar tata îl legăna.

Cînd s-a născut după patru zile și patru nopți de chinuri pentru mamă, bătrînele s-au repezit la biserică și au tras clopotul pentru a invoca pronia cerească să se îndure și să le dea copilul atîta de greu pornit să găsească în viață.

El avea 5 kg și pielea albă ca de spumă. Tata îl luă în brate legămîndu-l și tromotînd prin casă, îngînd că un lait motiv: „Am un fecior ca un steag!...”

Au urmat alți doi frați veniți pe lume în Tîrgu Lăpuș. La început părinții se simțiseră bine prin schimbarea intervenită mai ales că mama era cunoscută de populația tîrgului cu prilejul reprezentărilor teatrale desfășurate cu doi-trei ani în urmă.

Greutățile însă sporeau deodată cu fiecare nouă odraslă încît salariul era din ce în ce mai împărțit. S-a recurs la împrumuturi cu scadență mereu aminată.

Învățătorul spera să mai scoată

ceva bani apucîndu-se să colaboreze la unele publicații. A stabilit legături cu redacția „Gazetei poporului” din Timișoara, unde trimitea articole și reportaje. Astfel, în septembrie 1887 i-a apărut un folieton cu impresii de drum prin Țara Ardealului după care se considera îndreptățit la un onorar cit de cit. Însă buclul stîrnit de o corespondență asupra situației intelectualității române din Beclean i-a demolat castelele plănute prin ruptura relațiilor redacției cu dinșul, i s-a prețins și prețul abonamentului.

Astfel s-a curmat întîia tentativă publicistică a lui Vasile Rebreanu. Dificultățile însă nu-l slăbeau.

În atari condiții a considerat drept binevenită oferta primăriei Maieru de a prelua conducerea școlii comunale de acolo. Tentat de lafa dublă comparativ cu cea de la școala din Lăpuș precum și de unele favoruri întrevăzute, Vasile

Livia Rebreanu, sora scriitorului Liviu Rebreanu

Rebreanu demisionă și se pregătește de plecare. Prieten bun cu directorul Vasile Latis, l-a conjurat să păstreze discreție totală în legătură cu intenția părăsirii Lăpușului și pregăti în mare taină un plan. Vora să realizeze retragerea de pe poziții într-o manieră cit mai strategică, aplicînd o tactică dintre cele mai ingenioase, spre a nu stîrni reacții total nedorite. Nu era nici simplu, nici ușor, să te furișezi cu întreaga familie dintr-un tîrgușor și dintr-o casă situată în centru.

Inspirat din trecerea peste munții Alpi concepută de Napoleon Bonaparte, trimise vorbă la Chiuza să vie moșul Samoila, tatăl său, cu o căruță încăpătoare.

Bătrînul, pe atunci în etate de 60 de ani, era încă viguros și cunoștea bine locurile și drumurile

pe unde aveau să treacă în itinerarul stabilit de tata. În multe din ele moșul lucrase de-a lungul deceniilor, după eliberarea din armată. Samoila sosi într-o după amiază strînd doi murgi puternici. Deshămă și dădu drumul cailor, lăsîndu-i slobozi prin lărga curte, spre bucuria copilașilor așezați în pridvor, cu ochii țînta la impresionatele patrupede. După ospătarea cailor cu ovăz și după adăparea cu apă proaspătă din fințina casei, gustară și oamenii cite ceva apoi traseră un pui de sîmn, prevăzînd că nu vor avea o noapte dintre cele mai liniștite.

Slujnica fusese concediată cu citeva zile anterior sosirii moșului așa că au putut aduna lucrurile din casă nestîngerii de nimeni. Așezate, păreau puține, însă smîntite de la locurile lor s-au adunat destule pentru a le da bătaie de cap cu așezarea în căruță.

Între timp au uns bine osiile căruței, au înfășurat în manșoane groase de cîlți obezile roților și au scos clopoștii de la gîturile cailor.

Au așezat apoi copilașii între citeva perne pe o saltea de fulgi, și-au pus la foc ferit merindea pentru drumul lung la care porneau, tata a aprins lampa și a tras perdelele la ferestre, a mai adunat cite ceva la rezezeală în timp ce mama, ajutată de moșul Samoila, a urcat în față, pe capra căruței. Copiii adormiseră așa încît părinții se mișcau mai degajați, în vreme ce fostul artilerist din garda imperială inhămă caii, luă hățurile și urcă lîngă nora Ludovica, gata de drum.

Cu mari precauții, tata deschise poarta, scrîndu înprejurimile. Vecinii dormeau, numai lampa din casa dascălului licărea ca un ochi de veghe în noaptea din ce în ce mai întunecată. Cînd tata dădu semnalul de ieșire, căruța se mișcă fantomatic ca o sanie plutind prin noapte. Caii, cu copitele blindate în șoșoni de cîlți, păseau lin ca prin iarbă. Apoi tata trase poarta, mai aruncă o privire spre casa părăsită în paza lămpii aprinse și tipții se luă după căruța care se fofila la pas în cea mai deplină silențiozitate.

Sorții fuseseră aruncați. Rebreanii se desprindeau pentru totdeauna de locurile unde petrecuseră primii ani ai căminiciei și porneau la un drum lung și greu, presărat cu numeroase cotituri și povîrnisuri, prin întinericul aproape de nepătruns.

Tata studiase harta finutului și alesese un traseu nu numai cit mai scurt dar și cit mai ferit. Trebuiau să parcurgă zeci și zeci de kilometri mai mult la pas, pe drumuri de cîmp, prin păduri și peste vaduri uneori chiar primejdioase. Neîndoios că odisea rebreaniană s-a desfășurat în mai multe etape. Ne putem ușor închipui deplasările și poposurile în plin cîmp, ferindu-se de arșița soarelui, ocolind localitățile unde erau cunoscuți, menajînd copiii și pe mama cu unul mic la sîn.

Adeseori, povestindu-ne despre cele trecute vremi, mama lăcrima, neputîndu-se duce cum dînsa, fire atît de voluntară, se învoise la aventuroasa călătorie peste teritoriul unui întreg județ, cu trei copilași în frînt de oboseală. Nu mai pomenea pe a sa proprie dar ne dădeam seama de cite incidente înfruntase și atunci. Dar dorința de a scăpa din strîmtoarea care le sufoca traiul a hotărît-o să accepte planul bărbatului. La capătul acestui drum, cînd convoiul ajunsese într-o noapte pe ulițele Maierului, sesiza mai apoi Liviu Rebreanu, prima licărire a conștiinței sale, a celei dintîi amintiri conștiente.

Amintiri consemnate de AURELIAN TITU DUMITRESCU

Două drumuri paralele

Au trecut în neîntîia doi maestri, doi compozitori ale căror destine au fost, aproximativ, aceleași, atît în creație cit și în cercetarea și valorificarea folclorului, dar, mai ales, în dăruirea neprecupătită pe care o aveau față de marea număr de iubitori de muzică, cuprinsi în vasta miserie a artiștilor amatori. Amîndoi, profesioniști serioși, cu discernămint și o putere de muncă iestită din comun.

Poemul vocal-simfonic „Pe plaiuri moldovene”, ascultat de mine pentru întîia oară în augustul lui 1954, sub bagheta măaistră a lui Constantin Silvestri, mi-a făcut cunostință cu Viorel Dobos; aveam să i-l tipăresc mai tirziu, la ESPLA. De atunci, am rămas în relații prietenești și am admirat întotdeauna probitatea profesiei sale de creator, dar și de dirijor și conducător ale unor institutii de prestigiu, ca Ansamblurile „Ciocirlia” și „Perința”, ori al Teatrului Muzical din Galați. Era, pe lîngă altele, și un orchestrator de primă mînă; oare citi compozitori nu și-au datorat premiile și succesele, savantelor și frumoaselor aranjamente instrumentale realizate de Viorel Dobos?... La fel, George Derieteanu, acest vesnic hoinar care nu s-a mulțumit să rămînă violonist în Orchestra Simfonică a Radioteleviziunii, sau în învățămîntul muzical universitar, ori ca dirijor și consilier pe la diverse înalte foruri culturale ale sindicatelor și — nici măcar — redactor (și ce redactor!) de tipărituri muzicale: ci, cu încăpătînire și statornicie în crezul său, a preferat să cotrobăie ungherele ascunse, dar splendide, ale muzicii și dan-

sului nostru popular, sintetizînd cunostințele sale în acel serial de neuitat al televiziunii, care s-a numit „Atlas folcloric”. Talentul și știința sa în polifonie, l-au făcut să creeze foarte multe lucrări destinate corurilor, iar pe acestea le-a ajutat — cit a putut — cu sfaturi înțelepte, ori, de-a dreptul, cu fapta dirijatului.

Viorel Dobos, distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei, Laureat al Premiului de Stat, Ordinul Steaua Republicii și Ordinul Muncii; George Derieteanu, distins cu Ordinul Meritul Cultural și cu premiul I la Festivalul Internațional al Filmelor Folclorice de la Dublin; și altele, multe altele premii și onoruri...

În luptă cu boala, Viorel Dobos scrie anul trecut „Ultimul Secret”, și cîștigă concursul RTV pentru opere radiofonice. În colaborare cu libretistul Constantin Crișan, după ce crease, tot cu acesta, opera „Craii de Curtea Veche”. În acest an, se apucă să compună opera comică „Titanic Vals” după Tudor Mușatescu; moartea îl surprinde scriînd cel de al doilea act. Nepăsîndu-i de respirația sa îngreunată, George Derieteanu colîndă și iar colîndă țara, melegeurile sale dragi; pleacă în domeniul umbrelor, cînd era pe care să termine o antologie folclorică; unul după celălalt, la o distanță de numai citeva zile...

Peste foarte puțin timp, Viorel Dobos ar fi împlinit 68 de ani, iar George Derieteanu cu unul mai puțin, adică 67 de ani. Două vieți, două drumuri paralele, două destine asemănătoare, doi colegi harnici care n-au știut ce înseamnă odihna și s-au dăruit, în totalitate, muzicii românești!

N. CLAUDIU

Cu dispozitivul de magnetoterapie LUCAB se întâmplă un lucru ciudat. La 10 ani de la brevetare (Brevet nr. 79997, din 14.09.1974) a ajuns să aibă o faimă extraordinară, trecind chiar granițele țării, deși încă nu poate fi găsit în magazinele Tehnofarm sau în farmaciile, fiind în același stadiu al ignorării lui de către unii medici și unele foruri medicale. Directorul Întreprinderii de ferite din Urziceni — Ialomîța — titulara brevetului, fabrică ce ar urma să-l industrializeze — inginerul Aurel Ghiu, ne pune la dispoziție 4 dosare cu scrisori semnate de sute și sute de solicitanți ai magnetoterapiei medicinale și cu alte câteva sute de răspuns cuprinzând rezultatele obținute, dintre care, majoritatea confirmă — cum vom transcrie câteva în rândurile ce urmează — vindecări spectaculoase ale unor boli și ameliorări apreciabile ale altora. Faptul că faima acestora a trecut hotarele o demonstrează cererea la export din partea reprezentanților unei firme indiene care desfășoară produse românești pe întregul teritoriu asiatic și care, i-a măturat directorului, a aflat despre magnetoterapia LUCAB în Bulgaria. De altfel, sunt numeroși turiști europeni poziși vara la porțile fabricii ialomîțene, făcând intervenții, solicitând cu insistență obținerea lor. Numai în perioada experimentărilor din cursul anului 1983, au fost expediate în țară, prin ramburs, la diverși suferinzi cu diagnostic prevăzute în aria de tratament a magnetoterapiei, peste 25 000 bucăți. Din 25 000 se pot sintetiza cel puțin 1 000 de doze scrise cum că au avut efecte scontate asupra unei largi palete de dureri și simptome de boală — în deosebi reumatism, dischinezii biliare, nevralgii, astm bronșic, tulburări circulatorii, merge și că nimănui n-au făcut rău. Cu toate acestea, nici acum, la un deceniu de la afirmarea brevetului, cînd ar fi putut să aibă un palmares industrial deosebit, ajutînd printr-un mijloc simplu și puțin costisitor, fără spitalizare și mai ales, fără alte necuvități asupra organismului, mîcăr la calmarea unor dureri, n-a primit avizul favorabil necesar pentru introducerea în fabricația de serie. „Este un lucru pe care noi nu-l înțelegem, ne spune inginerul Aurel Ghiu, din păcate toate intervențiile noastre la Ministerul Sănătății s-au lovit de un zid al tăcerii”. Chiar și atunci cînd a intervenit conducerea Ministerului Industriei construcțiilor pentru mașini unelte, electronică și electrotehnică, sub semnătura ministrului, ing. Alexandru Necula, înaintînd conducerii Ministerului Sănătății adresa cu nr. 1/156444 din 2.XII.1983, referitoare la „documentația de preț cu amănuntul, cu rugămintea de a analiza și promova fabricația acestui produs”. Tăcerea ar putea să însemne că forul medical a rămas la același punct de vedere comunicat în octombrie 1981, cînd

experimentările erau la început, prin Direcția de coordonare, control, personal și învățămînt, sub numărul IV/A/VI/CL 1039, potrivit căruia „în urma analizării documentației și rezultatelor experimentării invenției «Dispozitiv de magnetoterapie și metodă de tratament», dosar OSIM nr. 79997/1974, autori: Abrudan Cornel și Lucaci Gheorghe, transmise SVIAM, la indicația Comisiei pentru aparatură și produse tehnico-medicale, Comisia pentru avizarea experimentării științifice a unor propuneri noi, deosebite, interesînd domeniul asigurării sănătății populației, constituită prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 84/1979 a hotărît :

Pe plan clinic, deși a fost experimentată de numeroase colective și pe un număr mare de pacienți, metoda nu și-a dovedit utilitatea. În majoritatea cazurilor rezultatele au fost

Brevete ce și așteaptă valorificarea

Magnetoterapia „la purtător” continuă să vindece oameni

negative sau neconcludente. Ameliorările obținute nu sînt intru nimic superioare celor obținute prin tratamentele uzuale sau chiar prin evoluția spontană a bolii. Metoda de magnetoterapie propusă nu se bazează pe nici un element științific teoretic sau experimental, care să justifice conținutul experimentării pe om”. Semnează — director, dr. Gh. Răznicu, ing. pr. Doina Chivăran. Noi am scris la vremea respectivă despre baza teoretică și științifică a invenției celor doi specialiști timișoreni, precum și despre rezultatele pozitive obținute chiar în clinici de specialitate, asupra cărora nu are rost să revenim; numărul de revistă poate fi consultat în orice colecție. Cîteva întrebări se impun, totuși, în fața unui asemenea răspuns fără argumente. Dacă „metoda nu se bazează pe nici un element științific” de ce s-a acceptat, într-o primă etapă, experimentarea „de către numeroase colective și pe un număr mare de pacienți”? Să rememorăm, în schimb, că brevetul a fost eliberat după 4 ani de cercetări și publicat după alți 4 de analize și verificări comparative cu ceea ce există în domeniu pe plan internațional din partea forului nostru guvernamental de brevete și mărci — OSIM —, practic anunțarea invenției, făcîndu-se abia în 1977. De fapt, precum confirmă autorii și întreprinderea titulară de brevet, noi sînt metoda terapeutică și forma dispozitivului,

principiul de tratament al unor afecțiuni cu ajutorul unui cîmp magnetic fiind practicat internațional și preluat din medicina tradițională, cunoscut încă din antichitate, folosit de vechii egipteni, asiro-caldeeni, vechii greci și, trecînd prin Evul Mediu, ajunge pînă în epoca modernă, făcînd parte din arsenalul elementar al fizioterapiei. De fapt, ce altceva este magnetodifluxul, intrat în uzul curent al dotării serviciilor de fizioterapie din policlinice, spitalele, stațiunile noastre balneare? ! Ca și de pretutindeni? ! Dispozitive de magnetoterapie „la purtător” bolnavului, dar sub alte forme constructive, de unde și alte metode de aplicare, există, de altfel, se utilizează astăzi pe scară largă în Japonia și în U.R.S.S., precum confirmă literatură medicală. (Cele din Uniunea Sovietică adresîndu-se

unor afecțiuni ale sistemului nervos central și îmbogățirii circulației sanguine). Dacă metoda nu are teme științifice, cum se face, cum se explică promovarea aparatelor de magnetodiflux? Principiile de funcționare nu sînt deloc diferite! Cine a efectuat — și dacă există cineva, nu e normal să fie comunicate concluziile, tocmai în numele griji pentru apărarea sănătății populației — un studiu comparativ între efectele aparatului de magnetodiflux și ale dispozitivului LUCAB? Sau între metodele terapeutice clasice prin medicamente de sinteză chimică și dispozitivul LUCAB? Chiar și cel mai redus efect pozitiv al dispozitivului inventatorilor români merită, credem noi, luat în considerație fie și numai prin faptul că ar reduce astfel, consumul de droguri și, în consecință, efectele lor secundare, în favoarea protecției organismului uman. Chiar și cel de analgezic, ce s-a dovedit incontestabil, cum o declară numeroși beneficiari ai dispozitivului. Deontologia, pe de o parte, legile cercetării științifice, pe de alta, condiția etică morală ar implica asemenea studii pentru a se înlătura orice dubiu și orice subiectivism în luarea unor „hotărîri” care pot omorî o idee și, cu atât mai mult, o invenție. Oricît de bine intenționate ar fi niste comisii — formate și ele din oameni —, și oricît de impresionante titlaturile ar purta nu pot hotărî, în lipsa unui temei științific, despre „elementul științific” al unei invenții. Pînă atunci, nu ne poate lua nimeni dreptul să

„încercăm”, din proprie inițiativă, metodele terapeutice noi în boli în care medicina și medicamentele clasice nu ne ajută. Iată ce relevă, o mică parte din scrisorile adunate în cele 4 bogate dosare de la „Ferite” Urziceni :

„Stimate tovarășe director. Printr-o împrejurare fericită, am avut ocazia să văd și să discut, cu tovarășul Trifan George Sava din București (Str. Drumul Timonierilor nr. 6, bloc 111 B, apartamentul 52) despre Dispozitivul de magnetoterapie LUCAB fabricat în întreprinderea dv. și pe care i-l-a și livrat (contra cost ramburs) în cursul anului 1983. Tovarășul Trifan George Sava, care suferea de o afecțiune la ambele membre inferioare, neputîndu-se mișca nici un metru fără a se sprijini, după patru serii a cite opt ședințe, conform indicațiilor din prospectul dispozitivului respectiv, și-a revenit, simțîndu-se în momentul de față excelent, putînd merge normal și fără a se mai sprijini” (Dumitrescu Marin, București, str. Mărtișor, nr. 78, sectorul 4).

„În toamna anului trecut, am primit de la dv. un dispozitiv LUCAB, pe care l-am folosit pînă acum în 3 rînduri, decembrie, februarie și în aprilie, cu rezultate foarte bune. În fiecare an trebuia să fac 3-4 tratamente de fizioterapie pentru reumatismul articular pe care îl am, dar în prezent mă simt foarte bine, după ce am folosit acest dispozitiv”. (Gh. Bărzan, Tg. Mureș, str. 7 Noiembrie nr. 16, ap. 11).

„Boala mea a fost diagnosticată ca Periartrită scapulo humerală stig., și după 5 ședințe făcute cu aparatul LUCAB am simțit o ameliorare aproape totală a durerilor, care nici după eforturi fizice destul de mari nu au mai reapărut. Pînă acum am făcut tot felul de tratamente fizioterapeutice dar cu un rezultat mult mai slab decît cel pe care l-am obținut cu acesta” (Parko Stefan, Pustiniș nr. 206, județul Timiș).

„Mă numesc Pătrașcu Șerban din Municipiul Pitești, județul Argeș, str. Negru Vodă Bl. C2, scara F, ap. 20. Deoarece atît eu cît și soția urmăm tratamentul pentru spondiloză cervicală și reumatism la un medic din Pitești cu dispozitivul magnetoterapeutic LUCAB fabricat de întreprinderea dv. și văzînd că durerile au scăzut simțitor, vă rugăm, dacă este posibil, să ne expediați prin poștă două bucăți”.

„Menționez că subsemnatul Popovici Mihai din București, str. 13 Decembrie nr. 31, bl. 5, sc. A, ap. 33, sectorul 1, sînt în posesia unui asemenea dispozitiv trimis de către unitatea dv. și am efectuat tratamentul în luna decembrie-ianuarie '84-'85, împreună cu soția și, după 8 ședințe, simțim o deosebită ameliorare a durerilor de reumatism. Urmează să efectuăm a doua serie, cu respectarea corectă a indicațiilor prevăzute în prospect”.

CICI IORDACHE-ADAM

Dacă animalul ar putea vorbi, sarcina medicului veterinar ar fi de cîteva ori mai ușoară. Dar bietele necuvîntătoare nu se plîng nici de dureri de cap, nici de crize abdominale. Simptomatologia e vagă, lipsită de semne caracteristice. De cele mai multe ori, boala, indiferent de cauza și natura ei, se exteriorizează prin stări de apatie și inapetență. Alteori, simptomele lipsesc cu desăvîrșire. Animalul sucombă de la o zi la alta fără să spună nici măcar ps. Un exemplu între altele îl constituie și boala splinei marmorate, afecțiune specifică fazanilor din crescătoria. Păsările contaminate demonstrează o sănătate absolută pînă în ultima clipă cînd moartea survine prin edem pulmonar.

Se va înțelege deci că, în cadrul demersului terapeutic, stabilirea unui diagnostic precis reprezintă pentru medicul veterinar momentul cel mai important și cel mai dificil. Or, în această privință, specialiștii Institutului de cercetări și biopreparate „Pasteur” din București se recomandă prin mai multe metode și descoperiri prioritare. Revenînd la exemplul de mai sus, e momentul să arătăm că maladia splinei marmorate (denumită așa deoarece la disecție splina prezintă un aspect monstruos, este supradimensionată și cu elemente de necroză) a fost semnalată pentru întia oară în țara noastră în 1980 la crescătoria de fazani de la Păușa (Bihor) de către doctorul Ioan Ghila. (Interesant de arătat că boala, din motive încă necunoscute, nu afectează păsările

care trăiesc în libertate, ci doar pe cele din voliere). Maladia este provocată de un virus pe care specialiștii Institutului au izbutit să-l identifice și apoi să-l producă prin culturi pe splină de curcă. Prepararea antigenului — ne informează medicul Ioan Coman — a făcut posibilă realizarea diagnosticului serologic prin imunodifuzie: anticorpii din singele păsării

interferonizate) sînt în valoare de 900 000 lei la Crescătoria din Păușa și de 750 000 la cea din Gherghița (Prahova). La crescătoria de fazani a Institutului de cercetări și amenajări silvice de la Ștefănești, eficiența intervenției a fost apreciată la aproximativ 10 000 dolari. Succes deplin a fost dobîndit în continuare în combaterea pestei porcine, maladie care

Boala splinei marmorate: diagnostic și remedii

contaminate reacționează cu antigenul specific, ceea ce face posibilă îndepărtarea exemplarelor bolnave. Cercetările au mai dovedit un lucru nou: virusul rămîne, se pare, cantonat în ovarele sau testiculele păsării fără să-i provoace moartea. Decesul apare doar la păsările rezultate din ouă de genitorii bolnavi. Îndepărtarea prin testări succesive a exemplarelor contaminate constituie însă doar o metodă de asanare a epidemiei. Specialiștii de la „Pasteur” au izbutit chiar să vindece un număr mare de fazani prin interferonizare activă, deci prin inducerea unui virus viu lipsit de patogenitate. După un calcul estimativ, păsările salvate de la moarte sigură prin aceste intervenții (depistate și

pînă nu demult putea provoca adevărate dezastre. Ea este la ora actuală eradicată pe tot cuprînsul țării. „Cu toate acestea — ne declară doctorul Dorel Stănică — cercetarea trebuie să rămînă cu arma la picior. Boala poate apare pe neașteptate, colportată de mistreți, de păsări sau de alți agenți. Chiar dacă nu au mai fost semnalate epidemii de pestă, specialiștii au elaborat noi metode rapide pentru diagnosticarea ei. Între acestea, imunofluorescența directă prin folosirea măduvei hematoformatoare din stern. Au fost puse la punct de asemenea și alte procedee rapide pentru depistarea altor afecțiuni virale la suine: gastroenterite transmissibile, infecții cu rota virus și parvo virus.

LIVIU TIMBUS

Helioenergia în instalații agricole

Cu doi ani în urmă, la Întreprinderea de ferme „30 Decembrie” (județul Giurgiu) a fost amplasată, în scop experimental, prima stație solară pentru deshidratarea legumelor și fructelor. Realizată de Institutul de cercetări, protecție și valorificare industrială a legumelor și fructelor, în colaborare cu specialiștii ai Institutului politehnic București, originalul captator de helioenergie a făcut obiectul unei comunicări, prezentate de inginerul Octavian Burdea la o sesiune științifică desfășurată în februarie 1984. Evenimentul a fost consemnat și în coloanele revistei noastre. Cu acel prilej, am ținut să informăm publicul larg și despre un viitor proiect al specialiștilor de la ICPVILF: acela de a înființa o nouă instalație de concepție similară dar de dimensiuni industriale. Angajamentul — am aflat de curînd — a fost onorat într-un timp record, meritul revenind în principal inginerilor Octavian Burdea și Mircea Georgescu și unui colectiv al Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Strejești, județul Olț.

La fel ca și în cazul Stației pilot, clădirea a adoptat caracteristicile arhitecturii solare, înglobînd în elementele de închidere suprafața de captare a radiației. Aceasta însumează 600 mp (de 6 ori mai mare decît cea a modelului experimental) și este alcătuită dintr-un înveliș transparent și o suprafață neagră, absorbantă (între care se obține efectul de seră). Pe această bază se poate realiza un volum de aer încălzit prin energie solară de 45 000—50 000 mc pe oră la o temperatură de 70—75 grade.

Instalația este destinată deshidratării produselor horticoale (legume, fructe, struguri, cartofi) și funcționează continuu la o temperatură constantă, deoarece orice fluctuație termică poate afecta materialul vegetal supus uscării, știut fiind faptul că legumele și fructele au o structură specifică și o compoziție care le face vulnerabile orice instabilitate de temperatură producînd fermentarea, caramelizarea sau brunificarea lor.

Acest deziderat devine perfect realizabil în cazul uscătoarelor alimentate cu combustibili clasici (păcură, cărbune), dar acest lucru implică însemnate cheltuieli de energie: 1,12 tcc/t produs finit pentru fructe și struguri și 2,3 tcc/t la legume și cartofi. Cum se poate obține deci o temperatură constantă prin mijlocirea radiației solare, aceasta avînd valori variate în funcție de capriciile timpului, de nebulozitate și curenți de aer? Invenția inginerilor Octavian Burdea și Mircea Georgescu rezolvă această dificultate prin realizarea unei instalații alcătuite dintr-un uscător tunel, o suprafață de captare a energiei solare și un focar pentru combustibilul solid prelungeț cu un schimbător de căldură aer-gaze pentru încălzirea aerului tehnologic. Combustibilul utilizat suplimentar pentru menținerea temperaturii constante este format în exclusivitate din mase vegetale: erengi, corzi, simburii, vreji.

Prin utilizarea instalației amplasate la Strejești s-a făcut dovada că, pe această cale, se poate obține anual o economie de 90 tone combustibil convențional, contribuția helioenergiei fiind de 30 la sută. Deshidratarea materialului vegetal s-a efectuat în condiții optime. Cu acest prilej, cercetătorii Institutului amintit au pus la punct și o tehnologie de obținere a stafidelor din struguri cultivați în țara noastră. Reușita oferă toate premisele pentru extinderea procedurii.

Specialiștii de la ICPVILF ne-au rugat să menționăm în cuprînsul relației noastre un lucru deosebit de important: instalația poate fi realizată deopotrivă și la uscătorile existente, racordarea echipamentului solar și a arzătorului cu combustibil solid făcîndu-se fără dificultăți tehnice deosebite. Cu alte cuvinte, acolo unde uscătorile mai funcționează și păcură sau cărbune, se pot lua toate măsurile pentru ca operația de deshidratare să se efectueze cu aportul radiației solare, energie gratuită și practic inepuizabilă.

LIVIU TIMBUS

ECOURI

Aspectele bioenergetice ale alimentației

Incheiem aici intervenția lui Radu Ilie Măneacă, precizând că bibliografia care a însoțit-o, și la care autorul face trimiteri în paranteze, a fost publicată în nr. 11 al revistei noastre.

Vitamina B 17, altfel cunoscută ca amidalina sau laetrl, este, de asemenea utilizată extensiv în combinație cu acid ascorbic în alte clinici și au fost raportate rezultate bune. Vitamina B 17 este o substanță care ocură în natură, prezentă în mulți constituenți ai dietelor macrobiotice și de crudități, despre care se afirmă de către unii, că ar exercita o influență de restrângere asupra metabolismului celulei canceroase. Distrugerea acestor substanțe care ocură în natură prin practicile moderne de preparare a mâncării și conservare, pot fi bine relevate pentru evidentă creștere a incidenței cancerului. Este poate notabil faptul că în incidența unor forme de cancer în acele părți din Nigeria unde dieta este bazată pe manioc — rădăcini de tapioca — au fost raportate mult mai puține cazuri decât în acele părți ale Nigeriei unde predomină o formă de dietă mai „vestică”. Maniocul este bogat în vitamina B 17.

Întreg acest domeniu necesită o evaluare obiectivă lipsită de prejudecăți și de orice formă de interese fie profesionale sau comerciale. Anglia, cu un serviciu al sănătății în care interesele profesionale sînt minime, este ideal plasată pentru conducerea unor astfel de cercetări.

Da, doctore Pearce, dar R.S. România, în care sănătatea poporului este obiectiv fundamental în politica de stat, este cred și mai bine plasată!

Ținînd seama, obligatoriu, și de transmutația biologică a elementelor la joasă energie, fenomen care se petrece în organismele vii prin reacții biogonucleare cu ajutorul enzimelor, în presupunerea că toate enzimele sînt sintetizate endogen, nu s-ar mai putea explica bolile produse de carența unui anumit element; într-adevăr, ținînd seama de faptul că în organism se introduc neindolnic cantități în exces ale unui element sau altuia, indiferent ce alimentație s-ar practica, atunci în cazul prezenței enzimelor necesare, s-ar produce elementul cu tendința de a fi deficitar și carența ar fi anulată. În cazul cînd carența elementului respectiv totuși se produce, aceasta nu provine din deficit de aport alimentar al elementului respectiv, ci prin lipsa enzimei care ar cataliza transmutația respectivă. Iată prin aceasta un avantaj al alimentației de crudități care introducînd un mare număr de enzime, este probabil să le introducă și pe cele necesare realizării diferitelor transmutații biogonucleare prin care se pot realiza multiple treceri de la un element la celălalt.

3. Sărurile organice care în condiții naturale ale vegetalelor și fructelor care le conțin sînt solubile, complet asimilabile, devin insolubile prin tratare termică și se depun în cele mai diferite localități din organism, dînd o multitudine de boli degenerative, ca urmare a faptului că organele de excreție ale acestuia nu sînt „proiectate” pentru eliminarea unei atît de mari cantități de săruri.

Acest punct ar necesita de asemenea discuții ample, dar acestea pot fi reduse la minimum deoarece o secvență din lucrările nutriționiștilor americani menționată mai înainte și două experiențe ușor

de realizat în condițiile oricărui laborator de chimie sînt complet edificatoare:

„Marea lege a vieții ar fi IMPROSPĂTAREA. Asta înseamnă că stocul de elemente conținut de fiecare organism uman (oxigen, carbon, hidrogen, azot, calciu, fosfor, potasiu, sulf, sodiu, magneziu, fier, iod, clor, fluor etc.) trebuie înlocuit zilnic sau aproape. Pentru ca să poată fi asimilate și deci să ajute eficient la regenerarea numărului imens de celule ce alcătuiesc țesuturile, organele, singele, în fine tot ce formează complicata mașină „cibernetică” a ființei umane, toate aceste substanțe nutritive trebuie să fie ORGANICE, adică vitale. Cînd balanța lor în organism se dezechilibrează, mai devreme sau mai tîrziu, apare toxemia, manifestată într-o formă sau alta, imbolnăvînd un organ sau altul, dereglînd o funcție fiziologică sau alta”. Apoi referitor la acidul oxalic exemplul ilustrativ:

„Spanacul nu trebuie consumat decît crud, deoarece prin încălzire se produc depuneri de cristale de acid oxalic în rinichi imbolnăvîndu-i... Acidul oxalic este un element important în menținerea tonusului și stimularea peristaltică. În caz cînd alimentele sînt consumate crude, acidul oxalic conținut este esențial pentru funcțiile fiziologice. În alimentele gătite sau conservate, acidul este „mort”, anorganic, vătămător. Cel din alimente crude se combină ușor cu Ca din alte alimente, dînd combinații utile, ajutînd asimilarea prin digestia acestora din urmă, și în același timp stimulează funcția peristaltică.”

„Dacă însă acidul oxalic a devenit anorganic, mort, din cauza coacerii sau conservării, formează combinații cu Ca conținut, și combinate în același timp, distrug valoarea nutritivă a ambelor alimente. Aceasta duce la o deficiență serioasă de Ca, care uneori a mers pînă a provoca o descompunere a oaselor. Este important de știut că alte elemente din hrană nu pot fi adesea asimilate și complet folosite, dacă au fost gătite (preparate) din cauza modificărilor pe care le suferă și adesea împiedică și asimilarea altor elemente prin acțiunea chimică sau alte acțiuni. Astfel, de pildă, Fe din spanacul crud, poate fi folosit 100%, dar numai 20% din total sau chiar mai puțin, poate fi asimilat din spanacul gătit. Este deci de reținut, că acidul oxalic fiind atît de necesar sănătății, el trebuie procurat zilnic organismului prin păstrarea legumelor în stare crudă sau sucurile lor (partea verde), frunzele de gulie și muștar, varză creată, măcriș (frunze)”.

Experiențele sînt următoarele:

— Se iau două legume identice pe cît posibil, dintre care una se fierbe, iar alta nu. Se face măsurarea pH-ului lor cu hirtie indicatoare Merck sau altă marcă sau direct cu pH metrul. Se va observa că leguma crudă are pH alcalin, în timp ce cea fiartă are pH acid. (Așa după cum afirmă Gûnter și ceilalți naturaliști).

— Se iau două frunze succulente de spanac, dintre care una se fierbe cealaltă nu. Se torc în mină, introducînd sucurile în două eprubete și se face testul pentru acid oxalic: se va constata că la frunza crudă acesta se află în suc, în timp ce la frunza fiartă (oxalatul negăsindu-se nici în sucul stors nici în apa în care a fiert) se găsește în frunză, devenind prin urmare insolubil. Sucul stors de la frunza proaspătă se încarcă să se amestece cu apă sau cu singe, și se va

vedea că se amestecă perfect cu aminodouă.

În concluzie, la acest punct s-a putut face demonstrația experimentală că Gûnter are dreptate. Organismul uman e „proiectat” pentru crudități.

4. Nici un aliment nu încarcă și acidulează mai mult singele decît carnea.

Dacă adăugăm la observațiile anterioare privind carnea și anume existența deșeurilor neeliminate la momentul morții animalului din care provine carnea, în special xantina formată în mare cantitate în clapa sacrificării, ureea și acidul uric substanțele-deșeu ale metabolismului, rezultă că s-a răspuns, suficient și la acest punct, chiar fără a mai reaminti de marea cantitate de bacili putridi cu care va fi colonizată zona colonului.

5. Singele este compus din 20% substanțe cu caracter acid și 80% substanțe cu caracter alcalin.

Gûnter, se referă la raportul „proteină acidă/proteină de bază (Na), unul din sistemele tampon ale plasmelor; celelalte sisteme tampon din plasmă prezintă valori mai mari. Orice raport am lua, caracterul alcalin este net predominant față de cel acid, astfel că și aici Gûnter are dreptate. Variațiile pH-ului singelui se mențin, în cadrul homeostazei sanguine în limite normale între 7,30 și 7,42 (cifrele diferă de la autor la autor (aici după 8, pag. 45). La persoanele în vîrstă pH-ul sanguin e mai acid, iar la copii mai alcalin, fapt ce facilitează fenomenul de creștere. (8 idem). pH-ul e mai acid dimineata, în timpul efortului fizic și al digestiei intestinale și mai alcalin în timpul digestiei gastrice (idem).

Mecanismul biologic de reglare a echilibrului acido-bazic este foarte complex, la el intervenind rinichii, aparatul respirator, ficatul, pielea, tractul digestiv și aparatul cardio-vascular. Dintre acestea cele mai importante sînt cele pe cale digestivă și respiratorie. Pe cale digestivă este clar, prin caracterul acid sau alcalin al aportului alimentar se imprimă creșterea sau scăderea pH-ului sanguin.

Rezultă foarte clar că o alimentație ideală ar trebui să aibă pH-ul rezultat de 7,30—7,42, adică în limitele valorilor homeostaziei sanguine pentru maximum de economie energetică a organismului.

Respirația poate influența pH-ul sanguin spre caracterul acid cînd este redusă sau spre caracterul mai alcalin, atunci cînd este amplificată.

Prin cele de mai sus am răspuns la cele 5 probleme de bază ale modului de nutriție propus de E. Gûnter, concluzia generală fiind că a avut dreptate în susținerea lor.

Mai mult decît atît, în problemele analizate am considerat numai aspectele care aparțin bilanțului energetic, corespunzător metabolismului general așa cum este studiat în fiziologia convențională fără a mă referi la aspectele mai largi ale bioenergiei umane și raporturile sale cu nutriția, fapt ce mi l-am propus a-l discuta cu o altă ocazie.

Menționez doar cîteva aspecte în trecere:

— Atît E. Gûnter cît și ceilalți naturaliști, inclusiv nutriționiștii americani, nu s-au referit doar la enzime, cînd au arătat necesitatea existenței vieții în hrana noastră. Și de această părere sînt mulți alți savanți și cercetători.

Rețin o secvență a unui dialog între dr. Ovidiu Bujor și Ovidiu Ioanîșoia în cadrul revistei „Flacăra”:

„...Într-o diluție intră și 50—60 de substanțe active. De aceea planta care le dă, trebuie să fie cît mai asimilabilă, să rămînă cît mai aproape de starea ei naturală. Sigur, noi o supunem unui întreg șir de procedee, dar ne-am străduit și am reușit s-o păstrăm cît mai vie. Am gîndit, e o idee mai veche a mea să-i oferim vieții, cît mai multă viață”.

— Pretindeți că ați reușit. Cum?
— „Am eliminat la obținerea principiilor active, agenți termici și solvenți, cunoscînd că și unii și alții, pot modifica structura, implicit calitatea...”

Nu în același mod își pune oare problema farm. Horia Bucur din Sebeș-Alba în articolul său intitulat „Gemmatrapia și eficiența ei” punîndu-i subtitlul „Știința de a extrage viața din muguri”?

În context, în finalul articolului său, intitulat „Bioenergetica: reversul modern al unei concepții antice”, dr. C. Ionescu-Tirgoviște, arată:

„Energia fotonilor proveniți din soare, este immagazinată în compuși alimentari pe care organismele animale le folosesc drept hrană. Sistemele biochimice ale organismelor animale desprind energia din legăturile chimice astfel încît după ce această energie este folosită pentru îndeplinirea lucrărilor biologice, ea va fi redată spațiului sub forma fotonilor identici cu cei proveniți de la soare. Astfel, fără a ne da seama, ne hrănim, ne bucurăm și ne întristăm, cu energia cuantelor energiei solare...”

V. Florescu, prim redactor al revistei medicale ilustrate „Sfetcnicul Vieții” în lucrarea intitulată „Cum putem trăi sănătos și ieftin” (din anul 1942) surprinzător de actuală prin conținutul ei, citează în această problemă pe dr. Bircher Benner, care se exprimă astfel:

„Energia nutritivă dintr-o cireșă, portocală sau frunză verde, este lumina solară concentrată compusă din întreaga gamă multicoloră a spectrului solar”.

Folosind deci vegetale, vom introduce în corp această energie din soare împreună cu sărurile minerale din pămînt, lucru la care nu vom putea ajunge prin regimul de carne.”

În aceeași lucrare, sînt citați numeroși medici adepți ai aceleiași orientări. De asemenea, sînt citați marii naturaliști Linné și Cuvier:

„Organismul omului” în comparație cu celelalte viețuitoare, arată că fructele și cerealele constituie hrana care îi prieste cel mai bine (Linné).

„Hrana naturală a omului judecînd după structura sa, pare că trebuie să se fi compus din fructe, rădăcini și legume” (Cuvier, creatorul anatomiei comparate). Să ne întoarcem însă la E. Gûnter și nutriția vegetariană de crudități:

Gûnter a dovedit că această nutriție este cea pentru care a fost omul „proiectat” și că, prin urmare, este cea „ideală”, fapt care este confirmat și de aspectele bioenergetice ale aceste alimentații.

Cine a citit însă atent lucrarea lui Gûnter, va observa că el nu este exclusivist, ci că se adresează omului bolnav în primul rînd, cerîndu-i acestuia să încerce să urmeze cît mai fidel recomandările sale și că din cînd în cînd, e bine și ca omul sănătos să facă cîte o astfel de cură, iar de permanent să elimine anumite nocivități cum sînt carnea, zahărul, sarea etc.

El a înțeles că nu toți oamenii și „peste noapte” vor putea face o astfel de schimbare a regimului lor de alimentație de o viață.

Actul nutrițional este o sumă de procese de o extraordinară complexitate care include factori fizici, chimici, psihici, energetici, integrați într-un uimitor sinergism, pentru absorbția „vieții”. El are efecte importante asupra rezultanței energetice rezonante a organismului uman, a cărei analiză o vom face poate cu altă ocazie.

De aceea este cît se poate de evident că o modificare bruscă a „satisfacțiilor” gastronomice ar putea induce semnale negative, perturbatoare în rezultanta sa energetică, creîndu-i în acest mod mai mult dezavantaje, în locul beneficiului obținut prin trecerea la alimentația ancestrală.

RADU ILIE MĂNEACĂ

Vremea șlagărelor

(Urmare din pag. 31)

te văi și-o vale-adîncă”. „Cine-o mpărit norocul” s.a. Cu regret trebuie să spunem că la Tg. Secuiesc a poposit Cnaclul Flacăra o singură dată în cei 12 ani de activitate și vă asigur că nu numai din vina noastră. E drept însă că la Toplița și la Gheorghieni cnaclul a mai fost prezent de două, trei ori. Din această perspectivă cîteva detalii revelatoare se iviseră la Gheorghieni și merită stăruință asupra lor. Adrian Păunescu a programat în „estradă solistică” de la Gheorghieni cele mai cunoscute cîntece, care au devenit de-acum șlagăre, ce mai la deal, la vale. „Niciodată” (Octavian Bud), „Colindul gîtului din geam” (Nica Zaharia), „Ultima zi” (Al. Zărnescu), „Fii de țărani” (Valeriu Penisoară), iar exemple am mai putea da. Aceste melodii devenite șlagăre s-au impus deja în conștiința publicului meloman, la Gheorghieni, ca și la Tg. Secuiesc, cu putere sporită.

Cu melodiile de sorginte istorică este puțin altceva, în sensul că ele sînt știute în majoritate din mosi-strămoși. Am întîlnit destui tineri luminați care știuseră cîntece patriotice vechi ca lumea. În Imnul românilor, „cei mai sudici reprezentanți ai latinității”, intitulat

„Părintească demândare” și scris de Constantin Belimace, străbate, de fapt, același fior de patriotism curat ca în „Doina lui Lucaci” (impecabil interpretată de Emilian Onciu), ori în cîntecele istorice și revoluționare pe care le cîntă tot grupul. Într-o aceeași plăcută formațiune, dovedind talent solistic și instrumental, care nu mai trebuie explicitat, s-a cîntat la Gheorghieni „Desteaptă-te române”, de Andrei Mureșianu, „Trăiască România”, „O șansă păcii”, „Treceți batalioane române Carpații”, „Hora Unirii”, „Trăiască duhul lui Iancu”, „Trăiască tricolorul”, „Așa-i românul”. Ce vroiam să spun? Că puterea vocală, instrumentală, cît și aceea spirituală a grupului coexistă, că ea este dictată de personalități ale grupului. Și mai vroiam să spun că cnaclul a rămas ceea ce de fapt a fost de la-nceput: o pistă de lansare și o casă cu ferestrele larg deschise spre noile și tinerele valori! Nume ca Oana Hanganu, frații Gogu din Brăila, Florin Piscu, Felician Stîngăciu, Sorelie Ionescu, din Floiești, Andrei Almasi, prînd rădăcini și consistență de la o zi la alta. (Iar dacă Arpad Domokos a lipsit „nemotivat” o vreme din cnaclu este din vina lui, și numai a lui, dar a fost reprimat cu aceeași căldură între confrăți).

Cît privește promovarea tinerelor valori, pe parcursul zilelor petrecute în județele învecinate, Covasna și Harghita, au confirmat Irinel Adrian Acioabănefi, inginer mecanic din Tg. Secuiesc, interpretînd cu virtuozitate la orgă Bach și Händel, Carmen Antal, muncitoare din Toplița, precum și micuta Eliza, de 6 ani, provenită dintr-o familie de intelectuali harghiteni prin adopțiune.

Această „zestre” a Cnaclului Flacăra a fost prezentată publicului din Gheorghieni, cald și receptiv ca-n alte dați, revărsîndu-se năvalnic și dovedind înaripări omenești în momentele incandescente create între scenă și public. Acesta este „semănătorul” care împrășteie cu minile curate sămînta bună în țarina mănoasă. Acesta este Cnaclul Flacăra, oricît ar spori etuva dezvoltărilor, o instituție culturală „în mers”, un epicentru de spiritualitate care focalizează cu devoțiune un act de cultură, dînd dovezi la lume de datorie națională îndeplinită cu sfințenie.

Aducem totodată mulțumirile noastre celor ce muncesc în Autobaza 5 Balș (I.T.A. Olt), condusă de maistrul Paul Băluța, pentru înțelegerea și sprijinul acordat prin autoduba 31—OT—3181 condusă cu competență de Gheorghe Tiță.

Pianissimo,

dar foarte frumos

Localitatea: Odorheiu Secuiesc, 10 aprilie 1985, Sala sporturilor.

Număr de spectatori: 2000.

Atmosfera: reținută la început, debordantă în final.

Calitatea spectacolului: foarte bună, pliată pe structura sufletească a spectatorilor.

Aportul organizatorilor: in-

datoritor, tandru, plin de o vo-

cație a ospitalității, ca peste tot în Harghita.

Avem ca ultim popas în Harghita, un fost oraș de mici meșteșugari și școli bune, devenit un municipiu cu industrie dezvoltată, în care tinerii învață acum în 6 licee, sau își petrec timpul liber într-o nouă casă a tineretului. Puternica filială a B.T.T.-ului de aici le îndrumă pașii spre pitorești locuri din minunata Harghita. Tinerii prezenți la spectacolul de la Odorheiu Secuiesc au debutat în participarea lor la Cnaclul Flacăra printr-un interes din afara scenei, ascultînd într-o atmosferă reținută ceea ce se întimpla în fața lor din locurile lor din tribunele ungi frumoase și noi săli de sport, expresie concretă a grijii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru viața oamenilor muncii de toate naționalitățile. Puține

municipii din România de azi se pot mîndri cu o asemenea sală de sport, chiar dacă sub raport acustic la manifestări de cultură lucrurile sînt încă perfectibile. Încet, încet atmosfera urcă treptele participării spirituale nu numai înăuntru, în ei înșiși, ca la început, ci reușesc prin glasurile lor să materializeze motivele venirii lor în acest lăcaș.

În fața scenei apare un fundal, un fundal uman viu. Tinerii își dau drumul. Cîntă și dansează. Cîntăm „Lancea lui Horea”, un cîntec al demnității și dreptății, al frăției și spiritului revoluționar. Coborînd în mijlocul sălii, spectatori și artiști sînt cuprinși într-o singură scenă, o scenă formată din suflet lingă suflet, din dorința de adevăr. Odorheienii nu sînt decît rareori expansivi, ne spunea primarul municipiului, tovarășul Emeric Szabo, dar acum s-au deschis și s-au simțit bine.

Nici nu se putea ca ultimul spectacol din județul Harghita, din această stagiune excepțională să nu se termine frumos. Pianissimo, dar foarte frumos!

VICTOR RĂDULESCU

(Ați citit cronicile manifestărilor 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541).

Simple note

O vrednicie creatoare: Emil Prager

Intr-una din zilele de început ale lui februarie ce s-a dus, hainul și încăpăținatul, bezmeticul și inubiabilul februarie, — „ducă-se pe pustii”, cum se exprimă cu atita plasticitate țărânul nostru — și-a închis ochii lui blinzi și senini strălucit inginer constructor și exemplarul om de desăvirșită omenie, Emil Prager.

Anul acesta la 19 august ar fi avut 97 de ani; iar dorința sa frenetică — pe care nu numai o dată mi-a mărturisit-o — era să devină centenar și năzuia, cu neclintită fermitate și inuzabile can-dori, că va deveni. Dar nici Zeii, fabuloșii Zei, cărora le-a jertfit păginitatea, ritualurile și osanalele ei, nici Dumnezeuul nostru, al creștinilor, — numiți-l cum vreți — pe care bigoții îl proslăvesc după canoanele scrise, iar misticii îi atribuie puteri supranaturale și-l învâluiesc în evlavie, temerile și umilința lor, nu i-au ascultat ruga și vrerea. Probabil că acolo, sus, unde i-au așezat fanteziile omului, ca să nu fie aflați și identificați, în ingramădirea atitor milenii din străvechimele de cind datează, vor fi surzit și au orbit, ca să nu mai poată vedea caznele și năpastele pămîntenilor și să nu mai audă vaierile și implorările lor. Și am certitudinea că Zeii și Dumnezeu au încetat de mult să mai iubească puritatea lacrimii — de vor fi iubit-o vreo dată — și dacă o întinsece se pietrifică, sau — în cel mai bun caz — îi întorc spatele plicti-siți și nepăsători, servindu-ne în ripostă o draconică, impecabilă și implacabilă lecție de cruzime și de ingratitudine, de care nu mai aveam nevoie și de care ne-am fi dispensat cu multă mîiere, peste toate cite sint hărăzite speței umane, din leagăn la cosciug...

Așa a pășit în imperiul tăcerilor și al întunecimilor Emil Prager — și e păcat și mi-au sporit păreri de rău pînă la paroxism că nu i s-au mai dăruit grația și satisfacția solicitate, ca să-și rotunjească suta de ani cu cei trei care-i lipseau — jinduiți cu aprigile lui ardori și neșovățeli — și poate că, în ultima clipă, înainte de a se goli de duh, ca într-o străluminare, se va fi convins, și el că, în adevăr, există un refuz — îndărătnic, perfid și înșelător — în orice frumusețe să ne dezvete, parcă, să mai întindem miinile spre albele corole ale inocenței și să mai tinjim după himerele speranțelor...

Va fi zîmbit cu bunul și îngăduitorul lui zîmbet din totdeauna? Va fi plecat mișnit și zgiriat de ghimpii dezamăgirii? Nimeni, niciodată, nu va fi în stare să ne elucideze turburătoarele interogări.

Dincolo însă de întrebările

ce se pot isca și de speculațiile mintale ce se pot eșafoda, rămîne aspra și ineluctabila realitate că odată cu Emil Prager s-au stins o gigantică, o ineputabilă și pilduitoare vrednicie și o neistovită pasiune și competență creatoare.

N-a fost personaj de vitrină. Nici subiect de publicitate. Nu. Cu modestia sa organică se rezuza ipostazelor.

A fost, pur și simplu, om de șantier, pe care l-a slujit cu abnegație și seriozitate, cu o știință și o conștiință profesională impresionantă, care i-au chezușuit statornic fapta, crezul și dogma întregii lui existențe.

Apocope trei sferturi de secol a construit neîntrerupt ca să fie util obștei și societății românești și a construit cu o rară iscusință și cu o rigoare și un respect pentru legile meseriei, splendide case particulare, blocuri cu apartamente confortabile, ample și impunătoare clădiri ireproșabile concepute și executate pentru instituții publice și, toate s-au validat în temeiniciile și rezistența lor — absolut tot ce a zidit și a înălțat — în cele două negre și tragice examene cărora au trebuit să le facă față: seismele din noiembrie 1940 și din martie 1977. Au ieșit intacte și biruitoare în confruntările cu răzvrătirile și urgiile firii. Și de atunci imi plăcea să-l nămesec spre hazul lui din totdeauna — „prestigiosul artizan care stăpînește taina de a făuri eternități”.

(Dar situația în răstimpul

scurs s-a modificat radical și azi, cind planeta noastră e vinzolită atît de intens și de acut de angoasa nucleară și șansele supraviețuirii se profilează din ce în ce mai firave, mai incerte și mai neguroase, cind progresele tehnice și „civilizația” — a, mai ales noțiunea asta: „civilizația”, care e pe buzele tuturor și fiecare jură în numele ei s-o ocrotească și s-o salveze! — au dus la atîta sateliți care se promenează în Cosmos, cind în pofida unanimității lor proteste, a manifestațiilor și a spaimelor tipate pretutindeni, amplasările de rachete intercontinentale, sau cu rază medie de acțiune, își continuă cuibăririle în varii zone și regiuni așa numite „strategice” — știute și neștiute — ca să scufunde omenirea cu toată strînsura de mii de ani în grotele și în avenele, în hudele și în neanturile altor teme de viitoare explorări de preistorie și de arheologie, geologie și speologie, în fine, cind am izbutit să avem la îndemîna totul, ca să nu mai putem avea nimic — decît vid și pulbere și pustiu — cum m-ar mai vizita oare ridicola naivitate, sau somptuoasa neghibie să cred în vreo posi-

bilă „eternitate” terestră?) Și, închizînd paranteza cu morhoriri, cu tristeți și cu zadarnice revolte, mă întorc la cititorii mei să le dau succint cîteva repere din zămislirile lui Emil Prager, ca să-și facă singuri o idee la ce bilanț neobișnuit și spectaculos poate să ajungă și cu ce palmares nevestorose de bogat se infățișează judecăților și opiniilor împătimitul meșter de meșteșugul lui. Le voi înșira cum imi vin în memorie și cum le păstrează retina: simetricile aripi ale Palatului Republicii, care găzduiesc astăzi Consiliul de Stat și Muzeul de artă, edificiul fostului Minister de Interne, unde își află reședința Comitetul Central al P.C.R., Academia Militară de la Colțeni, Fundația Dalles, Muzeul satului, Spitalul Elias, aerogara Băneasa, blocul Întreprinderii „Banloc” de pe Calea Victoriei, către sfîrșitul ei pe dreapta cum te duci spre Șosea, ca și acela înainte de intrarea principală a Cișmigiuului, mai ușor identificabil, căruia i se spune „Spicul”, hotelul „Union”, blocurile fostelor societăți de asigurare „Adriatică”, „Generală” și „Dacia”, fabrica „Apaca”, cele trei clădiri pe care le ocupă în prezent ministerele: Petrolului, al Alimentației și al Energiei Electrice, masiva și armonioasă construcție „Ugir”, sediul de altă dată al Uniunii Generale a Inginerilor din România din actuala stradă Kubizeș, ca să nu mai vorbesc de locuințele personale, care abundă în numeroase cartiere, culminînd cu acelea din Ferentari, destinate funcționarilor din Departamentul finanțelor și, toate cite le-am enumerat, sint exclusiv în București.

Voi nominaliza mai departe și unele din lucrările lui din provincie: uscătoria de cereale din portul Constanța; silozurile de la Buzău și Cilibia; Fundația universitară din Iași, situată la Copou; Atelierele C.F.R. din Timișoara; grandioasa catedrală ortodoxă de la Hunedoara; ansamblul industrial „Metrom” din Brașov; Rafinăria Brazi în toată complexitatea ei; Uzinele „Cugir-Jibău”; Fabrica de cauciucuri Victoria-Florești; Sanatoriul „Asigurarilor sociale” de la Brad și Sanatoriul maritim de la Eforie; centralele electrice: Schitu-Golești, Florești-Băicoi, Șoreani-Aghires-Cluj, ca și acelea termice și hidroenergetice Ovidiu I și Ovidiu II de la Constanța. A mai modernizat șoseaua Focșani-Bacău și a construit șoselele Brătulești-Periș-Scroviște, Ploiești-Vălenii de Munte, Buzău-Ulmeni, Pitești-Merșișani-Curtea de Argeș și Herman-Prejmer; iar în materie de căi ferate a legat Ploieștii de Tirgoviște, prin Vornice, pe o distanță de 55 de kilometri și a deschis apoi drumul de fier Bumbestii-Livezeni și Salva-Vișeu cu poduri peste Jiu, cu tunele, cu ziduri de sprijin și terasamente, în noua lui calitate de angajat ca inginer șef la Trustul „Construcții și montaje” care avea să execute primele

centrale termice și hidroenergetice inscrite în planul de electrificarea al țării; din 1958 e chemat ca inginer principal în Ministerul Energiei Electrice și cooptat membru în Consiliul Superior Tehnic, avizînd asupra proiectelor de lucrări în perspectivă, iar la capătul a două decenii de laborioase strădanii, adică în 1978, împlinînd 90 de ani, cere să-și înceteze activitatea — nu ca să se odihnească, nu ca să vegeteze, ori să-și petreacă orele pe o bancă într-un parc, în discuții sterile cu alți bătrîni, ci să se așeze acasă la masa de lucru — și după un an, în 1979, să-i apară voluminoasa și valoroasa lucrare de evoluție a etapelor tehnice în construcții, care e totodată și o istorie și o carte de învățătură: **Betonul armat în România.**

A fost indubitabil un fenomen; și a mai fost un mare și reușit discipol al marilor săi dascăli Anghel Saligny, Elie Radu și Ion Ionescu-Bizet, pe care i-a depășit — desigur — în înfăptuirii, prin longevitatea lui fecundă, dar mai ales prin miracolul unei biologii în afara comunului, care — cu toți anii cumulați — nu i-au alterat memoria, luciditatea și raționamentele și nu i-au subrezit nici prospețimile sufletești, nici actul de voință, și aștept încrezător să aud că un condei onest și sensibil, se va apleca peste viața lui și peste uluitoarea sa creație, ca să avem într-o biografie breviarul unic, de rivne iscoditoare și de muncă fără răgăzuri, al acestui consecvent și zelos ziditor de bine și de frumos. Fiindcă trebuie s-o spun, măcar în treacăt, că domeniul căruia i s-a dedicat nu mai avea secrete pentru el, și atîtor ecuații care intervin în ridicarea unei construcții știa întotdeauna să le găsească, fără să bijbiie și fără să improvizeze la întimplare, soluții ingenioase și îndrăznețe, durabile și inoitoare, pe care timpul le-a ratificat, născîndu-se astfel — neurmîrînd-o și nefîndu-i scop, pentru că era deasupra oricărui vanități și lipsit de orice ambiție și fudulie deșartă — o scoală și un stil care se pot chema cu deplină dreptate Școala și Stilul Emil Prager, recunoscute altminteri ca atare, de notabili specialiști din lăuntru țării, ca și din afara fruntărilor noastre.

Și, într-o zi, Emil Prager n-a mai fost. N-a mai fost, ca să ne văduvească de mîntea lui luminoasă, de experiența lui inegalabilă, de sensibilitatea sa nativă și de pilda caracterului și a înaltei sale conștiințe, care deveniseră laolaltă simboluri și unități de măsură.

Minutarul de pe cadranul vieții s-a oprit brusc și dușmănos, ca să se mute și să-și reia bătăile în alte ritmuri mai lente, pe cadranul nevăzut al veșniciei și al nopților fără de sfîrșit, unde începe cealaltă numărătoare, tainică și incontrollabilă, a aducerilor aminte, și-a aceluia de-a pururi ireversibil și mereu inevitabil „a fost”.

M-am dus să-l văd la biserică Boteanu, pregătit pentru calea din urmă, și să murmur lingă liniștile, inghețul și ne-

mişcările veneratului prieten mai mare, căutatului sfătuitor, cumpănit și înțelept, omului și cetățeanului rarissim, iremediabilul cuvînt cu miezul de plumb: „Adio”.

Fila calendarului arăta 5 februarie — brutalul februarie — și era într-o marți afurisită, cu dimburi de nămeți pe trotuare, care trebuiau escaladați, cu un vînt tăios în rafale, cu frig și alunecus.

Biserica ticsită de lume. Afară, în fața ei, așijderea; și pilcuri-pilcuri, de tineri și vîrstnici, femei și bărbați, — evident niciunul din generația lui — soseau fără încetare, se încolonau și, așa rînduți, intrau și ieșeau prin aglomerarea dinăuntru, coloană după coloană, ocolind doar catafalcul în același monom al reculegerii și al tăcerilor grave, aducîndu-i prinosul de recunoștință, omagîndu-i memoria și luîndu-și „rămasul bun”.

Splendidă și tonică, în substanța ei etică și estetică, această spontană manifestare de civism a bucureștenilor noștri — de nimeni regizată — care parcă au ținut să arate încă o dată că n-au uitat nimic și știu să-și cinstească așa cum se cuvine valorile, meritul, osîrdiile. Neîndoios că mulțimea strînsă, oamnei în puhoi, au venit la cernita oră a despărțirii pentru Emil Prager; au venit însă și pentru Elvira Godeanu, admirabila lui tovarășă de viață, și superba societară a Naționalului, pentru cite neuitate delectări și emoții a putut oferi spectatorilor, cu fiecare apariție pe scenă vrăjiți de frumusețea și de farmecul ei, ca să-i aline îndurerările și să-i miingie deznădejdea și singurătățile.

Din 1926, de cind viețuiesc în București, am mai văzut revărsarea asta de omenire în varii succese în patru alte circumstanțe similare și cu alte îndreptări: la moartea lui Leonard, pentru care publicul nutrea o adevărată idolatrie, la funeraliile lui I. G. Duca și Armand Călinescu — unde, printr-o participare pe care pot s-o socotesc plebiscitară, s-a acoperit de odiul și repulsiua nației legionarismul și patibularii lui practicanți — și la ceremonialul inhumării acelei po-doabe umane care a fost savantul, profesorul și doctorul Ion Cantacuzino.

Și, am părăsit biserica Boteanu cu sentimentul deprăntat, că fără Emil Prager în mijlocul nostru, drumurile vieții s-au îngustat și nu știu de ce — poate ca o compensare — din memorie se însuflețește un gînd încercat de patos și de poezie al lui Vasile Părvan, sortit parcă să figureze ea un motto la un poem, sau la un imn, închinat Istoriei — ca noțiune — și Muzei care o tutelează. Cîio, și pe care isprăvind aici palidele mele însemnări nu rezist să nu-l redau: „Noi cei singuratici murim... Dar tu, Cîio, culegi de pe morminte florile uscate și ni le faci iarăși vii, înflorînd proaspete, ca cicoarea pe lanuri, în roua dămîneții”.

L. KALUSTIAN ■

Portret de constructor

Există marl creatori de spitale, de școli, de apartamente, creatori cu vocație, constructori din naștere așa cum există vocația de romancier, de poet, de dramaturg!

Inginerul Ion Tapu este un astfel de constructor. Și mai ales un astfel de dramaturg. Subliniez încă o dată dramaturg atît pentru a întări analogia fertilă între arhitectură și dramaturgie cit mai ales pentru faptul că imaginea constructorului pe care o propune Ion Tapu dă o adevărată lovitură de teatru tuturor imaginilor de constructori care mi se perindă acum prin minte și pe care le-am văzut pe ecran, în presă sau literatură. Înainte de toate, șeful șantierului de construcții al marelui spital din Borșa este foarte tînăr. Un șef de șantier foarte tînăr? Nimic mai firesc! Tinerețea este vîrsta optimă a ființei cind toți parametrii personalității umane funcționează la cotele lor maxime. Dacă ați vedea ce minunată de spital a realizat omul acesta tînăr, ce construcție care pare că există aici de la început, deodată cu Munții Rodnei, nici nu cred că ar fi o îndrăzneală ieșită din comun să li se increditeze conducerea celor mai ambițioase șantiere unor astfel de tineri. Apoi, oricît vi se va părea de curios, șeful șantierului în care s-au investit multe mi-

lioane de lei nu fumează nici nu bea decît în limitele stricte ale ceremoniilor și sărbătorilor familiei sale. Nu este absolut de loc încrunțat, expresia feței lui n-are nici un pic de duritate ci dimpotrivă, cine îl vede prima dată l-ar putea crede mai degrabă profesor sau funcționar decît un om care lucrează zilnic cu sute de constructori de toate calibrele profesionale și categoriile morale, veniți pe șantier din toate colțurile județului, tineri și bătrîni, buni și răi laolaltă, așa cum sint oamenii pe toate șantierele țării. Cu riscul de a vi se părea că realizez un portret de constructor inexistent, voi mai adăuga că nu e furios din fire, nu țipă la nimeni, nu dă ordine aspre pe care să le revoce în fraza următoare, este în schimb de un calm și o seninătate desăvirșită, autoritatea lui vine dinăuntru, din adînc, din competență, profunzime sufletească și devotament pentru meseria sa și marile răspunderi sociale pe care le are zi și noapte în fața societății și a propriei conștiințe.

Oricît de contrariată vor fi autorii de scenarii SF despre șantierele noastre, constructorul Ion Tapu nu are dramatice probleme de familie care să merite a fi aduse în dezbatere pe micul ecran în fața telespectatori-

lor (care oricum cunosc adevărul dincolo de imaginile pieselor TV pentru că și telespectatorii sint și ei oameni ai muncii și munca reală pune cam aceleași probleme reale pe tot cuprinsul patriei nu numai în oazele miraculoase descoperite de reporterii). Soția constructorului, Mariana, și-a urmat de la început soțul pe șantierul din Borșa deși tocmai își cumpăraseră apartament în Baia Mare. Și-au lăsat apartamentul propriu nezugrăvit și nemobilat și au venit în Borșa unde au stat cinci ani, într-un bloc pe care l-au preluat tot nezugrăvit și nemobilat așa cum înainte de a se stabili în Baia Mare, au lucrat la reconstrucția Bucureștiului, după cutremur, alți cîțiva ani. Familia lui Ion și Mariana este ceea ce îndeobște se numeste „o familie unită”, de o desăvirșită curățenie morală, așa cum imi închipui că au fost toate familiile străvechi care au adus Maramureșul de la începutul lumii pînă în clipa de față.

Zi de zi muncind alături pe aceleași șantiere, în București, în Baia Mare, în Borșa, ani în șir, cei mai frumoși ani ai tinereții lor pe șantierele patriei trăiți sub semnul construcției și al iubirii! Sigur că în acest timp s-au întimplat multe evenimente în viața lor personală și a șantierului, între o construcție și alta s-a născut fiul lor, Marian, între un etaj și altul a murit un frate al constructorului, între un milion și altul al investițiilor venea un părinte bătrîn de la Dej sau

din Tirgu Lăpuș dar niciodată șantierul pe care trăiesc zi de zi nu s-a ridicat împotriva cozului familiei așa cum problemele lor personale n-au prejudiciat niciodată marile probleme ale șantierului.

Dar ca stupefacția autorilor de reportaje prefabricate să fie deplină, voi mai divulga o ultimă „ciudățenie” a acestui constructor: Ion Tapu este un mare cititor de literatură aflat întotdeauna între primii la ușa librăriei, imediat după un nou transport, și mai ales literatură de ultimă oră, de la George Bălăuță, Breban, Toiu, Buzura la Mircea Nedelciu și George Cusnăreanu. Rar am văzut un om aflat în afara unei specialități strict literare cu o mai mare foame de cultură. Multe romane de actualitate le-am citit și cumpărat numai pentru că Ion Tapu le-a citit cu cîteva zile înaintea mea, așa cum despre altele mi-a spus că nu merită să le iau în mînă. El este pentru mine un fel de contor de proză: dacă zice că o carte nu merge, proza aceea într-adevăr stă pe loc. Ion Tapu nu scrie literatură dar vocația lui de cititor de literatură este pe măsura vocației oricărui creator, pe măsura vocației lui de constructor.

Am toată convingerea că tipul de constructor pe care îl intruchipează Ion Tapu se află în avangarda șantierele noastre: el este un constructor intelectual, un nou tip de șantierist a cărui prezență vine dintr-o calitate lăuntrică, invincibilă, din competența profesională și con-

știința vocației alimentată cu informație la zi, cu valoare și cultură. Într-un asemenea om eficiența profesională și larga cultură umanistă nu se exclude ci dimpotrivă, intră în cea mai fertilă consonanță.

Dar oricare va fi destinul acestei familii pentru care a construit în economia patriei, înseamnă înainte de toate a realiza în interiorul conștiinței o desăvirșită construcție morală, orașul Borșa a rămas, pînă acum, de pe urma prezenței acestor tineri exemplari ai anilor noștri cu o realizare monumentală, de excepție, cea mai bine realizată clădire a istoriei orașului de pînă acum iar mulți locuitori ai Borșei, între care și subsemnatul, au dobîndit un prieten pe care se poate miza pentru tot restul vieții. Dar nu atît un prieten căruia să-i poți cere o sumă de bani la nevoie sau sprijinul umărului său cînd ai de ridicat o greutate a destinului ci mai ales un prieten de ideal cum rar poți găsi într-o viață de om. Și nici măcar orice fel de ideal, deși idealurile sint în general înalte și pure prin definiție. Destinele lui Ion și Mariana Tapu sint un model moral de oameni și constructori ai acestor vremi, un model viu și durabil de omenie străveche, românească spiritualizată într-o familie care-ți dă speranța că Maramureșul ca valoare primordială a acestui popor continuă prin valorile sale umane de azi într-un viitor ineputabil.

ION ZUBAȘCU ■

● Cartea de telefoane a municipiului Cluj-Napoca este un admirabil obiect de muzeu. Singurul număr valabil este prețul. ● Miercuri, 27 februarie, pe linia autobuzului 333, șoferul mașinii 33-B-3672, un bărbat brunet, cu mustață și fără maniere, l-a bătut pe un călător. În această încercare de impunere a unui punct de vedere, șoferul a folosit un șurub lung de 20 de centimetri. Din greșeală, șoferul și-a spart singur oglinda retrovizoare. ● De mai multă vreme Cornel Constantin cîntă un cîntec care zice printru altele: „piatra mîngie ideea“. O fi! ● Economie de combustibil: în fiecare dimineață, începînd din 15 ianuarie, un autoatelier cu numărul 31-DB-4140 a venit la gara din Buflea ca să ia un anume pasager de la personalul 3003 spre a-l transporta pînă la Crevedia. Acolo era și oul lui Columb. ● La restaurantul Ovidiu cîntă Formația Atlas Show Band, avînd ca solistă vocală pe Viky Ghinescu-Botoroagă. Ovidiu se scrie cu doi t. ● În revista Luceafărul Mariana Brăescu a publicat un articol intitulat: „Cîtă viață, atîta morală“. Așa-i! ● La Sala polivalentă din Capitală a avut loc spectacolul serial „Melodii 84“. Ca să fie vizare bună, pe afișe au fost trecuți Marin Moraru, Mircea Diaconu, Radu Gheorghe și alții care aduc risul. Organizatorii au adus doar beneficii și paguba a trecut la spectatori. De înțeles că respectivii actori nici n-au trecut pe la Polivalentă. Probabil că nici nu șiau. ● Cu ce s-or bărbierii cei care confecționează aparatele de bărbierit (manuale), de vreme ce un aparat nu poate fi folosit de mai multe ori pentru că i se distruge filetul? Probabil că atunci cînd vorbesc despre calitate pun bărbii. ● Am primit un răspuns de la Direcția de Telecomunicații a Municipiului București care ne anunță că telefoanele hotelului Union, primite de la 030 erau bune dar vina aparținea centralei hotelului. O fi, dar de centrală cine se ocupă? Bucătarul, probabil! ● A.R.I.A. ne anunță prin tovarășul director Ioan Butoi că zvonul legat de concertul formației Queen în țara noastră nu are nici o bază reală și nu i se datorează cituși de puțin. În schimb, după Middle of the Road, A.R.I.A. va continua șirul de invitații celebri de peste hotare. ● Două locuri liniștite și civilizate din Cluj-Napoca: hotelul și restaurantul Sport. Al treilea se numește Metropol. ● Zilnic, prin centrul orașului Tirgu Frumos poate fi văzut plimbîndu-se un porc. Pe cine vrea el să office? ● În galeria de artă de la muzeul Brukenthal a putut fi admirată expoziția de pictură a maestrului clujean Ince Fezencz. ● La băcănia de pe str. Brezoianu nr. 29 din Capi-

tală s-au vindut ouă. Foarte bine, numai că la puțin timp vinzătorul a decretat „nu mai avem“, în timp ce la ușa dia dos oamenii casei cărau cu sacosele și cu lăzile (probabil cloceau ceva). Anunțat, inspectoratul comercial a promis că trimite o echipă care n-a mai sosit. Revenind cu un telefon, respectivul inspectorat a anunțat că nu are inspector. Dar ouă? ● Știați că Miercurea Ciuc este centru universitar? Ultima promoție a Facultății de T.C.M. subingineri și-a încheiat cursurile de curînd. ● Filarmonica orădeană a organizat un festival Bach-Haendel. ● Soacra despre ginere: toată ziua citește, nu face nimic, nu aduce un leu în casă, nu vorbește cu noi, de un an de zile în casă asta n-a bătut un cui. Și ginerele, calm, hotărît, a cumpărat două kilo-

● Stimate tovarășe director, în ziua de 22 martie, la ora 14, troleibuzul nr. 7176 de pe linia 85 în stația de la Universitate nu a oprit. Mai mult, a trecut în viteză pe lângă trotuar și a aruncat tot conținutul unei bălți pe călătorii din stație. Dacă aceasta vă folosește la ceva, cu stimă, dr. Marius Scarlet. Pietonilor nu le-a folosit la nimic. Dimpotrivă! ● Colegii noștri de la redacția revistei Tehnium au avut o idee excelentă, realizînd un supliment special destinat construcției și utilizării instalațiilor de biogaz. Suplimentul conține toate datele necesare în vederea realizării pe cont propriu a unei instalații de acest gen. Utilitatea unui asemenea ghid-indreptar este de prim ordin pentru cei interesați. ● În piața agro-alimentară din Orașul Cugir este un mic chioșc la care

„Eh! Portar la un spital..“

Departa de mine gîndul de a subaprecia vreuna din activitățile social-utile existente pe scara ierarhiilor pînă la cea mai puțin calificată. Tot ceea ce este necesar și se realizează cu efort și demnitate merita apreciere și respect...

Și totuși, să fim realiști. Într-un fel vom reacționa aducînd vorba despre un doctor în științe și într-altul despre un portar (nu de fotbal!).

În fond, pentru un om cu 4 clase primare, ca Gheorghe Lobes, din comuna Cumpăna, județul Constanța, fără vreo calificare profesională, funcția de portar la Spitalul județean — funcția socialmente necesară pentru asigurarea ordinii și paizei la o asemenea instituție, era pe măsura capacității sale de muncă. Și, evident, retribuită ca atare, adică mai modest, în comparație, să zicem, cu cea a șefului de serviciu administrativ. Așa este și logic, echitabil, nu?

Ei, bine, fiindcă am ajuns la cuvîntul „echitate“, să ne oprim puțin asupra înțelesului, dar mai ales reversului acestei expresii, de care uzităm în multe ocazii.

Propun, mai întii, un calcul simplu, chiar și aproximativ,

MIHAI GROZAVU ■

Tot felul

grame de cui și le-a bătut în parchet, în mobilă și în pereți și și-a făcut bagajele și a dispărut. Înainte de apariția soacrei mari. ● Știți de ce n-a intrat în funcțiune brutăria de la Remetea Pogonici (județul Caraș-Severin)? Pentru că n-are nici uși și nici ferestre. ● Asociația economică inter-cooperatistă Huțani se află pe primul loc în județul Botoșani la producția de lapte, în timp ce asociația din Ștefănești se află pe ultimul loc, cu numai 72 de litri de lapte, mulși de la o vacă în timpul unei luni. Probabil că la Ștefănești le mulg de coarne. ● Ilie Balaci declară în ziarul Oltul: „Problema accidentării mele nu-i complet rezolvată, aștept să fiu operat la genunchi“. Acum a venit și întinderea musculară. ● Șeful formației de pază de la întreprinderea Vigonia din Birlad își pune subordonații să-i zugrăvească apartamentul și să-l aprovizioneze. Gata! ● Dan Iordăchescu va preda lecții de canto la Opera de stat din Istanbul. Istanbulul se află în Turcia. ● Nicolae Bancă din Strejeștii de Jos, județul Olt, a furat o parte din podul de peste riul Mamu. ● Taximetrul de pe mașina cu nr. 1-B-14218 zicea vineri, 15 martie, că nu mai primește comenzi la ora 16,40 pentru că se retrage la ora 18. Ceas pe lume! ● La sala Polivalentă din Capitală a avut loc un concert de muzică tînără cu Rosu și Negru. Iris și alte formații. Cîteva mii de tineri s-au bucurat de o inițiativă a teatrului Constantin Tănase care adesea se mai ocupă și de șuşanele.

figările Snagov de Timișoara nu se vind decît insoțite de o chiftea. ● De doi ani continuă și tot continuă construirea căminului cultural din satul Raciu, comuna Lucieni, județul Dimbovița. În acest caz verbul continuă are ceva exasperant. ● În blocul 78 de pe strada Furnirului nr. 8, la scara II plouă prin plafon deși de doi ani se tot repară. Terasa clădirii e pe post de strecurătoare. ● Inginera Gabriela Crețeanu din București, str. Aleca Compozitorilor, nr. 11, bl. G 12, ap. 33, sector 6 este, spre exasperarea vecinilor ei, posesoarea a 24 de pisici indigene sau de rasă. Pe holul blocului miroase a creșcărie. ● În 1981 la liceul „Agroindustrial“ din Salonta au fost aduși, prin transfer cu acte în regulă, patru armăsari pur sînge englez, pentru secția de călărie ce funcționa în cadrul asociației sportive. Dar în loc să ajungă la ferma didactică, nobilele animale au fost duse în altă parte și închise într-un grajd gol, după care se spune că au fost făcuți dispăruți. Cineva avea nevoie de cai sau voia ca elevii să nu invete niciodată călărie? ● Supranumit Nea Furgoneta, Florea Măntescu este șeful unei echipe de la centrul 4 al întreprinderii de prestări servicii. De cîtiva ani țărani din satele suburbane ale Capitalei sint cei care au mutat de la domiciliile lor un șfert din bucureșteni. Chiar dacă subsemnatul nu a beneficiat de aceste servicii, cei de la Centrul 4 din strada Buzesti rămîn niște oameni de încredere.

CORNEL NISTORESCU ■

Spectacolele Operei române

● În cadrul Festivalului național „Cîntarea României“, recitalul Voci tinere de luni 15 aprilie, ora 18, este susținut de soprana Daniela Vlădescu de la Teatrul Muzical din Brașov și de basul Cristian Vacs de la Opera Română din Iași.

● Mihaela Agachi va cînta rolul titular în Carmen, în timp ce rolul Michaela îl va interpreta Victoria Bezetti. Don Jose va fi tenorul Gabriel Năstase de la Teatrul Liric din Craiova, iar Escamillo — baritonul Nicolae Urziceanu. La pupitru Carol Litvin în spectacolul de marți 16 aprilie (ora 17).

● Ioan Tugearu a elaborat libretul, regia și coregrafia unui nou balet, Bufonul, în premieră pe scena Operei bucureștene miercuri 17 aprilie (ora 18). Baletul se constituie pe temeiul muzical al unor lucrări de Serghei Prokofiev. În partea a doua a spectacolului — baletul Nunta însingurată, după Federico Garcia Lorca, în coregrafia aceluiași Ioan Tugearu.

● Opera lui Gheorghe Dumitrescu, Orfeu este programată joi 18 aprilie, la ora 18. În rolurile principale Constantin Ene, Elvira Cîrje, Corina Circa

pornind însă de la o cifră exactă: 303 356 lei. Dacă împărțim suma de mai sus la 3 000 lei — retribuția medie lunară a unui om al muncii cu o calificare superioară — va rezulta cifra 101 și ceva, care, la rîndul ei, împărțită la 12, ne va da 8 și ceva, ceea ce înseamnă peste 8 ani de muncă efectivă, de eforturi susținute depuse de un profesionist bun într-o anumită ramură a economiei.

Ceea ce realizează, deci, un om, temeinic pregătit, timp de 8 ani, muncind sîrguincios, corect, echivalează, în calculul de mai sus, cu totalul veniturilor suplimentare pe care fostul portar de la Spitalul județean Constanța nu le poate justifica în fața Comisiei de cercetare de pe lângă judecătoria locală, privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice care nu au fost dobîndite în mod licit.

Și ar fi inutil, dacă nu chiar absurd, să caute alte „explicații“ pentru cei peste 300 000 lei, cînd există una singură: lipsa de scrupule, pe de o parte, care l-a determinat să prefîndă și să primească bani și alte foloase necuvenite de la persoanele care veneau să viziteze bolnavii, toleranța, incurajarea — pe de altă parte — în care ne complăcem mulți dintre noi, în loc să cauterizăm asemenea practici josnice care sfidează echitatea socială.

si Nicolae Urziceanu. Dirijează Carol Litvin.

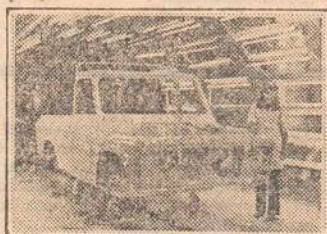
● În matineul pentru elevi, Coppelia — de vineri, 19 aprilie (ora 11) principalii interpreți vor fi: Magdalena Rovinescu-Goia, Ștefan Bănică, Adrian Caracș. La pupitru Carol Litvin.

● Vișeri seara (ora 17), sub bagheta lui Cornel Trănescu, Otello de Giuseppe Verdi. Cîntă Ludovic Spișcă, Cornelia Pop, Vasile Martinou.

● Dirijorul polonez Robert Satanowski asigură conducerea muzicală a operei Tannhäuser de simbată 20 aprilie (ora 17). Vor cînta Pompei Hărășteanu Anatol Covați, Lucian Marinescu, Corneliu Fănațeanu, Dan Zancu, Nicolae Andreescu, Ștefan Teodorescu, Mariana Stoica, Elena Grigorescu.

● În matineul de duminică 21 aprilie (ora 11) se va prezenta pentru copii baletul Prinț și cerșetor de Laurențiu Profeta. Principalii interpreți sint Ioana Bădănoiu, Maria Cumberi, Mihai Babușka, Adrian Gheorghiu, Ștefan Bănică. Dirijează Carol Litvin.

● Duminică seara, la ora 18, opera lui Cimarosa Căsătoria secretă. Sub bagheta lui Carol Litvin, cîntă Marcel Roșca, Cornelia Angelescu, Gerda Radler-Ancă, Adina Iurașcu (debut în Fidalma), Nicolae Constantinescu și Nicolae Bratu.

SERIAL PLĂCĂRA

ARO UN SECOL PE ROȚI

3. Dimensiunea primelor mașini

Prin 1954, azi se lua o măsură, miine se lua alta care putea să contravieze celei de ieri. Nu erau siguri pe nimic. Aproape că obliga conducerea superioară de partid să își mențină hotărîrile. Tot în 1954, au început construcțiile. Mînteanu că au făcut mai multe pentru a face să se mențină investițiile. Pînă atunci, s-au tot cărat utilajele de aici în alte părți. Cel care a stopat deplasarea utilajelor a fost directorul Gheorghe Crosaru.

Primele trei motoare au fost Gaz 67. Nu existau benzi, cărau motorul cu spinarea. Din strungari, Petre Breabăn, Dumitru Chiriță, Ilie Barbu au ajuns tehnologi. Grigore Negoită a ajuns din tinichigiu, tehnolog, unsprezece ani a deținut apoi funcția care presupunea studii de inginerie.

Pentru ei era un secret fabricarea automobilului. În 1957, au prezentat în taină mașina,

conducerii superioare de partid. După aprilie, într-o noapte, mașina s-a deplasat spre București avînd la volan pe Dumitru Amaxilobaiei. În mașină, mai era mecanicul Ion Pop, Victor Naghi, director de atunci și pînă acum doi ani al uzinei, și inginerul Gheorghe Zotta au plecat cu alta mașină. Toți patru au dormit la Săbăreni, într-o moară. Directorul le-a cumpărat seara mincare și vin. Dimineață, s-au întors la km 20. A venit ministrul Gheorghe Bozan, i-a luat și i-a dus aproape de București, într-un loc anume pregătit. Acolo s-a pus problema fabricării mașinii. Toată lumea în afară de ei știa că mașina nu este românească. Mașina însemna pentru oamenii muncii din întreprindere încheierea luptei pentru stabilirea unui produs. Documentația venise în 1954, la Biroul special. Pe cele două caiețe groase scria: „Fabrica de autoturisme și biciclete“. Pe atunci, nu exista în fabrică decît două mașini care alergau toată ziua după aprovizionare. Asigurarea bazei materiale se făcea foarte greu. Nu erau prea multe posibilități de deplasare la furnizor. Ionel Calangiu, șef

ful serviciului de aprovizionare din vremea aceea, umbla patru sau cinci zile pe săptămînă cu mincarea în trăsă. Toate piesele motorului erau executate de muncitorii din uzină, anecele se făceau în țară. Turnătoria, spre exemplu, în 1957, se făcea în două locuri: „Nep-tun“, Cîmpina și „Timpuri Noi“ — București.

În perioadă nu se prea înțelegea ce înseamnă să lucrezi într-o întreprindere pentru o altă întreprindere. Existau, însă, la Cîmpulung, oameni obișnuiți cu greutățile. În 1952—1953, țara fusese la pămînt. Două întreprinderi au fost în atenția Partidului Comunist Român, pentru a salva economia: I.A.R.—Brașov, pentru tractoare, deci pentru agricultură; și I.M.S. Cîmpulung-Muscel pentru a rezolva problema transporturilor. Dar nu trebuia să știe decît ei, românii.

Li se spusese că mașina lor să fie cît o anumită mașină străină. Ei s-au făcut că înțeleg, dar au scos o mașină cu aproximativ 20 de cm mai lungă. În noaptea în care au fost la București, conducerea superioară de partid, înțeleaptă, prudentă, i-a obligat să așeze mașina lângă cea mașină străină. Mașinile au fost măsurate și s-a trasat cu creta locul prin care muncitorii de la Cîmpulung erau obligați să își taie mașinile.

Înainte de a se începe hala motor, în 1956 toamna, a venit conducerea superioară de partid în uzină. S-a discutat problema caroseriilor. Grigore Negoită se pricepea la table. Directorul Naghi i-a spus: „Merg-i, Negoită, la București și găsește oameni“. Pînă la urmă a

mers și directorul, a mers și contabilul Ion Ursea cu geanta plină de bani să le arate oamenilor că îi plătește. Naghi i-a dus la un prieten al lui, un tinichigiu care avea o mașină făcută din ciocan. Grigore Negoită i-a spus acestuia că mașina lui e ca o sobă, dar au luat omul. Au mai luat trei tinichigii. Cînd a început să meargă treaba, Naghi i-a zis lui Grigore Negoită într-o zi: „Tu ai bani la tine, Negoită? Te duci la unul la casierie că n-ai, faci cîinste astora, ieși 1 500 de lei la tine și le dai ce vor“. Grigore Negoită a luat pastră-mă, piine, usturoi și bere. Naghi a venit și el spre sfîrșitul prinzului, a stat la masă, a dat noroc, s-a ridicat și a plecat. Cei rămași s-au mai pom-nit cu încă o cînte care cuprîndea tot ce mincaseră și băuseră pînă atunci. Plătise Naghi.

În 1956, tabla de capotă se aducea din import. Primele mașini se făcuseră numai cu tablă neagră de la Reșița. Oamenii reclamau mereu că nu au tablă. Naghi intra la ei și-i întreba:

— Iar stați?

— N-a intrat vaporul, îi răspundeau. Expresia a rămas și azi.

Tot în 1956, un strungar, unul Petre Florescu, lucra la planete, rupea creditele și dădea vina pe oțel, că adică e românesc și de aceea nu e bun. Într-o zi, Gheorghe Popescu, șeful de atunci i-a vopsit oțelul. Strungarul a venit să-i spună că acum merge.

În 1956, fusese transferat de la I.A.R.—Brașov, tocmai în vederea fabricării automobilului, inginerul Gheorghe Zotta. S-a

pus problema pieselor asimilate, să se facă șasiu și caroserie, primul șasiu a ieșit butucanos. Caroseria trebuia să semene cu a unei mașini străine.

Au făcut-o să semene cu a altei mașini străine din aceeași țară, cu a unei mașini noi perfecționate.

Iată-i pe cei care și-au pus semnătura pe primul automobil: Gheorghe Zotta, Octavian Vaschivici, Gheorghe Olteanu, Cristian Niculescu, partea tehnică, Grigore Negoită, tehnologia. „De atunci colaborarea între ateliere și proiectare era o problemă vitală, cei mai buni muncitori erau și la proiectare. Făceau proiectele după posibilitățile de execuție ale fabricii“. (Gheorghe Ștefănescu, fostul director cu probleme de aprovizionare a întreprinderii, acum pensionar).

În vara lui 1957, trebuia să fie executate 100 de autoturisme. Primele autoturisme au purtat numerele 501 și 502. Au fost date pentru probe și pentru asigurarea bazei materiale a întreprinderii în același timp. 501 are peste 980 000 km parcursi, se află încă în stare de funcționare, în muzeu, lângă butucul pe care Grigore Negoită a bătut prima caroserie.

După ce în noaptea aceea i s-a arătat un undet să taie mașina, ei au respicat un timp dimensiunile. Cînd au intrat în curtea ministerului cu primul lot de zece mașini, ministrul s-a plimbat pe lângă una dintre ele, s-a jucat puțin și a spus: „Roși are, volan are, claxon are“ atunci se cheamă că este mașină“.

TITU DUMITRESCU ■

■ „Mă numesc Constantin Timofte, sint maistru la Intreprinderea mecanică „Nicolina” — Iasi, și mă adresez dumneavoastră pentru a face public un fapt demn de remarcat: in luna februarie, unul dintre cei trei flăcăi ai mei acuză într-o zi dureri mari de cap, apoi cade jos, salvarea îl transportă la Spitalul de neurochirurgie nr. 3; verdictul: trebuie făcută o intervenție pe creier. Vă puteți imagina disperarea mea!... Aflu că operația va fi efectuată de dr. conf. MIHAI RUSU, o somitate în neurochirurgia românească. In ziua de 14 martie fiul meu a fost operat, toată echipa de forjori unde lucra s-a prezentat pentru a dona sînge, operația a durat trei ore și jumătate. O reușită! Cu chiu cu vai am reușit să dau de minunatul om, pentru a-l mulțumi: „Vă rămîn recunoscător toată viața pentru că mi-ați salvat copilul (și am dat să scot din buzunarul de la piept plicul cu „recunoștință”, cum mă învățasera unii); „Tovarășe Timofte, stai cu miinile jos!...Unde lucrați dumneata?”; „La Nicolina!”, aproape că m-am bilbit. „Dacă lucrați la Nicolina, atunci să-mi faci o locomotivă!” (și i-am făcut-o, s-a adunat toată clinica în jurul ei). Repet, nu am cuvinte să-i mulțumesc acestui minunat și integru om, întregii echipe care mi-a supraviețuit copilul ca pe copilul lor!”

■ Primul, din partea Consiliului popular al municipiului Suceava: „Urmare a scrisorii adresate dvs., de către Tina Troacă din municipiul nostru, vă facem cunoscut că, în urma intrizierii nejustificate a tovarășului Mihai Lucaci, deparator televizor la secția reparații a Cooperativei UNIREA-Suceava, în a repara aparatul numitei, a fost sancționat de conducerea unității cu diminuarea retribuției tarifare pe timp de două luni”.

■ Cititorul nostru Costache Mihai din localitatea Dirza, județul Ialomița, aduce la cunoștința forurilor în drept, prin intermediul nostru, că la stația C.F.R. Dirza (de pe ruta București — Ploiești) lipsesc de multă vreme obișnuitele bilete de tren, mulți călători fiind astfel nevoiți să călătorească în mod fraudulos. Pentru exemplificare: numai duminică, 24 martie, în personalul 5 006 au urcat peste 50 de persoane avind asupra lor hirtii scrise de mînă cu „Nu avem bilete”, eliberate grabit la casa de bilete a stației. În plus, atunci cînd sint bilete, ele nu se eliberează decît pe distanța București sau Ploiești, dacă de pildă vrei să mergi din Dirza la Brașov, trebuie să cobori în Ploiești pentru a-ți lua bilet în continuare la alt tren.

Curată anomalie!

■ I.C.L. ALIMENTARA 2 — Halele centrale OBOR: „In legătură cu scrisoarea Georgelei Rogojanu referitoare la unitatea din Calea Moșilor bl. 11: Cele relatate se confirmă în mare parte; pentru faptul că gestionarea nu s-a orientat în aplanarea discuțiilor și rezolvarea unor incidente, Consiliul oamenilor muncii a hotărît sancționarea acesteia cu „avertisment”, urmind ca în timp de o lună să fie schimbată de la unitatea respectivă”.

■ Locatarii imobilului Bloc 6, strada Victoria din Tg. Jiu, zona hotel „GORJUL”, la parterul căruia s-a înființat o rotiserie — denumită „PARC” — sint profund deranjați de zgomotul petrecerilor amenințate de băuturile alcoolice ce se vînd aici din belșug, de gălăgia produsă de stația de amplificare a picupului, de căldura emanată de cuptoarele din cămămidă instalate în pofida dispozițiilor inițiale — în sfîrșit, de tot ceea ce a făcut, ca în locul unui local alimentar modern, curat, civilizat să se trezească cu o circumă ordinară, plină de betivi și scandaluri, care le mai și afumă geamurile cu fumul de la cuptoare, otrăvind astfel aerul cu mirosuri neplăcute (Nicolae Fiera, Tg. Jiu).

■ D.P.M.O.S. — Municipiul București: „In urma scrisorii adresate redacției FLACĂRA de către Aureliu Marin din București, strada Polovraci nr. 24, sectorul 2 — scrisoare trimisă nouă spre com-petență rezolvare — vă comunicăm că, îndeplinind condițiile prevăzute de H.C.M. 454/1957, s-a propus aprobarea unui ajutor bănesc ocazional pe care numitul îl va primi la domiciliu „prin mandat poștal”.

■ O intimplare ce merită respect: între 26 februarie și 15 martie a.c. m-am aflat în stațiunea Cascom din Eforie Nord și, într-una din zile, aflindu-mă eu la masă, scotînd batista din buzunar, mi-a căzut fără să simt și o ungheră cu un lăntșor de argint, acolo, jos, în sala de mese: un obiect mic, dar cu o mare valoare a amintirii pentru mine! Deși neavind nici o speranță în a-l mai găsi, vă imaginați bucuria mea cînd tineretele ospătăriței Ionica Stoian și Sanda Cotae mi-au adus obiectul pe care-l găsiseră și despre care aflaseră că m-am interesat pe ici, pe colo. Prin intermediul acestor rînduri tin să le mulțumesc încă o dată acestor fete, gestului lor care mi-a încălzit sufletul și mi-a risipit necazul posibil pierderii a unei neprețuite amintiri” (Domete Poenaru, comuna M. Eminescu, Cătămărăști-Vale, județul Botoșani).

■ Consiliul popular al sectorului 2 — comitetul executiv: „Ca răspuns la scrisoarea numitului Constantin Iordăchescu, care cere verificarea gestiunii Asociației de locatari din strada Mașina de Pîine nr. 8, vă comunicăm că expertul Ion Gheorghiu, membru împuternicit al comisiei financiare de control, verifică, începînd de la data de 20 martie 1985, toate aspectele sesizate de C.I. Concluziile și măsurile luate în urma elucidării unor chestiuni financiare din perioada Administrato-riului asociației Sabău Aurel, vor fi prezentate și prelucrate cu comitetul asociației”.

■ „In satul Lunca II, comuna Lunca, județul Botoșani, casa noastră părintească împlinește doi ani de cînd stă pustie, de la moartea mamei. Au fost oameni care au vrut să o cumpere, dar cei de la consiliul popular au refuzat să ne dea autorizația, motivînd că vor cumpăra ei casa noastră, pentru a o transforma în grădiniță și dispensar. Am fi fost bucuroși să vedem acest lucru, iată însă că trec lunile, trec anii, casa se pătrănește. Eu sint văduvă, trăiesc din pensia de urmaș, din banii pe care i-aș lua pe jumătatea mea de casă la care am dreptul mi-aș putea lua cite ceva, din păcate demersurile celor de la consiliu pentru întocmirea autorizației de vînzare durează, iată, la nesfîrșit!” — ne scrie Lidia Durneașă din Cîmpulung Moldovenesc, strada Sirenci nr. 1 A, apartamentul 38.

■ Gabriel Năstase din București, președintele Asociației de locatari ai blocului 15 B, din strada St. Popa, nr. 15, ne aduce la cunoștință starea sub orice critică în care se află acest bloc (cuprinzînd locatari ce dețin proprietatea de stat și proprietate personală, în proporții egale), datorită ICVL și, mai ales, constructorului — Antrepriza de construcții-montaj nr. 5 — care nu și-a respectat obligațiile contractuale inițiale. Astfel, din pricina unor greșeli de construcție, te-vile de apă au plesnit, fatada nu este executată „unele pănouri din beton prezentînd spărturi, în subsol există un strat de apă cu adîncimea de peste un metru, liftul se blochează între etaje, citeva apartamente, nefiînd ocupate, au fost devastate etc. Firește că proprietarii apartamentelor personale au fost cei mai păgubiți, aspectul cel mai grav însă ni se pare a fi acela că adresele către ICVL și ACM-5 (nr. 2183/17 iulie 1984; 695/R/12 sept. 1984 și A. 6632/27 aug. 1984) au rămas, toate, fără nici un răspuns!?”

■ Consiliul popular al județului Dolj: „Cererea Anetei Mazilii din Craiova, calea București, blocul b. 2, scara B, apartamentul 11 — de a primi sprijinul coresponsuzător pentru încadrarea sa prin transfer de la Oficiul P.T.T.C. Huși, județul Vaslui, la Direcția județeană P.T.T.C. Dolj, Craiova — a fost rezolvată favorabil, ea fiind încadrată în sensul pe care și l-a dorit, prin transfer, în funcția de telefonistă”.

■ Cititorul Ștefan Popa din Constanța, strada Carpați nr. 11, aflat intimplător în Sinnicolau Mare și alungat de acolo de temperaturile scăzute ale acestei ierni, dorind să-și cumpere bilet de tren de la Agenția de voiaj din strada Republicii nr. 11 (conf. „Mersului trenurilor”), a aflat că această a fost mutată la... gara mare a orașului, adică la o distanță de cîteva kilometri buni față de centru. Ideea acestei mutări i se pare — ca și nouă,

dealtfel! — cel puțin bizară: ce sens are o agenție de voiaj în incinta unei gări, gară de unde oricum se pot procura bilete și încă fără adaus comercial?! S-ar părea — incheie cititorul nostru — că situația agenției de voiaj în incinta gării din Sinnicolau Mare este un fel de unicat în țară!... Posibil, dar chiar și așa fiind, socotim că un astfel de unicat nu folosește nimănui.

■ Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț: „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către Florentina Macovei din Piatra Neamț, strada Dărmănești, blocul 22, apartamentul 168, prin care aceasta solicită încadrarea în muncă, vă informăm: avîndu-se în vedere gradul de calificare, cît și capacitatea fizică a numitei, ea va fi încadrată, începînd cu data de 15 mai 1985, pentru sezonul estival, pe o perioadă determinată, urmînd ca, după încheierea acestui sezon, prin Oficiul forțelor de muncă ale municipiului, situația să i se soluționeze definitiv”.

■ „Mă numesc Eugeniu Corneliu Coca, domiciliu în București, sectorul 2, șoseaua Pantelimon nr. 324, blocul D 1, etajul 5, apartamentul 22. Vă scriu aceste rînduri nu pentru a impresiona, și nu cu amărăciune, ci pe deplin responsabil, încercînd a mă face înțeles de către cei în drept: în anul 1980 am depus cerere pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. În decembrie 1983, fiind operat, s-a constatat că sufer de o boală incurabilă (cancer al sistemului ganglionar-limfatic), care mă obligă să stau mai mult în casă pentru evitarea oricăror forme de stress, oboseală fizică sau intelectuală, motiv pentru care am și fost pensionat. Am doi copii, unul în vîrstă de 6 ani, la grădiniță, iar altul de 1 an, pe care nu l-am mai putut da la creșă, din lipsă de posibilități, și cu care rămîn singur în casă în perioada zilei în care soția este la serviciu. Situația noastră trebuie supravegheată în permanentă, neexistînd altă posibilitate decît prin telefon. În cazul în care trebuie să solicit intervenția medicului, sau a salvării de pildă, nu mă pot deplasa singur la un telefon public. Am revenit asupra cererii mele, în data de 18 decembrie 1984, soției i s-a promis personal, mergînd în audiență, că în citeva săptămîni telefonul va fi instalat. Iată însă că a trecut și luna aprilie, situația rămînd ne-schimbată...”

Nu ne rămîne decît să solicităm și noi celor în drept să dea curs cît mai de grabă acestei cereri de excepție!

■ „Pe strada Dunavăț nr. 14, sectorul 5, sint amplasate două blocuri construite în anul 1981 — blocurile 61 și 61 A — în care locuiesc un număr de 100 familii cu mulți copii: acestia nu au nici un loc de joacă. Vizavi de blocurile sus-menționate, se află un teren de peste 30 de metri pătrați, folosit abuziv de către unii drept loc de parcare sau terenuri pentru zarzavat împrejmuite cu materiale obținute pe căi ilicite. Vă rugăm ca, prin publicarea acestor rînduri, să ne sprijiniți în a obține amenajarea terenului respectiv drept loc de joacă al copiilor, la care au dreptul și care le este atît de necesar” (scrisoarea este semnată de președintele și administratorul Asociației locatarilor blocului 61 A, strada Dunavăț nr. 14 — precum și de părinții a 47 de copii).

■ „Referitor la răspunsul dat de către Consiliul popular al orașului Găești, referitor la o scrisoare anterioară a mea, adresată revistei FLACĂRA și trimisă dumnealor spre competență rezolvare — în care arătăm necazurile pricinuite de vecinul meu Constantin Nicolae —, revin cu aceste rînduri pentru a vă informa că respectivul răspuns ocolește un adevăr, și anume acela că teava de evacuare a apelor reziduale de la caloriferul nou instalat al vecinului continuă să curgă în curtea mea, distrugîndu-mi în continuare toată vegetația. Socotînd așadar acest răspuns

necoresponsuzător, vă rog din nou să mă sprijiniți în rezolvarea situației neplăcute în care mă aflu” (Elena Cristian, strada N. Bălcescu nr. 24, Găești, Dimbovița).

■ Consiliul popular al sectorului 3: „Urmare a scrisorii adresate redacției de către Magdalena Tuță, domiciliată în șoseaua Mihai Bravu nr. 301, vă comunicăm: la verificările efectuate de către organele noastre tehnice și de control, s-a constatat că la etajele 10, 11, 12 și 13 ale blocului situat la adresa mai sus-menționată apa nu are presiune; față de cele constatate, s-a luat legătura cu G.I.G.C. pentru montarea unui hidrofor. În prezent proiectul este întocmit de I.P.B. și a fost înaintat la G.I.G.C., care a programat lucrările pentru trimestrul II al anului 1985: odată cu montarea acestuia, se vor rezolva și celelalte probleme sesizate în scrisoare”.

■ Încă o revenire la o scrisoare adresată revistei noastre: Emil Tătaru din Brașov, strada Gării nr. 10, blocul 3, scara B, apartamentul 31, care ne ceruse sprijin în obținerea sistării unei poprii aplicate pensiei sale (sesizare pe care noi am trimis-o consiliului popular al municipiului Brașov), primește din partea forului respectiv răspunsul nr. 95207/1985, în care, printre altele, scrie și că „poprirea pe pensie s-a sistat”. E.T. ne scrie însă: „toate bune și frumoase, dar numai pe hirtie, căci problema principală, adică sistarea poprii pensiei, nu s-a făcut nici pînă astăzi 20 03 85, ba chiar, culmea, un răspuns identic am mai primit și în decembrie 1984!”

■ Consiliul popular al județului Neamț: „Restituindu-vă scrisoarea adresată redacției de către Rodica Ilac-Bernhardt și trimisă nouă spre rezolvare, vă comunicăm: Cele reclamate se confirmă în sensul că apartamentul 29 al blocului 60 (A 12) din cartierul Dărmănești-Nord, Piatra Neamț, prezintă infiltrații de apă la terasa, care au degradat și unele finisaje interioare, precum gletul de ipsos și zugrăvelile. În vederea remedierii defectu-nilor, solicitate de R.I.-B., Intreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Neamț va executa, pînă la data de 15. V. 1985, lucrările de reparare a hidroizolației la terasa blocului; de asemenea, tot pînă la această dată vor fi refăcute și finisajele interioare degradate din apartamentul respectiv”.

■ In numele locatarilor din Asociația de locatari de pe strada Uioara nr. 14, bloc 33, sector 4, ni se adresează Aneta Roman, administrator imobil, aducîndu-ne la cunoștință o situație paradoxală, putînd fi chiar comică, dacă n-ar... costa buzunarul oamenilor: în august anul trecut, la scara B — una dintre cele două ale imobilului — s-a defectat contoarul de gaze; fiind anunțată, Intreprinderea de exploatare a gazelor București — neavînd contoare — a stabilit ca aici să se facă plata prin pașal, lăsînd oamenii în așteptarea facturilor. Surpriza: în octombrie, la scara A, suma de plată a fost de 597 lei, iar la scara B — 1 392! Au urmat lunile de iarnă firește cu consum de virf și, deși numărul apartamentelor, la cele două scări, este egal, diferențele s-au făcut simțite și mai și: decembrie scara A — 2 142 lei (scara B: 5 992 lei); ianuarie scara A — 2 832 lei (scara B: 6 477 lei!). Prin urmare, numai în decembrie-ianuarie, scara A a plătit cu 7 645 lei mai mult decît scara B, suma reprezentînd consumul ambelor scări pe cel puțin trei luni de vară...! Este evident că ceva nu e în regulă, și ar fi de dorit ca instituția în drept să curme cît mai degrabă această neplăcută situație...

■ Consiliul popular al sectorului 3: „Urmare a scrisorii adresate revistei FLACĂRA de

către Steluța Popa din București, strada Reconstrucției nr. 2, blocul 26, apartamentul 93, prin care aceasta sesiza că i se produc infiltrații în locuință, vă comunicăm că ICRAL „Vitan”, prin Sectorul de gospodărie locativă nr. 6, a executat lucrarea necesară în cursul lunii martie, înlăturînd sursa de infiltrații”.

■ Consiliul popular al municipiului Constanța: „In urma scrisorii adresate redacției de către Elena Luban din Constanța, strada Retezat nr. 2, vă comunicăm: Sesizările privind neglijențele întreprinderii de gospodărie comunală Constanța în ridicarea reziduurilor menajere sint reale; s-a dispus acestei întreprinderi să execute operațiunea cu utilaje de gabarit mai redus, pentru a putea face manevre și pe strada infundată, respectînd astfel graficul de colectare a reziduurilor respective”.

■ Din partea Inspectoratului General al Miliciei — Direcția evidenței populației: „In legătură cu scrisoarea cetățeanului Ioan Decu, prin care acesta solicită acordarea unei vize de reședință nepoatei sale Rodica-Ioana Negoescu și care sesizează unele aspecte ce interesează activitatea miliciei, vă comunicăm următoarele: Au fost luate măsuri pentru acordarea unei vize de reședință cetățenei R.-I.N. în București, bulevardul Iosip Broz Tito nr. 57 A, blocul Y 2-B, apartamentul 110, precum și pentru rezolvarea celorlalte aspecte semnalate în scrisoare”.

Pagină realizată de HORIA PATRASCU

Poșta redacției

Lina Cojocaru — Galați și Maria Sfisehi — București: Indemnizația de 1 000 lei, ce se cuvine mamelor începînd de la a treia naștere, se încasează de la locul de domiciliu stabil al mamei, indiferent de locul de naștere al copilului ■ Victor Gavrilă — București: Numai prin examen de specialitate se poate preciza natura punctelor negre aparute la ochi, iar controlul la policlinică trebuie respectat, fiind necesar în prescrierea tratamentului ■ Constantin Scurtu — Craiova: In raport cu cei 18 ani vechime în muncă și retribuția medie tarifară, pensia dv. pentru invaliditate gr. II, cauzată de boală obișnuită, pe care o primiți în prezent a fost legal stabilită ■ Rodica Mihalea — Beiuș: Vă adresăm ziarului România liberă, pagina de publicitate ■ Maria Fieraru — București: Pentru precizarea sporului primit ca șef de brigadă sau șef de echipă, adresați-vă întreprinderii unde ați lucrat, în vederea emiterii unei noi adeverințe de retribuție pe care o depuneți la oficiul de pensii al sectorului ■ Elena Cojan — Galați: La notariatul de stat local primiți toate îndrumările privind întocmirea și autentificarea unui testament ■ Ana Mihai — Nucet (Dimbovița): Nu vă încadrați în prevederile legale, în sensul că numai copiii urmași care înainte de a implini vîrsta de 16 ani au devenit invalizi de gr. I sau II primesc, după încetarea plății pensiei de urmaș, pe toată perioada invalidității, un ajutor lunar ■ Marinel Stanciu — Petroșani: Referitor la admiterea în învățămîntul superior din anul 1985, găsiți în revista Forum nr. 2 a.c. ceea ce vă interesează ■ Marin Negoiescu — Cotmeana (Argeș): După aproape 20 de ani de la emiterea deciziei de pensionare, cererea dv. de recalculare a pensiei nu are teme legal. ■ Dumitru Ene — Ploiești: Amănunte privind construirea și vînzarea locuințelor aflați adresîndu-vă direct la OJCVL din localitate ■ Teodor Gorea — Tg. Mures: Chiria nu se fixează în raport cu anii de căsnicie, ci de spațiul ocupat și venitul mediu pe membru de familie ■ Petru Sava — Caransebeș: Nu puteți cere pensionarea intrucît nu aveți o vechime în muncă de 30 de ani.

MARGA NEDELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Două zile de hoinăreală prin Moscova mi-au fost de mare folos pentru a cunoaște câte ceva din preocupările și realizările poporului sovietic, din viața cotidiană a orașului. Un tur, din goana mașinii, prin satul olimpic făcut să mă familiarizez și mai bine cu jocurile olimpice ce au avut loc în Uniunea Sovietică, cu sportivi de mare valoare care s-au întrecut pe ei înșiși pe marile stadioane, unele special amenajate. La Borodino, pe care l-am vizitat de mai multe ori, am văzut încă o dată o pagină de vitejie a armatei ruse împotriva cuceritorilor francezi. De fiecare dată când mă aflu în acest important lăcaș, monument istoric, mă încerc să tristesc și încă nu găsesc răspuns la unele întrebări. De ce a trebuit să moară în acel crinon război peste 200 000 de oameni, adică jumătate din armatele care s-au confruntat în acea localitate istorică? Cînd se va pune capăt războaielor de cucerire, de ambiție, de dominație? Cînd se va așterne liniștea pentru totdeauna pe planeta noastră? Și multe altele.

Dar într-o așa mare metropolă cum e Moscova unde la tot pasul înțelegi istorie și vitejie, bogății și înfăptuiri, timpul trece neobservat și îți dai seama că nu ai văzut decât o mică parte din ceea ce îți propui în două zile. Și m-am trezit iar în drum spre aeroport urmînd să zbor cu Aeroflotul spre Siberia, ținta călătoriei mele. Cu aceasta se împlinea un vis, o dorință încă din copilărie de cînd am văzut primele filme și am citit primele pagini despre taigaua siberiană.

Eram nerăbdător să ajung cît mai repede acolo, în Siberia. De la București la Moscova cu Aeroflotul și pînă la aeroport spre Siberia programul s-a desfășurat ca după cel mai bun ceas electronic, pe minute și secunde.

Distanța de 3190 kilometri de la Moscova la Novosibirsk am parcurs-o deasupra pufului de vată care era cînd liniștit, cînd involburat de credea că este împins de o mare putere într-o prăpastie fără fund. Pe aeroportul din Novosibirsk, marea metropolă siberiană, cel mai important centru industrial, științific și cultural, unde eram în tranzit, am poposit pentru un timp relativ scurt ca în orice tranzit de escală tehnică. Așteptam nerăbdător să aud anunțul de imbarcare pe avion. Dar la un moment dat s-a anunțat că din motive încă necunoscute avionul cu care urma să plecăm nu a sosit, deci practic nu aveam cu ce pleca. S-a mai comunicat că vom fi înștiințați la timp pentru plecare, așa că puteam sta liniștiți: Siberia ne așteaptă cu multă răbdare așa cum a așteptat milenii de-a rîndul sosirea omului pentru a o trezi la viață.

Am trecut liniștit, mult mai liniștit ca înainte cu cîteva minute prin fața chioșcurilor cu reviste, figuri, artizanat și altele și m-am oprit oecă la bufet unde se găseau din abundență sandwichuri cu șuncă, friptură, icre negre și de Mancuria, bere și alte bunătăți și apoi m-am așezat pe o canapea în fața unui televizor. Din cînd în cînd Ghenade, colegul meu de la Agenția de presă Novosti, mergea și se mai interesa despre plecarea noastră. Cînd venea se așeza pe canapea.

— Să stăm liniștiți, nu se știe încă nimic.

Direcția noastră de călătorie era capitala Republicii Autonome Iakuția, un oraș vechi de peste 350 de ani de pe malurile fluviului Lena, cu nume de fecioară, un oraș situat la Polul Nord.

Pînă la urmă ne-a suris soarta fiindcă după vreo cinci ore am fost anunțați că ne imbarcăm pe aeronavă. Alții așteptau cîte o zi sau noapte întreagă, era în funcție de direcție și de starea vremii de acolo. Cu natura nu e de glumit, cei care au încercat să o neglijeze în întinderile siberiene au avut de suferit consecințe grave, unii plînd chiar cu viața.

Am ajuns în orașul Iakuția în amurg de seară cînd noaptea se pitula alene în dosul dealurilor și al pomilor.

Nu mai ce am ajuns și Victor Juravtov, șeful Agenției Novosti din republică, ne-a și făcut o surpriză plăcută. Ne-a invitat să facem o plimbare cu vaporasul pe fluviul Lena. A mai precizat că să ne grăbim pînă nu apune încă soarele. Razele soarelui se scaldau alene în valurile apei formînd curcubeie multicolore.

Capitanul vasului, Iliia Arhipenco, un om ajuns la treizeci

de ani, ne-a introdus repede în atmosfera locală. El parcurge pe Lena o distanță de 600 kilometri cu un vaporas de pasageri. E singurul mijloc de transport mai avantajos fiindcă nu există cale ferată în această localitate. Navigația începe în primele zile ale lunii mai pînă la finele lunii septembrie în restul timpului apa e înghețată pînă la adîncimea de 2-3 metri și se circula pe gheață. Fluviul izvorăște din apropierea Lacului Baikal și parcurge 4400 kilometri și apoi se pierde în Oceanul Înghețat de Nord. Are adîncimea de pînă la 18 m și o lățime de 10000 m ceea ce constituie o mană cerească pentru economia republicii în condițiile de aici cînd drumurile sînt greu accesibile în unele direcții, pe fluviu se transportă peste 80 la sută din materiale, materii prime și alte produse necesare economiei și populației. Cu această plimbare pe Lena am intrat în atmosfera siberiană. Întînderi cît cuprinzi cu vederea cu păduri, riuri și lacuri.

Dar pentru a reda o imagine mai concludentă amintesc cîteva cifre. Republica are o suprafață de 3,1 milioane de kilometri pătrați și este a șaptea parte din teritoriul Uniunii Sovietice. Este cît șapte Franțe la un loc și are o populație de numai 900 000 de oameni. Temperatura atinge minus 64 și plus 38 de grade ceea ce creează mari dificultăți muncitorilor și specialiștilor în procesul de producție. Din vară se trece direct în iarnă și viceversa, deci este o țară fără primăvară și toamnă. Teritoriul republicii e brăzdat de șapte mii de riuri

acum a ajuns la aproape 200 000. S-a trecut la construcția de locuințe din cărămidă, oțel și beton după ultima tehnică, rezistente, durabile și arhitectonica adecvată specifică locului.

Dar s-a dovedit în scurt timp că aici nu vrea natura să fie la fel ca în toată lumea. Noile construcții de locuințe cu pînă la șapte-opt nivele după un timp destul de scurt au început să se scufunde în pămînt și să se crape ca un pepene galben supracopt sau să se dezghioace ca floarea de nufăr în mîngierele razelor de soare imbiatoare. S-a dat semnalul de alarmă și specialiștii, oameni de știință au sosit la fața locului. Cauzele s-au stabilit repede. Din cauza căldurii din interiorul locuințelor pămîntul se dezgheață treptat și construcțiile se dărîmă ca un castel de nisip. Au început căutările de noi soluții care să se adapteze condițiilor existente de îngheț veșnic. Unii, mai fanteziști, au propus și chiar au experimentat la scară mică, ca să se construiască orașe sub cupolă de sticlă și oțel, dar problema dezghețului din interior nu se rezolvă mai mult, cantitatea mare ce cade în timpul iernii se transformă în calup de gheață și cupola oricît ar fi de rezistentă se prăbușește.

Oamenii de știință specialiști nu s-au lăsat înduplecați, au lucrat zi și noapte și au găsit soluții adecvate care să învingă capriciile naturii. Au construit blocuri de locuințe, obiective social-culturale și chiar obiective industriale pe piloni de beton lăsînd un culoar de aerisire între construcție și pămînt. Tot suspendate de sol cu

se repetau continuu în schimburi de zi și noapte.

Lucrările de decopertare au demarat în 1976 iar în 1979 s-a început încărcatul cărbunelui în basculante. În primul an s-au extras 2,5 milioane tone cărbune, în 1982 s-a stabilit un plan de 3 900 000 tone și s-a realizat 5 milioane de tone. În anul 1985 se va ajunge la 13 milioane tone, atît este planificat, din care 4 milioane t sînt pentru termocentrale iar restul pentru cocsificat. Șantierul carierei se întinde pe o suprafață de 24 kilometri pătrați și cărbunele e scos la suprafață prin decopertare pînă la o adîncime de peste 300 de metri.

Am rămas puțin nedumerit față de această adîncime și am întrebât gazelde dacă e o carieră rentabilă?

Și răspunsul a fost prompt. Grosimea stratului de cărbune, de mare valoare economică, este între 24 și 80 metri iar după măsurătorile făcute există în bazin circa 400 milioane tone de cărbune. Dar aceasta nu e singura carieră de cărbune. În Iakuția de nord s-a estimat circa 40 de miliarde de tone de cărbune. Și cărbunele nu e singura bogăție a republicii. Există minereu de fier, diamante, pietre prețioase, gaze naturale ceea ce asigură o bază materială pentru dezvoltarea industriei care e în plin avînt.

Aceste bogății dau un puternic impuls dezvoltării orașului. Secretarul al doilea de la comitetul orașenesc de partid, Piotr Semionovici Fedorov, unde muncește un colectiv de entuziaști, ne-a vorbit cu multă pasiune despre înfăptuirile de

țării. Totul va fi construit suspendat pe piloni de beton, și se va putea numi un oraș de basme în plină taiga suspendat deasupra gheții.

În jurul orașului se vor organiza sovhozuri care vor crește animale, vor cultiva legume și alte plante agricole, va fi înconjurat de o frumoasă și bogată grădină.

Dezvoltarea rapidă în pași de uriaș a orașelor și a întregii republici Iakuția e dată de comorile pămîntului dinăuntru și de deasupra. Și fiecare bogăție scoasă la suprafață cit și cele de la suprafață, apă și pădurea au istorii proprii, unele triste, altele vesele, sau hazlii, devenite legendare. Toate au însă valori inestimabile pentru dezvoltarea vieții pe pămînt. Dar pentru a fi puse în valoare sînt necesare eforturi mari, unele supraomenești.

Se spune că primul diamant descoperit pe meleagurile Rusiei a fost găsit prin Munții Ural prin anul 1829. Ulterior au fost descoperite în Ural mai multe zone aluvionare ce conțineau diamante. Prin anii 30 ai secolului nostru un tinăr pe nume Sobolev — în prezent academișian — a declarat urmîndu-i pe specialiști, că în subsolul siberian se găsesc și diamante, atît de căutate de exploratori. El și-a întemeiat argumentul pe faptul că platforma siberiană are asemănări identice cu platforma Africii de sud unde se găsiseră, cele mai mari zăcăminte de diamante din lume.

Timp de decenii geologii au colindat taigaua în lung și lat și au scormonit pămîntul, munții și mlaștinile, dar prețioasa piatră nu se lasă deloc înduplecată, se ascunde parcă tot mai adînc în ungherele pămîntului, fiecare căutător din miile de geologi își puneau întrebarea cine va fi fericitul descoperitor al zăcămintelor de diamante.

Diamantele din Iakuția au fost descoperite din imprudența unei șirete de vulpe, care a dovedit că oricît e ea de viclană tot poate fi pălăit.

Nimeni nu știe precis cît timp a dormit vulpea pe comorile de diamante, și poate că mai dormea mult și bine, pînă la adînci bătrîneți dacă nu era intr-atît de lacomă să-și împodobească intrarea în ogrădă cu diamante.

Geologul Iuri Habardin care conducea o expediție, triduse vreme îndelungată prin taiga săpînd pămîntul. În acea zi la apus de soare a luat pușca și hoinărea prin păduri în timp ce colegii lui stăteau în jurul focului. A văzut o vulpe ieșind dintr-o vizuină, a urmărit-o un timp apoi s-a lăsat păgubaș și s-a hotărît să o aștepte la întoarcere, după plimbarea ei nocturnă și după ce poate mai însăfăca și ea ceva pradă de prin păduri. La un moment dat a observat ceva strălucitor la marginea vizuinii. A rămas un timp consternat apoi a luat pietrele prețioase în pumn și a strigat: am reușit, am descoperit, am găsit. Vulpea a rămas cea mai păgubită, i s-au luat diamantele, i s-a dărîmat și casa. Acolo s-a pus temelia carierei de diamante.

Dar comorile cele mai de preț sînt oamenii veniți din întreaga Uniune Sovietică de la depărtări de mii și mii de kilometri care lucrează fără preget alături de localnici pentru a scoate la suprafață bogățiile Siberiei și de a le pune în valoare pentru binele și în interesul întregului popor sovietic.

Poate că nicăieri mai bine decît într-un muzeu nu se poate avea o imagine mai completă, mai sugestivă despre locuri, evenimente și fenomene petrecute cîndva. La muzeul din Nerungri obiectele, documentele, cuvintele, imaginile, cifrele expuse reconstituie împreună modul de a fi și de a trăi al oamenilor în diferite perioade, momente de muncă și lupta unei colectivități umane în drumul ce îl parcurge spre noi trepte de înflorire materială și spirituală, de progres și civilizație. Documentele, materialele muzeului din Nerungri strînses cu grijă și migală sînt valori de mare însemnătate pentru generația actuală și cele viitoare. Ele redau bogăția pămîntului și măreția omului în luptă cu viclenia naturii, din acest colț al pămîntului, pentru a o imblîzi și stăpîni.

FLOREA CEAUȘESCU

Din volumul „Magistrala Baikal-Amur” în curs de publicare la Editura Sport-Turism

Iakuția și comorile ei

și tot atîtea lacuri. Dar numărul lacurilor crește încontinuu. Dacă s-a luat un strat de pămînt apare apa, se dezgheață pămîntul și se formează un lac. Fiindcă trebuie amintit că aici pămîntul e veșnic înghețat pînă la o adîncime de cincisprezece metri cu o temperatură constantă atît iarna cît și vara de minus 3-4 grade C.

În anii socialismului orașul Iakuția, capitala republicii, cit și celelalte localități au cunoscut transformări importante în toate domeniile de activitate, dar mai ales în valorificarea bogățiilor ce se găsesc în adîncul pămîntului, cum sînt gaze, petrol, cărbune, diamante și altele. Punerea în valoare a acestor bogății inestimabile a dus și duce, așa cum e și firesc, la dezvoltarea urbanistică și creșterea populației care la chemarea partidului și comsomolului vin din întreaga Uniune Sovietică să pună în valoare bogățiile naturale și să dea viață acestor plaiuri care milenii de-a rîndul au fost pustii și sălbatice.

Vicleniile naturii pun obstacole în calea oamenilor, unele încă netălmăcite. În încleștarea gerului năprasnic aerul devine scinteitor, de parcă din cer coboară miliarde de ace de argint strălucitor. Fumul ce iese din coșuri se înalță drept și creează impresia că pe el se sprijină bolta albastră a cerului și atît de rece mai ales în nopțile senine de iarnă.

Nu mai la minus 50 de grade C o ceață deasă acoperă șatele, orașele, taigaua — nu se mai vede la doi pași — îți dai cu degetele în ochi. Nici vara nu sînt condiții mai puțin vitrege. Dogoarea soarelui vine ca dintr-un cupitor bine încins și frunzele arborilor, plantele încep să pălească și treptat se usucă ca într-un deșert.

Vara în taiga, mai ales în bălți și pe malurile riurilor se formează nori mișcători de musculițe și țînțari care te invadează prin gură, nas, ochi și fără apărătoare sau unsoiri speciale nu poți rezista sau, mai ales, nu poți desfășura vreo activitate.

Problema grele de tălmăcit au întîmpinat constructorii orașului Iakuția. Din cele mai vechi vremuri casele de locuit au fost construite din lemn de care Siberia nu duce lipsă. Dar acestea nu puteau fi mai mari de un etaj. Or, în ritmul de dezvoltare al orașului, cu aceste case nu se mai putea face față. Dacă în 1917, existau doar 7000 de locuitori

piloni de beton sînt construite conductele de apă, canalizare, termoficare și altele. În felul acesta și vara cînd e căldură toridă se asigură o aerisire bună și răcoare în locuințe. În felul acesta se construiesc acum toate orașele din ținutul nordic cu îngheț veșnic. Deci se poate spune că sînt orașe suspendate, pe pernă de aer dar susținute cu stilpi de beton.

Am admirat mult hărnicia, tenacitatea și pasiunea oamenilor de știință, ale constructorilor și specialiștilor urîndu-le multe, multe succese în cucerirea sălbaticei taigale și tundre, și am pornit în direcția nordului spre micul B.A.M. la o distanță de circa 700 kilometri de orașul Iakuția. Din avion pe deasupra taigalei pe o zi de toamnă însoțită cu cer de un albastru sticloș iar jos pămîntul era presărat cu nori albi pufoși printre care se vedeau din cînd în cînd plaiuri cu iarba îngălbenită, brazi și cedri cu podoabe verzi, era o zi din basme, fermecătoare.

Dar cred că e bine să precizez puțin noțiunea de B.A.M. care consider că e mai puțin cunoscută în lume fiind nou apărută pe harta economică a Siberiei.

O măreață și importantă realizare a Uniunii Sovietice în Siberia este construirea magistralei feroviare Baikal-Amur pe o distanță de 3200 kilometri unde s-a investit o mare cantitate de materiale, inteligență, muncă și bani. Această magistrală feroviară trece la o distanță de 425 kilometri de orașul Nerungri din raionul cu același nume unde s-a descoperit recent un mare zăcămint de cărbune cocsificabil. Odată cu începerea lucrărilor la carieră a început și construcția unei căi ferate pe distanța amintită (425 kilometri) adică o ramificație a B.A.M.-ului și i se spune Micul B.A.M. Adică un fiu al marelui B.A.M. Această lucrare va fi gata în 1985 odată cu exploatarea în plin a carierei carbonifere de la Nerungri, în zona pămîntului înghețat.

În carieră deși iarna începuse să intre în drepturile ei, o zi friguroasă cu ceață și multă umezeală ce se îmbiba în veșminte, munca era în toi. Excavatoare, macarale, camioane, bascule gigant pînă la 100-120 de tone fiecare încărcau, alergau, descărcau pămînt și cărbune fiindcă se lucra concomitent și la decopertat și la exploatat, și apoi operațiile

pînă acum și mai ales despre frumoasele perspective ale localității.

Orașul e situat la o altitudine de 1000 m. Este un oraș tinăr, abia a implinit 10 ani de existență. Înainte de 1963 centrul civic era în localitatea Culman dar treptat a pierdut din potențial neavînd în apropiere surse pentru dezvoltarea unei industrii sau a altor sectoare de producție. Prin 1975 orașul avea 900 de locuitori și un mic bazin carbonifer. Tot din acel an s-a stabilit organizarea orașului Nerungri și au venit în ajutor atît pentru construirea orașului dar mai ales pentru scoaterea bogățiilor din măruntăiele pămîntului la lumina soarelui și puse în slujba patriei, oameni din toată țara.

Orașul din taiga s-a organizat pe 92 000 kilometri pătrați și la temelia dezvoltării lui stau cele 40 miliarde de tone de cărbune existent în localitate, însemnate cantități de minereuri de fier, de aur, zăcăminte de pietre prețioase, de diamante și altele. Pentru punerea în valoare a acestor bogății este nevoie, pe lângă scoaterea la suprafață, o diversificată industrie de prelucrare și innoabilare. Va fi cel mai frumos oraș din taigaua siberiană.

A și început construirea unor importante și mărețe obiective industriale. S-a început construcția unei termocentrale al cărei prim agregat a început să funcționeze încă din 1983. Se va construi un complex energetic. S-a început construcția unei fabrici de case pe mai multe nivele. A început în 1977 și va dura opt ani construcția fabricii de cocs care va produce la întreaga capacitate 9,5 milioane tone cocs pe an, fiind cea mai mare din țară pînă acum. Se fac pregătiri temeinice pentru zidirea unui combinat siderurgic care va fi al patrulea ca mărime din țară după Donbass, Ural și Kuzbass. Orașul va ajunge în viitor la 300 000 de locuitori cu străzi și bulevarde mari.

În oraș vor funcționa școli medii pentru 12 000 de elevi, o școală tehnică medie care va începe cu 482 elevi și va ajunge la 720. Se va înființa o secție a facultății de construcții și în final un institut politehnic și multe alte lăcașuri culturale-sociale. Se va construi un aeroport ce va avea legătură directă cu Moscova și un stadion complet acoperit. Deci se va apropia și mai mult de capitala

Calea negocierilor

Problemele litigioase dintre state au generat adesea, de-a lungul vremurilor, conflicte armate, care s-au soldat cu pierderea unui mare număr de vieți omenești și cu imense pagube materiale. Așa, de pildă, ultima conflagrație mondială a făcut în rîndurile populației globului nu mai puțin de 50 de milioane de victime. Se înțelege de la sine că, zguduită de ororile războiului terminat în 1945, omenirea a depus eforturi stăruitoare ca să preîntîmpine un nou măcel la scară planetară. Și a reușit. Locuitorii Terrei au trăit 40 de ani de pace.

Da, însă această perioadă poate fi numită de pace numai dacă avem în vedere inexistența unui al treilea război mondial. Altfel, ciocnirile armate „locale” au făcut ca în ultimele patru decenii să piară un număr de oameni egal cu aproape jumătate din cifra, menționată anterior, a victimelor ultimei înclăștări mondiale. Se moare deci pe cîmpul de bătălie și în timp de pace.

Iată de ce în zilele noastre a căpătat cu tot mai mare forță conținutul exclusiv din viața popoarelor nu numai a războaielor mondiale, ci a oricăror conflicte armate, aducătoare, inevitabil, de moarte. Este arhisuficient, pe umeri populației globului, un ansamblu de poveri care cuprinde cheltuielile militare, urmările crizei economice, explozia demografică din unele zone, asigurarea locurilor de muncă, subdezvoltarea, foametea, penuria de energie, poluarea, bolile de inimă și cancerul, stresul ș.a., pentru ca să mai fie loc și

Expediția britanică din 1953 urma să-1 aibă la cîrmă pe Eric Shipton care de altfel, condusese, după cum am văzut, atât recunoașterea din 1951, cât și expediția de antrenament din 1952. Considerente de ultimă oră au făcut însă ca la șefia expediției să fie numit colonelul John Hunt. Inițial, înlocuirea a surprins, stîrnind dezaprobare printre alpinistii de frunte. „Everestul fără Shipton era aproape de neconceput” — își amintește unul dintre ei. Dar destul de repede John Hunt s-a dovedit un foarte bun organizator. El era un alpinist încercat și un cunosător al Himalayei; în plus, vorbea curent limbile bengali și urdu.

După o selecție severă, pe criterii, printre altele, de vîrstă (între 25 și 40 de ani), experiență, capacitate de efort, caracter, echipa lui Hunt a căpătat următoarea configurație: Edmond Hillary, Tom Bourdillon, dr. R. C. Evans, Alfred Gregory, George Lowe (toți participanți la expediția pregătitoare din 1952 de pe Cho Oyu), dr. Michael Ward (participat la recunoașterea din 1951), Charles Wylie, Willfried Noyce (alpinisti cu experiență himalayană), Michael Westmacott și George Band (tineri afirmați în activitatea din Alpi). Acestora li s-au adăugat Tensing Norke, angajat ca șiridar al șerpașilor, dar considerat de la bun început ca făcînd parte din grupul alpinistilor, care număra astfel 12 persoane (considerîndu-1 și pe John Hunt). Expediția a fost completată cu medicul fiziolog Griffiths Pugh și cu cineastul Tom Stobart.

E de la sine înțeles că expediția a fost organizată cu cea mai mare seriozitate, utilizîndu-se, în acest scop, atât lunga experiență a expedițiilor anterioare, cât și noutățile furnizate de progresul tehnicii, care permitea acum realizarea unor echipamente perfecționate și a unor materiale ajutătoare eficiente. Utilizarea oxigenului a fost avută în vedere fără ezitare, renunțîndu-se la orice scrupul în privința acestora.

Marsul de apropiere a început la 10 martie, cînd alpinistii și caravana portetierilor, care transportau 7,5 tone de bagaje, au părăsit capitala nepaleză, și a durat 17 zile. După o perioadă de aclimatizare a participanților, s-au succedat peripețiile obligatorii: trecerea temutei cascade a ghetarului Khumbu, trecerea peste marea crevasă din prașul Circului Vestic, instalarea primelor 5 tabere. Totul a fost dus la bun sfîrșit într-un timp

relativ scurt, grație faptului că, avertizați de experiența elvețienilor, englezii aduseseră cu ei o importantă cantitate de pitoane de gheață, scări suple de electron, scări rigide de aluminiu, formate din mai multe elemente, și grinzi de lemn.

Planul asaltului, comunicat la 7 mai alpinistilor de către șeful expediției, cuprindea: instalarea taberelor 6 și 7 pe versantul muntelui Lhotse, instalarea unei tabere bine aprovizionate (tabăra 3) pe Șaua Sudică, așezarea unei tabere de mare altitudine (8 500 de metri) pe creasta sudică a Everestului (tabăra 9) și, în sfîrșit, lansarea a două asalturi consecutive de către echipe ce urmau să folosească cele două tipuri de

cea mai mare înălțime atînsă în lunga istorie a luptei omului pentru cucerirea gigantilor de pe Terra! Ce vor face mai departe? Se găseau doar la mai puțin de 100 de metri diferență de nivel de culmea Everestului! Privind însă creasta pe care trebuiau să urce, în ipoteza că ar fi vrut să-și continue drumul, și-au dat seama că tentativa de cucerire n-ar avea sorti de izbîndă. Rezerva de oxigen le-ar fi ajuns cel mult pentru a se înnoia exact pînă la locul unde se aflau acum, pe Piscul Sudic. Dar mai aveau apoi de coborît 900 de metri diferență de nivel! Fără oxigen, n-ar fi avut nici o șansă să se poată înnoia la taberele de jos. Tragedia echipei Mallory-Irvine le-a revenit brusc în memorie. Au hotărît să se întoarcă. Drumul teribil de la înapoiere a fost un calvar cumplit. Iată cum descrie Edmond Hillary sosirea lui Evans și Bourdillon la tabăra din Șaua Sudică: „Apariția lor îți inspiră de-a dreptul groază! Înbrăcați în haine voluminoase, cu aparate grele de oxigen în spate și cu măști pe față, arătau a ființe dintr-o altă lume. Coborau tăcuți spre noi, făcînd mecanic

cițiva pași țepeni, și se opreau, pentru ca apoi să facă iar cițiva pași și iar să se oprească. Se vedea că erau complet epuizați. Cu un nod în gît, urcai pînă la ei; ne așteptau tăcuți, cu umerii girboviți. Erau într-o carapace de gheață din creștet și pînă în tălpi. Gheață pe haine, gheață pe aparatele de oxigen, gheață pe corzi, pe păr, pe bărbi și pe sprincene. Se vedea că avuseseră de luptat cu o viforniță îngrozitoare!”

Așa s-a încheiat primul asalt al expediției din 1953. El n-a fost considerat un eșec. Parțial, această încercare și-a atins scopul: fusese văzută de aproape creasta sudică, adică porțiunea pe care trebuiau să meargă alpinistii pentru urcarea ultimilor 100 de metri diferență de nivel pînă în virful Everestului, și se ajunsese la concluzia că această creastă este deosebit de dificilă, dar nu inaccesibilă; se obținuse de către echipa Evans — Bourdillon o performanță extraordinară, demnă de toată admirația — realizarea într-o singură zi, în partea superioară a Everestului, a unei escalade cu o diferență de nivel de aproape 900 de metri! Toate acestea erau, firește, deosebit de îmbucurătoare, dar virful cel mai înalt din lume rămăsese tot necucerit. Toate speranțele se îndreptau acum către cea de-a doua echipă de asalt.

ION D. GOIA ■

Comentariul săptămîinii

pentru moartea în conflictele armate, oricît ar fi acestea de locale. În consecință, singura cale admisibilă pentru rezolvarea oricăror diferende pe plan internațional trebuie să devină calea negocierilor. Practica politică a ultimilor ani oferă exemple convingătoare de litigii rezolvate la masa tratativelor: problema Canalului Panama, problema Gibraltarului, unele dispute teritoriale din America Latină și din Africa. Pe această cale, a negocierilor, și nu prin forța armelor se pot soluționa temeinic și celelalte stări de încordare din lume: Orientul Mijlociu, conflictul dintre Iran și Irak, problema cipriotă ș.a.m.d.

În același timp, principiul negocierilor se opune politicii de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, practică de a interveni într-un conflict intern dintr-o țară sau alta, impunînd din afară regimuri sau guverne.

Soluționarea stărilor de conflict exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, constituie unul din principiile fundamentale ale politicii externe românești, promovată cu consecvență de țara noastră, de președintele Nicolae Ceaușescu. Potrivit acestui principiu, în rezolvarea problemelor litigioase care există sau care ar putea surveni în relațiile dintre state, oricît de complexe și de grave ar fi ele, calea negocierilor este înfinit superioară recurgerii la forță. „În actualele împrejurări internaționale — a spus președintele României —, ale interdependenței tot mai strînse ce caracterizează întreaga evoluție a evenimentelor mondiale, este necesar să se renunțe cu desăvîrșire la forță sau la amenințarea cu forță în soluționarea problemelor mondiale, să se acționeze cu toată răspunderea pentru încetarea conflictelor existente în diferite zone ale lumii și pentru trecerea la soluționarea problemelor litigioase dintre state numai pe cale politică, prin tratative”. Avînd ca rezultat, printre altele, și adoptarea de către O.N.U. a „Declarației privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale”, activitatea principală și practică a țării noastre în favoarea soluționării conflictelor dintre state exclusiv pe cale pașnică constituie una din sursele puternice ale largii audiențe pe mapamond a politicii de pace, securitate și colaborare a României socialiste.

ION D. GOIA ■

URCAȚI CU NOI PE EVEREST! 4. Semne bune

aparate de oxigen: Evans și Bourdillon, care formau prima echipă de asalt, aveau să folosească aparatele de oxigen cu circuit închis, iar Hillary și Tensing, componentii celei de-a doua echipe de asalt, urmau să utilizeze aparatele de oxigen cu circuit deschis. Ceilalți aveau de făcut următoarele: Hunt și Gregory alcătuiau echipa de sprijin care avea, printre altele, și misiunea de a instala tabăra 9 la 8 500 de metri altitudine; Lowe, Westmacott și Band trebuiau să deschidă drumul spre Lhotse și să instaleze taberele 6 și 7; Noyce și Wylie urmau să conducă echipele de șerpași pe Șaua Sudică.

Cu mici ajustări pe parcurs, planul a fost dus la îndeplinire, astfel încît pe data de 26 mai două echipe au putut pleca din Șaua Sudică, de la înălțimea de 7 924 metri, spre pantele superioare ale Everestului: Hunt și șerpașul Da Namgyal, pentru a transporta materiale; un cort, alimente și butelii de oxigen cît mai sus posibil, în vederea instalării taberei 9, la 8 500 de metri, și Evans cu Bourdillon, prima echipă de asalt, care încerca să ajungă pe virful Everestului.

Luptînd eroic cu înălțimea, Evans și Bourdillon au ajuns în jurul orei 13 pe Piscul Sudic, înalt de 8 754 de metri. Era

după sondajul pe care revista mai sus amintită l-a efectuat în rîndurile telespectatorilor francezi care și-au exprimat preferințele pentru cele două actrite. Se pare că întîlnirea celor două vedete s-a desfășurat sub auspicii favorabile, în pofida rivalității de pe micul ecran. Victoria Principal a invitat-o pe Chantal în casa ei din Beverly Hills, California, unde, în cadrul deconectant al grădini, salonului sau piscinei au tăifășuit ca două bune prietene despre rochii, bijuterii, sporturi practice, meserie (foarte puțin). Noile prietene s-au plăcut și ajungînd la concluzia că se aseamănă chiar și în deosebiri și-au propus să se mai întîlnească.

Pantofi vorbitori

Electronica își găsește aplicare în cele mai neașteptate domenii. De pildă, firma Adidas a anunțat lansarea unor pantofi electronici de antrenament Micropacer. În talpa acestor pantofi este implantat un circuit integrat, veritabil micro-ordinator ce calculează distanța parcursă de un alergător, viteza de alergare, durata totală a cursei, consumul de calorii (ținînd cont de greutatea alergătorului ce se exercită asupra tălpilor).

În plus, un semnalizator programat la începutul ritmului de bază al mersului permite reglajul lungimii pasului.

Toate datele sînt afișate pe un ecran încorporat în limba pantofului.

Deci este suficient să-ți privești pantofii ca să afli cite ceva despre tine.

ELENA GRECESCU ■

Microscopul înțelept

Microscopul a devenit un accesoriu indispensabil în microchirurgie întrebuintat de pildă, în mod curent, în intervențiile oftalmologice. Cu ajutorul unor pedale pentru a-și păstra miinile libere, medicul acționează asupra microscopului mîndrînd sau micșorînd detaliile în funcție de cerințe. Această tehnică prezintă însă un inconvenient pierzîndu-se în timpul manevrării zecimii de secundă, pretioase pentru buna desfășurare a operației. O tînră electroniciană, alsaciana Marine Kempf a eliminat acest inconvenient, concepin_d un micro-ordinator, Katalovox, care, conectat în locul pedalelor este capabil să execute ordinele transmise oral de către medic într-un microfon așezat între cele două lentile oculare. Micro-ordinatorul nu reacționează decît la vocea medicului.

Prietenele tăifășuiesc

Revista Paris Match a pus la cale, de curînd, întîlnirea a două vedete, Victoria Principal, eroina ce încarnează blîndețea și virtutea în serialul Dallas și Chantal Nobel, vedeta noului serial francezesc „Chateauballon”, opusul ei, ce joacă rolul unui personaj autoritar, fără milă. Ideea acestei întîlniri, a apărut

Amețitoare variante

Se află în stare de tratament însuși venerabilul Dicționar Oxford, supremă autoritate în materie, „Oxford University Press”, care publica în 1884 primul din 16 volume, a decis să încredințeze cele aproape o jumătate de milion de definiții de cuvînt și fraze unui sistem de computer — pe bandă sau disc optic. Proiectul costă aproape 10 milioane dolari și a fost luat în sarcină de I.B.M., cu sprijin din partea Universității canadiene Waterloo din Ontario și a guvernului britanic. Cu promisiunea de a-1 rezolva în cît mai scurt timp. În vederea asigurării proviziilor trebuincioase, dicționarul în uz a început greaua operație de aducere la zi a întregului material, înglobînd 60 milioane de cuvînt, compuse din 800 milioane caractere, adunate în 21 000 pagini tipărite.

Considerată unică în acest secol prin amploare, punerea pe calculator a Dicționarului Oxford angajează, timp de 18 luni, 120 de persoane. Muncă apreciată drept simplă în comparație cu investitia de efort în decursul a 50 de ani cît a însemnat redactarea lui și a anilor de după pentru aducerea la zi.

Să ne pregătăm a cere, prin urmare,

computerului, informații din Dicționarul Oxford imprimat pe bandă sau disc, renunțînd treptat la obiceiul de a-1 răsfoi comod, în picioare, în fața bibliotecii.

Ajungem să vedem cu ochii noștri cum fug din rafturile bibliotecii cărțile știute de-o viață acolo, pentru a trece în memoria persuasivă a discului. În acest caz, computerul poate sta el alături de dicționarul în știuta haină clasică? Sau cel dintîi n-are somn tot pîndînd cum să-și devoreze fără milă fratele mai vîrstnic? Complementari sau concurenți? Cineva are ideea să afirme că raportul dintre ele urmează a fi inventat. Iar în așteptarea aceluia moment de decizie să aruncăm o ochire în jur, înregîstrînd faptele așa cum sînt ele.

„Publishers Weewly” arăta pentru 1982, în S.U.A., o cifră de afaceri de 40 milioane franci și 2 700 titluri. În 1983, era semnalată o creștere de 70—80 la sută. În 1985, cifra de afaceri — 2 miliarde franci și 50 milioane exemplare.

Contabilizînd asemenea stări faptice, francezii își dau seama că pornirea lor a fost tirzie și caută să repare cît se poate. Editurile și-au așezat carabinele în bătaie. În 1983 se vindeau 1,4 milioane de exemplare de carte destinată cunoașterii și manevrării tehnicii informatice, cifră propusă spre triplare în 1985. Durata de viață a unei astfel de cărți se dovedește scurtă — 18 luni. Noutățile vin din urmă și locul trebuie eliberat.

Învățăm să facem ordinatore pentru ca ele să învețe de la noi a face cărți. Ediția electronică va completa ediția clasică și nu o înlătură, ni se dau asigurări. Dar cine poate ști?

Doi francezi, pe numele lor Camille Philibert și Guillaume Baudin, au inventat un roman — primul se pare — telematic. Se cheamă „ACSO”. Nu vă gîndiți la nu știu ce sorginte extraterestră. Titlul vine de la cuvintele care îl compun: abandon comandant de ordinator. Autorii pretind că cititorul scrie romanul deoarece îl poate modifica la infinit. În fapt, scriitorii au desfășurat toate variantele intrigii, iar cititorul le alege. Procedeu mai vechi, dar fusese o modă pentru epoca hîrtiei. Iată-o preluată în veșmintele noi ale tehnicii. Se pare că vecinătatea ordinatorului a înfierbîntat bine pe condeieri. Au apărut genuri literare declanșate de colaborarea cu mașina electronică. Au apărut asociații literare de profil. Iată, de altfel, acest roman în care personajele și situațiile sînt multiple de așa manieră că numai ordinatorul îi mai dă de cap. Ce-i rămîne scriitorului? Să se decidă pentru programul final. Pasul următor îl va face mașina — alegerea unuia din cele 91 de deznodămînturi posibile.

Dar ascultătoare și harnice cum sînt, circuitele electronice se pot descurca și singure. Le încredințăm un mare număr de variante. Mașinile le vor combina și ordona, emițînd variațiuni pe aceeași temă. La fel de tentantă a devenit colaborarea mașinii la împeștrirea frazelor: după o regulă dată, se înlocuiesc unul sau mai multe cuvînt în aceeași frază. Rezultă combinații tip proverbe atractive și oricum împrevizibile.

Ne place, nu ne place, asta e!

NEAGU ŪDRIOU ■

„Anglia e puternică, dar nu invincibilă!”

— Mircea Lucescu, n-am publicat declarația dumitale după meciul cu Turcia gândindu-ne că ai mai multe de spus. Spune-le acum, te ascultăm.

— Eu, spre deosebire de cronica din „Flacăra”, cred că meciul a fost bun și că adversarii au arătat cite ceva. I-am văzut pe turci în ultimele lor partide, la 1-2 cu Finlanda, la 0-3 cu Albania: la Craiova au jucat cel mai bine. Față de evoluțiile anterioare, în întâlnirea cu noi s-au preocupat mai mult de jocul colectiv și, lucru neobișnuit pentru ei, de ritm, de viteză. Altfel, n-aș avea ce să-i reproșez comentariului din revistă, o primă repriză foarte vie, o a doua mai slabă.

— Tocmai asta e: de ce a fost repriza secundă mai slabă?

— Poate și pentru motivul, nu spun mai mult, că preliminariile se vor încheia în 14 noiembrie cu partida Turcia — România.

— Recunosc că nu m-a dus mintea pînă acolo, dar accept, poate fi o explicație. Altfel: ce te-a determinat să apelezi în ultimul moment la Negrilă și la Balaci?

— Despre Balaci, fără supărare, n-aș dori să discut. Am avut o grămadă de argumente să-l folosesc, considerînd că pentru recuperarea unui jucător ca Balaci, care n-are decît 28 de ani, trebuie făcut totul. În sensul în care el nu mai are vreme să aștepte. În ceea ce-l privește pe Negrilă, l-am convocat în ideea în care, contra Angliei, i-l vom încredința pe Barnes. Aveam și avem nevoie de un fundas-fundas, cu posibilități de deposedare. Puternic, infipt.

— Mie mi se pare că fundașii noștri laterali, ademeniți de faza de atac, cam neglijează momentul apărării, ce zici?

— După ce-i judeci?! Cum turcii au căutat să închidă totul, era logic ca și ei să se alăture atacului. Nu fundașii laterali ridică probleme.

— Cine ridică probleme?

— Linia de mijloc. Și cu Polonia, și cu Turcia, ea a construit prea puțin.

— Va reintra, bănuiesc, Klein, a cărui suspendare a expirat, Dar Ticleanu? Dar Stoica? Dar Geolgău?

— S-o iau invers, nu? Geolgău e ieșit din formă, iar Stoica pretinde că nu mai poate face față. Rămîn fidel principiului de a nu chema la lot nici un jucător împotriva voinței lui. Dacă față de club, un jucător, de ritm, are obligații, să le spun așa, materiale, față de națională, acestea sînt mai ales morale. Prezența în echipa reprezentativă implică un spirit de sacrificiu și o dăruire excepționale, meciurile inter-tări fiind, ca tensiune, ca angajament etc., mai presus decît toate, decît cele din cupele europene, de pildă. N-am să mă rog de Stoica. Cînd el va vrea, voi fi gata să discut. Ticleanu? Din cauza accidentărilor, el nu mai e titular nici la Craiova, situație în care se găsește și Andone, la Dinamo. N-am renunțat la ei, aștept să se refacă. Mizez și pe revenirea lui Geolgău și, în general, vreau să văd ce vor arăta etapele de campionat din aprilie.

— Spuneai undeva că meciul cu Anglia de la 1 mai e mai greu decît a fost cel cu Italia din 1983. Nu te contrazic, dar n-ar strica să explici.

— La ora partidei cu Italia, n-aveam ce pierde. Acum însă avem, căci prestigiul și cota fotbalului românesc sînt altele, mai ridicate. Avem o „firmă”, deci avem și ce șifona!

— Și totuși, în 1980, am intrat în Anglia la București fără echivoc! Să fie întâlnirea care urmează mai dificilă decît cea de acum 5 ani?

— Fără îndoială că e. Victoria de atunci a fost obținută în contextul în care englezii pierduseră și în Elveția, și în Norvegia. Acum echipa lui Robson e, după 3 meciuri, neînvinșă și are, în plus, un golaveraj impresionant, 14-0! Ea pare mai motivată ca, oricînd, Robson a clădit în tihnă, păstrînd nucleul vechii formații, pe Shilton, pe Sansom, pe Robson, pe Francis, pe Woodcock ș.a., cărui i-a adăugat cîțiva jucători tineri. Fotbalul englez, recunoscut pen-

Dai dintre ei vor vedea Mexicul!

Meciul de la Craiova i-a prilejuit excelentului fotoreporter Aurel Neagu și această imagine, în care sînt reumiți 4 din cei 5 antrenori ai grupei a III-a preliminară, ale căror echipe speră să obțină un loc sub soarele mondialelor din Mexic 1986: finlandezul Martti Kuusela, englezul Brian Robson, nord-irlandezul Billy Bingham și românul Mircea Lucescu (de la stînga la dreapta). Reamintind pozițiile lor în clasamentul adevărului, Kuusela la +2, Robson la +4, Bingham la -2, Lucescu la 0, să precizăm că nimic nu e încă decis și că abia după 1 mai, cînd sînt programate partidele România-Anglia și Irlanda de Nord-Turcia, grupa va intra în a doua sa jumătate. Mai e deci pînă să avem răspuns la întrebarea care dintre cei 4 tehnicieni de mai sus vor vedea Mexicul?, ceea ce nu ne împiedică firește, să înțelegem că Lucescu va fi unul dintre ei!

tru conservatorismul său, e în schimbare de mentalitate, tot datorită lui Robson. Niciînd naționala engleză n-a făcut atîtea partide de verificare, pregătite temeinic, în cantonamente de lungă durată. Dacă vrei, englezii au ieșit din carapace, adică din insulă, și se aliniază rapid, organizat, la cerințele jocului modern. Dovedă că, nu demult, au intrat prin turnee de anvergură în America de Sud și în Australia.

— Pe timpul lui Alf Ramsey, scuză-mă că te intrerup, englezii credeau că e suficient rangul de a fi socotii inventatorii fotbalului, așa-i?

— Robson e mai energic și mai mobil. A mers după noi, ca să dau un exemplu, peste tot. Ne-a văzut în Israel, ne-a văzut în Grecia, a venit și la Craiova. Caută să-și ia toate măsurile de precauție.

— Ați discutat după Craiova? Ce-a zis?

— Am schimbat doar citeva amabilități, dar părea mulțumit de cele constatate. Replica mea, chiar dacă dată în fugă, l-a pus însă pe gînduri.

— Ce i-ai spus?

— Un adevăr simplu: că nici un meci nu seamănă cu altul!

— Cum a reacționat?

— În nici un fel. A dat din cap.

— Mircea Lucescu, ce știm noi despre englezi?

— Nici noi n-am stat degeaba, i-am urmărit de cite ori am avut prilejul, alit la 8-0 cu Turcia, cit și la 1-0 cu Irlanda de Nord. Echipa lor e foarte tare, dar nu lipsită de slăbiciuni.

— Ce slăbiciuni?

— Anglia e puternică, dar nu invincibilă.

— Înțeleg. Ultima chestiune:

cînd se întrunește lotul și dacă se preconizează modificări în alcătuirea lui?

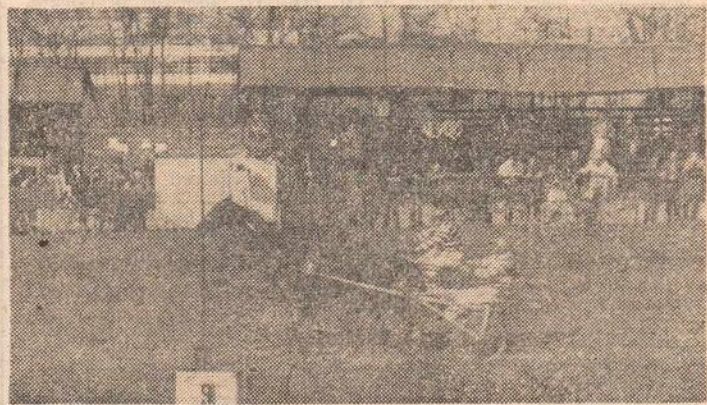
— După etapa din 20 aprilie campionatul se intrerupe. Lotul lărgit, din 25 de jucători, se va reuni în 22. Modificări? E prematur de dat un răspuns, dar nu cred că vor fi. În linii mari, rămînem la jucătorii care au întrecut Turcia, plus Klein. Deși citeva convocări noi, mai ales în completare, nu-s excluse.

— Dacă și-aș cere un pronostic pentru 1 mai?

— Ți-aș răspunde că sîntem cu toții conștienți, jucători și antrenori, de „cartea” pe care o jucăm contra Angliei. Cuvîntul nostru de ordine e unul singur: victoria. Nu va fi ușoară. Anglia nefiind Turcia, dar va fi posibilă. Îi simt pe băieți că știu asta și că sînt dispuși să nu se mănajeze.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Hipism Deschiderea sezonului

Intr-o atmosferă sărbătorească — record de spectatori pentru o inaugurare de stagiune — reuniunea hipică de duminică, în care s-au disputat 10 probe, adunînd la start 106 participanți,

a însemnat un deosebit succes. Desigur timpul frumos, curiozitatea, noua tribună, inaugurată cu acest prilej și multe altele au chemat iubitorii frumosului în spațiul verde al hipodromului.

FAIR PLAY

Statistica

„Recent, am citit că în campionatul nostru de fotbal — divizia A, din o sută de lovituri de la 11 metri, circa 70 la sută s-au acordat gazdelor. E o constatare statistică pe care nu o poți nega. Mă rog, cele mai multe se acordă gazdelor. Și plecînd de la această constatare, se ajunge la concluzia că arbitrii tin cu gazdele. E o ofensă! Nu zic că toți arbitrii sînt niște sfinți și că nu o mai scriintesc în favoarea gazdelor (I-am văzut făcînd-o și în favoarea oaspeților). Dar, nu este permis să tragi o asemenea concluzie pe baza statisticii. Eu nu contest

concluzia, dar ea trebuie susținută cu seriozitate fiindcă e vorba de niște oameni și nu trebuie să-și permită nimeni, plecînd de la o statistică puerilă, să-i ofenseze. Cit e de copilărească, o demonstrează o altă statistică mult mai completă și mai ilustrativă: șuturi la poartă — gazde 149, oaspeți 54; șuturi pe poartă — gazde 80, oaspeți 21; lovituri de colț — gazde 100, oaspeți 20. Este suma casetelor tehnice ale etapei din 10 martie. Ce spune această statistică? Nimic altceva decît că gazdele atacă și oaspeții se apără! Și asta o știu și gazetarii sportivi. Dacă oaspeții trag de trei ori mai puține șuturi, de patru ori mai puține pe poartă, iar cornere au de cinci ori mai puține înseamnă că 66-80 la sută din meci se des-

Au fost întreceri echilibrate și disputate, caii fiind prezenți în valorile apropiate de recordurile lor, lăsîndu-li-se bineînțeles coeficientul pistei. În principala cursă a zilei a cîștigat detașat Humor (Sandi Ionescu). Dealtfel, Humor și fratele lui Honorică, viitor derbyst, au fost favoriții zilei. Exemplar foarte reușit, armăsarul Honorică, frumos prezentat de Sandi Ionescu, a fost aplaudat mai întii pentru frumusețe și apoi pentru siguranța succesului obținut. Au mai sosit primii: Frazza (Gv. Solcan), Daciada (I.R. Nicolae), Jeni (T. Marinescu), Recrut (Gh. Tănase), Crișan (N. Nicolae), Draga (N. Simion), Laminor (Gr. Solcan) și Cinica (M. Sandu) — culmea în mare dispută cu Samba (S. Ionescu). Arbitrii din turnul verde, s-au dovedit în înălțime la propriu și la figurat. În rest, mare dezordine printre spectatorii care au împinzit tot hipodromul, chiar și pistele uneori, neînțelegînd că trapașii nu au nevoie de obstacole!

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

fășoară în jumătatea lor de teren și în careul lor. În terenul acela sînt — normal — și posibilitățile de infracțiune cele mai multe. Acolo unde se joacă! Ce avem deci cu arbitrii? De ce să-i blamăm așa, în corpore? Oare activitatea lor nu are și ea nevoie de un climat de fair play?” (Stelian Ionescu — Bd. Saturn 7 — Brașov).

Statistica a devenit foarte utilă și în sport. Dar cu o condiție: să știi să o interpretezi. Altfel te poate conduce la concluzii eronate. În privința arbitrilor, s-ar putea ca printre ei să se strecoare și elemente necinstite. Au fost cazuri și sînt cunoscute. Or mai fi. Dar ele trebuie dovedite. Concluziile bazate pe statistici, „la grămadă”, nu fac decît să alimenteze o atmosferă de suspiciune creată în jurul arbitrilor și arbitrajelor care dăunează fotbalului nostru.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Adversarii lui Mihai Șubă

Federația internațională a comunicat rezultatele tragerii la sorți a jucătorilor pentru cele trei turnee interzonale ale campionatului mondial individual pe baza listei sahiștilor calificați din turneele zonale sau cu drept de joc datorită bunei comportări în cadrul ediției precedente ori conform clasamentului mondial Elo. Lista cuprindea 46 de sahiști eșalonați după coeficientul Elo începînd cu 1. Timman, 2. Vaganian, 3. Beliavski, 4. Portisch, 5. Polugaevski, 6. Nunn, 7. Hübner, 8. Ljubojevici, 9. Iusupov, 10. Andersson, 11. Nikolici, 12. Miles, 13. Romanisin, 14. Sax, 15. Tal, 16. Hort... 38. Șubă... 44. Bouaziz, 45. Afifi, 46. Hmadi. Primul turneu interzonal va începe la data de 27 aprilie în Tunis și se va sfîrși de-abia pe 20 mai. Cel de-al doilea concurs similar va avea loc în Elveția pe parcursul renumitului Festival de la Biel, în perioada 30 iunie — 28 iulie. Pentru al treilea „interzonal” nu se cunoaște data exactă de începere fixată în ultima săptămîină a lunii iunie — dar se știe că va fi în Mexic.

Reprezentantul țării noastre, marele maestru timisorean Mihai Șubă, a avut neșansa de-a fi repartizat în primul turneu interzonal, cel de la Tunis. Spun neșansa deoarece acest concurs cu mare miză este foarte aproape de „zonalul” de la Praga, încheiat nu demult și perioada de refacere și pregătire este relativ scurtă. Nominal, jucătorii ce vor lua startul sînt următorii în ordinea Elo: 1. Beliavski, 2. Portisch, 3. Iusupov, 4. Nikolici, 5. Miles, 6. Hort, 7. Gavrikov, 8. de Firmian, 9. Sosonko, 10. Zapata, 11. Ermenkov, 12. Cernin, 13. Dlugy, 14. Șubă, 15. Marovici

16. Bouaziz, 17. Afifi, 18. Hmadi. Este un turneu greu în care își joacă șansa calificării foștii candidați la titlul mondial A. Beliavski, L. Portisch, V. Hort, precum și cei care se vor dovedi mai activi în duelul direct cu „favoriții”. La fel de echilibrate sînt și celelalte două grupe. La Mendel-Taxo apar ca „favoriți”: Timman, Nunn, Hübner, Romanisin, Tal, Spraggett, Nogueiras și Pinter, în timp ce la Biel cap de listă sînt următorii: Vagnian, Polugaevski, Ljubojevici, Andersson, Sax, Seirawan, Sokolov, Torre.

Foarte mulți mari maestri au pus la îndoială eficacitatea noului regulament deoarece toți jucătorii ce vizează supremația mondială se găsesc permanent în stare de luptă avînd un scurt răgaz între două „bătălii” foarte tari. Pe de altă parte cei mai bine clasati nu mai pot da curs invitațiilor la turneele ce nu contează pentru campionatul mondial. Astfel se ajunge la o divizare valorică a jucătorilor: marii maestri ai campionatului mondial și jucătorii de turnee internaționale, ce va fi clar reflectată și în clasamentul mondial Elo. Cei care suferă cel mai mult datorită mult discutatului regulament sînt organizatorii de turnee tradiționale ce nu mai pot spera în atragerea vîrfurilor sportive de primă mărime. Anchetele internaționale ale presei sahistice au subliniat poziția diferitor mari maestri în această privință. Campionul mondial Anatoli Karpov a fost de părere că era mult mai convenabil vechiul ritm de trei ani al disputei mondiale. Chiar actualul ciclu, neîncheiat încă datorită anulării meciului dintre A. Karpov și G. Kasparov, a arătat cit de puțin pot lua parte la diferite turnee internaționale cei care au de străbătut treptele meciurilor candidaților.

Primii clasati din turneele interzonale se califică pentru turneele candidaților (se revine la această formă intermediară meciurilor și interzonalelor, deși nu demult fusese aspru criticată și abandonată) care va avea loc în Franța.

MARGARETA MUREȘAN ■

CINTEC PENTRU ȚARĂ ÎN INIMA ȚĂRII

Marile iubiri la Tîrgu Secuiesc

Localitatea : Tîrgu Secuiesc, 5 aprilie 1985, orele 17,00, Casa de cultură.

Număr de spectatori : 1.000.
Noutăți — prezențe locale : Aciobăniței Adrian, Petru Coșa, Camelia Söcz, Ion Olariu.

Atmosfera : de intimitate și civilizație, de exigență artistică și vibrație patriotică.

Calitatea spectacolului : foarte bună, cu unele momente excepționale.

Aportul organizatorilor : îndatoritor, plin de solicitudine. Am avut tot timpul impresia că fusese îndelung așteptați în acest oraș. Noi promitem că sintem gata să răspundem oricând invitației Comitetului Județean Covasna al U.T.C.

Iniția noastră întâlnire din acest turneu cu publicul din Covasna, totodată prima din istoria Cenuclului la Tg. Secuiesc, a fost una obișnuită, adică un spectacol excepțional, irepetabil, ca de fiecare dată. După cotidiană prezentare a cântecilor de vizită cîntate ale celor prezenți, poetul Adrian Păunescu invită pe membrii cenuclului să cînte „împreună cu toți oamenii buni din Tîrgu Secuiesc” „Lancea lui Horea” — adevărat semnal pentru declanșarea unei participări totale a publicului la actul artistic și patriotic propus de pe scenă. Cu gîndul că nu peste mult timp vom aniversa 20 de ani de cînd, în iulie 1965 s-au desfășurat lucrările Congresului al IX-lea al P.C.R., care a deschis o nouă eră în viața și istoria patriei și poporului nostru, eră ce avea să intre în conștiința tuturor sub numele de Epoca Ceaușescu, se cîntă însuflător „Trăiască România”. Voința noastră pentru binele conducătorului mult iubit, al patriei și partidului, al întregului popor, apare în deplină consonanță cu recentul Apel al Parlamentului Român către organele similare din Uniunea Sovietică și din Statele Unite, din toate țările lumii. Deci : „O șansă păcii / Și glorie ei !” și de aici, de la Tîrgu Secuiesc cerută de tinerii României socialiste lumii întregi.

Un punct culminant l-a constituit lansarea cîntecului „Intregitorul”, compus de Adrian Păunescu și Valeriu Penișoară chiar la Tîrgu Secuiesc, un ardent manifest al iubirii de țară și avertisment al continuității noastre și al voinței de unitate a unui neam greu încercat de istorie : „Nu-i ating iredentisti obrazul / Ca năpîrci sub talpa lui rămin / Postament pentru Mihai Viteazu / Este orice casă de român // Nu există-n lume

dinamită / Să-l arunce-n aer pe Mihai / Că făptura lui e înfîntă / În tăcerea gurilor de rai”. Dacă cineva ar îndrăzni să se atingă de eroii sfinți ai neamului românesc, acela trebuie să știe că „Dacă-o liftă, ofensînd poporul / Și pe toți acei care muncesc / Ne-a atins cumva Intregitorul / S-a atins de neamul românesc” căci „Îl urmăim cu gîndul și cu pasul / Și ne trag obîrșii înapoi / Monumentul lui Mihai Viteazu / E în fiecare dintre noi”. Reluat cu superbie de întreaga sală, cîntecul a sunat de dreptul înălțător, declanșînd iminent scandarea prelungită a numelui patriei noastre, inalienabil ca și întreg teritoriul ei dintotdeauna, „regăsînd Moldova și Ardealul / Sub blazonul lui de-ntregitor”.

Grupul „Flapo” avea să realizeze o demonstrație rară și de inspirație și virtuozitate, plecînd de la o temă arhicunoscută din folclorul românesc, pentru a realiza mai multe momente de improvizație jazz-istică de cea mai bună calitate. Felicitări ! O zi foarte bună a avut și trupa „Totuși”, prezentînd o serie de cîntece deja binecunoscute celui mai tînăr public, cîntece care s-ar putea reuni oricînd într-un disc de mare succes : „Totuși”, „Roboții”, „Noua modă”, „Marile iubiri” ș.a. Acesta din urmă ni s-a părut adecvat și pentru întreaga manifestare de la Tîrgu Secuiesc, unde au fost reafirmate într-adevăr toate marile noastre iubiri : patria, partidul, conducătorul, frații noștri de-un neam sau de alte naționalități, mamele și iubitele noastre. Eminescu, folclorul, libertatea etc. Finalul aparține, ca de obicei, unor cîntece pentru care au suferit mulți dintre părinții și părinții părinților noștri, cîntece reactualizate prin decizia înțeleaptă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, după ce fuseseră interzise cînda, ca și cum s-ar putea interzice să ne mai curgă prin vine „un singe de roman” să uităm că „nădejdea e numai la noi”, că „nu ne poate smulge-un viscol trecător”. Cum ar fi fost posibil așa ceva, cînd „fiecare munte / Știe-ai să cînte / Imnul „Deșteaptă-vă, români !” „Treceți, batalioane române, Carpații”, „Colindul Ardealului” și „Deșteaptă-te, române” incununează apoteotic iniția noastră noapte în acest oraș românesc care ne-a pătruns definitiv în suflet !

Sf. Gheorghe sub semnul recordurilor

Localitatea : Sfîntu Gheorghe, 6 aprilie 1985, orele 18,00, Sala Sporturilor și orele 17,15 — Mo-

numentul lui Mihai Viteazu, 7 aprilie 1985, orele 13,00 — Monumentul lui Mihai Viteazu.

Număr de spectatori : 2.000 la spectacolul organizat în Sală și citeva sute la întîmplările neanunțate de la Monument.

Atmosfera : optimă desfășurării unui spectacol complex, la nivelul cel mai ridicat cu puțință, reacția publicului și „întîmplările” scenice fiind catalizatori alternativi ai unei nopți feerice. Emoționantă la poalele statuii întregitorului de patrie și neam.

Calitatea spectacolului : chiar peste așteptările noastre.

Aportul organizatorilor : ireproșabil. Am fost întotdeauna inconjurați cu deosebită atenție și ținem să adresăm încă o dată mulțumiri autorităților de partid și de stat ale județului, Județului U.T.C., activiștilor din Sfîntu Gheorghe și din Tîrgu Secuiesc, tuturor celor care, preferînd cenuclul unei sărbători tradiționale în familie ne-au ajutat să ne simțim bine răspunzînd fraterne dovezilor noastre de fraternitate. Vom reveni oricînd cu inima deschisă !

Noutăți — prezențe locale — din mulțimea de propuneri am reținut pe : Bogdan Glodeanu — 5 ani, recitînd uluitor „Moartea căprioarei” de Nicolae Labis, Ionel Tudorache — soldat, cu o poezie proprie, grupul folk „Orizont”, Alina și Oana Străchinoiu, cu „Laudă limbii române” de Petre Ghelmez. A revenit Arpad Domokos, aducîndu-și aminte și aducînd tuturor aminte că „pentru toți maghiarii Daciei latine / Soarele răsare de la București !”

Dacă la Tg. Secuiesc caracteristică a fost alternanța momentelor de intimitate și receptare rafinată a actului artistic cu cele de entuziasm incendiar, la Sf. Gheorghe programul a debutat inedit, cu un record absolut : într-o Sală a Sporturilor plină pînă la refuz cu tineri între șapte și șaptezeci și șapte de ani s-a ascultat în deplină concentrare și înțelegere Poezie din literatura română și universală, aleasă și recitată cu o patimă și forță de penetrație incredibile de poetul Adrian Păunescu. După versurile lui Eminescu, de care trebuie să ne aducem pururi aminte, versuri de Blaga, Bacovia, Esenin, Păunescu, Andrișoiu și alții s-au constituit într-o veritabilă lecție de literatură, mai eficientă decît un întreg manual școlar ! Inițial cîntec propus publicului a fost premiera din seara precedentă de la Tg. Secuiesc : „Intregitorul”, compus de Valeriu Penișoară pe un text scris de Adrian Păunescu în ajun ! Sala întregă s-a ridicat în picioare pentru a omagia dintru început memoria celui care, în urmă cu 385 de ani readucea țările române în unitatea lor naturală. Într-o firească alăturare urmat alte două cîntece de inimă ale oricărui cetățean

al României de ieri, de astăzi și de mine : „Treceți, batalioane române, Carpații !” și „Trăiască România”. Pentru a dovedi apoi că „ceea ce construim sub afirmații este cel puțin la fel de important ca și afirmația” o paradă a celor mai noi talente promovate în cenuclul a fost prezentată publicului : Andrei Almași, Felician Stingăciu, Florin Pișcu, surorile Ionescu, frații Gogu și Oana Hanganu, care au interpretat cîntecele prin care se recomandă. Cea din urmă a fost și cea dintîi care a cîntat slagăre internațională în spectacolul nostru de la Sf. Gheorghe. Astfel piesa de debut a lui Elvis Presley — „That's All Right” capătă o nouă prospețime prin interpretarea de astăzi a micuței Oana, dar entuziasmul publicului rămîne același. Trebuie să menționăm că publicul a reacționat printr-o nepărtinire exemplară atît la slagărele englezești, arabe, italienești etc., cit și la „posibilele slagăre internaționale” care ar fi „Șapte văi și-o vale-adîncă” sau „Ciuleandra”. O participare record calitativ și cantitativ s-a înregistrat la cîntecele populare interpretate de Magdalena Puskas și Carmen Antal în limba maghiară și de același, însoțite de Tatiana Filipoiu și Nica Zaharia, cîntece care au materializat faptic afirmațiile noastre : fiecare om are dreptul inalienabil de a învăța și de a vorbi în limba sa maternă, dar, în același timp, fiecare om are nu numai dreptul, dar chiar obligația de a vorbi bine în unica limbă națională a acestei țări, care este limba română ! Cîntăm și dansăm cu toții cu bucurie cîntecele și jocurile naționalităților conlocuitoare și asta nu numai în zonele prin care locuiesc acestea, ci pretutindeni în țară, dar în același timp avem datorită de a face în așa fel ca toți locuitorii pămîntului românesc să cunoască și să îndrăgească cîntecele și dansurile românești ! Astfel, după un splendid cîntec de joc maghiar și o hăulită din Gorj, parcă simți nevoia să te prinzi într-o horă cu cel de alături. Hora poate fi chiar Hora Unirii ! Au lipsit la Sf. Gheorghe camelele de luat vederi sau aparatele de filmat pentru a putea capta imaginea impresionantă a tinerilor înfrățiți în nenumărate hore ale unirii, după ce își dansaseră laolaltă cele mai semnificative jocuri populare. Erau aceeași tineri care invadaseră cu aplomb, dar cu bun simț parterul Sălii Sporturilor în clipa cînd colegii lor de generație din formația „Totuși” au dezlănțuit fluviul unor energii muzicale de o expresivitate debordantă, dar care au și ascultat într-o liniște de catedrală poezie sau au murmurat împreună cu grupul „Partaj” sau cu Nica Zaharia refrenele unor piese de mare sensibilitate, cum ar fi „Cîreșul” ori, respectiv, „Colindul gutuii...” Reluarea acestuia din urmă avea

să prilejuiască, de altfel și un nou record, urmat de acordarea notei 101 pentru publicul din Sf. Gheorghe.

Cu ocazia celor două manifestări de la Monumentul lui Mihai Viteazu, inaugurat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la 28 septembrie 1982, au fost prezentate cele mai frumoase cîntece ale cenuclului și chiar cele mai frumoase cîntece ale istoriei poporului român, nelipsind, desigur, cea mai recentă creație lansată de Valeriu Penișoară, susținut de toți membrii cenuclului, pe versurile poetului Adrian Păunescu — „Intregitorul”, dedicată chiar croului pe care l-am omagiat prin prezență și prin cîntecele noastre !

În plus, a fost și acesta încă un prilej pentru a reaminti tuturor crezul nostru : „Dacă arta nu e drog / Cîe aderă și rand / Nu-i artistul toleranț / În condiția umană // Către om și către cer / Artă-i veșnica fereastră / Cu talent și caracter / În serviciul dumneavoastră”.

Debut senzațional în Harghita

Localitatea : Miercurea Ciuc, 7 aprilie 1985, Casa de Cultură.

Număr de spectatori : 1.300.
Atmosfera : înălțătoare, incendiară în unele momente, pe un fond permanent de entuziasm civilizat.

Calitatea spectacolului : pe măsura atmosferei create de public, tînzind continuu spre perfecțiune, absolut senzațională întru totul sub zodia adevăratului patriotism revoluționar.

Aportul organizatorilor : exact, riguros, prompt și remarcabil. Încă din primul moment, conducerea locală a organizației U.T.C. și-a făcut simțită prezența activă și plină de solicitudine. Mulțumim autorităților de partid și de stat, cu un cuvînt aparte pentru caldă implicare a reprezentanților organelor județene ale Ministerului de Interne în soluționarea problemelor ce apar firesc în patru zile de adevărat maraton sub toate aspectele.

Noutăți — prezențe locale : formația „Contrast” a Clubului tineretului (Nagy Tiudar — chitară, voce, Hadnagy Lajos — chitară, voce, Csiki Levente — clape, Both Laszlo — bass, Mihaly Ferenc — baterie) cu un „Cîntec de pace” în limba română și un reggae în limba maghiară — o formație cu certe calități muzicale dar cu criticabilă lipsă de atenție pentru exprimarea corectă în limba română, Conrad Simona — 14 ani și Conrad Octavian — 9 ani, cu „Doina lui Lucai”, Pop Ghiocel — 11 ani, cu compoziția proprie „Concertul primăverii”, pe versuri de George Cosbuc, Pop Eliza — 6 ani, cu un ciclu de imitații probînd un spirit de observație, un umor și un talent actoricesc nativ ieșite din comun, Viorica Nandra cu „Sentimente”, compoziție a lui Arpad Domokos, care a și recomandat-o călduros cenuclului și două slagăre internaționale — Mihaela Bălănescu și Adrian Mirea din orașul minier Bălan al căruia tineri au venit la Miercurea Ciuc pentru a ne arăta că de necesar era și să rămîne să mergem și la Bălan, cu o demonstrație de dans modern după muzica trupei „Totuși”.

La Miercurea Ciuc, mai mult decît în orice altă parte în ultima vreme, rolul publicului a fost determinant. Prezentarea numerelor obișnuite ale membrilor mai vechi sau mai noi al cenuclului a realizat acel fluid magnetic inefabil între sufletele tinerilor prezenți în sală și pe scenă. Intrînd în această sală minunată, creată pentru folosul tinerilor din Harghita, îndiferent de naționalitatea lor, ne-am simțit „ca în interiorul unei opere de artă !” Odată creată atmosfera de comunicare optimă, „Lancea lui Horea” a făcut să izbucnească puternic entuziasmul întregii săli. A fost numai o prevestire a furtunii care avea să urmeze. După evoluția grupului „Partaj”, adică Magdalena Puskas și Tatiana Filipoiu, care au manifestat același nedezmințit profesionalism, rafinement și profunzime, e rîndul lui Arpad Domokos revenit spec-

taculos, să catapulteze la cote neașteptate inflăcărarea publicului cu binecunoscutul „Autoportret”, pe versuri de Adrian Păunescu, cu un antrenant cîntec maghiar și, mai ales, cu „Oltenii lui Tudor”, ocazie cu care peste o mie de tineri frumoși și-au manifestat adevărată necondiționată, cîntînd „Pentru țara românească / Pentru drepturile ei” sau scandînd spontan numele patriei noastre unice și indivizibile în veci: Ro-mă-ni-a! Înălțătoare stare, creată prin iubire de țară și prin forța artei adevărate! Salutăm încă o dată aici grupul minunaților copii de mineri din Bălan, însuflețitor ferment al întregii manifestări. Atîta vreme cit putem avea copii ca aceștia credința noastră în viitorul patriei române pe planeta Pămînt nu poate fi clintită! „Să fie pace în lume!” s-a înălțat o nouă chemare imperativă a acestor oameni care au fost una cu noi înșine la Miercurea Ciuc. În acest moment, un bărbat matur în deplinătatea înțeleșului acestui cuvînt, a comis o interpelare în aparență deconcertantă, cerînd să se cînte altceva. Conflictul dintre generații? Nu! Dialogul fertil între generații, intrucît acest „altceva” solicitat nu era decît „Iancu la Tebea”, unul dintre cîntecele patriotice ale ceneclului, ale întregului popor. Dialogul a fost concluzionat exemplar de Adrian Păunescu, care a arătat tuturor că, într-adevăr, „nu există pace acolo unde nu există țară!”, îndemnînd întreaga asistență să cînte cîntecele eroilor neamului: „Iancu la Tebea”, „Jurămînt la Putna” și, desigur, cel foarte recent lansat în județul Covasna, „Intregitorul”. O nouă izbucnire spontană a extraordinarului public harghitean: „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Țara Românească!” Și din nou numele sfînt al patriei reluat în cor imens, ca și cîntecul într-adevăr revoluționar ce a curs parcă de la sine imediat în continuare — „Trăiască România”.

Replici alese: un bilet din sală — „Vă iubim atît de mult încît am vrea să vă dăruim fiecare cite zece ani din viață pentru ca și generațiile viitoare să se poată bucura de ceea ce se întîmplă acum!” Adrian Păunescu — „Acest ceneclu a putut să cînte pentru un singur om, un „cheferist” care păzea o biată barieră, pentru că poate cînta și pentru 50 000 de oameni!”

După „Repetabila povară” aplaudată firește, minute în șir un alt moment extraordinar l-a constituit acela în care Adrian Păunescu, pornind de la o simplă asociație de idei din vorbirea curentă, ne-a ridicat pe culmile Poeziei, propunînd spre recunoaștere citeva versuri ale poetului nostru național — Mihai Eminescu. Nu au lipsit nici șlagărele mondiale dansante, nici folclorul autentic, nici muzica celor mai sudici dintre frații noștri — aromânii, nici rock-ul modern al trupei „Totuși”, nici umorul, nici dansul, într-o alternanță nicidecum rigidă și nicidecum deranjantă. Pe scurt, o manifestare cum a fost cea de la Miercurea Ciuc din ziua de 7 aprilie 1985 reprezentată mult mai mult decît un mod de a organiza timpul liber al tinerilor, este un act catarctic, cu adînci implicații social-umane! Mulțumim, Harghita — inimă de țară! Te iubim!

★
In drumurile noastre prin țară, ca și în București, de altfel, am sesizat calitatea indoielnică a multor programe oferite în „videotecă”. Nu contestăm posibilitatea realizării unei duble eficiențe — financiare și educative — prin mijloace video, ba dimpotrivă, dar susținem că este cazul să se urmărească mult mai atent, la fața locului și nu pe hîrtie, alcătuirea acestor programe și, mai ales, să nu se uite obligația — care nu trebuie să fie formală, ci perfect însușită, conștientă și... reală — de a promova și prin aceste mijloace cu precădere valorile noastre naționale! Altfel, intențiile și posibilitățile riscă să fie contrazise de realizări! Vom reveni mai amănunțit asupra fenomenului!

PAUL NANCĂ ■

Surprinzătoarea Toplița

Localitatea: Toplița, 8 aprilie 1985, stadionul „23 August”, orele 14.
Număr de spectatori: 3.500.
Atmosfera: Spectacolul a de-

INTREGITORUL

Il urmău eu gîndul și cu pasul
Și ne trag obîrșii înapoi,
Monumentul lui Mihai Viteazul
E în fiecare dintre noi.

Cît va fi pe lume om românul,
Nimeni să nu-i schimbe sfîinții, vai.
El își e în țara lui sfîpinul,
Gheorghe nu-i mai sfînt decît Mihai.

Dacă-o liftă, ofensînd poporul
Și pe toți acei care muncesc
Ne-a rînit cumva Intregitorul
S-a atîns de neamul românesc.

Orice conștiință e o armă
Întru veșnic apărarea sa,
N-au dușmanii vreun motiv să doarmă,
România toată va veghea.

Nu-i ating iredențiști obrazul
Ca năpîrci sub talpa lui rămin,

Postament pentru Mihai Viteazul
Este orice casă de român.

Nu există-n lume dinamită
Să-l arunce-n aer pe Mihai
Că făptura lui e infinită
În tăcerea gurilor de rai.

Și în grajduri îi nechează calul
Că i-ar fi de-o nouă luptă dor,
Regîsînd Moldova și Ardealul
Sub blazonul lui de-ntregitor.

Banul fără moarte al Craiovei
Intemeietorul de Ploiești
Dă din nou un semn frășese Moldovei
Din Călugărenii muntenesți

Nu vă temeți, frați români, de nimeni
Cît a fost și cît va fi de greu
Noi să-l ducem pe Mihai pe inimi
Către Alba Iulia mereu.

ADRIAN PĂUNESCU ■

butat timid. Abia după 5 ore atmosfera a devenit magnifică. Noutăți: Carmen Antal (descoperită în 1980, la „Antenă”, de A. P.), muncitoare din Toplița, Gabriela Vilcan, Katy Baritz, Dorel Căsarari, Alexandrina Posea, precum și formația ORION (Sorin Blaga, Macarie Marius, Lazar Botand și Mircea Grigoras).

Aportul organizatorilor: Foarte bun, foarte cald. Așa cum scria colegul nostru, Ion Nete, de la ziarul „Informația Harghitei”, spectacolele Ceneclului Flacăra pot fi suspectate de perfecțiune, căci le lipsește linearitatea, lăcătuirea într-o formă tabu, prestabilită. Cote înalte au atîns atît spectacolele din județul Covasna, cît și din Harghita, căpătînd valori la superlativ. Din capul locului e nimerit să spunem că în măsură determinantă și-a pus amprenta asupra lor personalitatea poetului Adrian Păunescu, capabil să facă dintr-un spectacol mediu o întimplare de excepție. La Toplița m-am convins o dată în plus de acest adevăr emblematic. Pe turnanta a 5 ore spectacolul a curs dar n-a strălucit. Ca revirimentul să se producă, așa ca în alte dați la Toplița. Ar fi nimerit să spunem, în același context, că între scenă și public s-a format, la un moment dat, o astfel de consonanță, încît toți toplițenii, de la mic la mare, păreau membri activi ai Ceneclului Flacăra cu state vechi de funcțiuni artistice, și interpretative.

Cîteva momente excepționale vor trebui inserate în cronica ce urmează. Fetele din ceneclu s-au dovedit și de data asta imbatabile, întrecîndu-se pe ele însele. Magdalena Pușcaș și Tatiana Filipoiu s-au armonizat într-un „partaj” pînă la nuanță. Nica Zaharia s-a maturizat frumos și cu folos, nici vorbă. Talent frust dovedește Oana Hanganu. Micuța Eliza Pop, fiica gazetarului Radu Ciprian Pop, este un drăcușor de fată de 6 ani, care demonstrează de pe acum predispoziție scenică și un umor colossal. Muncitoarea Carmen Antal, din Toplița (o altă Carmen Antal în ceneclu!), a rămas în scenă ca dovadă a calităților sale vocale într-un totuș notabile. Și Eliza și Carmen ne însoțesc în localitățile harghitenene.

TOTUȘI se prezintă la luminile rampei reintinerită și primenită (Andrei Păunescu,

Dan Cărăbaș, Horațiu Rad, N. Dinescu, Dan Popescu), prezenți în județele vecine, Covasna și Harghita, ca și la Toplița, de altfel, un hard rock de zile mari, cu real succes la public și aplaudat vehement.

În perimetrul spectacolului de 8 ore și jumătate s-au impus însă cu claritate două momente distincte. Este vorba de cîntecele noastre populare și de extracție folclorică și de cîntecele de dragoste de țară și de neam. Cîntecele și melodiile de dans din minunatul nostru folclor (excelent potpurul interpretat de Magdalena Pușcaș și Carmen Antal din Deva) dovedesc, dacă mai e necesar, că atît tinerii din ceneclu, cît și tinerii din tribune sînt crescuți în cultul fraternității, convinși că aparțin uneia și aceleiași țări indestructibile și indivizibile, independente și suverane. Cum era însă de așteptat, au vibrat tribunele Topliței la intonarea cîntecelor patriotice și revoluționare! Profesorul Ilie Șandru, de la ziarul „Informația Harghitei”, remarca, desigur, cu temei, că tocmai aceste cîntece de aleasă simțire și perenitate ale românilor sînt cele gustate de tinăra generație. Excepțională această putere de păstrare a unui strat sufletesc viu, atît de simplu și atît de adînc și atît de vechi. Situația rară în Europa, ea dovedind continuitatea de cultură și civilizație, în dezvoltarea și înnoirea formelor de cultură prin absorbirea contribuțiilor și influențelor exterioare; avînd, așadar, un rol distinct în dimensiunea sufletească, în varietatea culturală și în chiar existența istorică a românilor pe aceste multimilenare meleaguri dacice.

La statuia Intemeietorului

Centrul cochet al orașului Sf. Gheorghe este dominat de statuia evestră înfățișîndu-ni-l pe Mihai Viteazul. Două dintre manifestările de inimă și de aleasă simțire ale Ceneclului Flacăra s-au desfășurat la picioarele statuii lui Mihai Viteazul, primul dintre domnitorii de neam și de țară care au reunit

dimpună cu ostirea lui Mihai Viteazul la eliberarea Tirgoviștei și a Bucureștiului. Iată de ce este mai presus de orice să spunem că Mihai Viteazul este al acestor locuri, ca și al întregii țări.

Poezia INTREGITORUL, scrisă special de poetul Adrian Păunescu în acest loc anume pe harta țării și pusă pe note și cîntată în primă audiere la Tg. Seculesc și Sf. Gheorghe, apoi la Miercurea Ciuc, vrea să sugereze acest adevăr fundamental: „Il urmău eu gîndul și cu pasul / Și ne trag obîrșii înapoi, / Monumentul lui Mihai Viteazul / E în fiecare dintre noi”. Căci, indiferent care ar fi furtunile istoriei, indiferent de netrebnicia istoricilor „plătiți cu ziua” care se comportă ca niște „năpîrci” și încearcă măsluirea adevărului istoric: „Nu există-n lume dinamită / Să-l arunce-n aer pe Mihai / Că făptura lui e infinită / În tăcerea gurilor de rai”. Cu același scop protector, poetul se simte obligat să rostească: „Nu vă temeți, frați români, de nimeni, / Cît a fost și cît va fi de greu / Noi să-l ducem pe Mihai pe inimi / Către Alba Iulia mereu”. Așadar, către Mecca noastră, către Iulia Alba de-a pururi, la bine ca și la greu.

Vremea șlagărelor

Localitatea: Gheorghieni, 9 aprilie 1985, Casa de cultură a sindicatelor.

Număr de spectatori: 900.
Atmosfera: Caldă, participativă, dar și decentă și echilibrată atunci cînd au cerut-o momentele, dovedind înțelegere matură a fenomenului cultural-artistice.

Noutăți: Au debutat în ceneclu Kemeses Ildiko și Albert Rozalia, eleve în clasa a XII-a la Liceul „Solomon Ernő”, liceu de frumoasă înfățișare didactică și de tradiție, interpretînd următoarele cîntece: „Colindă din Ardeal”, pe versuri de Adrian Păunescu, și „Făclă” (Deasupra) pe versurile lui Gall Zva Ermese.

Aportul organizatorilor: Ca în alte dați la Gheorghieni, de la foarte bine la excepțional. Mulțumim.

Cine spune că în lumea această grabită, grabită de tot, regina artelor, POEZIA, și-a pierdut scrisorile de acreditare pe drumul anevoios ce duce în concertul contemporan al artelor, greșește profund. Probabil că sintem printre puținele popoare „bătrîne” ale Europei (alături de greci și albanezi) originari ai zonei și aparținînd unei familii lingvistice distincte, care își mai păstrează nealterată prospețimea în recepțarea adecvată a liricii de valoare. Poetul Adrian Păunescu a recitat la Sf. Gheorghe mai bine de o oră versuri din marii lirici ai lumii, iar în orașul Gheorghieni, de unde vă relatăm, mai bine de 30 de minute. Versuri din Eminescu, Blaga, Rilke, Esenin, Doinas, Andrițoiu, Beniuc, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Evtusenko, Andrei Muresianu, Alecu Mateevici s.a. sînt recitate frecvent ori puse pe muzică și cîntate cu ocazia întimplărilor Ceneclului Flacăra.

Imaginați-vă că peste trei cincinale, de pildă, multe dintre cîntecele de valoare provenite din texte cu osatură bună vor fi fredonate cu ardoare la o chermăză ori la o petrecere în familie, așa cum se întîmplă azi cu „Ioane, Ioane”, „Post-am omul pădării”, „Pe Valea Muresului” — unde geografic și topografic chiar ne aflăm! —, „M-a făcut mama oltean”. „Șap-

(Continuare în pag. 22)

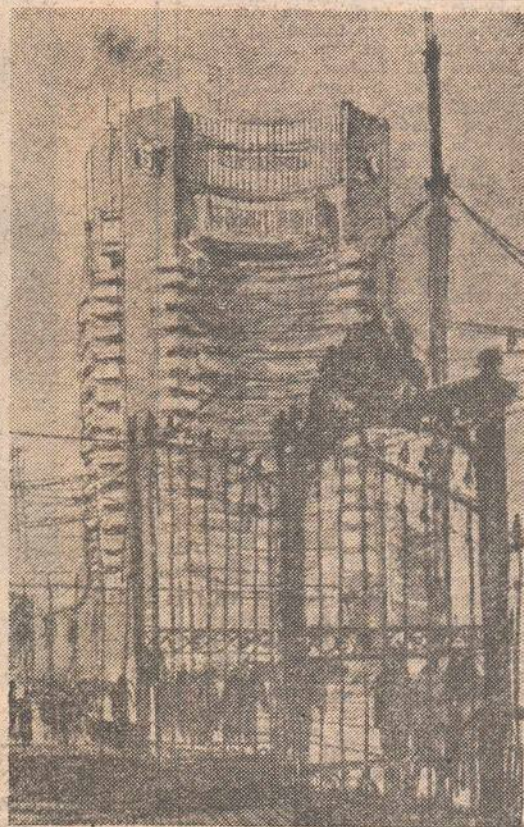
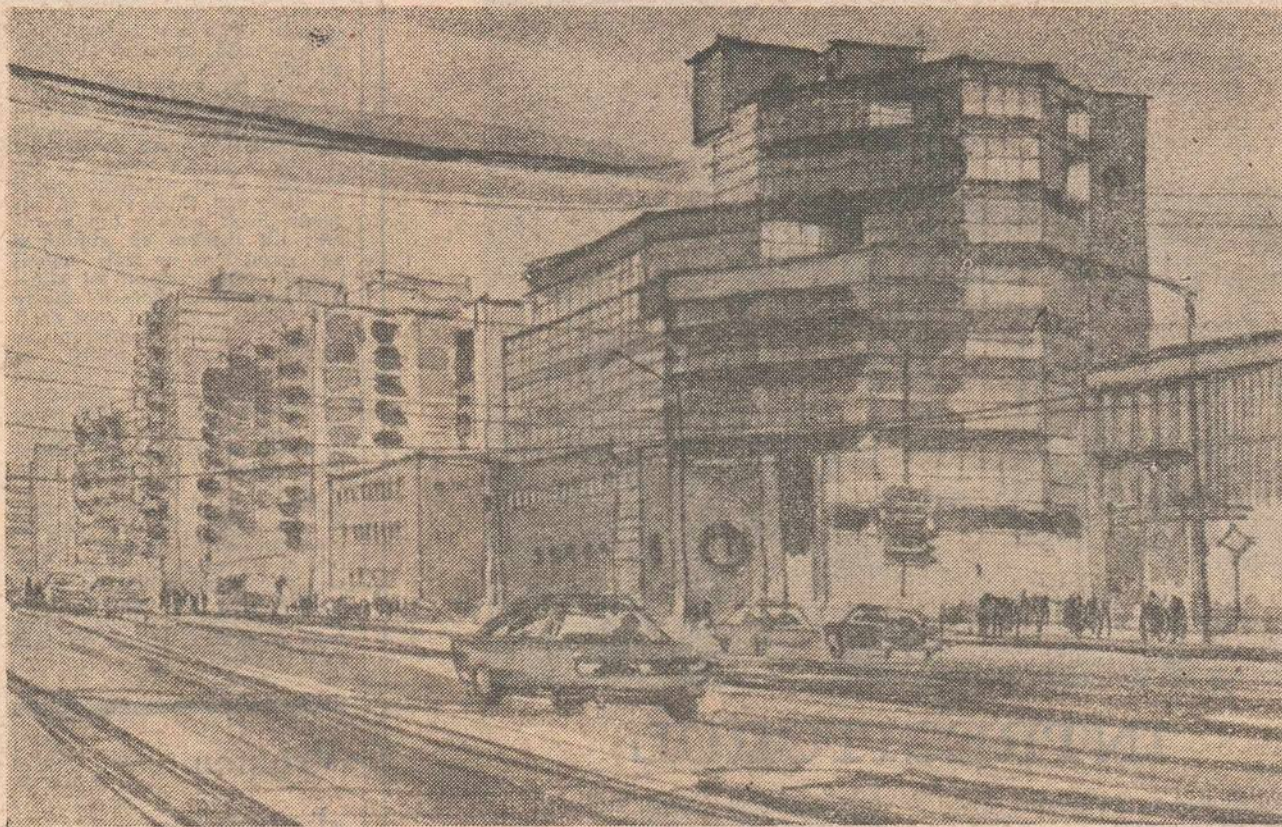
DORIN SALAJAN ■

Programul Ceneclului Flacăra

Ceneclu Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra”, condus de poetul Adrian Păunescu, răspunzînd invitației prietenilor săi, continuă turneul prin țară după următorul program:

12 aprilie — SIBIU, orele 17, stadion
15 aprilie — AGNITA, orele 16, stadion
16 aprilie — SIGHIȘOARA, orele 16, stadion
17 aprilie — TÎRNĂVENI, orele 16, stadion
18 aprilie — REGHIN, orele 16, stadion
19 aprilie — SOVATA, orele 16, în aer liber
20 aprilie — COMUNA GURGHIU, orele 16, în aer liber
21 aprilie — TG. MUREȘ, orele 16, stadion
22 aprilie — LUDUȘ, orele 16, stadion
În caz de timp nefavorabil, spectacolele vor avea loc în săli.

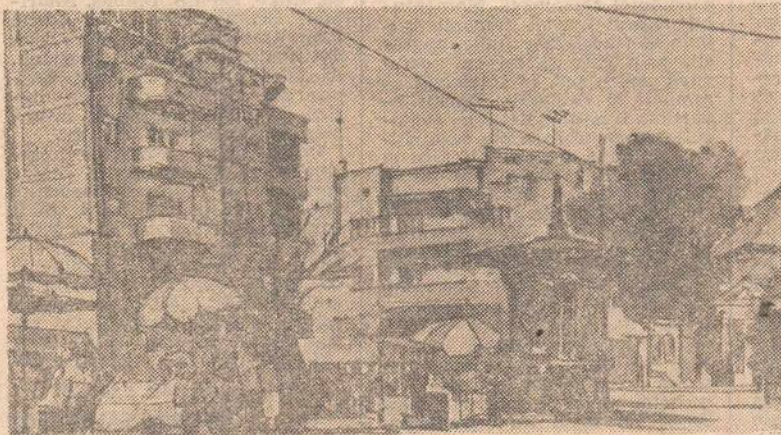
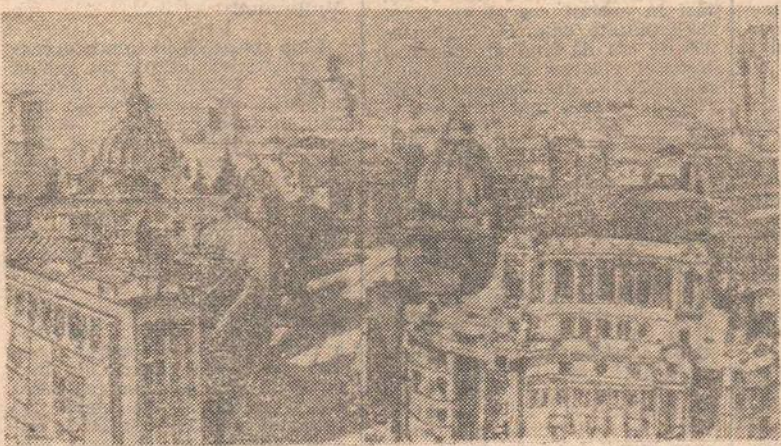
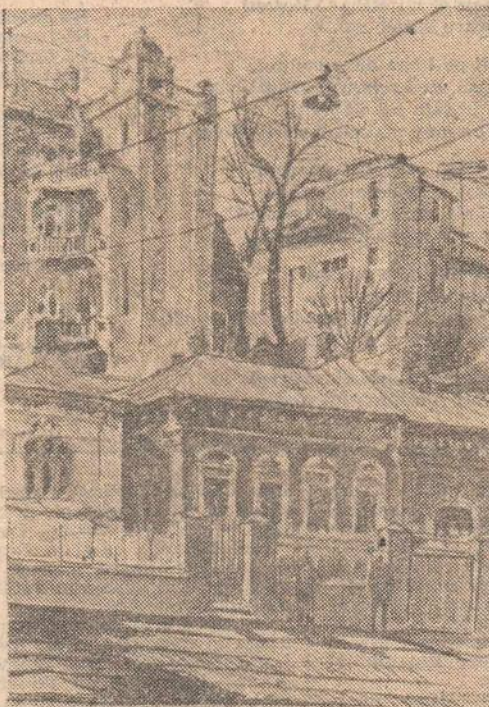

Fotoreporterul **MIRCEA HUDEK** vă invită
intr-o expoziție la Arhitectură

ACUARELĂ de BUCUREȘTI

(O cronică în pagina 14)

Flacăra, Redacția : București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori-audiențe-anchete) - Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu - 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică-economie-știință) - Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus - 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură-artă-invățămînt) - George Arion, Victor Niță - 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgente-sport) - Ovidiu Ioanițoaia, Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Cprea Georgescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan - 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) - Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43 ; redactor-sef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24 ; redactor-sef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” - sectorul export-Import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prslir Bucuresti, Calea Grivitei nr. 64-66.

Redactor-sef: ADRIAN PĂUNESCU